

TALOUSARVIO 2023

TALOUSSUUNNITELMA 2024-2025

KUNNANJOHTAJAN TALOUSARVIOESITYS

Sisällysluettelo

1	TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN YLEISET PERUSTEET JA LÄHTÖKOHDAT	5
1.1	Talousarvon perusteet	5
1.1.1	Talousarvion laatimisen yleiset perusteet.....	5
1.1.2	Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta.....	6
1.1.3	Talousarvioon tehtävät muutokset ja käyttösuunnitelman hyväksyminen	7
1.2	Talousarvion yleiset lähtökohdat	8
1.2.1	Yleinen talouskehitys.....	8
1.2.2	Kuntatalouden tilanne.....	11
1.3	Talousarvion 2022 laatiminen	18
1.3.1	Laukaan kuntastrategia / Eero	18
1.3.2	Taloussuunnitteluprosessi.....	19
1.3.3	Keskeisiä tapahtumia ja painopistealueita vuodelle 2022	20
1.3.4	Talouden tasapainottaminen	20
1.3.5	Muutokset suhteessa talousarvioraamiin ja lautakuntien sekä kunnanjohtajan talousarvioesitykseen.....	21
1.3.6	Väestö.....	23
1.3.7	Henkilöstö.....	33
2	LAUKAAN KUNNAN TALOUDEN KOKONAISUUS PÄÄPIIRTEISSÄÄN	36
2.1	Laukaan kunnan talouden keskeiset tapahtumat ja tunnusluvut	36
2.1.1	Verotulot	39
2.1.2	Valtionosuudet	43
2.1.3	Rahoitustuotot ja –kulut.....	45
2.1.4	Suunnitelman mukaiset poistot	45
2.1.5	Antolainauksen muutokset	46
2.1.6	Lainakannan muutokset	46
2.1.7	Muut merkittävät taloudelliset vastuut	46
2.2	Kuntakonserni ja kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden tavoitteet.....	47
2.3	Erytymääräyksiä.....	48
3	KÄYTTÖTALOUSOSA	50
3.1	Yhteenvedo talousarvion 2022 käyttötaloudesta.....	50
3.2	Konsernihallinto	53
3.2.1	Talous	53
3.2.2	Palvelujen järjestäminen	54
3.2.3	Kehittämisen painopisteet	63

3.2.4	Toiminnalliset tavoitteet	63
3.2.5	Riskienhallinta	66
3.3	Sivistyspalvelut	69
3.3.1	Talous	69
3.3.2	Palvelujen järjestäminen	74
3.3.3	Kehittämisen painopisteet	82
3.3.4	Toiminnalliset tavoitteet	84
3.3.5	Riskienhallinta	89
3.3.6	Tunnusluvut	90
3.4	Tekniset palvelut	95
3.4.1	Talous	95
3.4.2	Palvelujen järjestäminen	96
3.4.3	Kehittämisen painopisteet	105
3.4.4	Toiminnalliset tavoitteet	106
3.4.5	Riskienhallinta	108
4	INVESTOINTIOSA	109
4.1	Investointiohjelma 2023-2027	109
4.2	Talonrakennusinvestoinnit vuonna 2023	110
4.2.1	Uudisrakennukset	110
4.2.2	Peruskorjaukset, pienet investoinnit ja energiainvestoinnit	112
4.3	Maanhankinta ja myynti vuonna 2023	113
4.4	Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat 2022	113
4.5	Yhdyskuntatekniikan investoinnit vuonna 2023	113
4.6	Muut investoinnit vuonna 2023	116
5	TULOS- JA RAHOITUSLASKELMAOSA	117
5.1	Rahoitussuunnitelma	118

1 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN YLEISET PERUSTEET JA LÄHTÖKOHDAT

1.1 Talousarvon perusteet

1.1.1 Talousarvion laatimisen yleiset perusteet

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnanvaltuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi eli suunnitelmakausiksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, jotka ovat valtuuston nähdessä sitovia eriä. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kunnan veroprosenteista päättää kunnanvaltuusto. Kuntalain 111 §:n mukaan valtuuston on viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kuntakonsernit ovat voineet vuodesta 2017 alkaen päätyä erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointimenettelyyn (ns. kriisikuntamenettely). Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen seuraavista kriteereistä ei täyty.

- Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa.
- Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kuntakonsernin alijäämä on vähintään -1000 euroa / asukas ja edellisvuonna vähintään -500 € / asukas.

TAI

Neljä tunnuslukua, joiden raja-arvot täyttyvät kaikilla kahtena vuonna peräkkäin:

1. Kuntakonsernin vuosikate ilman harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta ja suunnitelman mukaisten poistojen suhde on alle 80 %
2. Konsernin asukasta kohden laskettu lainakannan ja vuokravastuiden määrä ylittää maan kuntakonsernien vastaavan keskiarvon vähintään 50 %:lla.*
3. Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2 yksikköä korkeampi kuin maan painotettu keskiarvo.
4. Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoidotkatte on alle 0,8.

Laukaan kunnan taseessa on tilikauden 2021 loppussa kertyneitä ylijäämiä 1,8 miljoonaa euroa. Kuntakonsernin asukaskohtainen kertynyt alijäämä on 214 euroa/asukas. Kumpikaan näistä kriteereistä ei täyty, joten niiden perusteella erillistä kuntalain mukaista toimenpideohjelmaa ei tarvitse laatia.

Kunnan tunnuslukuja tarkasteltaessa vuoden 2021 konsernitalinpäätöksen perusteella yksikään neljästä kriteeristä ei täyty kahtena vuonna peräkkäin. Toinen kriteeristä kuitenkin täyttyy vuonna 2021 kahdessa tapauksessa neljästä.

1) Vuosikate/poistot on ollut 152,9 vuonna 2020, ja 72,5 vuonna 2021. Kriteerit eivät täyty kahtena vuonna peräkkäin. Kuitenkin vuoden 2021 prosenttiosuus on alle 80 % eli mittari täyttyy yhden vuoden osalta.

2) Laukaan kuntakonsernin lainakanta/asukas on vuoden 2021 lopussa 8617 euroa/asukas. Koko maan keskiarvo on 7680 euroa / asukas. Mittarin kriteeri täyttyisi, jos Laukaan kuntakonsernin lainakanta olisi 11.520 euroa/asukas. Koska kuntakonsernien lainakanta ja vuokratavastuiden määriä ei ole vielä julkaistu, käytetään tässä tarkastelussa ainoastaan kunnan lainakantaa.

3) Kunnan tuloveroprosentti on 21,5. Koko maan tuloveroprosentin painotettu keskiarvo on 20,02 %. Koska tuloveroprosentti jää alle 22,02 prosentin, kriteeri ei täyty.

4) Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on vuonna 2020 1,0 ja vuonna 2021 0,4. Mittariston kriteeri täyttyy vuonna 2021, mutta ei vuonna 2020.

Kriisikuntakriteerijä on uudistettu vuoden 2019 aikana. Uudistetut kriisikuntakriteerit kuvaavat kunnan taloutta eri näkökulmista entisiä kriteerejä paremmin. Kriisikuntamittariston rakenne säilyy ennallaan, mutta tunnuslukuja ja niiden raja-arvoja on muutettu. Laki on tullut voimaan

1.3.2019. Uusia raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

Seuraavassa taulukossa on tarkasteltu kriisikuntakriteerien täyttymistä vuosien 2020 ja 2021 osalta. Vihreällä on merkitty, jos kriteeri ei täyty, ja punaisella, jos kriteeri täyttyy kyseisenä vuonna.

Hallituksen esityksessä (HE 280/2018) on esitetty myös varsinaisia kriisikuntamittareita väljemmät raja-arvot (keltaiset valot), jotka eivät vielä johda arviointimenettelyn käynnistämiseen mutta joiden täytyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomioita taloutensa kehitykseen ja analysointiin:

- Konsernin kertynyt alijäämä vähintään 500 €/as
- Konsernin vuosikate % poistoista alle 100
- Tuloveroprosentti 1,5 %-yks. yli keskimääräisen
- Konsernin lainat ja vastuut 25 % yli keskimääräisen
- Konsernin laskennallinen lainanhoitokate alle 1,0

Arviointimenettelyä ei voi käynnistää yllä mainittujen raja-arvojen (keltaiset valot) täytyessä. Laukaan osalta kolme tunnuslukua täyttää keltaisten valojen kriteerit.

Kuntalain 118 &:n mukainen vertailu Kriteerit vuoden 2020 ja 2021 tilinpäätösten mukaan	1.			2.			3.			4.			yhteensä
	2020 Vuosikate/ poistot 80 %	2021 Vuosikate/ poistot 80 %	Kriteeri täyttyy	2020 Lainat ja v-vastuut (>13 193)	2021 Lainat * (>11 520)	Kriteeri täyttyy	2020 Tulovero % (>21,96)	2021 Tulovero % (>22,02)	Kriteeri täyttyy	2020 Laskenn. lainanhoi- tokate	2021 Laskenn. lainanhoi- tokate	Kriteeri täyttyy	
Koko maa	148,7	143,5	0	8 795	7 680	0	19,96	20,02	0	1,3	1,3	0	1-4
Laukaa	152,9	72,5	EPÄTOSI	8 973	8 617	EPÄTOSI	21,50	21,50	EPÄTOSI	1,0	0,4	EPÄTOSI	0

*Vuoden 2021 kohdalla käytössä vain lainakanta, koska tietoa vuokratavastuista ei ole vielä saatavilla.
Lähde: <https://vm.fi/erityisen-vaikessa-taloudellisessa-asemassa-olevat-kunnat>

1.1.2 Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta

Talousarviossa esitetään tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot, sekä osoitetaan, miten rahoitustarve kateaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarvio koostuu kolmesta osasta: yleisperusteluosasta, käyttötalousosasta ja investointiosasta. Yleisperusteluosassa on kuvattu yleiset määräykset taloussuunnitteluprosessista, talouden kehitysnäkymät, Laukaan kunnan talouden

pääpiirteet, vuoden 2023 toiminnallinen ja taloudellinen päälinja sekä kuntakonsernille asetetut tavoitteet. Käyttötalousosassa on kuvattu määrärahoittain taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet sekä perusteluna kuvattu sanallisesti keskeiset tekijät toiminnasta. Investointiosaan on koottu vuodelle 2023 sitovat investointimäärärahat kohteittain sekä esitetty ohjeellinen viiden vuoden investointisuunnitelma. Taloussuunnitelmavuodet eivät ole valtuustoon nähden sitovia eriä.

Talousarviossa sitovia eriä ovat tulosyksiköiden määrärahojen toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus eli toimintakate. Lisäksi sitovia eriä ovat seuraavat tuloslaskelman rivit:

- verotulot
- valtionosuudet
- rahoituserät
- suunnitelman mukaiset poistot
- tilikauden tulos

sekä rahoituslaskelmassa

- antolainojen lisäys
- antolainojen vähennys
- lainakannan muutokset.

Investointiosassa sitovia eriä ovat investointienot ja -tulot investointikohteittain. Jos investoinnin toteutuminen kohdistuu kahdelle tai useammalle suunnitteluvuodelle, ilmoitetaan investoinnin kokonaiskustannusarvio ja sen jaksotus suunnitteluvuosille. Hankkeen perusteluissa valtuusto voi antaa hankevastaavalle toimintavaltuuden tarkistaa hankintamenon jaksottamista myöhemmin kokonaiskustannusarvion rajoissa.

Investoinnit budjetoidaan talousarvion investointiosaan. Investointiosassa esitetään lyhyt kirjallinen kuvaus investoinnista. Jos investoinnin poisto-aika on määriteltyä alarajaa pidempi, tehdään

1.1.3 Talousarvioon tehtävät muutokset ja käyttösuunnitelman hyväksyminen

Valtuustolle tehtävä talousarviomuutos esitetään valtuuston hyväksymän talousarvion mukaisella määrärahasolla. Lautakunnan on talousarviomuutosesityksessä selvitettävä, miksi tavoitteen saavuttamiseen varattuun määrärahaan tai tuloarvioon esitetään muutosta. Talousarvioon tehtäviä muutoksia on pyrittävä välttämään kohdentamalla toimintakuluja ja -tuottoja määrärahan sisällä käyttösuunnitelmamuutoksilla, jotta kunnan talouden kokonaisuus olisi ennustettavaa.

Kunnanhallitus ja lautakunnat hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat tammi-kuun loppuun mennessä. Käyttösuunnitelmalla

hyödykkeelle erillinen poistosuunnitelma. Kunnanhallitus hyväksyy hyödykekohtaisen poistosuunnitelman alarajan ylittävistä poistoista hanke-suunnitelman tai talousarvion yhteydessä. Jos alarajaa pidempi poistosuunnitelma hyväksytään talousarvion yhteydessä, tulee se mainita ja perustella hankkeen kirjallisen kuvauksen yhteydessä.

Muita valtuuston nähden sitovia eriä ovat toiminnalliset tavoitteet. Toiminnalliset tavoitteet ovat palvelutuotannon vaikutuksia ja vaikuttavuutta kuvaavia, mitattavissa tai muuten todennettavissa olevia määrällisiä ja laadullisia tavoitteita.

Muut talousarviokirjan osiot, kuten sanalliset kuvaukset, tunnusluvut, graafit ja niin edelleen ovat luonteeltaan yleisperustelua, joilla kuvataan palveluiden ja toiminnan pääpiirteitä ja kehitystä. Ne eivät ole sitovia eriä, vaan informatiivista sisältöä.

Talousarvion toteutumista seurataan raportointiaikataulun mukaisesti annettavilla kuukausiraporteilla. Tilinpäätöksessä tehdään selko talousarviossa asetettujen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisesta kirjanpitolautakunnan antamien yleisohjeiden mukaisesti.

tarkoitetaan tehtävän käyttötalousosan jakamista osatehtäville osatavoitteiksi, osamäärärahoiksi ja osatuloarvioiksi. Käyttösuunnitelman hyväksyy toimielin, joka on tulosvastuussa tavoitteiden toteutumisesta ja joka on tilivelvollinen tehtävän taloudesta. Toimielimet voivat siirtää käyttösuunnitelman hyväksymiseen liittyvää toimivaltaa toimikautekseen edelleen alaisilleen viranhaltijoille.

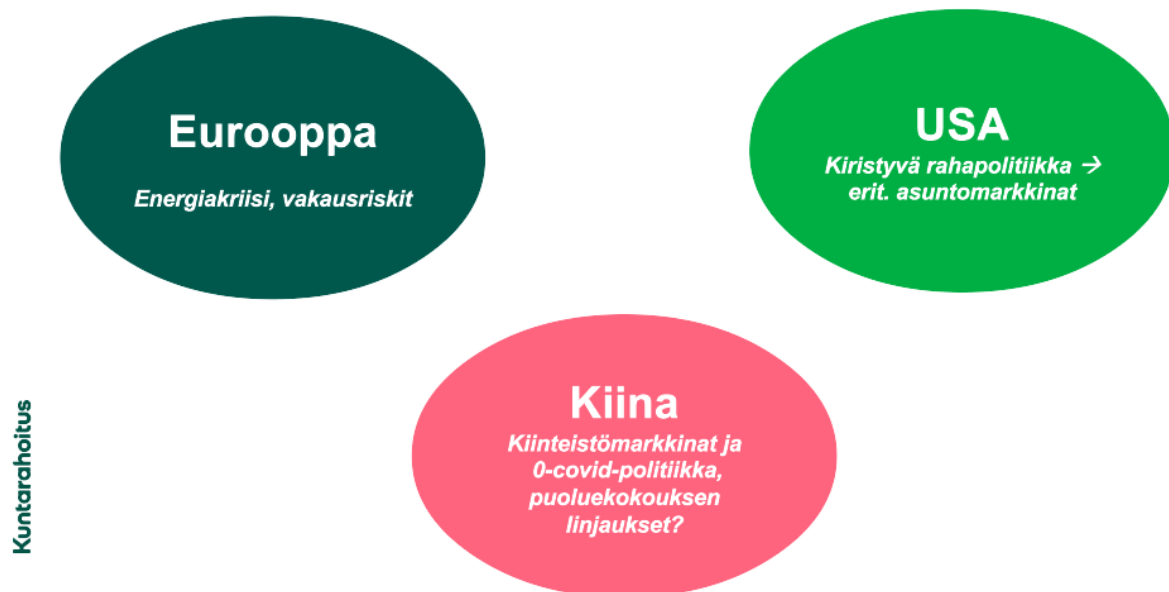
1.2 Talousarvion yleiset lähtökohdat

1.2.1 Yleinen talouskehitys

Maailmantalouden kasvu jatkui vuoden 2022 alkupuoliskolla. Kasvun taustalla vaikuttivat koronakriisistä elpyminen ja hyvä työmarkkinatilanne. Ukrainan sodan aiheuttama ensimmäinen isku talouden kehitykseen on talousarviota laadittaessa otettu vastaan. Se, miten sota jatkossa tulee kehittymään, vaikuttaa olennaisesti talouden kehitykseen jatkossa. Sodan lisäksi toinen isku talouskehitykseen voi tulla maailmantalouden muiden tekijöiden vuoksi. Taantumariskejä on nähtävillä USA:ssa, Euroopassa ja Kiinassa, tosin syyt taantumariskien taustalla ovat jokaisella mantereella erilaiset. USA:n kiihtynyt inflaatio ja sen

myötä kiristynyt rahapolitiikka ja vaikutukset erityisesti asuntomarkkinoilla lisäten taantuman riskiä. Euroopassa Ukrainan sota vaikuttaa talouden kehitykseen eniten, ja tilanteen tuoma energiakriisi kiihdyttää inflaatiota aiheuttaen vakausriskejä. Kiinassa puolestaan kiinteistömarkkinoihin sisältyvät riskit, ja 0-covid-politiikka puolestaan pahentaa tarjontaongelmia. Jos Kiinan, Euroopan ja USA:n talous sakkaa, vaikutukset näkyvät eittämättä myös Suomessa. Kesän aikana talouskasvua hidastavat tekijät vahvistuivat, ja positiiviset tekijät hiipuivat. Kehitys johtaa maailmantalouden kasvun selvään hidastumiseen loppuvuoden ja tulevan vuoden aikana.

Kaikilla päätalousalueilla taantumariskit selvässä kasvussa (tosin hieman eri syistä)

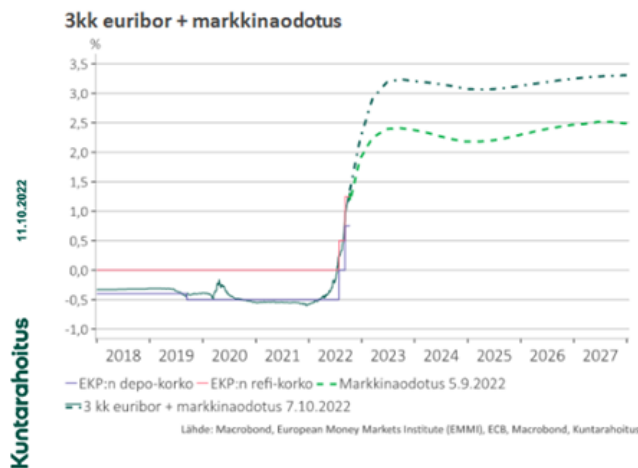

Euroalue jatkoi elpymistä vuoden alkupuoliskolla. Bruttokansantuotteen kasvu oli vuoden toisella neljänneksellä 0,6 prosenttia edellisestä neljänneksestä, mikä oli selkeästi keskimääräistä nopeampaa. Inflaatio kuitenkin kiihtyi korkeimmilleen 40 vuoteen ja Venäjän hyökkäyssodan talousvaikutukset pahentuivat.

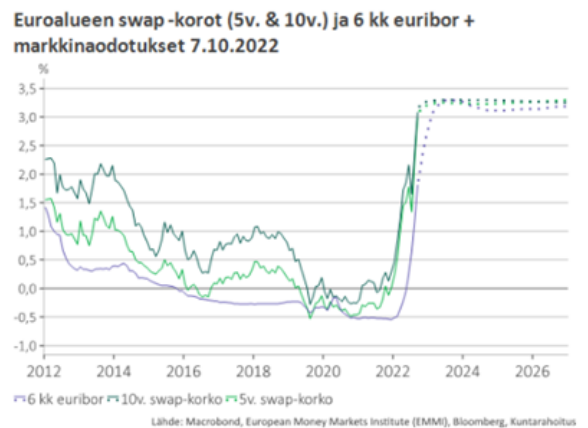
Koronaelpymisen odotetaan jatkuvan kolmannella neljänneksellä. Talvea lähestyttäessä kuitenkin kohonnut inflaatio, korkojen nousu ja maakaasun saantiongelmien Venäjältä verottavat talouden kasvua. Kasvun ennakoitaan jatkuvan hitaana ja korkealle jäävän hintatason ja maailman talouden kasvun hidastumisen vuoksi. Vuoden 2022 kasvuksi Euroalueella ennakoitaan 3 prosenttia, vuodelle 2023 0,8 prosenttia ja vuodelle 2024 1,0 prosenttia.

Euroalueen korot nousivat nopeasti vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Euroopan keskuspankki nosti ohjaukorkoiaan heinäkuussa 0,5 prosenttiyksikköä ja syyskuun alussa 0,75 prosenttiyksikköä. Korotus oli jatkoa EKP:n odotetulle rahapolitiikan kiristämiseksi. Koronnostoja ennakoidaan tulevan jatkossa 2-4 inflaation hillitsemiseksi. EKP:n tavoite on pitää inflaatio kahdessa prosentissa keskipitkällä aikavälillä: tänä vuonna inflaatio on pankin ennusteiden mukaan 8,1 prosenttia.

Seuraavassa kuntarahoituksen kaaviossa on esitetty kolmen kuukauden euriborin kehitys ja markkinaodotus vuoteen 2027 saakka sekä Euroalueen swap-korkojen ja 6 kuukauden euriborin markkinaodotukset vuoteen 2027 saakka. Kuvioiden mukaan korkojen ennakoidaan asettuvan kolmen prosentin tuntumaan.

Suomen pankin kasvuennuste on tälle vuodelle 2,2 prosenttia. Ensi vuonna talouden ennakoidaan supistuvan 0,3 prosenttia, mutta palaavan kasvurallalle reiluun prosenttiin vuonna 2024. Ennusteen suurimmat riskit liittyvät energiakriisin etenemiseen Euroopassa. Muut negatiiviset riskit liittyvät maailmantalouden kasvun heikkenemiseen, pandemiatilanteeseen, rahapolitiikan nopean kiristymiseen tai tuotannon pullonkaulojen pahenemiseen. Ennustettua parempi kehitys voi olla mahdollista, mikäli tarjontaketjuongelman hälvänevät ennakoitua nopeammin, yksityinen kulutus kantattelee kasvua odotettua paremmin tai vihreän siirtymän investointeja saadaan toteutettua ennakoitua nopeammin.

Euroopan energiapula näkyy Suomessa korkeina sähkön ja polttonesteiden hintoina. Vientiteollisuus kärsii kalliiden energiahintojen lisäksi kysynnän vähenemisestä Euroopan talouskehityksen hyytyessä. Kotitalouksien, kuten myös kuntien, tilanne on haastava, kun inflaatio ja nousevat lainojen korot kasvattavat menoja selvästi tuloja nopeammin: kuluttajahinnat nousevat tänä vuonna noin viisi prosenttia nopeammin kuin ansiotaso.

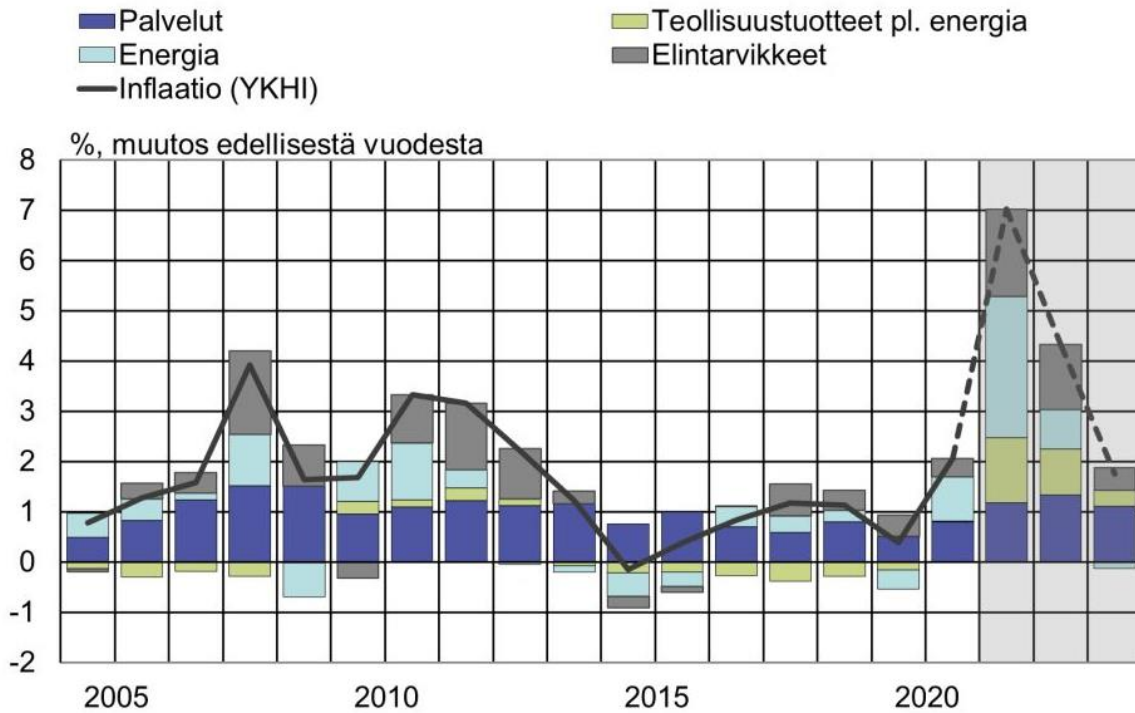
Kotitalouksien heikentynyt ostovoima alkaa näkyä tavarakulutuksen vähenemisen lisäksi asuntokysynnän heikentymisenä, mikä puolestaan hyydyttää rakentamista. Tuoreet taloustilastot kertovat kasvaneesta taantumasta. Kuluttajaluottamus on historiallisen heikkoa, mikä heijastanee kotitalouksien heikkenevää ostovoimaa. Heikentynyt kuluttajaluottamus ennakoi vähentyvää yksityistä kulutusta loppuvuodesta.

Inflaatio lähti kiihtymään, kun talouden elvytystä pandemian jälkeen liiankin pitkään etenkin USA:n finanssipoliisikassa. Samalla kulutus lisääntyi elvyttäen taloutta. Tarjontapuolen rajoitteet aiheuttivat kysynnän ja tarjonnan välin repeytymisen. Näiden tekijöiden summana inflaatio alkoi kiihtyä, ja sen ennustetaan nopeutuvan loppuvuodesta, kun erityisesti sähkön ja elintarvikkeiden hinnat nousevat. Korkeammat energian hinnat siirtyvät vähitellen myös muihin kuluttajahintoihin, ja siten myös palveluinflaation odotetaan kiihtyvän lähineljänneksinä. Teollisuustuotteiden hintojen nousun ennakoidaan laantuvan vuonna 2023, kun globaalit tuotannon pullonkaulat vähitellen hellittävät ja kokonaiskysyntä heikkenee.

Energiahintojen inflaatiota kiihdyttävän suoran vaikutuksen odotetaan vähenevän ensi vuonna. Kuluttajahintojen nousu maltillistuu vähitellen vuoteen 2024 mennessä, kun myös pohjainflaatio hidastuu selvemmin. Inflaatio kiihtyy ennusteen mukaan 7 prosenttiin vuonna 2022 ja pysyy vielä

reilussa 4 prosentissa vuonna 2023. Vuonna 2024 inflaatio hidastuu edelleen vajaaseen 2 prosenttiin. Euroopan energiakriisin takia inflaatioennusteeseen liittyy merkittävää epävarmuutta. Inflaation kehitysennuste on kuvattu seuraavassa Suomen pankin kuviossa.

Energian hinnannousu kiihdyttää inflaatiota

Lähteet: Eurostat, Suomen Pankin ennuste.

15.9.2022
© Suomen Pankki
38254@YKHI (Versiointi)

Suhdanteen heikkeneminen ennakoii myös suotuisan työllisyyskehityksen päättymistä. Työmarkkinat ovat toipuneet koronapandemiasta hyvin. Työmarkkinoiden vahva tilanne tukee omalta osaltaan kotitalouksien kulutusta. Viime kuukausina työllisyysasteen paraneminen on kuitenkin pysähtynyt ja työttömyysaste on hiukan kasvanut. Pitkäaikaistyöttömyys on yhä suurempaa kuin ennen pandemiaa. Myös työllisyysodotukset ovat heikentyneet kaikilla päätoimialoilla.

Jos Ukrainan sota loppuu, talous saattaa kehittyä edellä ennakoitua suotuisammin. Jälleenrakennus käynnistää voimakkaan elpymisen. Rahapoliittinen kiristyminen jatkuu, ja ohjaukorot nousevat ensi vuonna yli kolmen prosentin.

Toisaalta talous voi sodan laajentumisen ja raistumisen vuoksi ajautua syvään taantumaa. Tämän seurauksena kysynnän romahdus voi johtaa deflaatioon ja EKP alkaa vuoden 2023 aikana laskea korkoa. Toinen skenaario taantumassa on stagflaatio, jolloin kustannusinflaatio kiihtyy entistään resurssirajoitteiden pahenemisen vuoksi, ja energiamarkkinat eivät tasapainotu. Inflaatioodotusten ankkuroimiseksi ohjaukorko nostetaan jopa yli neljään prosenttiin.

Lähteet: OP: Talouden näkymät elokuu 2022, Nordean talousennuste 7.9.2022, Suomen pankki: talouden väliennuste syyskuu 2022, Kuntarhoituksen markkinakatsaus 10/2022.

1.2.2 Kuntatalouden tilanne

Kuntataloudessa on koettu kaksi tuloksellisesti vahvaa vuotta. Vuonna 2021 kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tulos oli noin 1.6 miljardia euroa ylijäämäinen, ja toiminnan ja investointien rahavirta lähes tasapainossa. Huomattavien koronatukien määrä edesauttoi kuntien taloustilanteen säilymistä vahvana. Myös verotulot kasvoivat ennakoitua paremmin etenkin yhteisö- ja kiinteistöverotuloissa. Kuntasektorin koronaepidemian tukipakettiin sisältyvien kuntien yhteisöverosuuden määräaikainen 10 prosenttiyksikön korotus jatkui vielä vuonna 2021. Kuntien toimintamenot kasvoivat nopeasti vuoden 2020 hitaan kasvun jälkeen.

Valtion kuntatalouteen vaikuttavat toimenpiteet vuoden 2023 talousarvioesityksessä ovat lähellä neutraalia. Hallitusohjelman mukaiset tehtävien ja velvoitteiden lisäykset on tehty pääosin jo aikaisempina vuosina, ja osa määräaikaisista lisäyksistä päättyy vuoden 2022 lopussa. Kuntien uusiin laajeneviin tehtäviin osoitetaan täysi valtionosuus, ja valtion päättämät veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille.

Sote-uudistuksen voimaantullessa kunnilta siirtyy sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen tehtävien myötä kustannuksia yhteensä 21.2 miljardia euroa. Tuloista siirtyy eniten kunnallisvero, noin 13.11 miljardia, mikä toteutetaan alentamalla kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja tasasuuruudesta 12,64 prosenttiyksiköllä. Yhteisövero siirtyy kolmasosa kuntien ryhmäosuudesta eli noin 0.82 miljardia euroa, ja kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta siirtyy yhteensä 5,36 miljardia euroa. Veromenetyksen korvauksia siirtyy yhteensä 1.94 miljardia euroa.

Kunnille korvataan Ukrainasta tulevien lasten varhaiskasvatukseen järjestämisestä syntyviä kustannuksia valtionavustuksella toteutuksen mukaisesti. Lisäksi korotetaan perusopetukseen valmistavan opetuksen määrärahaa 120 miljoonalla eurolla, kotoutuskoulutuksen määrärahaa 5 miljoonalla eurolla sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä ja oman äidinkielen opetukseen tarkoitettun avustuksen määrärahaa 2.5 miljoonalla eurolla.

Merkittävin veroperustemuutos vuonna 2023 on sote-uudistukseen liittyvä verouudistus. Lisäksi

sähkön hinnan nousun vuoksi tuloveroon toteutettava määräaikainen sähkövähennys alentaa kuntien verotuloja. Vuonna 2023 on edelleen voimassa korotettu matkakuluvähennys, minkä lisäksi kuntien verotuloja vähentävät hieman myös ikääntyneiden työtulovähennyksen korotus, perhevapaalta palaavien työmatkavähennyksen omavastuun huojennus sekä T&K-toiminnan lisävähennys. Lisäksi ansiotuloveroperusteisiin tehdään ansiotasoindeksin muutosta vastaava indeksitarkestus.

Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen 1.8.2023 alkaen pienentää kuntien maksutuloja arviolta 29 milj. euroa vuonna 2023 ja 70 miljoonaa euroa pysyvästi vuodesta 2024 lukien. Varhaiskasvatusmaksujen alentamisen sekä yksityisen hoidon tuen hoitolisän korotuksen vaikutukset kompensoidaan korottamalla kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta. Tämä kasvattaa kuntien verokertymää noin 90 miljoonalla eurolla vuonna 2023 ja maksuunpanoa noin 100 miljoonaa euroa.

Sote-uudistuksen seurauksena Kuntien valtionosuuteen osoitetaan 2.7 miljardia euroa, jolloin laskua edelliseen vuoteen on 5.2 miljardia euroa. Peruspalvelujen valtionosuutta pienentävät sote-uudistuksen lisäksi hallituksen päättämät uudelleenkorjennukset, jotka alentavat kuntien peruspalvelujen valtionosuuden tasoa 43 miljoonaa euroa vuonna 2023. Vähennyksestä 9 miljoonaa euroa toteutetaan pienentämällä kuntien yhdistymisavustuksiin valtionosuudesta tehtäviä siirtoja. Kuntien digitalisaation edistämiseen ei osoiteta vuonna 2023 enää rahoitusta siirtotona kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta. Osana uudelleenkorjennuksia valtionosuuteen tehdään kuitenkin aikaisempaa digitalisaation kehittämiseen liittyvää siirtoa vastaava 10 miljoonan euron määräaikainen vähennys vuonna 2023.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta kasvattavat ennen kaikkea indeksikorotus, joka on 3.8 prosenttia ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 89 miljoonaa euroa. Uudet ja laajenevat tehtävät kasvattavat valtionosuutta noin 15 miljoonalla eurolla. Näistä taloudellisesti merkittävimmät ovat varhaiskasvatukseen tukea koskevat toimenpiteet (8.75 miljoonaa euroa) sekä sitouttava kouluyhteistyö (3.33 miljoonaa euroa). Lisäksi

valtionosuutta kasvattavat muun muassa valtionosuuteen aikaisemmin kohdistuneen lääkäri- ja lääkinthelikopteritoiminnan rahoitukseen liittyvän vähennyksen poistuminen sote-uudistuksen myötä (22.6 miljoonaa euroa), perustoimeentulotuen kuntien maksuosuuden muutos (22.4 miljoonaa euroa) sekä pitkäaikaistyöttömien eläketukeen liittyvän vähennyksen muutos (6.1 miljoonaa euroa).

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 1,50 prosenttiyksiköllä 23,59 prosentista 22,09 prosenttiin. Valtionosuusprosentin laskua selittävät pääosin vuonna 2023 käyttöön otettavat uudet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun ja syrjäisyyden lisäosat, joiden rahoitus toteutetaan valtionosuusjärjestelmän sisällä valtionosuusprosenttia pienentämällä. Valtion ja kuntien välistä kustannustenjaon tarkistusta ei oteta huomioon vuonna 2023, sillä sote-uudistuksen yhteydessä peruspalvelujen valtionosuuslakiin tehdyn siirtymäsäännöksen mukaan kustannustenjaon tarkistus tehdään seuraavan kerran vasta valtion vuoden 2025 talousarvion yhteydessä. Valtion päättämistä veroperustemuutoksista kunnille maksettavat verotulomenetysten

korvaukset ovat yhteensä noin 862 miljoonaa euroa eli noin 1,8 miljardia euroa matalammat kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Kuntien verotulomenetysten korvauksia alentaa voimakkaasti sote-uudistus.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuuksista kuntatalouteen kohdistuu arviolta 1.3 miljardia euroa, ja ne kasvavat edellisvuodesta noin 160 miljoonaa euroa. Indeksikorotus kasvattaa kuntien valtionosuutta noin 54 miljoonalla eurolla. Hallituksen linjauksen mukaisesti koronaepidemiasta johtuvat toiminnan volyymin ja kustannusten pienentyminen eivät vaikuta alentavasti tulevien vuosien rahoitustasoon ja jakautumiseen. Siksi valtion ja kuntien välistä kustannustenjaon tarkistusta ei tehdä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla vuonna 2023.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntien ja kuntayhtymien talouteen miljoonissa euroissa. Taulukko ei sisällä sote-uudistukseen liittyviä toimenpiteitä.

	Menot 2022	Menot 2023	Menojen muutos	Tulot 2022	Tulot 2023	Tulojen muutos	Netto
VM hallinnonala	63	75,3	12,3	63	54,8	-8,2	-20,5
A1 -kielen opetuksen varhentaminen	12	12	0	12	12	0	0
Valtionosuuden vähennys vuodesta 2023 alkaen			0		-33	-33	-33
Subjekttiivinen varhaiskasvatusoikeus	17	17	0	17	17	0	0
Varhaiskasvatuksen ryhmäkokojen pienentäminen	16	16	0	16	16	0	0
Varhaiskasvatuksen tuki	6,3	15	8,8	6,3	15	8,7	-0,1
Oppivelvollisuuden laajentaminen, siirto momentilta 29.10.30	9,7	10,7	1	9,7	10,7	1	0
Korvaus kunnille velvollisuudesta osallistua sote-uudistuksen valmisteluun	2		-2	2		-2	0
Sitottava koulu yhteistyö		3,3	3,3		3,3	3,3	0
Lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan rahoitukseen liittyvän vähennyksen poistuminen		0	0		22,6	22,6	22,6
Juomavesidirektiivin toimeenpano		1,3	1,3		1,3	1,3	0
Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän poistumiseen liittyvä määräaikainen vähennys		0	0		-10	-10	-10
OKM hallinnonala	393,9	424,3	30,4	351,6	400,9	49,3	18,9
Lukiouudistuksesta aiheutuvat kustannusvaikutukset	7,7	7,7	0	7,7	7,7	0	0
Harrastusmahdollisuus kaikille koulupäivän yhteydessä	26,1	26,1	0	13,1	13,1	0	0
Lukiokoulutuksen yksikköhinnan vahvistaminen, valtionosuuden lisäys	17,1	17,1	0	7,2	7,2	0	0
Oppivelvollisuuden laajentaminen, kansanopistot (siirto momentilta 29.10.30)	0,4	0,4	0	0,4	0,4	0	0
Oppivelvollisuuden laajentaminen ammatillisessa koulutuksessa (siirto momentilta 29.10.30)	10,1	16,5	6,4	10,1	16,5	6,4	0
Oppivelvollisuuden laajentaminen lukiokoulutuksessa (siirto momentilta 29.10.30)	26,2	43,6	17,4	26,2	43,6	17,4	0

	Menot 2022	Menot 2023	Menojen muutos	Tulot 2022	Tulot 2023	Tulojen muutos	Netto
Oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistaminen perusopetuksessa ja toisella asteella	20	29	9	20	29	9	0
Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma	67,1	0	-67,1	57	0	-57	10,1
Varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma	85,9	0	-85,9	77,5	0	-77,5	8,4
Maahanmuuttajien osaamisen kehittäminen työllistymisen edellytysten vahvistamiseksi	3,3		-3,3	2,5		-2,5	0,8
Opiskelijavuosien lisääminen lähihoitajien koulutukseen hoitajamitoituksen muutokseen varautumiseksi	31,8	22,2	-9,6	31,8	22,2	-9,6	0
Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen		4,2	4,2		4,2	4,2	0
Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelma (HO 2019 kertaluonteinen)	9		-9	9		-9	0
Opettajien ja ohjaajien palkkaaminen sekä opetuksen ja ohjauksen tukitoimet (HO 2019 kertaluonteinen)	51,8		-51,8	51,8		-51,8	0
Etsivän nuorisotyön laajentaminen (HO 2019 kertaluonteinen)	4,5		-4,5	4,5		-4,5	0
Varhaiskasvatuksen uudistuksen toimeenpanon tuki	8,8		-8,8	8,8		-8,8	0
Oppisopimuskoulutuksen koulutuskorvauksen uudistamisen kokeilu	3,7	3,7	0	3,7	3,7	0	0
Veikkausvoittovaroilla rahoitetun toiminnan siirto budjettirahoitteiseksi	6,6	5,9	-0,7	6,6	5,9	-0,7	0
Jatkuvan oppimisen uudistus (RRF pilari3)	4		-4	4		-4	0
Veikkausvoittovaroilla rahoitetun toiminnan siirto budjettirahoitteiseksi	7,8		-7,8	7,8		-7,8	0
Jatkuvan oppimisen uudistus (RRF pilari3)		3,7	3,7		3,7	3,7	0
Oulu Euroopan kulttuuripääkaupunki 2026 -hanke		1,6	1,6		1,6	1,6	0
Rakennetuki kulttuuri- ja luovien alojen yrityksille ja yhteisöille (RRF pilari3)	2,1		-2,1	2,1		-2,1	0
Rakennetuki kulttuuri- ja luovien alojen yrityksille ja yhteisöille (RRF pilari3)		1,4	1,4		1,4	1,4	0
Kunnille syntyvät kustannukset varhaiskasvatuksen järjestämisestä Ukrainasta tuleville		60	60		60	60	0
Perusopetukseen valmistava opetus / Ukrainasta tulevat		117,6	117,6		117,6	117,6	0

	Menot 2022	Menot 2023	Menojen muutos	Tulot 2022	Tulot 2023	Tulojen muutos	Netto
Suomi/Ruotsi toisena kielenä ja oman äidinkielen opetus / Ukrainasta tulevat		2,8	2,8		2,5	2,5	-0,4
Kotoutuskoulutus / Ukrainasta tulevat		2,9	2,9		2,9	2,9	0
Ammatillisen koulutuksen rahoitusohjan vahvistaminen		37	37		37	37	0
Kertaluonteinen lisäys hoiva-avustajien ja Ukrainasta tulleiden koulutukseen		11,4	11,4		11,4	11,4	
Opetussuunnitelmatyö yhden vuosiviikkotunnin lisäämiseksi yläkouluun (B1 kieli)		0,5	0,5		0,5	0,5	
Hoiva-avustajakoulutus		5,5	5,5		5,5	5,5	
Nuorisotoiminnan tukeminen (itäisen Suomen tuki)		0,7	0,7		0,7	0,7	
Kulttuurialan, liikunnan ja nuorisotyön rahoituksen vahvistaminen		2,9	2,9		2,9	2,9	
TEM hallinnonala	47,5	44,7	-2,8	47,5	44,7	-2,8	0
Ohjaamoiden monialaisuuden vahvistaminen	3,2	0	-3,2	3,2	0	-3,2	0
Afganistanista evakoidut (VN päätökset)	2,4	2,4	0	2,4	2,4	0	0
Pakolaiskiintiön nostot	1,9	3,2	1,3	1,9	3,2	1,3	0
Talent Hub	3	1	-2	3	1	-2	0
Valtion, kaupunkien ja alueiden sopimusperusteinen yhteistyö (HO 2019)	7,7	0	-7,7	7,7	0	-7,7	0
Alueiden omaehtoinen kehittäminen (HO 2019)	6,3	0	-6,3	6,3	0	-6,3	0
Kuntien osaamiskeskustoiminta (HO 2019)	3	0	-3	3	0	-3	0
Maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut (HO 2019)	3	0	-3	3	0	-3	0
Alueiden elinkeinoelämän ja matkailun tukeminen, kaupunkien ekosysteemit	17		-17	17		-17	0
Kutilan kanavan rakentaminen		0,5	0,5		0,5	0,5	
Kuntien osaamiskeskustoiminta- ja maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut		3,5	3,5		3,5	3,5	0
HE kotoutumislain muuttamisesta, tilapäinen suojele		34,1	34,1		34,1	34,1	

	Menot 2022	Menot 2023	Menojen muutos	Tulot 2022	Tulot 2023	Tulojen muutos	Netto
YM hallinnonala	96,1	87,7	-8,4	96,1	87,7	-8,4	0
Kuntien ilmastotoimet		2,6	2,6		2,6	2,6	0
Asumisneuvonnan kehittäminen ja laajentaminen	2,7	4	1,3	2,7	4	1,3	0
Avustukset asunnottomuuden poistamiseksi	3		-3	3		-3	0
Avustukset kuntien, seurakuntien ja yhdistysten kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen	2,5		-2,5	2,5		-2,5	0
Avustukset alueiden käytön ja rakentamisen digitalisaatioon		2,9	2,9		2,9	2,9	0
MAL-kunnallistekniikka-avustukset	25	25	0	25	25	0	0
MAL-käynnistysavustukset	21	21	0	21	21	0	0
Puurakentamisen käynnistysavustuksen korotus MAL-alueilla	5,9	6,7	0,7	5,9	6,7	0,7	0
Energia-avustus	4		-4	4		-4	0
Lähiöohjelma	5,5	0	-5,5	5,5	0	-5,5	0
Kunnostusavustus asuntojen muuttamiseksi ikääntyneille sopiviksi	10	0	-10	10	0	-10	0
Purkuavustus	8	8	0	8	8	0	0
Ravinnekierron avustukset	7,5	15	7,5	7,5	15	7,5	0
Vihreän siirtymän rakentamista tukevat avustukset kunnille ja maakuntien liitoille	1	2,5	1,5	1	2,5	1,5	0
LVM hallinnonala	60,7	50,5	-10,2	60,7	50,5	-10,2	0
MAL-toimenpiteet, perusväylänpito (ml. käpy)	11,5	7,5	-4	11,5	7,5	-4	0
MAL-toimenpiteet, liikenteen infra-avustukset	39,7	22,5	-17,2	39,7	22,5	-17,2	0
Sahasaarenkadun tieyhteys Kemian biotutetehtaalille	3	2	-1	3	2	-1	0
Kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen myönnettävät avustukset	6,5	3,5	-3	6,5	3,5	-3	0
Mt 8155 Oulun satamayhteys (Poikkimaantie) -hanke		15	15		15	15	0
Verot ja maksut					60,8	60,8	
Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen 1.8.2023 alkaen					-29,2	-29,2	
Varhaiskasvatusmaksujen alennuksen yhteisöverokompensatio					90	90	
YHTEENSÄ	661,1	682,4	21,3	618,9	699,5	80,6	59,3

Kuntatalouden vuosi 2022 näyttää talouden tunnuslukujen perusteella hyvältä, sillä verotulojen hyvä kasvu pitää vuosikatteen likimain viime vuoden tasolla. Sote-uudistus muuttaa kuntatalouden tunnuslukuja voimakkaasti, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kustannukset ja niitä vastaava rahoitus poistuvat vuonna 2023. Samalla kuntien toimintakustannukset kasvavat nopeasti: kustannuskehitystä kuvaavan peruspalvelujen hintaindeksin muutos on 3,8 prosenttia

vuonna 2023. Painoarvoltaan merkittävin kustannuskehitykseen vaikuttava tekijä on kunta-alan ansiokehitys, jota kasvattaa kesäkuun alussa saatettu kunta-alan sopimusratkaisu. Kuntataloutteen luettavat tehtävät painottuvat uudistuksen jälkeen entistä vahvemmin varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden yhteenlaskettu palveluntarve on laskeva koko 2010-luvun jatkuneen syntyvyyden alenemisen vuoksi.

Vuoden 2023 ennakoidaan olevan kuntatalouden kehitysarviossa vahva sote-uudistukseen liittyvien ajoitustekijöiden vuoksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen nettokustannukset siirtyvät pois kuntien vastuulta vuoden 2023 alusta alkaen, mutta uudistuksen kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä ensi vuonna täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisöverotuloissa. Osa aiempien vuosien kunnallis- ja yhteisöverotuloista tilittyy vuodelle 2023 vanhojen kunnallisveroprosenttien ja yhteisöverotulojen jako-osuuksien mukaisesti. Tämän arvioidaan vahvistavan kuntataloutta 1.2 miljardilla eurolla vuonna 2023. Vuosikatteen ennakoidaan poistot ja toiminnan ja investointien rahavirran ennustetaan olevan noin 1.2 miljardia euroa positiivinen. Kuntatalouden tilanteen nähdään helpottuvan sote-uudistuksen myötä, kun nopeimmin kasvavat menot siirtyvät pois kuntien vastuulta. Vuosikate riittää painelaskelmassa kattamaan poistot kaikkina tarkasteluvuosina.

Kuntatalouteen jää kuitenkin sote-uudistuksen jälkeen menojen ja tulojen välinen rakenteellinen epätasapaino, ja kokonaismenot pysyvät vuosina 2024–2026 hieman tuloja suurempina. Lisäksi sote- ja pelastustoimen palveluiden siirtyessä hyvinvointialueille kuntien mahdollisuudet tasapainottaa talouttaan menoja sopeuttamalla kaventuivat. Samanaikaisesti investointitarpeet pysyvät mittavina muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja toimintaympäristön muutosten vuoksi. Tuottavuutta ja tehokkuutta lisäävien rakenteellisten uudistusten tarve säilyy siten sote-uudistuksen jälkeenkin.

Kehitysarvion mukaan kuntatalouden toimintamenot kasvavat vuosittain keskimäärin 2,9 prosenttia ja toimintatulot keskimäärin 0,7 prosenttia vuosina 2024–2026. Toimintamenojen kasvu aiheu-

tuu pääasiassa hintojen noususta, jonka arvioidaan olevan peruspalvelujen hintaindeksillä mitattuna keskimäärin 3,6 prosenttia vuodessa. Verotulot laskevat vielä vuonna 2024, mikä on seurausta siitä, että sote-uudistuksen täysimääräinen vaikutus näkyy kuntien verotuloissa viiveellä vuorokauden verojen kertyessä useamman kalenterivuoden aikana. Verorahoitus kasvaa keskimäärin 3,0 prosenttia vuodessa vuosina 2025–2026.

Kuntatalouden lainakannan kasvuvauhti hidastuu selkeästi viime vuosikymmenen keskimääräiseen kasvuvauhtiin verrattuna. Korkotaso on pysynyt jo pitkään poikkeuksellisen matalalla tasolla, mutta korkoympäristön normalisoituminen on jo alkanut. Tämä kiristää myös velkaantunutta kuntataloutta.

Kehyskauden loppua kohti mentäessä toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee jälleen lähes kaikissa kuntakokoryhmissä. Verotulojen kertymä normalisoituu sote-uudistuksen jälkeiseen tilanteeseen, mikä pienentää verotuloja kaikissa kuntakokoryhmissä vuonna 2024. Kuntien nettokustannukset kasvavat keskimäärin noin 4 prosenttia vuosittain kehyskauden lopulla, mutta esimerkiksi suurissa kaupungeissa kasvun arvioidaan olevan yli 5 prosenttia vuosittain. Muista kuntakokoryhmistä poiketen pienten kuntien toiminnan ja investointien rahavirta vahvistuu vuonna 2024, mikä johtuu ennen kaikkea taloussuunnitelmien mukaisten nettoinvestointien pienenemisestä edellisvuoteen verrattuna. Kehyskauden viimeisenä vuonna 2026 kaikkien kuntakokoryhmien toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan olevan negatiivinen (noin -160 €/as koko maassa keskimäärin).

Lähde: Valtiovarainministeriö, kuntatalousohjelma syksy 2022

TE-palveluiden siirto kunnille

Sote-uudistuksen lisäksi valmistelussa on toinen merkittävä muutos, sillä TE-palvelujen siirtoa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syyskuussa 2022 ja palvelujen järjestämisvastuu siirtyisi kunnille vuoden 2025 alusta. Siirron yhteydessä luodaan rahoitusmalli, joka kannustaa kuntia kehittämään toimintaansa työllisyyttä edistäväksi siten, että uudistuksella saavutetaan 7 000–10 000 lisätyöllistä. Valtio ja kunnat

jakaisivat työllisyyspalvelujen rahoitukseen liittyvää kustannusvastuuta, jolloin turvattaisiin kuntien kannusteet järjestää palveluja myös heikommassa työmarkkina-asemassa oleville. Työllisyyden edistämisen ministerityöryhmä on linjannut, että rahoitus kunnille siirtyviin palveluihin toteutetaan valtionosuusjärjestelmän kautta.

Lähde: Valtiovarainministeriö, kuntatalousohjelma syksy 2022

1.3 Talousarvion 2022 laatiminen

1.3.1 Laukaan kuntastrategia / Eero

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa. Laukaan kunnanvaltuusto hyväksyi 6.6.2022 § 24 kuntastrategian vuosille 2022-2030.

Strategia rakentuu kolmen pääperiaatteen varaan, jotka kuvaavat tavoiteltavaa toimintakulttuuria Laukaan kunnassa. Nämä kolme ”peetä” ovat 1) pidemmälle, 2) positiivisesti ja 3) palvelleen. Periaatteet on kuvattu tarkemmin seuraavassa kuvassa.

STRATEGIAMME
kolme toimintaperiaatetta

PIDEMMÄLLE	POSITIIVISESTI	PALVELLEN
Näemme mahdollisuuksia ja etsimme uusia ratkaisuja. Teemme vastuullisia ja tulevaisuuskestäviä päätöksiä. Tavoitteenamme on laukaalaisten menestys ja hyvinvointi.	Toimimme ja puhumme kannustavasti. Viestimme vahvuksistamme aktiivisesti. Ratkaisemme ongelmia rakentavasti.	Meillä on kehittämisen ja parantamisen palvelukulttuuri. Tavoitteenamme on rakentaa asukkaillemme parasta mahdollista arkea.

Periaatteiden lisäksi strategiassa on kolme keskeistä kärkiteemaa, jotka ovat 1) asukas, 2) henki-

löstö ja 3) yrittäjät. Kullekin kärkiteemalle on asetettu kolme strategista tavoitetta sekä kuvattu tavoiteltua toimintakulttuuria kunkin kärkiteeman

1.3.3 Keskeisiä tapahtumia ja painopistealueita vuodelle 2022

Kunnan rooli ja tehtävät muuttuvat olennaisesti vuonna 2023, kun hyvinvointialueet aloittavat toimintansa ja sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastuspalveluiden järjestämistä vastuu poistuu kunnalta. Varsinaisten sote-palveluiden lisäksi muutos vaikuttaa voimakkaasti useisiin eri tukipalveluihin ja lisäksi kuntaan jäävien toimintojen on rakennettava uudenlaista yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Toimivien yhdyspintojen ja yhteistyön rakentaminen hyvinvointialueen kanssa näkyy suurella osalla organisaatiota vuonna 2023. Lisäksi kunnan tulee sopeuttaa omaa toimintaansa uuteen rooliin hallinnon, tukipalveluiden ja päätöksenteon järjestämisen osalta. Uudistukseen liittyy myös paljon kunnan vastuulla olevia työtehtäviä, kuten henkilöstösiirtojen jälkityöt, jotka vaativat resursointia kunnassa vielä vuodelle 2023.

Laukaan kunnanvaltuusto hyväksyi uuden kuntastrategian vuonna 2022. Vuonna 2023 strategian toimeenpano käynnistyy toden teolla, kun talousarvio on ensimmäisen kerran valmisteltu uuden strategian ohjaamana. Strategiaan perustuvia toimenpiteitä ja tavoitteita on asetettu kautta organisaation osana talousarviota.

Laukaan kunnan talouden haasteet jatkuvat ja vuonna 2023 talouden tasapainottamistyö lävistää koko organisaation. Vuoden 2023 kunnassa laaditaan monivuotinen talouden tasapainottamisohjelma, jonka avulla haetaan noin 2-3 miljoonan euron pysyvää taloutta vahvistavaa vaikutusta. Kuntastrategian tavoitteena on, että kunnalla ja kuntakonsernilla on ylijäämää taseessa. Tasapainottamistyössä tärkeää on yhteensovittaa strategian taloustavoitetta muiden strategisten tavoitteiden kanssa.

Talouden tasapainottaminen, kunnan uuteen rooliin sopeutuminen sekä väestöennusteen vaikutukset näkyvät myös kunnan kasvu- ja kehityspainostusten pienenemisenä. Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan lasten määrä tulee olennaisesti vähenemään Laukaassa 2020-luvun loppupuolelta alkaen. Esimerkiksi peruskoulun vuosiluokkien 1-6 oppilaiden määrä voisi ennusteen mukaan laskea jopa neljänneksellä vuosien 2025-2035 aikana. Tämä tarkoittaisi, että alakouluissa olisi yli 500 oppilasta vähemmän kuin nyt. Palveluverkkoon ja kiinteistöihin kohdistuvien investointien tarveharkintaa tehdään tarkasti. Lisäksi kunnan investointitasoa lasketaan, kun uusia alueita ja katuja ei rakenneta yhtä paljon kuin aikaisempina vuosina.

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen julkisen sektorin rakenteita muuttaa työllisyyspalvelujen uudistus, joka on määrä toteuttaa vuoden 2025 alusta lukien. Uudistuksessa työllisyyden hoidon vastuu siirtyisi kokonaisuutena kunnille. Laukaan kunta on mukana vuonna 2021 alkaneessa työllisyyden kuntakokeilussa yhdessä Jyväskylän, Äänekosken ja Muuramen kanssa. Kuntakokeilu auttaa Laukaan kuntaa valmistautumaan pysyvään rakennemuutokseen. Työllisyyspalvelu-uudistuksen lainsäädännöstä päätettäneen vuoden 2023 aikana, minkä jälkeen toimenpiteet uudistukseen valmistautumiseksi käynnistetään myös Laukaan kunnassa.

Venäjän vuonna 2022 aloittama hyökkäyssota Ukrainassa näkyy myös Suomessa ja Laukaassa. Laukaaseen on perustettu vastaanottokeskus, joka voi vastaanottaa 230 ukrainalaista pakolaista. Kunta järjestää pakolaisille palveluita, kuten valmistavaa opetusta. Kunta tekee tiivistä yhteistyötä eri avustustahojen ja hyvinvointialueen kanssa ukrainalaisten pakolaisten avustamisessa. Lisäksi sodan aiheuttama yleinen epävakaus edellyttää erilaisiin häiriöihin varautumisen valmiuden tarkistamista koko kuntaorganisaatiossa.

laajuuden suhteen. Lautakunnilla oli mahdollisuus tehdä kunnanhallitukselle esityksiä raamin tarkistamisesta. Sivistyslautakunta esitti kunnanhallitukselle noin 0,75 miljoonan euron korotusta raamiin ja konsernihallinto 75.000 euron korotusta.

1.3.4 Talouden tasapainottaminen

Laukaan kunnanhallitus tunnisti talousarvioraamia annettaessa, että kunnan taloudessa on 3,4 miljoonan euron sopeutustarve normaaliin kustannuskehitykseen verrattuna. Kunnanhallitus asetti sopeutustavoitteen käyttötalouteen jakaen sopeutettavan summan palvelualueiden talouden

Kunnanhallitus hyväksyi esitetyt raamin korotukset.

Talousarvion valmistelun aikana talousennusteet ja näkymät ovat eläneet poikkeuksellisen paljon. Kunta-alan palkkaratkaisu syntyi alkuperäisen talousarvioraamin asettamisen jälkeen. Lisäksi yleinen taloustilanne on kuluvaan vuoteen aikana heikentynyt, inflaatio kiihtynyt ja korkotaso noussut huomattavasti. Suomen talouden ennakoitaan kääntyvän taantumaan, mikä näkyy suoraan myös kunnan tuloennusteiden heikkenemisenä. Kunnan kuluvaan vuoteen tuloennuste on heikentynyt, mikä aiheuttaa entistä suuremman sopeutuspaikkeen tuleville vuosille. Toisaalta verotuloennusteet ovat vahvistuneet alkuvuoden jälkeen, mikä tasoittaa hieman tilannetta.

Kunnanjohtajan talousarvioesitykseen sisältyy merkittäviä talouden sopeutustoimia vuodelle 2023. Lisäksi taloussuunnitelmavuosille 2024-2025 sisältyy yhteensä noin 7,0 miljoonaa euroa taloutta vahvistavia tavoitteita, jotka tulee suunnitella ja toimeenpanna osana taloussuunnitelmaa. Tasapainottavien toimenpiteiden tulee sekä vahvistaa tuloja että pienentää menoja.

Vuoden 2023 talousarvio on laadittu kautta linjan tiukaksi. Toimintaa on sopeutettu vastaamaan palvelutarvetta väestörakenteen muuttuessa. Lisäksi hyvinvointialueuudistuksesta seuraavat muutokset kuntaorganisaatiossa on huomioitu ja sisäisten palvelujen tasoa sopeutettu uuteen organisaatioon sopivaksi. Seuraavassa luetellaan keskeisimpiä talouden tasapainottamiskeinoja vuodelle 2023. Yksiköiden toimintasuunnitelmissa kuvataan toimintaa tarkemmin.

Konsernipalvelut

- Hallintopalveluissa ja elinkeinopalveluissa vähennetään henkilötöpanosta jättämällä avoimeksi tulleita tehtäviä täyttämättä. Töpanos vähenee 1,75 henkilötövuotta. Säästö noin 110.000 euroa.
- Talousarvio on laadittu kautta linjan erittäin tiukaksi ja edellyttää esimerkiksi tapahtuma-
-

sidosryhmä- ja sponsorointitoiminnan karsimista. Uusia kehittämispänsioja ei ole lisätty.

- Kunnanhallituksen toteutettavaksi on asetettu 0,5 miljoonan euron lisäsopeutus talousarvioraamiin verrattuna. Kunnanhallitus valmistele sopeutuksen toteutuksen omaan talousarvioesitykseen.

Sivistyspalveluiden talousarvion valmistelussa arvioidusta tarvittavasta tasosta on sopeutettu yhteensä noin 1,2 miljoonaa euroa.

- Kalusto- ja materiaalihankintojen tasoa on karsittu 275.000 euroa
- Perusopetuksen henkilöstökuluista on karsittu 300.000 euroa tarvittavasta tasosta. Säästö kohdennetaan toiminnallisesti keväällä 2023 opetusresurssipäätösten yhteydessä.
- Liikunta-alueiden ylläpitoa supistetaan
- Kansalaisopiston kurssimaksuja korotetaan

Tekniset palvelut

- Yleistä palvelutasoa on sopeutettu, jotta annettu talousarvioraami on saavutettu
- Tilapalvelun purkukustannuksia on karsittu 150.000 euroa.
- Kehittämisen- ja tutkimuskuluja on karsittu 150.000 euroa.

Investoinnit

- Katujen, puistojen ja yleisten alueiden investointitasoa on laskettu edellisen vuoden ja lautakunnan esityksen mukaisesta tasosta noin 400.000 euroa
- Tilapalvelun pienten investointien tasoa on laskettu 50.000 euroa lautakunnan esityksestä
- Koulujen piha-alueiden kunnostukseen ja välinehankintoihin varattu 50.000 euroa on poistettu investointiohjelmasta toteutettavaksi osana tilapalvelun kunnossapitotöitä. Kunnossapidon määrärahaa ei ole vastaavasti kasvatettu.

1.3.5 Muutokset suhteessa talousarvioraamiin ja lautakuntien sekä kunnanjohtajan talousarvioesitykseen

Kunnanhallitus antoi talousarvion laadintaohjeen kokouksessaan 30.5.2022 § 114. Raamissa palvelualueille asetettiin toimintakatetavoite huomioiden sekä sisäisten kustannusten että tiedossa olleiden toiminnallisten muutosten vaikutukset palvelualueen kustannusten tasoon. Raamin mukainen koko kunnan toimintakate oli 52,27 miljoonaa euroa. Raamin antamisen jälkeen talousennusteet ovat eläneet huomattavasti, ja niiden perusteella on tehty muutoksia talousarvioon ja taloussuunnitelmaan.

Elokuussa lautakunnat antoivat perustellut esitykset talousarviokehityksen muutostarpeista. Kunnanhallitus käsitteli lautakuntien esitykset 5.9.2022 § 167. Talousarvion laadintaohjeen antamisen jälkeen talousarvioraamin taustaolettamukseen vuodelle 2022 on tullut seuraavia tarkennuksia:

- Verorahoituksen ennakoidaan toteutuvan talousarviota paremmin
- Terveydenhuollon kustannusten ennustetaan ylittävän kiinteän laskutuksen mukaisen summan. Sairaanhoidopiirin tilinpäätösennusteen mukaan Laukaan kunnan osuus vuoden 2022 alijäämistä on erikoissairaanhoidon osalta 2,6 miljoonaa euroa ja perusterveydenhuollossa 345.000 euroa.

Kun nämä muutoksen lisätään vuoden 2022 talousarvioon, ennakoidaan vuoden 2022 tuloksen olevan -3 miljoonaa euroa, jolloin taseeseen kertyisi alijäämää vuoden 2022 jälkeen 1,1 miljoonaa euroa.

Myös vuoden 2023 tietoihin on tullut päivityksiä kesän aikana. Veroennuste on parantunut 1,2 miljoonaa euroa. Sisäisten vuokrien ennakoidaan laskevan kuluvan vuoden tasosta noin 365.000 euroa, joka on 0,8 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota parempi. Arvio poistojen määrästä on kohonnut 8,4 miljoonaan euroon.

Sivistyslautakunta teki esityksen 0,75 miljoonan euron lisäyksestä ja konsernihallinto 75.000 euron lisäyksestä talousarvioraamiin. Lisäksi energiakriisin johdosta sähkön hinnan nousu aiheuttaa kuntatasolla noin 1,0 miljoonan euron kustannusten nousun, joka huomioitiin valmistelussa. Näiden seikkojen perusteella kunnanhallitus päätti muuttaa talousarvioraamia.

Palvelualueiden talousarvioraamit vuodelle 2023 ovat (1000 €)

- Konsernihallinto 5.890,9
- Sivistyspalvelut 47.288,9
- Tekniset palvelut -87,3

Yhteensä 53.092,5

Sivistyspalveluiden toimintakate on talousarviossa 47.976.380 euroa. Se ylittää kunnanhallituksen antaman toimintakateraamin 687.570 eurolla. Ylitys perustuu syyskuussa 2023 kesken talousarviovalmistelun tehtyihin sisäisten vuokrien korotuksiin. Toimintakatetta ei ole sopeutettu, vaan ylitys on tehty annetun toimintakateraamin päälle.

Taloussuunnitteluprosessin mukaisesti teknisen palvelualueen ja teknisen lautakunnan alustavia talousarviolukuja ja toimintoja esiteltiin lautakunnalle raamiseminaarissa 14.6.2022. Seminaarin jälkeen talousarviolukuja täsmennettiin ja talousarvioluonnosta esiteltiin tekniselle lautakunnalle 16.8.2022 § 69. Esitysten pohjalta lautakunta hyväksyi kokouksessaan kunnanhallituksen antaman teknisen palvelualueen raamikehityksen vuodelle 2022.

Sähkön hinnannousun vuoksi kunnanhallituksen talousarvioseminaarissa 7.9.2022 päätettiin, että teknisen palvelualueen raamia voidaan kasvattaa 150.000 euroa. Määräraha tulee kohdentaa yhdyskuntatekniikkaan katuvalaistuksen sähkömenoihin. Sähköenergian hinnankorotuksen vaikutuksen tilapalvelun kiinteistöjen ylläpitokustannuksiin arvioitiin olevan 1,05 miljoonaa euroa. Sähkökustannusten nousu siirrettiin toimitiloista perittäviin sisäisiin vuokriin ja tilapalvelun osalta kustannusnousun nettovaikutus on nolla euroa. Teknisen palvelualueen osuus sisäisten vuokrien korotuksesta on 63.320 euroa, mikä voidaan lisätä aiemmin ilmoitetun budjettikehityksen päälle. Teknisen palvelualueen talousarvioesityksessä toimintakate on -37.690 euroa.

Näin toimintakatteeksi muodostuu:

- Konsernihallinto 5.890.000
- Sivistyspalvelut 47.976.380
- Tekniset palvelut 37.690

Yhteensä 53.904.970

Kunnanjohtajan esitykseen lisättiin konsernihallinnon hallintopalveluiden muihin toimintakuluihin 500.000 euroa. Kyseessä on sopeutuserä, joka tullaan jakamaan palvelualueille. Palvelualueet voivat lisätä tuloja tai pienentää menoja siten, että sopeutuksen määrä toimintakatteessa on 500.000 euroa. Samalla käyttötalouteen tarkennettiin sisäisiä vuokria ja lisättiin investointien suunnittelukuluja. Näin konsernihallinnon toimintakate parani 466.3 tuhatta euroa ja teknisen palvelualueen toimintakate heikkeni 42,3 tuhatta euroa. Koko kunnan toimintakateeksi muodostui 53.480.980 euroa.

Sekä verotulo- että valtionosuusennuste ovat parantuneet alkuperäiseen kehukseen nähden noin 1,3 miljoonaa euroa. Valtionosuuslaskentaa tarkastettiin talousarviovuoden ja taloussuunnitteluvuosien kesken. Tämän myötä talousarviovuoden valtionosuudet kasvoivat, mutta taloussuunnitteluvuosien valtionosuuksiin on tulossa heikennys vuoden 2023 tasoon nähden sote-kulujen ollessa hyvinvointialueelle siirtyviä tuloja pienemmät. Valtionosuusennuste vuodelle 2023 on 20,4 miljoonaa euroa. Verotuloja ennakoidaan kertyvän vuonna 2023 yhteensä 42,9 miljoonaa euroa. Rahoituksen erät ovat säilyneet raamin mukaisina lukuun ottamatta korkokuluja.

1.3.6 Väestö

Laukaa sijaitsee Keski-Suomessa Jyväskylän koillispuolella. Laukaan muut naapurikunnat ovat Hankasalmi, Konnevesi, Toivakka, Uurainen ja Äänekoski. Laukaan kunnan pinta-ala on 825,59 km², josta 177,10 km² on vesistöjä. Laukaassa on neljä suurempaa taajamaa: asukkaita kuntakeskuksena toimivassa kirkonkylässä on 5.749, Leppävedellä 3.349, Lievestuoreella 2.357 ja Vihtavuorella 2.343. Haja-asutusalueella laukaalaisia asuu yhteensä 4.882.

Korot ovat vallitsevan maailmantilanteen myötä nousseet, ja korkomenojen ennakoidaan olevan 1,7 miljoonaa euroa raamissa ennakoitun 380.000 euron sijaan.

Investointiosaa on päivitetty talousarvio-ohjeen antamisen jälkeen uusimmilla arvioilla käynnissä olevista ja tulevista hankkeista. Kunnanjohtajan esitykseen karsittiin koulujen piha- ja leikkivälineet 20.000 euroa, koulujen ja päiväkotien piha-alueiden kunnostuksen 30.000 euroa, liikennealueista liikennealueista, puistoista ja yleisistä alueista 400.000 euroa, pienistä kohdentamattomista investoinneista 50.000 euroa ja Kirkonkylän koulun turvavalaistusjärjestelmä 100.000 euroa. Kuntalan hankesuunnittelua jatketaan ja hankesuunnittelukustannukset 30.000 lisättiin investointilistalle. Vuoden 2023 investointiohjelmassa varaudutaan yhteensä 11,3 miljoonan euron investointeihin.

Poistot laskettiin uusimman investointiohjelman mukaisesti. Saadun simuloidun poistoarvion mukaisesti poistot ovat 0,65 miljoonaa euroa suuremmat kuin raamissa, eli 8,15 miljoonaa euroa. Kunnanjohtajan talousarvioesityksessä tilikauden tulokseksi muodostuu 480.200 euroa ylijäämää.

Kunnassa asui vuoden 2021 lopussa 18.788 henkilöä. Väkiluku pieneni edellisestä vuodesta 35 henkilöllä. Laukaan väkiluku pieneni neljättä vuotta peräkkäin. Kuitenkin aikavälillä 2011-2021 asukasluku on kasvanut 470 asukkaalla.

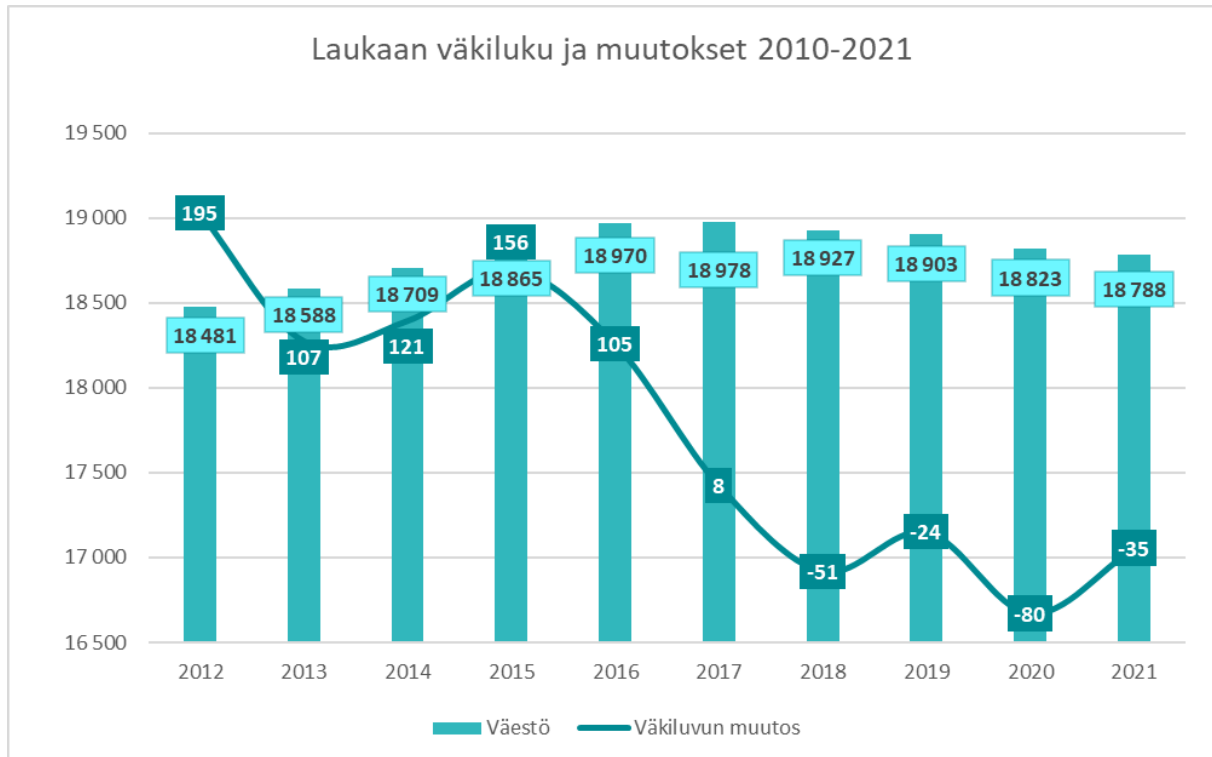
Seuraavassa taulukossa on esitetty Laukaan kunnan väkiluvun kehitys 2011-2021. Tarkasteluajanjaksolla Kirkonkylän väestömäärä kasvoi 470 asukkaalla, Vihtavuoren 106 asukkaalla ja Leppäveden 170 asukkaalla. Sen sijaan Lievestuoreen asukasmäärä pieneni 173 asukkaalla ja maaseutualueen 109 asukkaalla.

Laukaan kunta

SUUNNITTELUALUEJAKO = TILASTOALUEJAKO		VÄKILUKU 31.12.										Muutos	
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2011-2021
SUURALUE	1 LAUKAA	18286	18481	18588	18709	18865	18970	18978	18927	18903	18823	18788	502
TILASTOALUE	101 KIRKONKYLÄ	5279	5285	5371	5449	5565	5586	5619	5656	5722	5791	5749	470
Pienalueet	1 01 001 Kk-keskusta	1513	1489	1527	1550	1548	1514	1516	1503	1536	1562	1581	68
	1 01 002 Kk-pohjoinen	1907	1893	1890	1884	1943	1949	1981	1991	2005	2018	2035	128
	1 01 003 Kk-etelä	1516	1578	1626	1691	1751	1790	1800	1835	1843	1883	1815	299
	1 01 004 Kk-Roninmäki	56	54	57	58	57	58	57	56	64	54	56	0
	1 01 005 Kk-Asema	287	271	271	266	266	275	265	271	274	274	262	-25
TILASTOALUE	102 VIHTAVUORI	2237	2270	2276	2277	2305	2315	2317	2323	2345	2335	2343	106
Pienalueet	1 02 004 Vri-keskusta	1809	1824	1832	1839	1865	1861	1855	1872	1884	1893	1891	82
	1 02 005 Vri-ympäristö	274	288	294	280	283	273	280	285	300	286	289	15
	1 02 006 Vri-Kuhankoski	154	158	150	158	157	181	182	166	161	156	163	9
TILASTOALUE	103 LEPPÄVESI	3179	3224	3237	3271	3293	3382	3409	3382	3374	3322	3349	170
Pienalueet	1 03 006 Lsi-keskusta	2509	2528	2543	2578	2594	2650	2663	2635	2642	2588	2607	98
	1 03 007 Lsi-ympäristö	670	696	694	693	699	732	746	747	732	734	742	72
TILASTOALUE	104 LIEVESTUORE	2530	2536	2534	2541	2521	2505	2475	2430	2387	2369	2357	-173
Pienalueet	1 04 009 Lre-keskusta	2104	2103	2103	2103	2081	2054	2036	2000	1967	1954	1952	-152
	1 04 010 Lre-ympäristö	426	433	431	438	440	451	439	430	420	415	405	-21
TILASTOALUE	105 MAASEUTUALUEET	4991	5093	5081	5084	5091	5085	5044	5012	4951	4913	4882	-109
Pienalueet	1 05 011 Kuhaniemi	288	317	320	342	341	365	379	388	393	401	412	124
	1 05 012 Kärkkää	369	377	369	376	372	362	365	364	355	353	336	-33
	1 05 013 Vehniä	920	947	940	946	966	945	952	923	927	915	891	-29
	1 05 014 Valkola	495	478	464	448	437	430	423	422	399	402	421	-74
	1 05 015 Kuusa	634	642	655	643	631	644	628	613	604	598	588	-46
	1 05 016 Haapala	284	309	304	302	296	302	300	307	302	302	288	4
	1 05 017 Äijälä	393	391	406	393	402	385	369	365	364	357	349	-44
	1 05 018 Lankamaa	252	256	252	251	246	238	236	236	234	226	223	-29
	1 05 019 Tarvaala	275	268	277	286	289	283	282	281	274	286	294	19
	1 05 020 Simuna	196	202	196	193	193	190	179	182	169	159	160	-36
	1 05 021 Vuontee	267	273	267	271	273	283	268	275	281	254	271	4
	1 05 022 Savio	249	262	270	276	283	300	311	309	310	319	311	62
	1 05 023 Metsolahti	164	166	161	159	155	155	155	155	152	155	157	-7
	1 05 024 Hoho	205	205	200	198	207	203	197	192	187	186	181	-24
MUU	Tuntematon	70	73	89	87	90	97	114	124	124	93	108	38
													Muutos
	Ikäryhmät	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2010-2020
Ikävuodet	0-14 v	4024	4076	4127	4228	4284	4343	4353	4300	4283	4175	4097	73
Ikävuodet	15-64 v	11463	11467	11333	11238	11184	11150	11025	10941	10863	10778	10756	-707
Ikävuodet	65 v ->	2799	2938	3128	3243	3397	3477	3600	3686	3757	3870	3935	1136
	%	15,3	15,9	16,8	17,3	18,0	18,3	19,0	19,5	19,9	20,6	20,9	5,6
Ikävuodet	joista yli 75 v	1132	1156	1200	1237	1280	1283	1347	1330	1501	1571	1637	505
	%	40,4	39,3	38,4	38,1	37,7	36,9	37,4	36,1	40,0	40,6	41,6	1,16
	% koko väestöstä	6,19	6,26	6,46	6,61	6,79	6,76	7,10	7,03	7,94	8,35	8,71	2,52

Lähde: Tilastokeskus, väestörakennetilasto

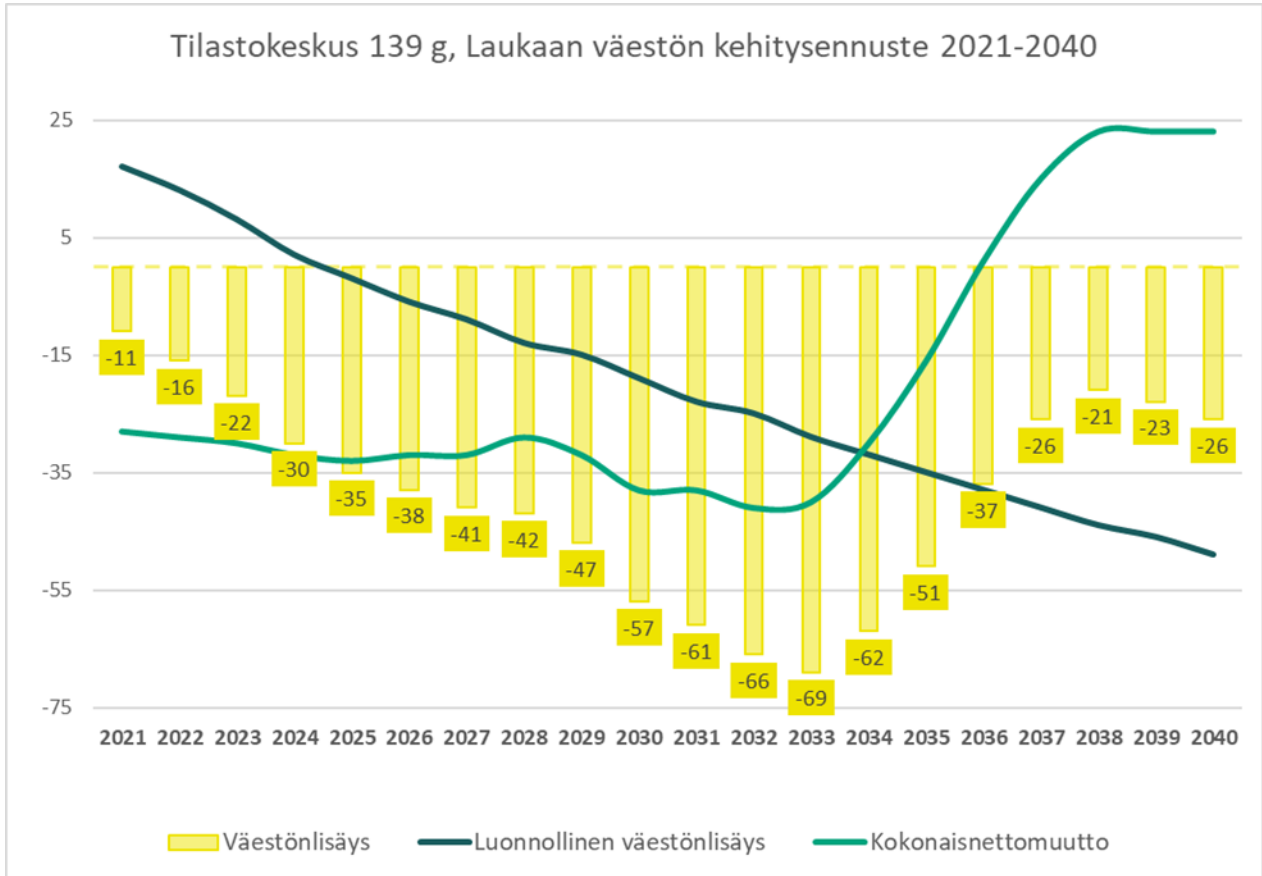
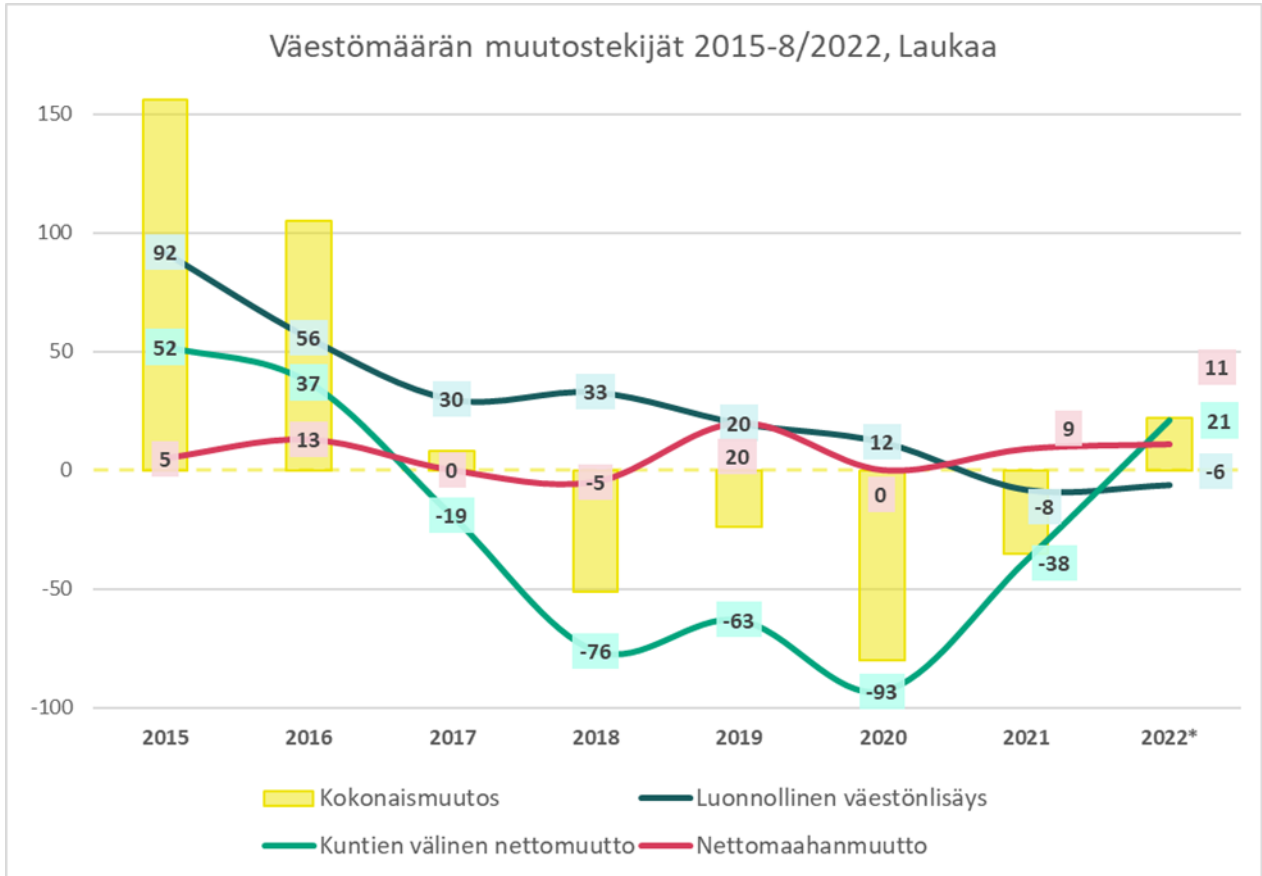
Seuraavassa kuviossa on esitetty Laukaan kunnan väkimäärän kehitys 2015- 08/2022. Kuviosta nähdään, että kuten koko Keski-Suomessa, myös Laukaassa luonnollisen väestönkasvun trendi on ollut laskeva. Tilastokeskuksen ennusteesta nähdään, että luonnollisen väestönkasvun laskevan trendin ennakoidaan jatkuvan vuoteen 2040 saakka.

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa kuolisi vuoden 2060 loppuun mennessä 700 000 ihmistä enemmän kuin syntyy, jos syntyvyys pysyy nyt havaitulla tasolla. Suomessa syntyisi 2060-luvulla enää alle 40.000 lasta vuosittain. Pitkällä aikavälillä syntyvyys ei ole ikärakenteen kannalta kestävällä tasolla. Vuosi 2021 oli kuudes vuosi peräkkäin, kun Suomessa kuoli ihmisiä enemmän kuin syntyy. Ennusteen mukaan nettomaahanmuutto

ylläpitäisi väkiluvun kasvua vuoteen 2034 saakka, jolloin maamme väkiluku olisi 5,6 miljoonaa henkilöä. Tämän jälkeen väkiluku kääntyisi laskuun ja 2050-luvulla maamme väkiluku olisi ennusteen mukaan jo nykyistä pienempi.

Kuntien välinen tulomuutto on kehittynyt Laukaassa alkuvuoden mittaan positiivisesti, sillä kuntien välinen nettomuutto on ollut elokuun loppuun mennessä +21 asukasta. Nettomaahanmuutto on ollut +11 asukasta.

Tilastokeskus ennakoii kokonainnettomuuton olevan Laukaassa noin -35 asukasta vuosien 2021-2033 välillä. Asukkaita arvioidaan muuttavan Laukaaseen enemmän kuin Laukaasta pois vuodesta 2033 lähtien.

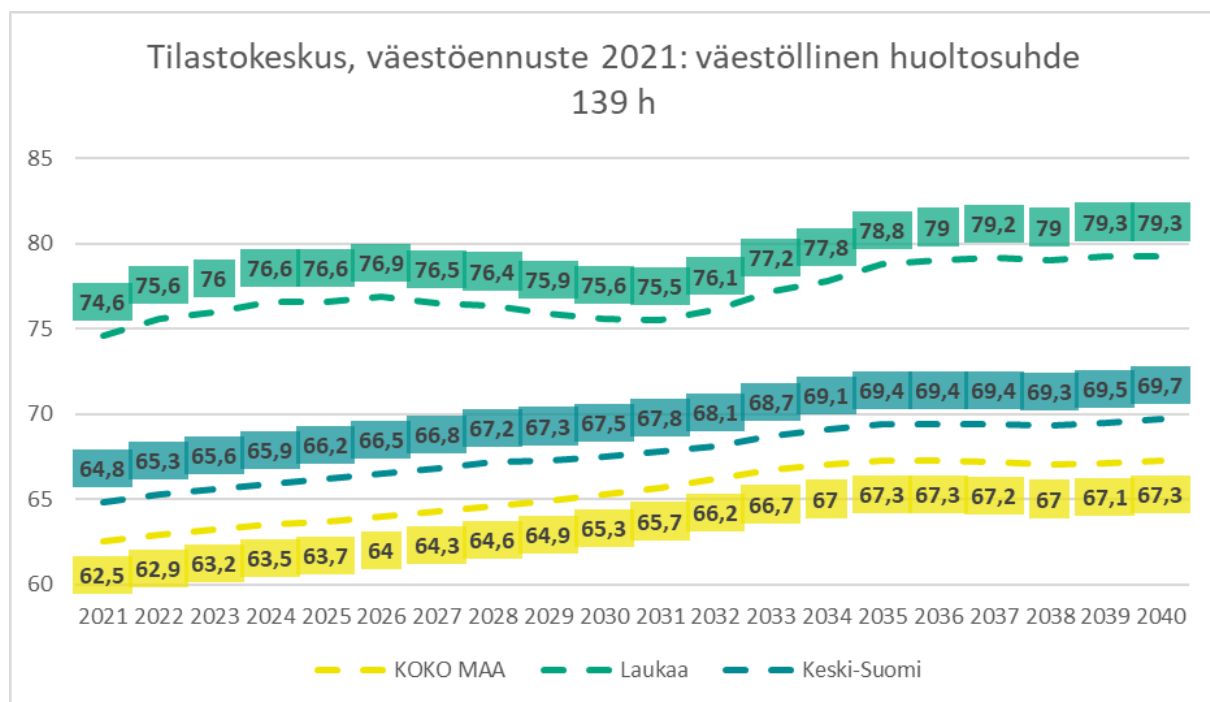

Väestöllinen huoltosuhde ilmoitetaan ei-työikäisten ja työikäisten määrien suhteena: kuinka monta ei-työikäistä kansalaista on kutakin työikäistä kohti jollakin määritellyllä alueella tai koko maassa. Väestötieteilijät laskevat suhdeluvun niin, että ei-työikäisiksi määritellään kaikki alle 15-vuotiaat ja yli 64-vuotiaat. Työikäisiä ovat loput eli näiden rajojen väliin sijoittuvat. Kyse on siis lähinnä väestön ikärakenteen ja sen muutosten kuvaamisesta. Tilastokeskus käyttää tapaa, jossa kerrotaan kuinka monta ei-työllistä on sataa työllistä kohden.

Laukaan väestöllinen huoltosuhde oli vuonna 2021 74,6, kun se koko maata tarkasteltaessa oli 62,5 ja Keski-Suomea tarkasteltaessa 64,8. Laukaan väestöllisen huoltosuhteen ennakoitaan pysyvän huomattavasti Keski-Suomen ja koko Suomen huoltosuhdetta korkeammalla tasolla. Huoltosuhteen on ennakoitu kasvavan lähes 80 tarkastelujakson päättyessä 2040.

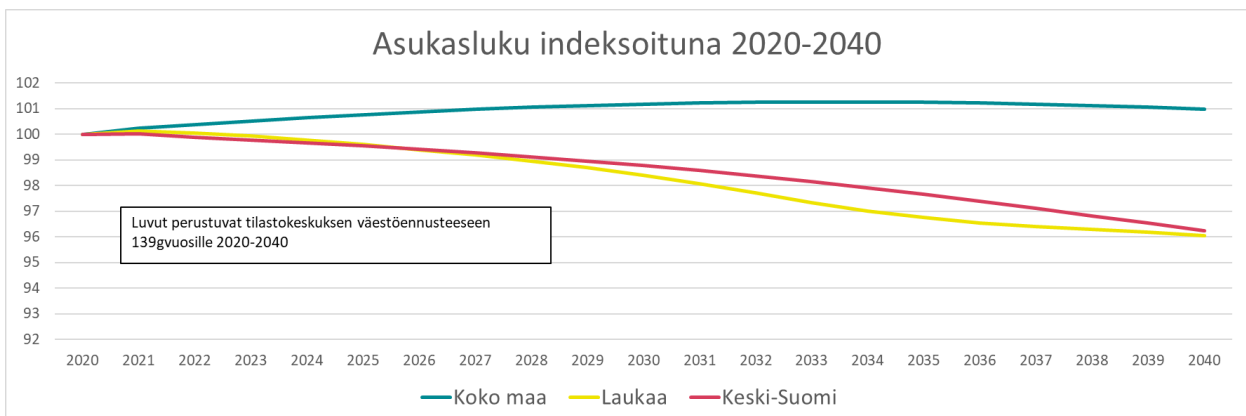
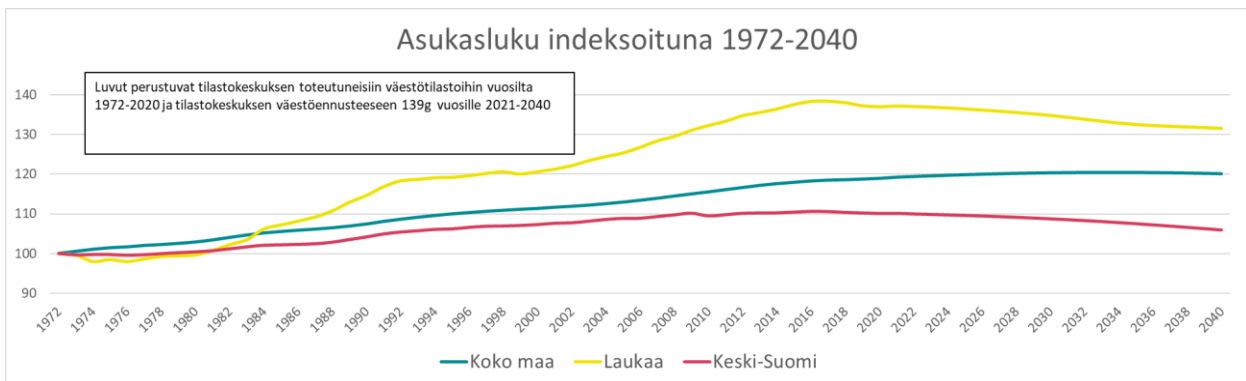
Tilastokeskuksen mukaan Työikäisen (15–64-vuotiaiden) väestön määrä oli Suomessa suurimmillaan vuonna 2009, jolloin heitä oli maassamme 3,55 miljoonaa henkilöä. Vuosien 2010–2020 aikana työikäisten määrä on vähentynyt 136 000 henkilöllä. Seuraavan kahden vuosikymmenen vuoden aikana työikäisen väestön ennustetaan vähenevän hitaammin eli 76 000 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä.

Ennusteen mukaan työikäisen väestön määrän väheneminen kiihtyisi matalasta syntyvyydestä johtuen 2040-luvulla. Vuosien 2041–2050 aikana työikäinen väestö vähenisi 103 000 henkilöllä ja 2051–2060 edelleen 133 000 henkilöllä. Vuoden 2060 lopussa työikäisen väestön määrä olisi 3,1 miljoonaa henkilöä, mikä on runsaat 310 000 henkilöä nykyistä vähemmän. Seuraavissa kuvioissa on esitetty Laukaan väestöllisen huoltosuhteen ennakoitu kehitys vuoteen 2040 saakka.

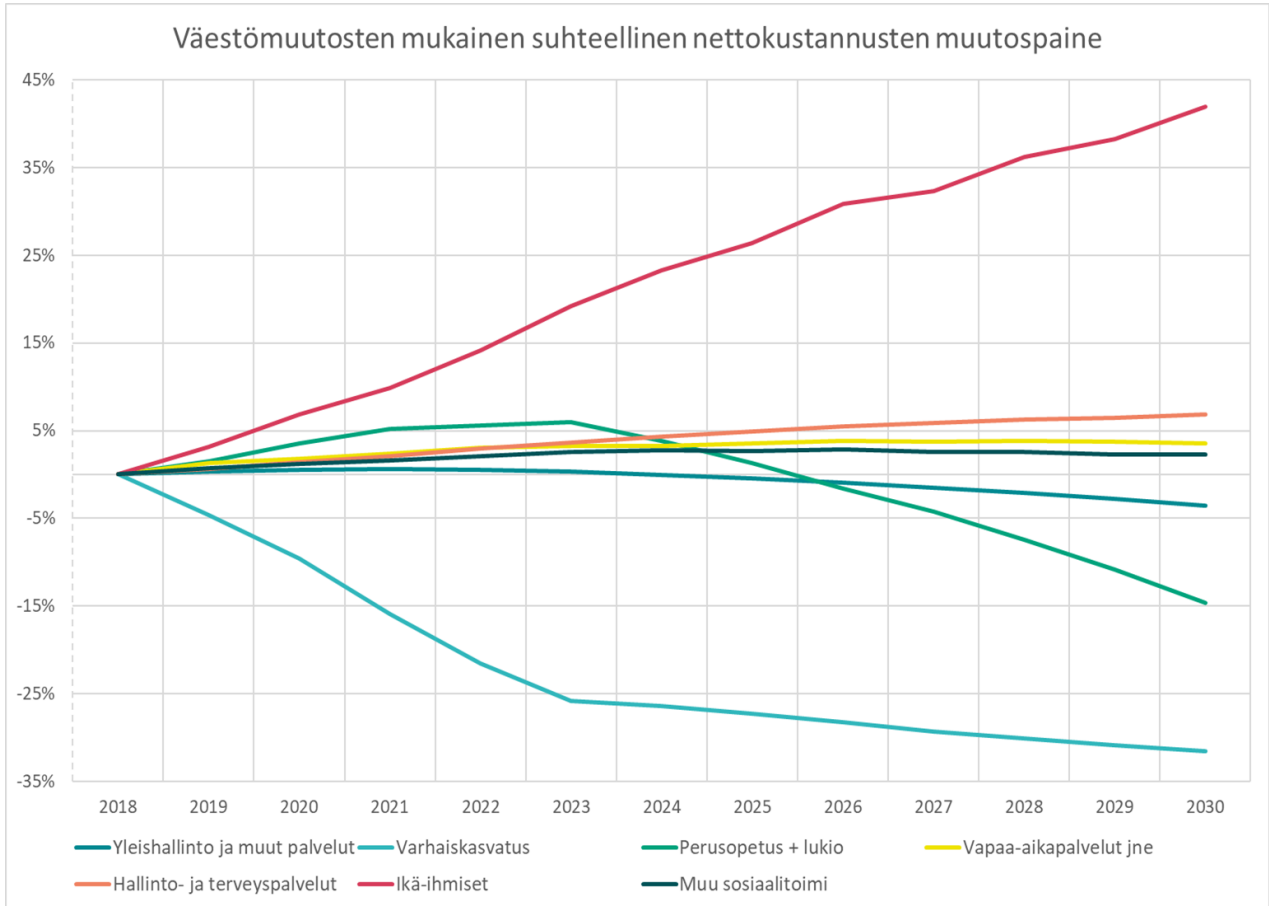
Seuraavissa kuvissa on esitetty Laukaan, Keski-Suomen ja koko maan asukasluvun indeksoitu kehitys vuosina 1972-2040 ja 2020-2040. Molempien kuvaajien ennustetiedot vuodesta 2021 alkaen ovat tilastokeskuksen väestöennusteen mu-

kaisia. Kuvaajat havainnollistavat, että pitkällä aikavälillä tarkasteltuna Laukaan väkiluku on edelleen suhteellisesti kasvanut vertailussa parhaiten vaikka vuosina 2020-2040 asukasluku laskee vertailussa suhteellisesti eniten.

Lasten määrän väheneminen ja yli 65-vuotiaiden määrän kasvaminen aiheuttaa kunnan kustannuksissa muutospainetta. Seuraavasta Perlaconin aineistoon perustuvasta kuviosta havaitaan, että ikäihmisiin kohdistuvat nettokustannukset tulevat lisääntymään. Kustannukset kohdistuvat pääosin

sote-alueelle. Varhaiskasvatuksen nettokustannukset tulevat pienenevään voimakkaammin. Lasten määrän vähenemisen seurauksena myös perusopetuksen ja lukion kustannukset kääntyvät laskuun.

Laukaan uudessa kuntastrategiassa ei ole erillistä tavoitetta väestönkasvulle. Laukaan kunnassa väestönkasvusta huolehditaan muun muassa aktiivisella maankäyttö- ja elinkeinopolitiikalla. Vuoden

2023 talousarviossa väestön määräksi on arvioitu 18.788 henkilöä, joka vastaa vuoden 2021 asukasmäärää.

Työpaikat ja työssäkäynti

Seuraavassa taulukossa on esitetty toimialatilastot niin työpaikkojen kuin työssäkäynnin mukaan, sekä työvoimatilasto. Tilastokeskuksen tuoreimman työssäkäyntitilaston 2020 mukaan Laukaassa oli 5.150 työpaikkaa ja työpaikkaomavaraisuus on 69,9 %. Toimialoja oli luokiteltu yhteensä 21, joista sosiaali- ja terveystalvet työllistivät eniten, yhteensä 1.055 henkilöä. Muista toimialoista teollisuus tarjosi 846 työpaikkaa, tukku- ja vähittäiskauppa 666 ja rakentaminen 506. 2010-luvulla eniten kasvaneita toimialoja ovat rakentaminen sekä tukku- ja vähittäiskauppa. Suurin pudotus työpaikkojen määrässä on ollut teollisuudessa ja maa-, metsä- ja kalataloudessa sekä julkisessa hallinnossa ja maanpuolustuksessa. Kokonaisuutena työpaikkojen määrä on kuluva vuosikymmenen aikana vähentynyt 470 työpaikan verran.

Viisi suurinta toimialaa, joilla laukaalaiset työskentelevät, ovat terveys- ja sosiaalitalvet (1385 henkilöä), teollisuus (1156 henkilöä), tukku- ja vähittäiskauppa sekä moottoriajoneuvojen korjaus (830 henkilöä), rakentaminen (763) ja koulutus (543 henkilöä).

Vuonna 2020 Laukaassa oli 8.460 työvoimaan kuuluvaa asukasta, joka on 37 henkilöä vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Työllinen työvoima oli 7.372 henkilöä, joka oli 229 henkilöä vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Koko väestöstä työllisten osuus oli 39,2 %.

ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan elokuun 2022 lopussa Keski-Suomessa oli yhteensä 13.576 työtöntä työnhakijaa. Se on 1.845 eli 12,0 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin ja 2.282 henkilöä vähemmän kuin heinäkuun

lopun tilanteessa. Työttömien työnhakijoiden osuus maakunnan työvoimasta on elokuun lopussa Keski-Suomessa 10,9 prosenttia ja Laukaassa 7,9 prosenttia. Työttömien ja lomautettujen määrä on laskenut, ja elokuuhun 2021 verrattuna vuoden työttömänä olleiden pitkäaikaistyöttömien määrä on laskenut, mutta kaksi vuotta työttömänä olleiden määrä nousi. Uusia avoimia työpaikkoja oli myös enemmän kuin vuosi sitten.

Seuraavassa taulukossa on esitetty toimialatilastot niin työpaikkojen kuin työssäkäynnin mukaan, sekä työvoimatilasto. Tilastokeskuksen tuoreimman työssäkäyntitilaston 2020 mukaan Laukaassa oli 5.150 työpaikkaa ja työpaikkaomavaraisuus on 69,9 %. Toimialoja oli luokiteltu yhteensä 21, joista sosiaali- ja terveyspalvelut työllistivät eniten, 1.055 henkilöä. Muista toimialoista teollisuus tarjosi 846 työpaikkaa, tukku- ja vähittäiskauppa

666 ja rakentaminen 506. 2010-luvulla eniten kasvaneita toimialoja ovat rakentaminen sekä tukku- ja vähittäiskauppa. Suurin pudotus työpaikkojen määrässä on ollut teollisuudessa ja maa-, metsä- ja kalataloudessa sekä julkisessa hallinnossa ja maanpuolustuksessa. Kokonaisuutena työpaikkojen määrä on kuluva vuosikymmenen aikana vähentynyt 470 työpaikan verran. Viisi suurinta toimialaa, joilla laukaalaiset työskentelevät, ovat terveys- ja sosiaalipalvelut (1385 henkilöä), teollisuus (1156 henkilöä), tukku- ja vähittäiskauppa sekä moottoriajoneuvojen korjaus (830 henkilöä), rakentaminen (763) ja koulutus (543 henkilöä).

Vuonna 2020 Laukaassa oli 8.460 työvoimaan kuuluvaa asukasta, joka on 37 henkilöä vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Työllinen työvoima oli 7.372 henkilöä, joka oli 229 henkilöä vähemmän kuin edeltävänä vuonna.

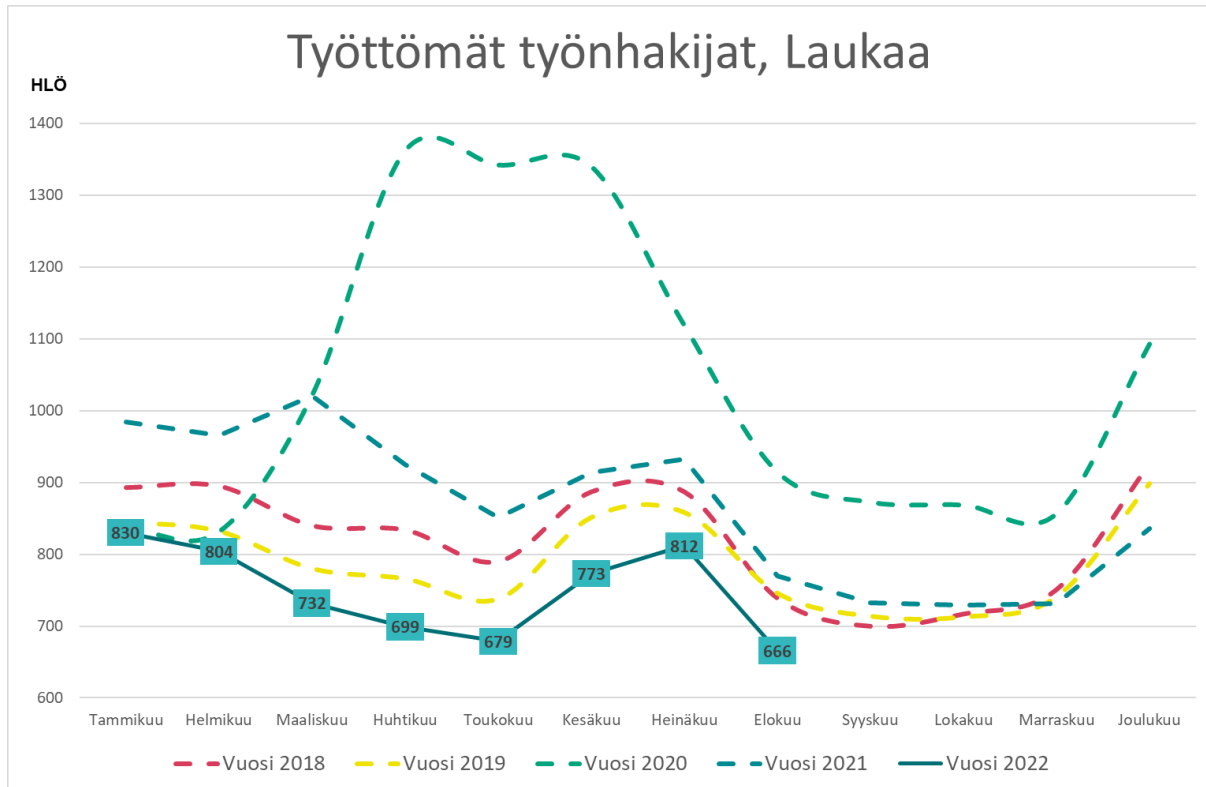
TYÖPAIKAT 31.12. (115h_2020)													
Asukasluku	17763	17975	18142	18286	18481	18588	18709	18865	18970	18978	18927	18903	18823
Toimiala	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	326	314	317	294	279	267	259	255	247	238	226	218	209
B Kaivostoiminta ja louhinta	11	12	13	13	13	11	6	6	5	5	5	5	3
C Teollisuus	1030	1040	1047	1036	927	877	892	888	881	953	951	913	846
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	9	3	6	8	9	12	9	13	14	11	11	15	9
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto y	27	26	26	28	25	27	22	25	24	29	27	30	27
F Rakentaminen	387	409	449	457	429	450	455	479	465	500	509	556	506
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen k	515	494	616	585	618	595	624	578	643	659	646	658	666
H Kuljetus ja varastointi	244	377	406	418	434	451	439	409	439	461	460	349	355
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	228	209	215	230	212	219	205	194	180	173	190	175	139
J Informaatio ja viestintä	17	13	12	14	26	24	25	22	26	18	17	28	24
K Rahoitus- ja vakuustoitinta	44	34	37	37	30	29	20	16	14	14	8	10	10
L Kiinteistöalan toiminta	40	31	32	28	31	30	35	28	29	24	19	23	24
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	202	174	204	180	189	195	192	203	210	196	176	150	145
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	224	241	268	310	302	329	323	313	323	345	366	371	295
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus	339	287	230	145	167	185	178	195	190	190	174	208	128
P Koulutus	406	389	427	403	420	417	382	371	379	384	391	392	407
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	1020	1046	1041	1108	1088	1011	1018	1012	1057	1101	1120	1025	1055
R Taiteet, viihde ja virkistys	48	42	44	49	51	46	40	43	47	54	50	48	49
S Muu palvelutoiminta	132	134	125	126	129	133	127	116	117	125	113	122	116
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	3	3	4	5	7	38	41	48	59	52	67	26	38
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X Toimiala tuntematon	66	96	101	111	122	104	106	110	92	107	128	118	99
YHTEENSÄ	5318	5374	5620	5585	5508	5450	5398	5324	5441	5639	5654	5440	5150
TYÖLLINEN TYÖVOIMA 31.12. (115i_2020)													
Toimiala	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	341	321	315	301	296	275	262	252	252	242	242	233	212
B Kaivostoiminta ja louhinta	34	19	24	24	23	19	15	15	11	12	16	12	12
C Teollisuus	1600	1510	1487	1423	1369	1227	1216	1180	1193	1245	1213	1210	1156
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	20	35	34	39	40	45	38	41	40	38	34	38	39
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto y	49	51	43	49	50	49	48	49	45	43	45	46	42
F Rakentaminen	684	655	680	715	669	685	680	677	762	769	782	773	763
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen k	762	752	772	814	800	806	764	779	792	827	858	840	830
H Kuljetus ja varastointi	385	368	382	392	389	375	369	378	397	403	423	419	366
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	249	236	244	273	254	249	238	222	248	251	255	243	200
J Informaatio ja viestintä	154	174	186	182	175	172	169	175	180	178	172	199	196
K Rahoitus- ja vakuustoitinta	79	75	76	79	78	73	70	65	63	60	52	55	56
L Kiinteistöalan toiminta	77	66	75	67	68	68	69	68	75	76	62	60	65
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	355	320	358	366	371	348	360	371	366	380	371	370	376
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	362	370	379	407	418	424	435	424	432	470	472	467	417
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus	442	349	370	376	362	347	351	351	324	330	322	352	326
P Koulutus	498	492	531	542	574	523	513	527	525	523	528	531	543
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	1192	1244	1251	1312	1291	1285	1282	1295	1324	1343	1387	1352	1385
R Taiteet, viihde ja virkistys	75	78	79	70	79	82	70	62	64	74	79	86	76
S Muu palvelutoiminta	193	211	197	203	190	186	202	199	187	179	172	172	176
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	3	4	3	3	8	38	41	34	48	39	40	25	37
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X Toimiala tuntematon	66	97	101	111	122	105	106	110	92	107	128	118	99
YHTEENSÄ	7620	7427	7587	7748	7626	7381	7298	7274	7420	7589	7653	7601	7372
TYÖVOIMATILASTO 31.12. (115b_2020)													
Asukasluku	17763	17975	18142	18286	18481	18588	18709	18865	18970	18978	18927	18903	18823
Työvoima, henkilöä	8422	8454	8561	8664	8678	8622	8634	8592	8598	8518	8567	8497	8460
Työlliset, henkilöä	7620	7427	7587	7748	7626	7381	7298	7274	7420	7589	7653	7601	7372
Työttömät, henkilöä	802	1027	974	916	1052	1241	1336	1318	1178	929	914	896	1088
Työvoiman ulkopuolella, henkilöä	9341	9521	9581	9622	9803	9966	10075	10237	10372	10460	10360	10406	10363
Työvoima / asukasluku %	47,41	47,03	47,19	47,38	46,96	46,38	46,15	45,54	45,32	44,88	45,26	44,95	44,95
Työpaikat / työllinen työvoima %	69,79	72,36	74,07	72,08	72,23	73,84	73,97	73,19	73,33	74,30	73,88	71,57	69,86

ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan elokuun 2022 lopussa Keski-Suomessa oli yhteensä 13.576 työtöntä työnhakijaa. Se on 1.845 eli

12 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin ja 1.845 henkilöä vähemmän kuin heinäkuun lopun tilanteessa. Työttömien työnhakijoiden

osuus maakunnan työvoimasta on elokuun lopussa Keski-Suomessa 10,9 prosenttia ja Laukaassa 7,9 prosenttia. Laukaan työttömyyspro-

sentti oli Kivijärven ja Keuruun jälkeen Keski-Suomen alhaisin. Kuten seuraavasta kuviosta havaitaan, työttömyysprosentti on edellisiä vuosia alhaisemmalla tasolla.

1.3.7 Henkilöstö

Laukaan kunnan henkilöstöpolitiikka perustuu kuntastrategiaan. Henkilöstö on yksi kuntastrategian kolmesta kärkiteemasta. Strategian visiona ovat hyvinvoivat ja uudistumiskykyiset työyhteisöt. Kuntastrategian toimintaperiaatteet pidemmälle, positiivisesti ja palvelun on kuvattu henkilöstön näkökulmasta seuraavasti:

PIDEMMÄLLE

Meillä on aktiivinen rooli kuntalaisten hyvän arjen edistäjinä. Jokainen työyhteisön jäsen toimii tulevaisuuden Laukaan kehittäjänä. Välitämme henkilöstöstämme ja kehitämme henkilöstökulttuuriamme.

POSITIIVISESTI

Rakennamme yhdessä työ- ja toimintakulttuuria, josta voimme olla ylpeitä. Työyhteisömme ovat rohkaisevia, myönteisiä ja työntekijöitä arvostavia. Meidät koetaan kiinnostavaksi työnantajaksi.

PALVELLEN

Kehitämme tavoitteellisesti asiantuntijuuttamme ja palvelukulttuuriamme kuntalaistemme parhaaksi. Teemme työtämme parhaalla mahdollisella asenteella.

Strategiassa on lisäksi asetettu kolme tavoitetta henkilöstöä koskien. Tavoitteet ovat:

- 1) hyvinvoivat työyhteisöt
- 2) palvelukulttuurin kehittäminen
- 3) Laukaa houkuttelee lisää osaajia

Tavoitteiden toteutumisen mittareita ovat asiakas- ja asukastyytyväisyys, henkilöstön hyvinvointikyselyn tulokset, rekrytointien onnistumisen seuranta ja arviointi sekä henkilöstön aloitteellisuuden seuranta.

Strategian mukaisesti Laukaan kunnassa panostetaan henkilöstön työkykyyn ja osaamiseen sekä henkilöstöjohtamiseen. Onnistuneella henkilöstötuottavuuden johtamisella tavoitellaan samanaikaisesti hyvää työntekijäkokemusta ja taloudellista tehokkuutta. Työkykyjohtamisella ei tavoitella ainoastaan sairauspoissaolojen vähentymistä vaan hyvinvoinnin ja motivaation tuomaa työn tuottavuuden kasvua ja palvelun laadun parantamista. Osaamisen ja oppimisen johtamisella halu-

taan varmistaa henkilöstön kyky sopeutua jatkuvasti muuttuvaan työhön sekä tukea sitoutumista ja motivaatiota. Esihenkilöstön tuki kaikilla organisaation tasoilla on ensiarvoisen tärkeää strategian toimeenpanossa. Talousarviovuonna panostetaan erityisesti uuden strategian tunnetuksi tekemiseen ja osaamisen johtamisen osa-alueeseen.

Hyvinvointialueuudistus vaikuttaa kunnan henkilöstörakenteeseen, -hallintoon, -johtamiseen ja -suunnitteluun olennaisesti lähivuosina. Vuoden 2023 alusta kunnasta siirtyy yli 300 työntekijää ja viranhaltijaa hyvinvointialueen palvelukseen. Uudistuksen yhteydessä ja sen jälkeen kunnan on tärkeää sopeuttaa oma toimintansa uusiin tarpeisiin ja uuteen rooliin sopivaksi.

Vuonna 2023 harjoitetaan tiukkaa, suunnitelmallista ja todelliset henkilöstötarpeet huomioon ottavaa henkilöstöpolitiikkaa. Kunnan taloudelliset paineet ovat kasvaneet, minkä vuoksi myös henkilöstösuunnittelussa tulee ottaa ensisijaisesti huomioon talouden tasapainottaminen. Kunnassa laaditaan vuoden 2023 aikana talouden tasapainottamisohjelma, jonka perusteella päätetään, millaisia henkilöstöön kohdistuvia tasapainottamistoimia toteutetaan tulevina vuosina.

Henkilöstön saatavuus on viime vuosien aikana selvästi heikentynyt ja erityisesti henkilöstön saaminen sijaistehäviin ja varahenkilöstöön on entistä haastavampaa. Ongelmat ovat pääosin alueellisia ja jopa valtakunnallisia eivätkä erityisesti Laukaan kunnasta riippuvaisia. Rekrytointiin ja työnantajakuvaan on kiinnitettävä silti entistä enemmän huomiota, jotta Laukaan kunta saa osaajia tulevaisuudessakin.

Vakinaisen henkilötyön määrän arvioidaan vuonna 2023 olevan noin 589 henkilötyövuotta. Eriyppisiä määräaikaista on noin 264 henkilötyövuotta (sairaus- ja äitiyslomansijaiset, vuosiloman sijaiset sekä muut määräaikaiset). Henkilötyömäärän arvioidaan laskevan yhteensä noin 295 henkilötyövuodella vuoteen 2022 verrattuna. Kokonaismäärän lasku johtuu hyvinvointialueuudistuksesta. Kuntaan jäävien toimintojen henkilöstömäärässä ei kuntatasolla tapahdu olennaisia muutoksia, mutta toimintojen välisiä eroja on erityisesti sivistyspalveluissa, kun eri ikäryhmien koot

aiheuttavat muutoksia varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen asiakasmäärissä.

Vuoden 2023 talousarviossa henkilöstökulut ovat 38,1 miljoonaa euroa. Vuoden 2021 tilinpäätöksessä ne olivat 46,6 miljoonaa euroa ja vuoden 2022 muutetussa talousarviossa 50,1 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut laskevat 12,0 miljoonaa euroa.

Kunta-ala sai uudet virka- ja työehtosopimukset vuonna 2022 ja ne ovat voimassa 30.4.2025 asti. Talousarviossa on huomioitu sopimuksen mukai-

set palkankorotukset. Korotusten arvioidaan nostavan palkkakustannuksia noin 0,5 miljoonaa euroa.

Työnantajan palkkasummasta perittävien vakuutusmaksujen ja muiden henkilösivukulujen osuus tulee kokonaisuutena olemaan noin 20,41 prosenttia, mikä on lähes edellisen vuoden tasolla. Eräät sivukulut vahvistuvat vasta vuoden lopulla.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu koko kunnan henkilöstömäärää henkilötyövuosissa mitattuna vuosina 2021-2025. Tulosityksikkökohtaiset henkilöstösuunnitelmat esitetään tulosityksiköiden toimintasuunnitelmien yhteydessä.

KOKO KUNTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HTV (palkallinen työpanos)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Vakituiset	764,38	806,65	588,87	597,37	600,37
Määräaikaiset	328,79	341,62	264,45	259,75	259,75
Yhteensä	1093,17	1148,27	853,32	857,12	860,12

Avoimeksi tulevien tehtävien täyttäminen

Viran tai tehtävän tullessa avoimeksi sen täyttämisen tulee valmistella tarkoin yhteistyössä palvelualueen ja henkilöstöhallinnon kesken. Tehtävää ei välttämättä täytetä samalla nimikkeellä ja tehtävillä kuin aiemmin, vaan henkilöstörakennetta muutetaan organisaation todellisia tarpeita vastaavaksi. Ennen tehtävän täyttöprosessin käynnistämistä on tärkeää tarkistaa, että tehtävästä on laadittu tehtäväkuvaus ja tehtävän vaativuuden arviointi, johon palkkaus perustuu.

Ennen vakanssien täyttämistä on saatava täyttölupa. Täyttöluvan saamiseksi noudatetaan seuraavia periaatteita:

Talousarvion henkilöstösuunnitelma on kunnanhallitukseen nähden sitova. Henkilöstösuunnitelma on sitova myös suunnitelmavuosien osalta siten, että toistaiseksi voimassa olevan tehtävän täyttö lasketaan myös suunnitelmavuosien henkilötyövuosiin. Jos tehtävän täyttäminen vuonna 2023 voi aiheuttaa henkilöstösuunnitelman henkilötyövuosien ylityksen vuonna 2025, tulee asia käsitellä henkilöstösuunnitelman muutoksena kunnanhallituksessa.

Täyttölupakäytäntö on tiiviisti yhteydessä talousarviossa esitettävään henkilöstösuunnitelmaan.

Toistaiseksi voimassa olevan työsuhteisen henkilöstön ja virkasuhteisten opettajien täyttöluvan myöntää lähtökohtaisesti palvelualuejohtaja. Muihin toistaiseksi voimassa oleviin virkasuhteisiin täyttöluvan myöntää kunnanhallitus.

Hallintosäännön mukaan virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää kunnanhallitus. Lisäksi kunnanhallitus päättää virkojen nimikkeisiin liittyvistä muutoksista. Mikäli avoimeksi tulleeeseen virkaan tehdään muutoksia ennen täyttämistä, on kunnanhallituksen päätettävä näistä muutoksista täyttöluvan myöntämisen yhteydessä tai ennen sitä.

Henkilöstösuunnitelman mukainen toistaiseksi voimassa oleva työsuhteisen tehtävän tai virkasuhteisen opettajan tehtävän täyttö, jonka yhteydessä ei tehdä muutoksia virkaan, edellyttää täyttöluvan kyseisen palvelualueen johtajalta. Täyttölupa haetaan Kuntarekry-tietojärjestelmässä täyttölupatoimintoa käyttäen.

Henkilöstösuunnitelmasta poikkeava tehtävän täyttö edellyttää käytännössä henkilöstösuunnitelman muutosta. Tällöin henkilöstösuunnitelman muutos tulee saattaa kunnanhallituksen hyväksyttäväksi, minkä jälkeen palvelualuejohtaja voi myöntää täyttöluvan tehtävään edellä kuvatusti.

Mikäli sekä muutetaan henkilöstösuunnitelmaa että perustetaan virka tai tehdään muutoksia virkaan, voi kunnanhallitus myöntää samalla täyttölupavirkaan.

Työsuhteisista tehtävistä ei pidetä Laukaan kunnassa erillistä rekisteriä. Siten työsuhteisia tehtäviä ei perusteta tai lakkauteta. Työsuhteisiin tehtäviin ei siten tehdä muutoksia vaan jokainen työsuhde on niin sanotusti uusi tehtävä. Näin työsuhteisen henkilöstön tehtävänkuvauksia voidaan tarvittaessa joustavasti muuttaa henkilövaihdosten yhteydessä.

Täyttölupaa ei tarvita, jos kyseistä tehtävää koskevan täyttölupavirkaan myöntämisestä on kulunut alle kaksi vuotta ennen tehtävän avoimeksi tuloa ja kyseisessä tehtävässä ja työyksikön/toimialan toiminnassa ei ole viimeisen täyttölupavirkaan jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia. Tällöin tehtävän täyttämiseksi tarvittavan harkinnan tekee vakinaisen henkilön valinnan suorittava esihenkilö (yksi yli yhden). Esihenkilön tulee kirjoittaa rekrytointipäätökseen selvitys siitä, että täyttötarpeen perusteellinen harkinta on tehty. Tällä käytännöllä pyritään joustavoittamaan rekrytointia rutiinimaisissa tilanteissa, mutta samalla varmistetaan riittävä vakinaisen täyttötarpeen selvittely.

Määräaikaiset tehtävät

Kun tehtävä on luonteeltaan määräaikainen (esim. vakinaisen henkilön sijaisuus tai muu määräaikainen tehtävä) tai on perusteltu syy täyttää vakinaisen avoimeksi tullut tehtävä määräaikaisesti luvan antaa valinnan suorittavan henkilön lähin esimies. Täytön edellytyksenä on, että se on hyväksytyt henkilöstösuunnitelman mukainen ja tarvittavaa henkilöstöresurssia koskeva määräraha on varattu talousarvioon.

Usein toistuvissa välttämättömissä rutiinimaisissa tilanteissa erillistä lupaa ei tarvita. Tällaisia ovat esimerkiksi tilanteet, joissa tiettyyn henkilöstömitoitukseen kuuluvan työntekijän sairastuttua on välttämätöntä palkata sijainen, jotta riittävä mitoitus turvataan. Näitä toistuvia tilanteita varten tulee olla sovittuna tulosyksikön sijaisten ottamisen periaatteet, jotka palvelualuejohtaja on hyväksynyt.

Mikäli vakanssien täyttöä koskevat periaatteet muuttuvat ja poikkeavat näistä periaatteista hallintosäännössä, noudatetaan hallintosääntöä.

2 LAUKAAN KUNNAN TALOUDEN KOKONAISUUS PÄÄPIIRTEISSÄÄN

2.1 Laukaan kunnan talouden keskeiset tapahtumat ja tunnusluvut

Seuraavassa tarkastellaan talouden keskeisiä tunnuslukuja vuoden 2023 talousarviosta ja vuosien 2024-2025 taloussuunnitelmasta.

Vuonna 2023 Laukaan kunnan

- vuosikate on 8,6 miljoonaa euroa
- tilikauden tulos on 481.200 euroa
- investointien määrä on bruttona 11,3 miljoonaa euroa ja nettona 11,1 miljoonaa euroa. Investointien tulo-rahoitusprosentti on 77,0 prosenttia.
- lainakannan kasvu on 1,7 miljoonaa euroa ja lainakanta vuoden 2023 jälkeen 112,8 miljoonaa euroa eli 6.006 euroa asukasta kohden.

Vuoden 2023 talousarviossa toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus eli toimintakate on -53,5 miljoonaa euroa. Se on Sote-uudistuksen myötä 66,2 miljoonaa euroa (55,3 %) vähemmän kuin vuoden 2022 muutetussa talousarviossa. Toimintakulut laskevat 69,9 miljoonaa euroa (46,0 %). Laukaan kunnan toimintatuotot laskevat 3,7 miljoonaa euroa (11,5 %) kuluva-
vasta vuodesta.

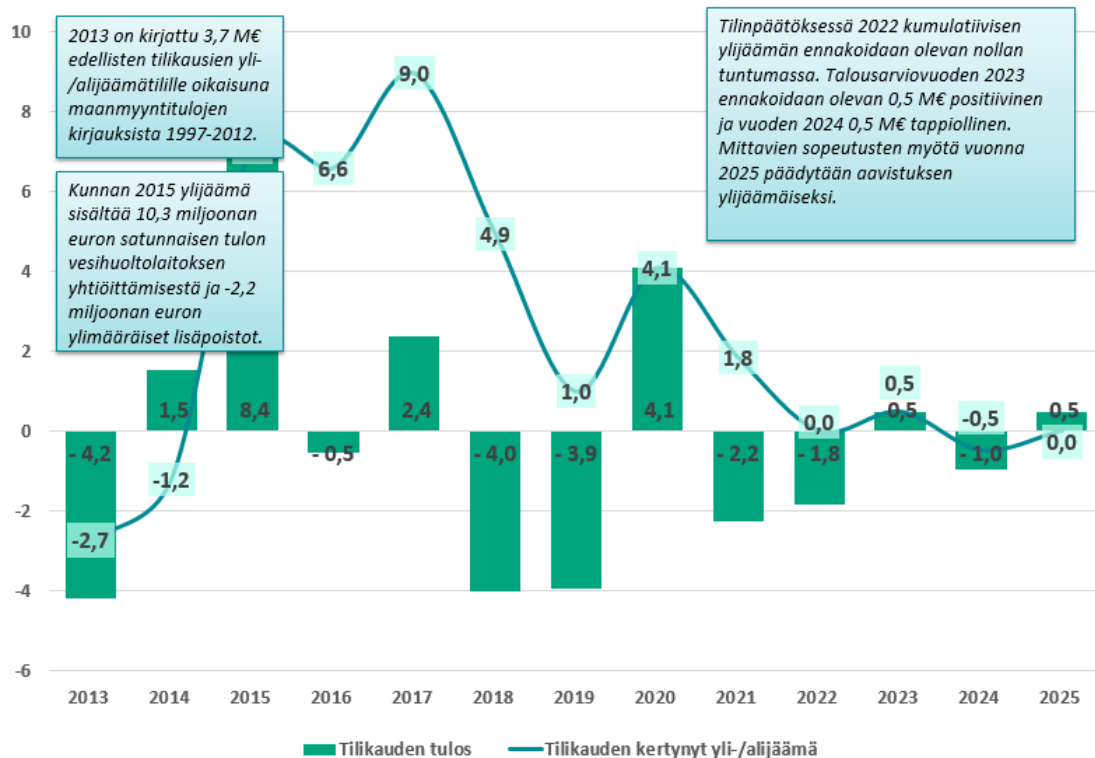
Vuoden 2022 lopussa kertyneen ylijäämän ennakoidaan sulaneen nollan tuntumaan. Haastavassa suhdannevaiheen kynnyksellä olisi tärkeää, että kunta pysyisi ylijäämäisenä.

Vuoden 2023 tulokseksi talousarviossa muodostuu 0,5 miljoonaa euroa. Vuosi 2023 on verorahoituskertymän suhteen hyvä vuosi. Kunnanjohtajan talousarvioesitykseen sisältyy 0,5 miljoonan euron kohdentamaton sopeutus, jonka kohdentamisesta päätetään lopullisessa talousarviossa. Sopeutuksen määrä on budjetoitu tuloksi muihin tuottoihin.

Suunnitelmavuosille 2024-2025 on tuloslaskelmaan sisällytetty mittavia sopeutustoimia: vuodelle 2024 ennakoitu sopeutus on 2,5 miljoonaa ja vuodelle 2025 3,0 miljoonaa euroa. Lisäksi verotuloja on arvioitu kertyvän molemmille taloussuunnitteluvuosille 0,5 miljoonaa euroa Kuntaliiton veroennustetta enemmän. Taustalla ennakoinnissa on muun muassa mittavat panostukset yritystontteihin. Yhteensä sopeutukset kuntatalouden kehitysarvion mukaiseen kehitykseen nähden ovat vuosina 2023-2025 noin 8 miljoonaa euroa. Sähkön hinnan ennakoidaan taloussuunnitteluvuosina normalisoituvan, mikä laskee toimintakuluja vuoden 2023 tasosta noin 0,5 miljoonaa euroa.

Seuraavassa kuviossa on esitetty kunnan Yli-/alijäämä vuosittain ja kumulatiivisesti. Syksyn 2022 talousarviomuutokset ovat talousarvion 2023 tekemisen aikana valmisteilla, joten kuviossa on käytetty vielä vahvistamatonta tilinpäätösennustetta. Kuvion mukaan kumulatiivinen ylijäämä on taloussuunnittelukauden lopussa hieman alle 20.000 euroa.

Yli-/alijäämä vuosittain ja kumulatiivisesti

Vuoden 2023 investointien bruttomenot ovat yhteensä 11,3 miljoonaa euroa. Investointimenoja vastaan arvioidaan saatavan omaisuuden myyntituloja 0,1 miljoonaa euroa ja rahoitusosuuksia 50.000 euroa, jolloin nettoinvestoinniksi muodostuu 11,1 miljoonaa euroa.

Vuosina 2013–2021 kunta on investoinut 119,6 miljoonaa euroa, eli keskimäärin 13,3 miljoonaa euroa vuodessa. Investoinneilla on vastattu väestönkasvuun ja ikärakenteen muutoksen myötä tulevaan palvelutarpeen kasvuun. Investoinneissa näkyy kasvun lisäksi Laukaan hajanainen yhdyskuntarakenne, sillä investointeja on tehty samanaikaisesti eri taajamiin ja maaseutualueille. Suurin investointihanke on ollut Vihtavuoren koulukeskushanke, joka on kustannuksiltaan 25,4 miljoonaa euroa. Toinen mittava hanke on edellä mainittu leasingrahoitteinen Koulunmäen koulukeskushanke.

Laukaan kunnan kiinteistöt ovat keskimääräisesti hyväkuntoiset, ja korjausvelan määrää tarkasteltaessa Laukaa sijoittuu kuntien vertailussa huomattavasti keskimääräistä paremmalle sijalle. Jotta poistotaakasta ei tulisi liian suuri rasite,

2020–luvun aikana investointien määrän tulisi laskea, ja investoinneista johtuvaa velkamäärää voidaan alkaa lyhentää. Vuosien 2012-2023 investoinneista noin 53 % rahoitus on tulorahoitusta ja noin 47 % velkarahaa.

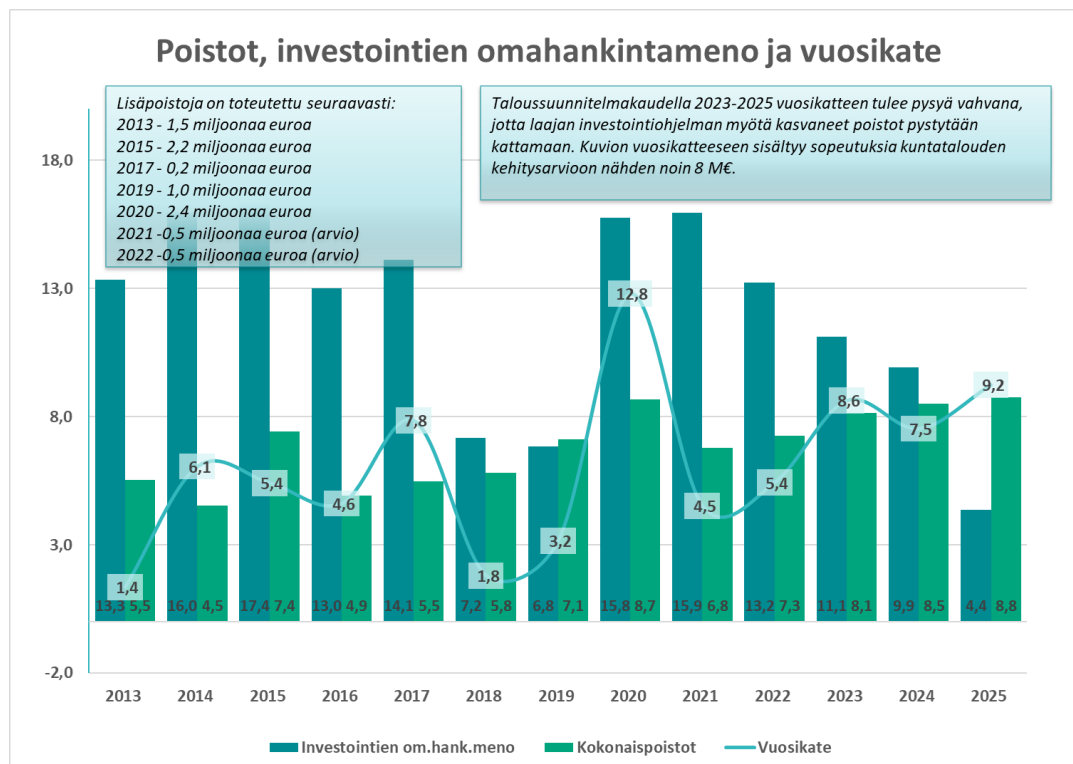
Laukaa velkaantuu vuonna 2023 1,7 miljoonaa euroa 11,1 miljoonan euron nettoinvestoinneista johtuen. Lainakanta on vuoden lopussa 112,8 miljoonaa euroa, eli 6.006 euroa asukasta kohden. Kunnan lainakantaan sisältyy myös Laukaan Vuokrakodeille ja Laukaan Vesihuoltoyhtiölle myönnettyt lainat. Vuokrakotien lainamäärä vuoden 2023 lopussa on noin 3,7 miljoonaa euroa, eli 195 euroa asukasta kohden. Vesihuoltoyhtiön 31.12.2025 erääntyvän bullet-lainan määrä puolestaan on 15,265 miljoonaa euroa, eli 812 euroa asukasta kohden.

Kriisikuntakriteereissä tarkastellaan konsernilainakantaa ja vuokravastuita. Koska vuoden 2022 kuntakonsernien lainat ja vuokravastuut eivät vielä ole käytettävissä, verrataan vuoden 2021 lainan määrää/asukas. Laukaan kuntakonsernin laina-

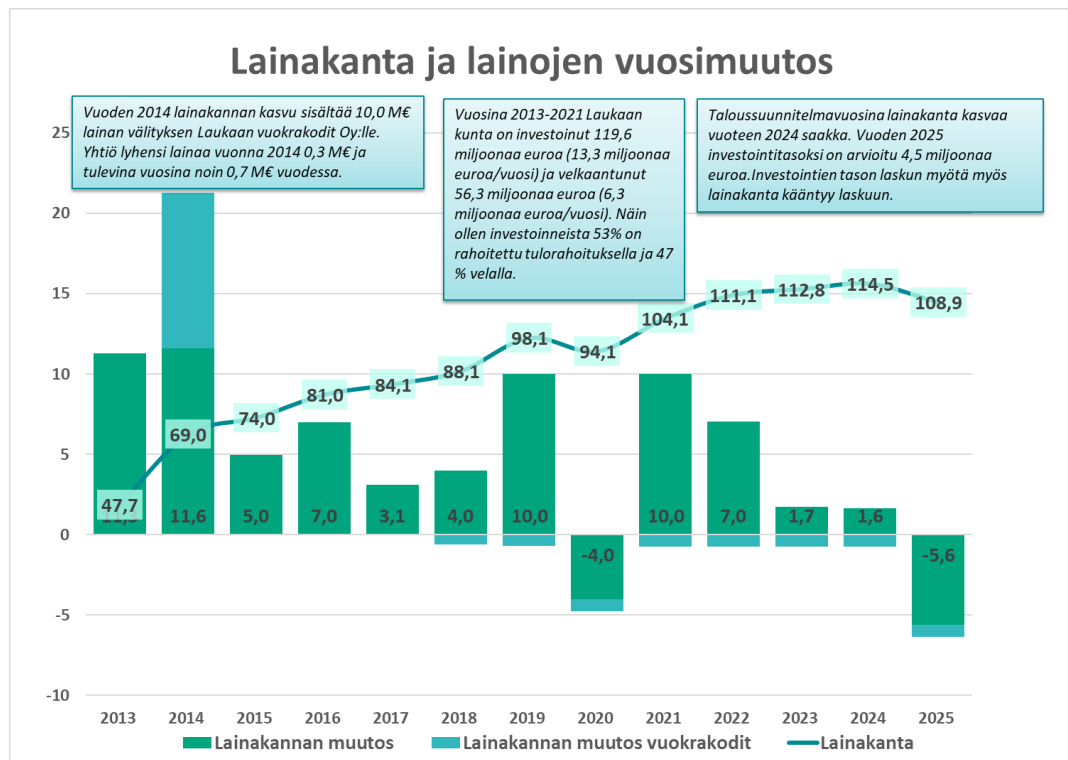
kanta/asukas on 8.617 euroa, kun koko maan keskiarvo on 7.680 euroa/asukas. Laukaa on näin ollen hieman keskiarvoa velkaantuneempi.

Seuraavissa graafeissa on kuvattu keskeisten talouden tunnuslukujen kehitys miljoonina euroina.

Vuoteen 2021 saakka luvut perustuvat toteutuneisiin tilinpäätöstietoihin, vuoden 2022 luvut muutetun vielä vahvistamattoman talousarvion lukuihin ja vuosien 2023–2025 luvut talousarvioon ja taloussuunnitelmaan. Taloussuunnitteluvuosien luvut sisältävät toimintakatteen ja verotulojen sopeutuksia.

Laukaan kunnan vuosikatteen, poistojen ja investointien omahankintamenojen kehitys.

Laukaan kunnan lainakannan muutos vuodessa ja lainakannan määrä vuoden lopussa.

2.1.1 Verotulot

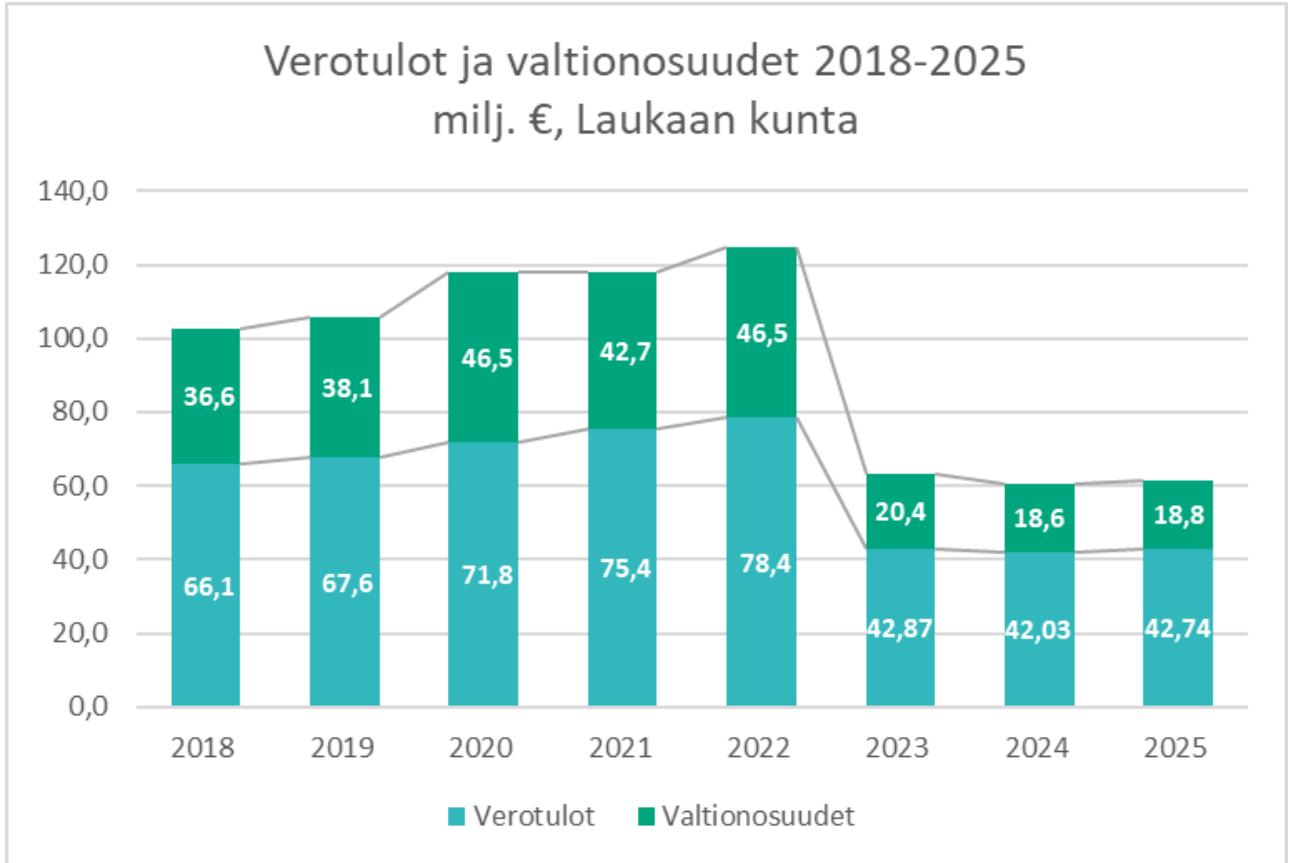
Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö ja yhteisöverosta. Verotuloilla on merkittävä vaikutus talouteen, sillä kunnan ulkoisista tuloista 56 % kertyy verotuloista. Talousarvio vuodelle 2023 ja vuosien 2024–2025 taloussuunnitelma on laadittu vuonna 2022 käytössä olevalla tuloveroprosentilla, josta on vähennetty 12,64 prosenttiyksiköllä Sote-uudistuksen myötä. Näin tuloveroprosentiksi muodostuu 8,86 %. Tuloveroprosentin leikkaus verovuodelle 2023 verovuoden 2022 tasosta tehdään saman suuruiseksi kaikilta Manner-Suomen kunnilta. Kiinteistöveroprosentit pysyvät ennallaan. Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta on 23,9 %. Veroennusteen pohjana on kuntaliiton kuntakohtainen veroennuste.

Vuoden 2022 kuluessa tulo- ja työllisyyskehitys on ollut suotuisaa, ja korkotuloennuste on parantunut 2,7 miljoonaa euroa. Ensi vuonna Sote-uudistus leikkaa Laukaan kunnan verotuloja yhteensä 35,5 miljoonaa euroa. Veroja ennakoitaan kertyvän yhteensä 42,9 miljoonaa euroa. Verotulojen

osalta vuosi 2023 arvioidaan suotuisaksi, sillä kuntien taloutta vahvistaa vuonna 2023 noin 1,2 miljardin euron suuruiseksi arvioitu kertaluonteinen ”verohäntä”. Se syntyy, kun osa aiempien vuosien kunnallis- ja yhteisöverotuloista tilittyy vuodelle 2023 vanhojen veroprosenttien ja jako-osuuksien mukaan. Vuoden 2024 verotulojen ennakoitaan tämän vuoksi olevan 0,8 miljoonaa euroa (2,0 %) edellistä vuotta heikommät.

Efektiiivinen veroaste kertoo erilaisten vähennysten jälkeen maksuunpannun kunnallisveron suhteen ansiotuloihin. Seuraavassa kuvassa efektiiivistä veroastetta tarkasteltaessa huomataan, että Laukaan efektiiivinen veroaste on painunut jo vuonna 2017 samalle tasolle kuin se oli ennen vuoden 2015 kunnallisveron korotusta. Vuonna 2018 efektiiivisen veroaste laski alhaisimmilleen sitten vuonna 2013 tehdyn veronkorotuksen 20,50 prosenttiin. Vuosina 2019-2022 efektiiivinen veroaste on hieman parantunut. Nykyistä suurempi osuus verotulosta tehtävistä vähennyksistä

siirtyy Sote-uudistuksen myötä valtion verosta tehtäviksi. Tästä johtuen kunnallisverosta vähennettävä osuus pienenee huomattavasti ja samalla kunnallisveron efektiivisyys paranee.

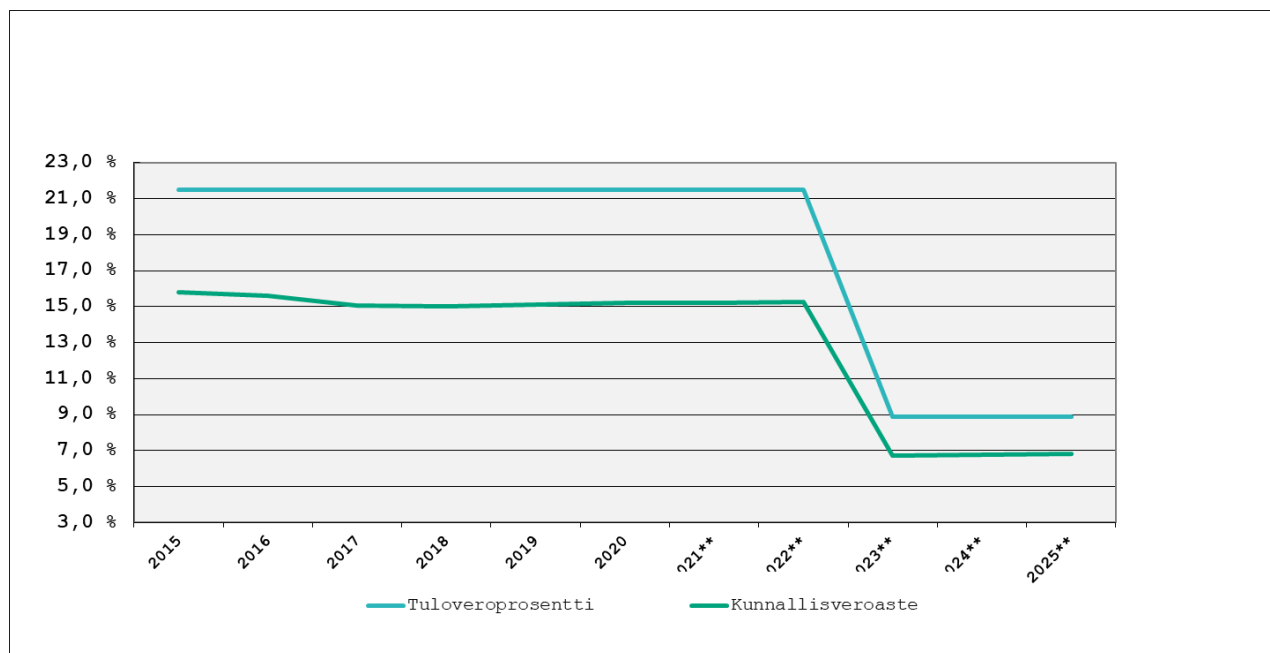

Laukaan kunnan verorahoitus 2018-2025

	2020	2021	2022	2023
Kunnallisvero	20 222	20 696	21 668	9 931
Yhteisövero	1 967	2 846	2 715	2 112
Kiinteistövero	1 747	1 965	2 093	2 109
Yhteensä	23 936	25 507	26 476	14 152
<i>Keskimääräinen kunnallisveroprosentti</i>	<i>19,97</i>	<i>20,02</i>	<i>20,01</i>	<i>7,37</i>
<i>Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta</i>	<i>42,13</i>	<i>44,34</i>	<i>33,76</i>	<i>23,9</i>

Kuntien tuloverot vuosina 2020-2023. Lähde: VM Kuntatalousohjelma 2023

Laukaan kunnallisveroprosentti ja efektiivinen veroaste 2014-2024. Lähde: Kuntaliitto

Kiinteistöveroja kuvaavassa taulukossa on kuvattu kiinteistöveron vaihteluväli, Laukaan kiinteistöveroprosentti vuonna 2023, kiinteistöveron tuotto kiinteistöverolajeittain ja sen suhteellinen osuus koko kiinteistöveron tuotosta sekä potentiaalinen kiinteistöveron maksimituotto, jos kiinteistöverot päätettäisiin nostaa vaihteluvälin ylärajoille. Maan

hallitus muutti kiinteistöverojen vaihteluvälejä 1.1.2018 alkaen siten, että yleisen kiinteistöveroprosentin ja muun kuin vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentin vaihteluvälin ylärajaa korotettiin 1,8 prosentista 2,0 prosenttiin ja 1.1.2019 alkaen vakituisen asuinrakennuksen kiin-

teistöveroprosentin ylärajaa korotettiin 0,9 prosentista 1,00 prosenttiin. Vaihteluvälien alarajoja ei muutettu. Uusilla kiinteistöveron vaihteluväleillä mitattuna Laukaan kunnan kiinteistöveron tuotto on 67,0 prosenttia maksimituotosta.

Kiinteistöveroihin ei esitetä korotuksia vuoden 2023 talousarviossa. Vuonna 2020 yleistä kiinteistöveroa korotettiin 1,1 prosentista 1,3 prosenttiin, vakituisen asunnon kiinteistöveroa 0,6 prosentista

0,7 prosenttiin ja muiden asuinrakennusten kiinteistöveroa 1,2 prosentista 1,4 prosenttiin.

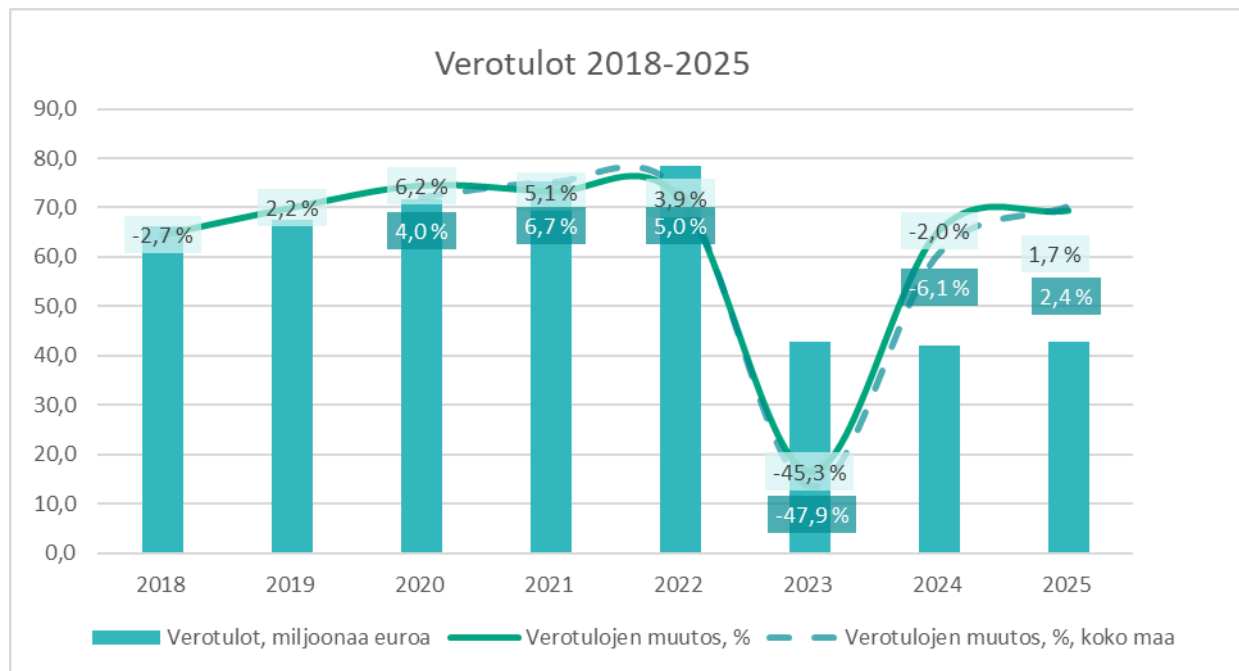
Kiinteistöveropohjan laajentamiseksi on käynnissä selvitystyö, jossa kartoitetaan verohallinnon ylläpitämisen kiinteistöverolistan ulkopuoliset rakennukset ja saatetaan ne verotuksen piiriin. Selvitystyön tavoitteena on täsmentää kunnan paikkatietoaineistoa, laajentaa kunnan verotulopohjaa ja kohdella kiinteistön omistajia tasapuolisesti kiinteistöverotuksessa.

KIINTEISTÖVERON VAIHTELUVÄLI JA KIINTEISTÖVERO 2023

	Vaihteluväli 2023	Vero 2023	Muutos %-yks vrt. 2022	Tuotto, € 2023	Osuus, %	Tuotto, € jos maksimi	Tuotto-osuus maksimista
Yleinen kiinteistövero	0,93 % - 2,00 %	1,30 %	0,00	2 777 000	44,7 %	4 272 308	65,0 %
Vakituisen asunnon kiinteistövero	0,41 % - 1,00 %	0,70 %	0,00	2 857 000	46,0 %	4 081 429	70,0 %
Muun asuinrakennuksen kiinteistövero	0,93 % - 2,00 %	1,40 %	0,00	355 000	5,7 %	507 143	70,0 %
Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistövero	2,00 % - 6,00 %	3,00 %	0,00	24 000	0,4 %	48 000	50,0 %
Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero	0,00 % - 2,00 %	1,10 %	0,00	195 000	3,1 %	354 545	55,0 %
Voimalaitoksen kiinteistövero	0,00 % - 3,10 %	2,85 %	0,00	0	0,0 %	0	0 %
YHTEENSÄ				6 208 000	100,0 %	9 263 425	67,0 %
				Kiinteistöveron tilityksen korjaukset*		-74 000	
				Kiinteistöveron tilitykset yhteensä		6 134 000	
				Kiinteistöveron tilitykset €/as		326	

*tilitykset ajoittuvat osittain ko. tilikauden ulkopuolelle

VEROTULOT (1000 €)			muutos 2022-2023		
TILIVUOSI	TP 2021	TA/M 2022	TA 2023	€	%
VEROLAJI					
Kunnallisvero	65 450	67 830	33 752	-34 078	-50,2 %
Yhteisövero	4 118	4 280	2 988	-1 292	-30,2 %
Kiinteistövero	5 853	6 290	6 134	-156	-2,5 %
VEROTULO	75 421	78 400	42 874	-35 526	-45,3 %

Laukaan kunnan verotulojen kehitys ja vertailu koko maan verotulojen kehitykseen.

2.1.2 Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Valtionosuudet ovat merkittävin osa kuntiin kohdistuvaa valtionapujärjestelmää. Valtionosuudet tulevat kunnille laskennallisin perustein ja maksetaan kunnalle automaattisesti ilman erillistä hakemusta. Sen lisäksi kunnille voidaan myöntää hakemuksesta valtionavustuksia.

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella. Tämä toteutetaan tasaamalla kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämisen kustannuksissa sekä tulopohjissa. Valtionosuudet ovat yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korva-merkitty tiettyjen palveluiden järjestämiseen.

Kunnan valtionosuus koostuu kahdesta osasta: kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (VM) ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksesta (OKM). Veronmenetysten kompensatiot on erotettu peruspalvelujen valtionosuudesta ja maksetaan omalta valtiovarainministeriön momentilta vuodesta 2020 alkaen.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2023 noin 2,7 miljardia euroa, josta varataan 10 miljoonaa euroa kuntien valtionosuuden harkinnanvaraiseen korottamiseen. Valtionosuus laskee vuoden 2022 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 5,2 miljardilla eurolla. Muutos johtuu pääosin vuonna 2023 voimaan tulevasta sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta, josta johtuen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta siirretään noin 5 miljardia euroa hyvinvointialueiden rahoitukseen.

Vaikka sote-uudistuksessa kunnilta siirtyy koko maan tasolla yhtä paljon tuloja kuin kustannuksia, voivat kuntakohtaiset siirtyvät kustannukset ja tulot poiketa merkittävästi toisistaan. Siirtyvissä sote-kustannuksissa on asukaskohtaisesti suuria eroja kuntien välillä, minkä lisäksi kunnallisveron tuotto- ja yhteisöveron kuntakohtaiset jako-osuudet poikkeavat merkittävästi kunnittain. Jotta poikkeamat kunnalta siirtyvien kustannusten ja tulojen määrässä eivät aiheuttaisi yksittäisen kunnan talouden tasapainoon merkittäviä muutoksia, kuntakohtaisia eroja rajoitetaan valtionosuusjärjestelmään sisältyvillä muutoksilla ja tasauselementeillä. Yksittäisten kuntien osalta nämä saattavat vaikuttaa oleellisesti valtionosuuden määrään sote-uudistuksen jälkeen.

Siirtyvien kustannusten ja tulojen epäsuhtaa ta-soitetaan valtionosuusjärjestelmässä niin sanotulla muutosrajoittimella, joka kasvattaa tai vähentää kunnan valtionosuuksia 60 prosentilla siirtyvien tulojen ja menojen erotuksesta. Suuri vaikutus valtionosuuden tasoon on myös järjestelmämuutoksen tasauksella, jolla rajoitetaan sote-uudistuksesta aiheutuvaa kunnan tasapainotilan muutosta. Tasapainotilan (vuosikate poistojen jälkeen) muutos rajataan uudistuksessa +/- 60 euroon asukasta kohti viiden vuoden siirtymäkauden aikana siten, ettei kunnan tasapainotila juuri lainkaan muutu uudistuksesta johtuen vielä vuoden 2023 tasolla.

Valtionosuusjärjestelmään lisätään toistaiseksi pysyvää, sote-kustannusten ja -tulojen siirrosta johtuvan muutoksen rajoitinta. Rajoittimessa ei huomioida valtionosuusjärjestelmän varsinaisia uusia kriteerimuutoksia, vaan pelkästään puhtaasti sote-tehtävien siirrosta aiheutuvat taloudelliset muutokset. Toisin sanoen rajoitin määritetään niin kutsutulla ”poikkileikkaushetkellä”, kun järjestämisvastuu siirtyy vuodenvaihteessa 2022–2023. Rajoittimen suuruus on symmetrisesti 60 prosenttia eli kunnan vastuulle jää sekä positiivisesta että negatiivisesta muutoksesta 40 prosenttia.

Sote-siirron muutosrajoittimen lisäksi suuria kuntakohtaisia muutoksia tasataan porrastetulla siirtymäkaudella sekä sen jälkeen toistaiseksi pysyvällä siirtymätasauksella. Tämän lisäksi verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen tehtävät muutokset pienentävät omalta osaltaan suuria kuntakohtaisia muutoksia.

Sote-uudistuksen voimaantulovuonna kunnan talouden tasapainotilan muutos rajataan noltaan eli tasapaino (tasapainotilalla tarkoitetaan vuosikattetta poistojen jälkeen) pysyy uudistusta edeltävällä tasolla. Voimaantulovuoden muutos on kuitenkin kaikille kunnille noin 4 euroa asukasta kohden laskettuna positiivinen, mikä johtuu siitä, että kuntien rahoitusosuus lääkärihelikopteritoiminnasta lakkaa.

Siirtymätasauksen määrää alennetaan vuosittain siten, että muutos rajataan +/-15 euroon/asukas per vuosi. Viidentenä vuonna muutos on enintään +/-60 euroa/asukas, joka jää toistaiseksi pysyvänä voimaan. Näin uudistuksesta aiheutuva kunnan tasapainotilan muutos on pysyvästi enintään +/-

60 euroa/asukas, mikä vastaa enimmillään n. +/-0,6 kunnallisveroprosenttiyksikön tuoton määrää.

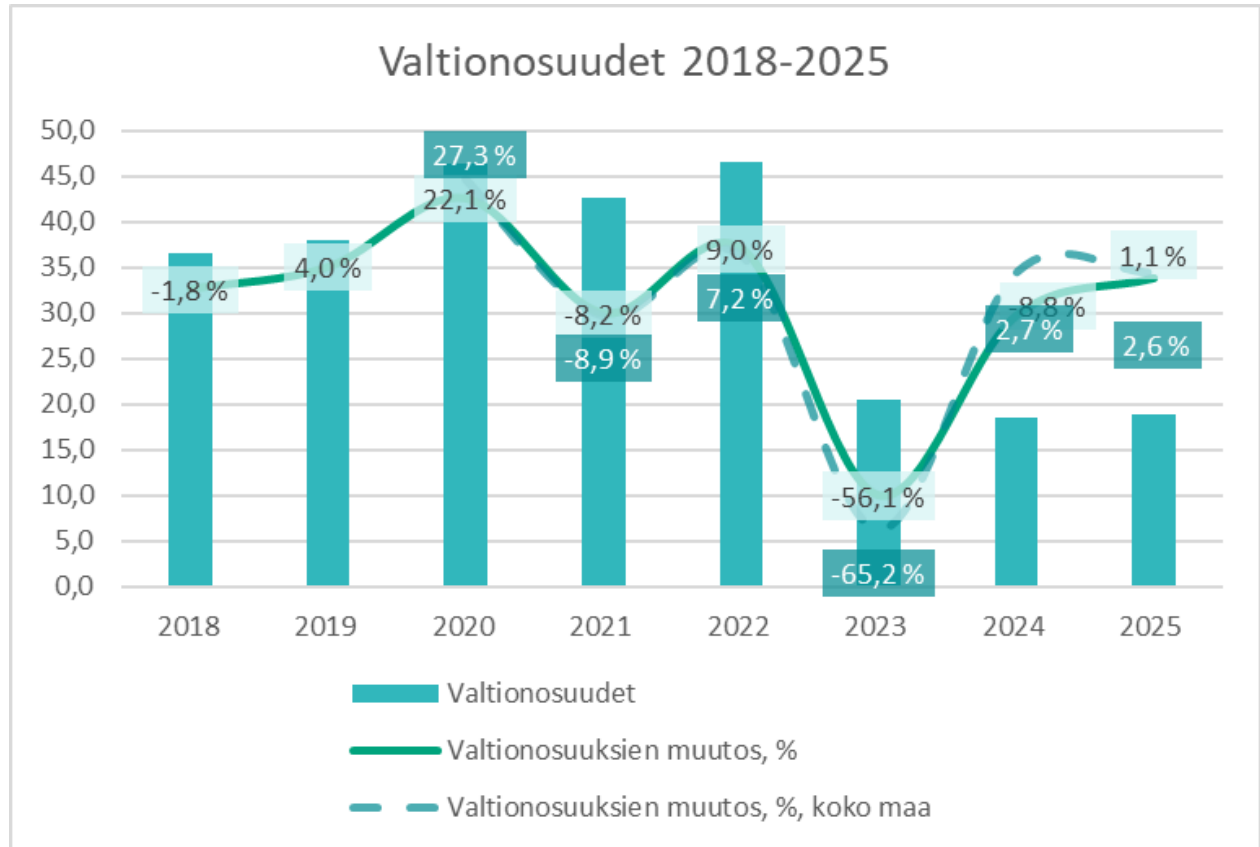
Kunnan taloudellisella tilanteella ennen uudistusta on keskeinen merkitys sen kannalta, minkälaiset taloudelliset edellytykset kunnalla on jäljellä jäävien tehtävien hoitoon ja tuleviin investointeihin. Vaikka kasvavat sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kustannuspaineet poistuvat kuntien vastuulta, talouden tasapainottamiskeinot ovat osin nykyistä rajallisemmat.

Kuntien valtionosuudet on laskettu tilinpäätöksen 2021 ja talousarvion 2022 mukaisten sote-kustannusten mukaisesti. Vuosien sote-kustannuksita on laskettu keskiarvo, ja euromäärä on nostettu vuoden 2022 talousarvion tasolle yhteisellä korotusprosentilla koko maan tason luvuista laskien ja se on ollut noin +2,17 %. Tällä on vaikutusta kunnan valtionosuuksien muutosrajoittimeen ja järjestelmämuutoksen tasaukseen. Lopullisten tilinpäätöstietojen valmistuessa kesällä 2023 laskelmat päivitetään uudelleen. Tuolloin päivittyvät kuntien rahoituslaskelmat ovat lopullisia ja niiden perusteella määritetään rahoitus vuodesta 2024 eteenpäin. Samassa yhteydessä muutetaan lopullisiksi myös sote-muutosrajoitin ja järjestelmämuutoksen tasaus.

Laukaan kunnan perusturvapalveluiden ja pelastustoimen kustannukset ovat vuoden 2022 osalta kasvaneet tehtyjen talousarviomuutosten myötä 3,4 miljoonaa euroa. Kustannusten kasvulla on negatiivinen vaikutus kunnan valtionosuuksiin taloussuunnitelmavuosina. Kuntaliiton laskelmien mukaan kunta on saamassa valtionosuuksia 20,4 miljoonaa euroa vuonna 2023. Sote-kustannusten nousun myötä valtionosuudet pienenevät taloussuunnitteluvuosina, ja talousarviossa arvioidaan valtionosuuden määrän olevan 18,5 miljoonan paikkeilla.

Valtionosuuksien lopulliseen määrään vaikuttaa kaikkien kuntien sote-kulujen muutos, sekä Laukaan kunnan sote-kulujen muutos talousarvioon 2022 nähden. Näin ollen valtionosuuksia on huomattavan haastava arvioida etenkin vuosille 2024 ja 2025. On kuitenkin selvää, että valtionosuuksien määrä putoaa reilusti vuoden 2022 kustannusten nousun vuoksi taloussuunnitelmavuosina.

VALTIONOSUUDET (1000 €)	Muutos 2022-2023				
	TP 2021	TA/M 2022	TA 2023	€	%
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	26 285	27 360	10 790	-16 570	-60,6 %
Verotuloihin perustuva tasaus	11 068	11 540	8 100	-3 440	-29,8 %
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-2 256	-1 280	-1 270	10	-0,8 %
Verotulomenetyksen kompensatit	7 566	8 870	2 780	-6 090	-68,7 %
YHTEENSÄ	42 664	46 490	20 400	-26 090	-56,1 %

Laukaan kunnan valtionosuuksien kehitys

2.1.3 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot ja -kulut koostuvat korkotuotoista, muista rahoitustuotoista, korkokuluista ja muista rahoituskuluista. Korkotuotoiksi arvioidaan 350.000 euroa, josta 305.300 euroa muodostuu Laukaan Vesihuolto Oy:ltä perittävistä korkotuotoista ja 45.428 euroa Laukaan Vuokrakodit Oy:ltä perittävistä korkotuloista. Muiksi rahoitustuotoiksi arvioidaan 200.000 euroa. Summa muodostuu osinko- ja osuuspääomien koroista sekä viivästyskorkotuloista.

Talousarvion korkokuluarvio on 1,7 miljoonaa euroa. Korkokuluarvio perustuu markkinoiden korkokehitysarvioon. Korkokulujen määrä on noussut viime vuosien tasolta huomattavasti. Muihin rahoituskuluihin on varattu 15.000 euroa. Muihin rahoituskuluihin kirjataan muassa viivästyskorot ja muut vähäiset rahoituserät.

2.1.4 Suunnitelman mukaiset poistot

Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat kunnanvaltuuston 9.9.2014 § 55 hyväksymään poistosuunnitelman perusteisiin ja 7.2.2022 § 28 kunnanhallituksen hyväksymään poistosuunnitelman päivitykseen. Suunnitelman mukaiset poistot ovat

vuoden 2023 talousarviossa 8,15 miljoonaa euroa. Talousarvio ei sisällä lisäpoistoja. Suunnitelman mukaiset poistot ovat taloussuunnittelukaudella 2024 8,5 miljoonaa euroa ja vuonna 2025 8,75 miljoonaa euroa.

2.1.5 Antolainauksen muutokset

Vuoden 2023 talousarvio ei sisällä uusia antolainoja. Ennen vuotta 2022 myönnettyjen antolainojen on laskettu pienenevän 750.000 euroa. Tämä koostuu valtuuston 28.4.2014 § 83 päättämästä Laukaan kunnan ja Laukaan vuokratodit Oy:n välisestä rahoitusjärjestelystä, jossa kunnan myöntä-

mällä 10,0 miljoonan euron antolainalla konvertoitiin Laukaan Vuokratodit Oy:n valtiokonttorin lainoja. Velkakirjan mukaisesti lainan korko on tarkistettu 1.7.2019, ja kiinteäksi koroksi on päätetty 1,1 prosenttia. Vuoden 2023 lopussa antolainan saldo on 3,7 miljoonaa euroa, eli 195 euroa asukasta kohden.

2.1.6 Lainakannan muutokset

Lainakannan muutokseksi arvioidaan vuonna 2023 yhteensä 1,7 miljoonaa euroa. Lainakanta on siten vuoden lopussa 112,8 miljoonaa euroa eli 6.006 euroa asukasta kohden.

Laukaan kunta on myöntänyt rahoitusta tytäryhtiölleen Laukaan Vuokratodit Oy:lle ja Laukaan Ve-

sihuolto Oy:lle. Ilman näitä lainoja kunnan lainamäärä olisi 95,4 miljoonaa euroa eli 5.077 euroa asukasta kohden. Vuoden 2024 jälkeen investointitason on suunniteltu laskevan, jonka seurauksena kunnan lainakannan odotetaan kääntyvän laskuun.

2.1.7 Muut merkittävät taloudelliset vastuut

Taselainojen lisäksi kunta on rahoittanut rakennushankkeita kiinteistöleasingrahoituksella. Lievestuoreen koulu valmistui elokuussa 2018. Lievestuoreen koulun rakennushankkeeseen liittyvä 20 vuoden kiinteistöleasing sopimus on yhteisarvoltaan 15 miljoonaa euroa. Vuonna 2019 käynnistynyt Laukaan kirkonkylän koulunmäen rakennushanke rahoitetaan myös kiinteistöleasingilla. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa rakennettiin vuosien 2019 ja 2020 aikana Sydän-Laukaan koulun ja Laukaan lukion laajennusosa sekä Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston tilat. Ensimmäisen vaiheen leasing sopimuksen kokonaisarvo on 11 miljoonaa euroa. Toisessa vaiheessa rakennettiin kirkonkylän koululle uudet tilat, jolla korvattiin kokonaisuudesta puretut A-, B- ja C -rakennukset. A- ja C-rakennukset on purettu ja uusi laajennus

otettiin vastaan tammikuussa 2022. Hanke valmistuu vuonna 2022. Molempien vaiheiden kiinteistöleasing sopimusten yhteisarvo on noin 30 miljoonaa euroa.

Leasing sopimusten kustannukset kohdistuvat tilojen käyttäjien eli pääasiassa sivistyspalveluiden käyttötalouden vuokriin. 20 vuoden leasingvuokrasopimuksen jälkeen kunta voi joko jatkaa leasingvuokrasopimusta edelleen 10 vuodella tai lunastaa kiinteistön jäännösarvolla tai osoittaa kiinteistölle muun ostajan.

Laukaan kunta on toiminut takaajana, ja kunnan myöntämien takauksien yhteenlaskettu määrä oli 23 miljoonaa euroa vuoden 2021 päättyessä. Tästä summasta 19 miljoonaa euroa on myönnetty kunnan 100 % omistamalle tytäryhtiölle Laukaan Vuokratodit Oy:lle.

2.2 Kuntakonserni ja kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden tavoitteet

Kuntakonserni on määritelty kuntalaissa kirjanpitolain konsernimääritelmän mukaisesti. Kuntalain 6 § mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta on kunnan tytäryhteisö. Kunnalla katsotaan olevan määräysvalta toisessa yhteisössä, kun sillä on:

- 1) enemmän kuin puolet kohdeyhtymän kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänen enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen
- 2) oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä kohdeyhtymän hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on tämä oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu äänten enemmistö.

Kunta kirjanpitolain mukaisineen tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Laukaan kuntakonserni muodostuu Laukaan kunnasta, Laukaan

Vesihuolto Oy:stä (100 %) Laukaan vuokratodit Oy:stä (100 %) ja Laukaan kehitysyhtiö Oy:stä (100 %). Kuntakonserni tarkoittaa yhteisöjä, joissa kunta voi käyttää tosiasiallista päätösvaltaa. Konsernitilinpäätökseen yhdistellään kuntakonsernin lisäksi kuntayhtymät peruspääoman mukaisessa suhteessa ja osakkuusyhteisöjen (omistusosuus 20%-50%) omistusosuutta vastaava osuus voitosta/tappiosta.

Konsernitilinpäätöksessä kuntakonsernin vuositalouden toimintatuotoista ja -kuluista Laukaan kunta muodostaa noin 90 prosenttia ja loput yhteisöt noin 10 prosenttia. Konsernin rakenne muuttuu vuonna 2023, kun Keski-Suomen Sairaanhoidopiiri lakkaa ja sen toiminta siirtyy Keski-Suomen hyvinvointialueelle. Sairaanhoidopiiri on aikaisemmin muodostanut noin 10 prosentin osuuden Laukaan kuntakonsernista. Seuraavassa on kuva Laukaan kuntakonserniin kuuluvista yhteisöistä sekä konsernitilinpäätökseen yhdisteltävistä yhteisöistä.

Yhteenveto konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Laukaan kunta		KUNTAKONSERNI	KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN YHDISTELY
Tytäryhteisöt (yli 50 % omistusosuus)	Kotipaikka		
Laukaan Vuokratodit Oy	Laukaa		
Laukaan Kehitysyhtiö Oy	Laukaa		
Laukaan Vesihuolto Oy	Laukaa		
Kuntayhtymät			
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä		
Keski-Suomen Liitto	Jyväskylä		
Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä	Äänekoski		
Osakkuusyhteisöt (20 % - 50 % omistusosuus)			
Jyvässeudun liikenneturvallisuuskeskus Oy			
Laukaan Linja-autoasemakiinteistö Oy	Laukaa		
Säätiöt (ei kuulu konserniin eikä yhdistellä konsernitilinpäätökseen)			
Laukaan asumispalvelusäätiö	Laukaa		

Tytäryhtiöiden toimintaa ohjataan konserniohjeen mukaisesti. Konsernijohon muodostavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Osana talousarviota

kunta asettaa tytäryhteisöilleen tavoitteita. Tytäryhteisöjen tavoitteet täydentyvät kunnanhallituksen talousarvioesitykseen.

Laukaan Vesihuolto Oy

Laukaan Vesihuolto Oy:n yhtiömuotoinen toiminta on käynnistetty vuoden 2016 alusta lukien. Vesihuoltoyhtiö toimittaa asiakkailleen hyvää talousvettä ja huolehtii asiakkaiden viemäriveriesien poisjohtamisesta, jotka käsitellään JS-Puhdistamolla. Hyvä palvelutaso tuotetaan ympäristön kannalta kestäväällä tavalla, liiketaloudellisesti kannattavasti ja kohtuullisin kustannuksin. Toiminta-ajatuksen mukaan vesihuoltoyhtiön ydintehtäviin kuuluvat vesihuoltotoiminnan strateginen johtaminen ja kehittäminen sekä asiakassuhteet ja palvelujen hinnoittelu. Toiminta-ajatuksen toteuttamiseksi ydintehtäviin kuuluvat myös vesihuoltoverkostojen pitkäaikainen hallinta, vedenhankinnasta, -käsittelystä ja jäteveden poisjohtamisesta huolehtiminen. Laukaan Vesihuolto Oy tekee yhteistyötä JS-Puhdistamo Oy:n kanssa jätevesien puhdistamisen osalta ja Alva Oy:n kanssa jätevesien johtamisen osalta.

Laukaan Kehitysyhtiö Oy

Laukaan Kehitysyhtiö Oy toimii kunnan omistamana kehitysyhtiönä toteuttaen kunnan elinkeinopalveluja kunnan tavoitteiden mukaisesti.

Kunta ostaa Laukaan Kehitysyhtiö Oy:ltä palveluita elinkeinopoliittisten tavoitteiden toteutta-

miseksi kunnan talousarviossa määritellyllä summalla, joka vuoden 2022 talousarviossa on 180.000 euroa. Lähtökohtana on hankkeiden toteuttaminen yhteistyössä alueen yritysten ja julkisten toimijoiden kanssa.

Yhtiön toiminnan tavoitteena ei ole tuottaa pitkällä aikavälillä taloudellista voittoa, vaan kohdentaa resurssit Laukaan elinkeinoelämän toimintaedellytyksien parantamiseen. Yhtiön ulkopuolinen rahoitus perustuu osaomistuksen tuottoihin, osallistumismaksuihin, hankerahoitukseen, asiantuntijapalveluiden myyntiin jne. Osaomistajuuksissa yhtiö toteuttaa exit-strategiaa.

Yhtiön hallituksen puheenjohtaja on kunnanjohtaja ja hallituksen jäsenenä on kunnan luottamushenkilöedustaja sekä kolme paikallista elinkeinoelämän edustajaa.

Laukaan Vuokrakodit Oy

Laukaan Vuokrakodit Oy käsittää 49 kohdetta, joissa on noin 660 asuntoa. Lisäksi yhtiö omistaa 8 yksittäistä osakehuoneistoa. Vuokratilakohdetta on kunnan neljässä taajamassa. Yhtiön toimialana on hallinnoida, vuokrata ja rakennuttaa vuokra-asuntoja sekä vastata niiden ylläpidosta ja arvonsäilymisestä. Tavoitteena on vastata kunnan vuokra-asuntokysyntään taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.

2.3 Erityismääräyksiä

Hallintosäännön 65 § mukaisesti kunnanvaltuusto vahvistaa talousarviossa poistolaskennan pohjaksi pienhankintarajan, eli hankintamenon määrän, jonka alittavia hankintoja ei aktivoida taseeseen, vaan kirjataan tilikauden käyttötalouden kuluksi. Hankintarajaksi vahvistetaan 10.000 euroa ilman arvonlisäveroa.

Palvelualueet vastaavat määrärahan riittävästä. Kustannusten vyörytystä käytetään keskitetysti hoidettujen palvelujen kustannusten oikeaan kohdentamiseen. Sen tarkoituksena on antaa kustannuksista oikea kuva. Vyörytyksellä ei ole vaikutusta määrärahoihin, koska vyörytyserät käsitellään laskennallisissa erissä.

Käteiskassan alitilittäjäoikeuden antaa tulosityskön esimies. Päätöksessä on todettava:

- Kassan vastuunalainen hoitaja,
- Pohjakassan suuruus,
- Käteisen rahan enimmäismäärä,
- Onko oikeus käyttää tuloja menojen suorittamiseen

Lisäksi alitilittäjälle on annettava ohjeet, miten tilitys laaditaan, käteisvarat säilytetään ja toimitetaan kunnan pankkitilille sekä miten menetellään kassanhoitajan vaihtuessa. Kopio päätöksestä tulee toimittaa taloushallintoon. Alitilittäjän suorittamassa käteisperinnässä käytetään juoksevilla numerolla varustettuja kuitteja tai kassakonekuitteja.

Ostolaskujen sähköisessä käsittelyssä keskeistä on laskun asiatarkastus ja hyväksyminen. Asiatarkastaja tarkastaa laskun oikeellisuuden, eli että lasku on tilauksen ja tavaran tai palvelun toimituksen mukainen. Asiatarkastaja tarkastaa, että vastaanottomerkintä on tehty esimerkiksi lähetyslistaan. Vastaanottaja myös tiliöi laskun. Myös hyväksyjä voi tiliöidä laskun. Hyväksyjä vahvistaa tositteen oikeellisuuden ja vastaa määrärahan riittävästä. Asiatarkastusta tai hyväksymistä varten saapunut lasku on käsiteltävä viipymättä.

Sisäinen laskutus hoidetaan Pro Economica –taloudenohjausjärjestelmällä ilman erillistä laskujen kierrätystä. Sisäistä tilausta tehtäessä ilmoitetaan sisäiselle toimittajalle talousarviokohta, johon meno kirjataan. Sisäinen toimittaja huolehtii menon kirjaamisen sisäisen tilaajan kustannuspalkalle ilman erillistä laskun hyväksymistä. Sisäisen tilaajan pitää valvoa kirjausten oikeellisuutta pääkirjan ja tarvittaessa tositejäljennösten avulla.

Pro Economica -taloudenohjausjärjestelmän käyttöoikeuksia haetaan esimiehen allekirjoittamalla

tilauslomakkeella. Tositteiden hyväksyjät ja heidän sijaisensa määrää lautakunta enintään toimikaudekseen. Pankkitilien käyttövaltuudet hyväksyy hallintosäännön mukaisesti talous- ja henkilöstöjohtaja.

Maksujen ja taksojen perusteet

Osana talousarvion hyväksymistä kunnanvaltuusto hyväksyy yleiset perusteet eri palveluista perittäville maksuille ja taksoille. Hallintosäännön mukaan valtuusto päättää maksujen yleisistä perusteista. Maksuista ja taksoista päättää ensisijaisesti lautakunta omalla toimialallaan ja kunnanhallitus, jos se ei kuulu millekään lautakunnalle.

Laukaan kunta perii maksuja ja taksoja ensisijaisesti lakisääteisten enimmäismäärien mukaisesti. Lautakunta voi päättää tästä pääsäännöstä poikkeavasta maksusta tai taksasta, jos päätös on perusteltavissa myös kunnan taloudellisen tilanteen näkökulmasta.

3 KÄYTTÖTALOUSOSA

3.1 Yhteenvedo talousarvion 2022 käyttötaloudesta

TOIMINTATUOTOT 2021 - 2023

1 000 euroa	TP 2021	TA/M2022	TA2023	Muutos euroa	2022-2023 %
Konsernihallinto	4 081,2	3 752,3	3 870,0	117,7	3,1 %
Hallintopalvelut	1 312,4	1 367,4	1 830,0	462,6	33,8 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	318,1	347,3	273,5	-73,9	-21,3 %
Elinkeinopalvelut	2 450,6	2 037,5	1 766,5	-271,0	-13,3 %
Perusturvapalvelut	6 411,2	4 283,5	0,0	-4 283,5	-100,0 %
Hallinto- ja terveystalvet	2 349,3	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sosiaalityö	225,6	131,1	0,0	-131,1	-100,0 %
Vanhus- ja vammaispalvelu	3 836,3	4 152,4	0,0	-4 152,4	-100,0 %
Sivistyspalvelut	3 062,7	3 602,3	3 594,1	-8,2	-0,2 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	14,3	12,1	13,0	0,9	0,0 %
Varhaiskasvatus	1 011,2	761,2	897,5	136,3	17,9 %
Perusopetuspalvelut	1 159,0	1 913,2	1 802,9	-110,3	-5,8 %
Lukio	56,9	87,0	83,5	-3,5	-4,0 %
Kansalaisopisto	200,7	142,0	186,2	44,2	31,1 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	17,6	21,7	20,2	-1,5	-6,9 %
Vatti	510,4	512,2	530,8	18,6	3,6 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	92,6	152,9	60,0	-92,9	0,0 %
Tekniset palvelut	19 048,1	20 532,3	21 020,5	488,2	2,4 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelu	133,5	106,8	92,1	-14,7	-13,8 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	492,5	450,0	389,0	-61,0	-13,6 %
Tilapalvelut	13 017,1	14 191,6	15 378,4	1 186,8	8,4 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 599,0	4 951,6	4 365,3	-586,4	-11,8 %
Ympäristövalvonta	805,9	832,3	795,8	-36,5	-4,4 %
YHTEENSÄ	32 603,2	32 170,3	28 484,5	-3 685,8	-11,5 %

TOIMINTAKULUT 2021 - 2023

1 000 euroa	TP 2021	TA/M2022	TA2023	Muutos 2022-2023	
				euroa	%
Konsernihallinto	8 757,0	8 973,1	9 294,6	321,5	3,6 %
Hallintopalvelut	2 412,6	2 504,1	2 445,2	-59,0	-2,4 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2 413,2	2 474,5	3 057,5	583,0	23,6 %
Elinkeinopalvelut	3 931,2	3 994,5	3 791,9	-202,5	-5,1 %
Perusturvapalvelut	68 569,1	69 958,2	0,0	-69 958,2	-100,0 %
Hallinto- ja terveystalvet	38 963,4	38 125,5	0,0	-38 125,5	-100,0 %
Sosiaalityö	7 031,0	7 589,7	0,0	-7 589,7	-100,0 %
Vanhus- ja vammaispalvelu	22 574,6	24 243,0	0,0	-24 243,0	-100,0 %
Sivistyspalvelut	48 608,0	50 397,5	51 570,4	1 172,9	2,3 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	343,0	296,1	271,5	-24,5	-8,3 %
Varhaiskasvatus	13 703,8	14 127,5	14 945,7	818,2	5,8 %
Perusopetuspalvelut	27 480,5	28 291,0	28 954,2	663,3	2,3 %
Lukio	2 262,2	2 462,9	2 667,7	204,9	8,3 %
Kansalaisopisto	646,2	683,3	687,7	4,4	0,6 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	985,9	1 019,6	1 056,2	36,6	3,6 %
Vatti	2 401,5	2 639,7	2 636,5	-3,2	-0,1 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	784,9	877,5	350,8	-526,7	100,0 %
Tekniset palvelut	20 855,3	22 546,8	21 100,5	-1 446,4	-6,4 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	3 070,7	3 291,6	1 475,2	-1 816,4	-55,2 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	2 295,1	2 313,7	2 464,0	150,3	6,5 %
Tilapalvelut	9 488,2	10 169,4	10 889,2	719,8	7,1 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 298,1	4 912,7	4 373,4	-539,2	-11,0 %
Ympäristövalvonta	1 703,0	1 859,5	1 898,7	39,2	2,1 %
YHTEENSÄ	146 789,4	151 875,6	81 965,5	-69 910,1	-46,0 %

TOIMINTAKATE 2021 - 2023

	TP 2021	TA/M 2022	TA 2023	Muutos 2022-2023	
1 000 euroa				euroa	%
Konsernihallinto	4 675,8	5 220,8	5 424,6	203,8	3,9 %
Hallintopalvelut	1 100,2	1 136,7	615,1	-521,6	-45,9 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2 095,1	2 127,1	2 784,1	656,9	30,9 %
Elinkeinopalvelut	1 480,5	1 957,0	2 025,4	68,5	3,5 %
Perusturvapalvelut	62 157,8	65 674,7	0,0	-65 674,7	-100,0 %
Hallinto- ja terveystyöpalvelut	36 614,1	38 125,5	0,0	-38 125,5	-100,0 %
Sosiaalityö	6 805,4	7 458,6	0,0	-7 458,6	-100,0 %
Vanhus- ja vammaispalvelut	18 738,3	20 090,6	0,0	-20 090,6	-100,0 %
Sivistyspalvelut	45 545,3	46 795,3	47 976,4	1 181,1	2,5 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	328,7	284,0	258,5	-25,5	-9,0 %
Varhaiskasvatus	12 692,6	13 366,3	14 048,2	681,9	5,1 %
Perusopetuspalvelut	26 321,5	26 377,8	27 151,4	773,6	2,9 %
Lukio	2 205,3	2 375,9	2 584,2	208,4	8,8 %
Kansalaisopisto	445,5	541,3	501,5	-39,8	-7,4 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	968,3	997,9	1 036,0	38,1	3,8 %
Vatti	1 891,1	2 127,5	2 105,7	-21,8	-1,0 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	692,3	724,6	290,8	-433,8	0,0 %
Tekniset palvelut	1 807,2	2 014,5	80,0	-1 934,5	-96,0 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	2 937,2	3 184,8	1 383,1	-1 801,7	-56,6 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	1 802,6	1 863,7	2 075,0	211,3	11,3 %
Tilapalvelut	-3 528,9	-4 022,2	-4 489,2	-466,9	11,6 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	-300,9	-39,0	8,1	47,1	-120,9 %
Ympäristövalvonta	897,1	1 027,2	1 102,9	75,7	7,4 %
YHTEENSÄ	114 186,2	119 705,3	53 481,0	-66 224,3	-55,3 %

3.2 Konsernihallinto

Kunnanhallituksen alaiset toiminnot ja talous muodostuvat kolmesta tulosyksiköstä. Hallinto- ja viestintä, tietohallinto ja maataloustoimi muodostavat hallintopalvelujen tulosyksikön. Talous- ja omistajaohjaus, henkilöstöhallinto ja hankinnat ja kehittäminen muodostavat talous- ja henkilöstöpalvelujen tulosyksikön ja elinkeino- ja työllisyyspalvelut sekä maankäyttö muodostavat elinkeino- ja työllisyyspalvelujen tulosyksikön. Tulosyksiköt muodostavat yhdessä konsernihallinnon palvelualueen.

Palvelualueen toiminta-ajatuksena on tuottaa kuntakonsernin johtamisen ja palvelutuotannon kannalta oleellisia hallinnollisia palveluja. Konsernihallinto huolehtii kunnan edunvalvonnan ja päätöksenteon edellytyksistä. Myös kasvun ja elinvoiman kehittämisen kannalta olennaisia palveluita on koottu yhteen konsernihallinnon alaisuuteen.

Konsernihallinnon talousarvion kokonaisuudessa esitetään määrärahat kunnanhallitukselle ja valtuustolle sekä keskusvaalilautakunnalle ja tarkastuslautakunnalle.

3.2.1 Talous

Konsernihallinnon talous käsittää noin 11 % koko kunnan toimintakatteesta. Vuoden 2023 talousarvio on valmisteltu tiukan talouden periaatteiden mukaisesti turvaten organisaation toiminnan kannalta olennaisten palvelujen taso.

Palvelualueen tulot ovat edellisiä vuosia heikommät pääasiassa maankäytön vertailuvuosia matalammaksi arvioitujen tulojen vuoksi. Maankäytön tulojen arvioidaan laskevan toisaalta yleisen taloustilanteen heikentyessä ja toisaalta, koska talousarviossa esitetään aikaisemmin suunnitellun laajalahden asuinalueen laajennuksen rakentamatta jättämistä.

Konsernihallinnon kustannukset kasvavat noin 4 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Tosiasiassa konsernihallinnon toiminnalliset kustannukset kuitenkin laskevat edelliseen vuoteen verrattuna, mutta talousarvioon sisältyy koko kuntaa koskeva Kevan tasausmaksu (noin 1,1 miljoonaa euroa), jota vastaava entinen eläkemenoperustein maksu on aikaisemmin jakautunut eri toimintoille. Tasausmaksu budjetoidaan koko kunnan osalta henkilöstöhallinnon budjettiin ja jaetaan muille toimintoille vyörytyserien yhteydessä tilinpäätösvaiheessa.

Konsernihallinnon talous	TP 2021	TA/M 2022	TA 2023	Muutos 2022-2023	
1000 euroa				euroa	%
Toimintatulot					
Hallintopalvelut	1 312,4	1 367,4	1 830,0	462,6	33,8 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	318,1	347,3	273,5	-73,9	-21,3 %
Elinkeinopalvelut	2 450,6	2 037,5	1 766,5	-271,0	-13,3 %
Yhteensä	4 081,2	3 752,3	3 870,0	117,7	3,1 %
Toimintamenot					
Hallintopalvelut	2 412,6	2 504,1	2 445,2	-59,0	-2,4 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2 413,2	2 474,5	3 057,5	583,0	23,6 %
Elinkeinopalvelut	3 931,2	3 994,5	3 791,9	-202,5	-5,1 %
Yhteensä	8 757,0	8 973,1	9 294,6	321,5	3,6 %
Toimintakate*					
Hallintopalvelut	-1 100,2	-1 136,7	-615,1	521,6	-45,9 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	-2 095,1	-2 127,1	-2 784,1	-656,9	30,9 %
Elinkeinopalvelut	-1 480,5	-1 957,0	-2 025,4	-68,5	3,5 %
Yhteensä	-4 675,8	-5 220,8	-5 424,6	-203,8	3,9 %

*tulosyksikön toimintakate on valtuustoon nähden sitova talouden tavoite

Avustukset ja jäsenmaksut, Konsernihallinto	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muutos	
				€	%
Avustukset, yhteistoimintaosuudet ja jäsenmaksut	521 274	600 970	590 570	-10 400	-1,7 %
Avustukset yhteisöille	59 900	99 100	103 600	4 500	4,5 %
Jyväsräihi ry	55 000	55 000	55 000	0	0,0 %
Työllistämisen kuntalaisä yhteisöille ja yrityksille	0	35 000	35 000	0	0,0 %
Kyläyhdistysavustukset (100 euroa/yhdistys)	1 300	1 600	1 600	0	0,0 %
Muut avustukset	3 600	7 500	12 000	4 500	60,0 %
Yhteistoimintaosuudet ja jäsenmaksut	461 374	501 870	486 970	-14 900	-3,0 %
Laukaan Kehitysytio Oy	144 000	180 000	180 000	0	0,0 %
Keski-Suomen Liitto	237 824	235 500	235 500	0	0,0 %
Suomen Kuntaliitto	60 324	65 000	50 000	-15 000	-23,1 %
KT Kuntatyöntajat	17 770	20 000	20 000	0	0,0 %
Nelostie E75 ry	376	390	390	0	0,0 %
Suomen vesitieyhdistys ry	280	280	280	0	0,0 %
Pro ystie yhdistys ry	200	200	200	0	0,0 %
Suomen Kuntajohtajat ry	150	200	150	-50	-25,0 %
Keski-Suomen Kylät ry	100	100	100	0	0,0 %
Suomen keksijän Keskusliitto ry	50	50	50	0	0,0 %
Ilmavoimien Soittokunnan tukiyhdistys ry	150	0	150	150	100,0 %
Päijänteen metsänhoitoyhdistys ry	150	150	150	0	0,0 %

3.2.2 Palvelujen järjestäminen

Hallintopalvelut

Hallintopalvelujen tehtävä on tuottaa sisäisiä tukipalveluja, luoda päätöksenteon edellytyksiä sekä huolehtia kunnan ylimmästä päätöksenteosta, sen

valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Hallintopalvelut tulosityksikön talousarvio sisältää päätöksenteosta valtuuston, kunnanhallituksen, tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan toiminnan. Kunnanhallituksen alaiset vaikuttamistoimielimet vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto sekä veteraani-asiain neuvottelukunta sisältyvät hallintopalvelujen alle. Tulospaikoista hallinto- ja viestintä, tietohallinto ja maaseututoimi muodostavat hallintopalvelujen kokonaisuuden. Hallintopalveluiden tulosityksikköä johtaa hallintojohtaja.

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Perustana ovat kuntalain mukainen tavoite huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista. Kunnanvaltuusto vahvistaa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista, päättää kunnan strategioista ja keskeisistä toimitasäännöistä. Valtuusto vahvistaa myös kuntakonsernin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet. Valtuusto kokoontuu arviolta 7-8 kertaa vuodessa.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta, taloudenhoidosta, edunvalvonnasta, henkilöstöpolitiikasta, sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus vastaa myös kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja kunnan omistajaohjauksesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kuntien yhteistoimintaosuuksien arvioidaan olevan -290.000 euroa, niitä ovat muun muassa Kuntaliiton ja Keski-Suomen liiton jäsenyydet. Lisäksi on varattu -25.000 euron määräraha kuntastrategian jalkauttamiselle ja vuonna 2023 järjestettävään maanpuolustusjuhlaan on varattu -25.000 euroa. Muita mainittavia kunnanhallituksen toiminnan menoeriä ovat koko kuntaa koskevat vakuutus-, viestintä- ja ict-kustannukset sekä luottamushenkilö- ja yhteiskuntasuhdetoimintaan liittyvät kustannukset. Vuodelle 2023 kunnanhallituksen ja valtuuston kustannuspaikat yhdistetään ja vuoden 2023 toimintakulut arvioidaan olevan -962.340 euroa, joista henkilökuluja on -302.200 euroa.

Vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto ovat kunnanhallituksen alaisia vaikuttamistoimielimiä, joiden tarkoitus on valvoa ja ajaa kohderyhmiensä etuja kunnan päätöksenteossa. Laukaalaisten veteraanitunnuksen omaavien henkilöiden ja veteraani- ja sotainvalidijärjestöjen etuja valvoo yhteistoimintaelin, **veteraaniasiain neuvottelukunta**. Nuorisovaltuuston on tarkoitus vuonna 2023 aloittaa yrityssetelien tarjoaminen nuorille yrittäjille, johon on varattu -5000 euron määräraha.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on suorittaa kunnan hallinnon ja talouden arviointia sekä järjestää hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut. Tarkastuslautakunnan toimintamenoihin on varattu -30.530 euroa sisältäen luottamushenkilökustannukset ja asiantuntijapalveluiden ostot.

Keskusvaalilautakunta vastaa sille kuuluvista vaaleihin liittyvistä järjestelyistä ja päätöksistä. Vuonna 2023 järjestetään eduskuntavaalit. Vaalien kustannuksiin varataan -28.190 euroa, joka sisältää valtiolta saatavan tuen vaalien järjestämisestä. Tuen määrään voi vaikuttaa mahdolliset koronan aiheuttamat lisätoimenpiteet. Koronalla voi olla vaikutuksia vaalien järjestelyihin ensi vuonna. Lisäksi suunnitelmassa on tilata uudet vaalikopit.

Hallinnon ja viestinnän tulospaikka tukee kunnan päätöksentekoa vastaamalla valtuuston ja kunnanhallituksen päätöksenteon valmistelusta ja toimeenpanosta sekä se vastaa toimielinten kokousjärjestelyistä ja oheistapahtumista. Hallinto- ja viestintä tuottaa kunnan neuvontapalvelut, asiantuntijapalvelut, kirjaamopalveluita, kuntahallintoon liittyvää sisäistä neuvontaa päättäjille ja viranhaltijoille. Lisäksi osallistuminen yhteiskuntasuhteiden hoitoon ja kunnan yleinen viestinnän kehittäminen kuuluvat hallinnon ja viestinnän tulospaikan vastuulle. Toimintamenoiksi on arvioitu -382.460 euroa, jotka koostuvat pääosin henkilöstökuluista -290.990 euroa ja sisäistä vuokrasta -64.800 euroa. Sisäisissä vuokrissa huomioidaan Kuntalan väistötilat sekä vanhan Kuntalan tiloja.

Tietohallinto tuottaa kunnan organisaation tietohallintoon sekä tietoliikenteeseen ja viestintäratkaisuihin liittyviä palveluja. Vuonna 2023 tieto-

hallinnossa työskentelee 5,2 vakituista työntekijää. Tietohallinnon ylläpidossa olevia laitteita on vuoden 2022 loppupuolella n. 3800. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toteutuessa laitekanta pienenee noin 8 prosentilla. Tietohallinnon toimintatuotot muodostuvat sisäisistä laitevuokrista sekä muista myyntituotoista, jotka ovat vuonna 2023 noin 945.000 euroa. Tietohallinnon talousarvio on laadittu siten, että toimintatuotot kattavat toimintakulut ja poistot edellisvuosien investoinneista. Investointimenoihin kirjataan yli 10.000 euron investoinnit, kuten tietoliikenneverkkojen rakentaminen, työasema-, kopiokone- ja matkapuhelinhankinnat sekä järjestelmähankinnat. Vuoden 2023 talousarviossa sisäiset tietohallinnon laitteiden yksikköhinnat säilyvät ennallaan ja käyttäjätunnuslaskutus laskee 22% vuoteen 2022 verrattuna. Tietohallinnon kokonaislaskutus laskee noin 5% vuoteen 2022 verrattuna. Sisäisten tietohallintopalvelujen laskutus tapahtuu kuukausittain ja ulkoisten tietohallintopalvelujen laskutus puolen vuoden välein.

Maaseututoimen tulospaikka vastaa seudullisesti Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Luhangan, Muuramen, Toivakan, Uuraisten ja Laukaan maaseutuelinkeinohallinnon viranomaistehtävistä. Toimintakulut katetaan kuntien maksuosuuksilla.

Maksuosuudet määräytyvät edeltävän vuoden kuntien aktiivitulojen määrien perusteella. Maaseutuhallinnon tehtäviin tulee muutoksia vuoden 2023 alusta. Tulevat muutokset varmistuvat vuoden 2022 loppuun mennessä. Keuruun YT-alueen kanssa solmittua yhteistyösopimusta hyödynnetään entistä tiiviimmin vuoden 2023 aikana, jotta maaseutuhallinto pystyy vastaamaan muuttuviin tehtäviin tehokkaasti. Maaseutuhallinnon toimintojen kehittämistä jatketaan ja palveluja pyritään tuottamaan tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti. Maaseututoimen tulosityksikön toimintakulut ovat vuonna 2023 yhteensä 352.120 euroa ja tulot ovat vastaavasti 352.120 euroa.

Henkilöstösuunnitelma

Hallintopalveluiden osalta henkilöstön määrään tai nimikkeisiin ei ole talousarvion suunnittelukaudella kohdistumassa suuria muutoksia. Eläköitymisen seurauksena vakituinen toimi on jätetty täyttämättä keskustoimiston tulospaikalta ja vuodelle 2023 on varattu määräraha määräaikaisen työntekijän palkkaamiseksi noin kuuden kuukauden ajalle. Muilta osin hallintopalveluiden henkilöstösuunnitelmaan ei ole kohdistumassa muutoksia verrattuna vuoteen 2022.

HALLINTOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	16,16	15,7	14,7	14,7	14,7
Määräaikaiset	5,97	1,4	2	1,4	1,4
Yhteensä	22,13	17,1	16,7	16,1	16,1

Talous- ja henkilöstöpalvelut

Talous- ja henkilöstöpalvelujen tulosityksikkö koostuu yhteen kuntaorganisaation toiminnan ja talouden suunnittelun ja kehittämisen kannalta olennaisia toimintoja. Tulosityksikkö palvelee vastualueillaan laajasti koko organisaatiota. Yksikön tavoitteena on tuottaa luotettavaa ja tarkoituksenmukaista palvelua sekä turvata vastuualueellaan olvien kunnan ydintoiminnot kaikissa tilan-

teissa. Talous- ja henkilöstöpalvelujen tulosityksikköä johtaa talous- ja henkilöstöjohtaja. Tulosityksikössä on kaksi tulospaikkaa, jotka ovat talous- ja omistajaohjaus sekä henkilöstöhallinto.

Talous- ja omistajaohjauksen tulosityksikkö vastaa kunnan keskeisistä talousprosesseista sekä hankinta- ja vakuutusasioista. Tulospaikalla hoidetaan keskitetysti kunnan talousarvio- ja taloussuunnit-

teluolosuhteita sekä tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen valmistelua, kirjanpitoa, lakisääteistä taloustilastointia, maksuliikennettä, rahoitusta, perintää, raportointia ja riskienhallintaa. Lisäksi yksikkö neuvoo, ohjeistaa ja kouluttaa taloushallinnon eri kysymyksissä. Taloushallinto ja -suunnittelu huolehtii laskenta- ja seurantajärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä toimialojen kanssa. Taloushallinnon vuosittaiset budjetoidut toimintamenot ovat noin 580.000 euroa, josta noin 200.000 euroa koostuu verotuskustannuksista, ja noin 41 prosenttia palkkakuluista.

Tulospaikan vastuulle kuuluu myös kunnan hankinta-asioiden ohjaus, mihin kuuluu hankintaperiaatteiden ja -linjausten valmistelu kunnan yleisten kehittämislinjojen mukaisesti, hankinta-asioiden kouluttaminen, ohjeistaminen ja koordinointi sekä keskitetyistä hankinnoista huolehtiminen.

Tulospaikan tehtäviin kuuluu myös kunnan vakuumisten ja irtaimistoleasingin päivittäiset käytännön tehtävät.

Kehittämisen osalta tulospaikan tehtävänä on erikseen annettujen kehittämisprojektien läpivienti.

Tulospaikalla työskentelevä hankinta- ja kehittämisspäälikkö on nimetty kunnan tietosuojavastavaksi.

Henkilöstöhallinnon tulospaikka valmistelee yhteistyössä muun organisaation kanssa henkilöstöpolitiikan peruslinjaukset ja luo työvälineitä ja oh-

TALOUS- JA HENKILÖSTÖPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	11,25	11,26	10,75	11,25	11,25
Määräaikaiset	1,92	3	2,5	2	2
Yhteensä	13,17	14,26	13,25	13,25	13,25

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelujen tulosityksikköön on keskitetty kunnan kasvulle ja kehittymiselle olennaisia palvelukokonaisuuksia. Elinkeinopalvelut koostuvat elinkeino- ja työllisyyspalvelujen sekä maankäytön tulospaikoista. Elinkeinopalvelujen tulosityksikköä johtaa Elinkeinojohtaja.

jeita henkilöstöjohtamisen käytännön toteuttamiseen. Tällaisia osa-alueita ovat mm. henkilöstösuunnittelu, henkilöstön rekrytointi, palkkaus- ja palvelussuhdeasiat, henkilöstön kehittäminen, henkilöstöpalvelut, työterveyshuolto, työsuojelu, yhteistoimintamenettely ja työhyvinvointi sekä ammattitaitoisen henkilöstön saannin turvaaminen. Henkilöstöhallinto vastaa koko kunnan henkilöstön palkkahallinnosta.

Vuonna 2023 henkilöstöjohtamisen painopistealueina on osaamisen johtaminen sekä työkyky- ja työurajohtaminen. Lisäksi hyvinvointialueuudistuksen vaikutukset näkyvät henkilöstöhallinnon työssä etenkin alkuvuonna 2023, kun henkilöstösiirrot hyvinvointialueelle on toteutettu.

Henkilöstösuunnitelma

Talous- ja henkilöstöhallinnon henkilötyöpanos pienenee talousarviovuonna 2023, kun yksi palkkasihteeri siirtyy hyvinvointialueen työntekijäksi. Myös määräaikaisen henkilöstön työpanos pienenee edelliseen vuoteen verrattuna.

Uutena tehtävänä tulosityksikössä aloittaa työkykykoordinaattori, jonka työpanos kohdistuu pääasiassa Kevan osarahoittamalle Polku-kehittämissuunnitelman hankkeelle. Työkykykoordinaattorin tehtävä on määräaikainen hankkeen päättymiseen asti ja tavoitteena on vakinaistaa tehtävä hankkeen päättyttyä keväällä 2024. Vakinaistamisen mahdollisuutta arvioidaan vuoden 2024 talousarvion valmistelun yhteydessä.

Elinkeinopalvelujen tulospaikan tehtävä on rakentaa suotuisia olosuhteita asumiseen, työskentelyyn, yrittämiseen ja matkailuun Laukaassa. Se kehittää asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten sijoitumista kunnan alueelle lisääviä vetovoimatekijöitä ja verkostoja. Laukaan kunnan elinkeinotoimi

tarjoaa tukea yrittäjyyteen ja eri toimialojen kehittämiseen yhteistyössä muiden seudullisten toimijoiden kanssa.

Elinkeinotoimi toteuttaa tehtävänsä tarjoamalla (1) aloittavan ja toimivan yrityksen palveluja, (2) yritysten ja yhteisöjen kehittämis- ja kansainvälistymispalveluja ja (3) sijoittumispalveluja sekä toteuttamalla (4) kuntastrategian mukaisia aluekehityksen kärkihankkeita ja (5) kuntamarkkinointia. Neuvontapalvelujen parantamiseksi Laukaan elinkeinotoimessa aloitti yritysasiantuntija toukokuussa 2022.

Elinvoimaa ja sijoittumista edistävän elinkeinopolitiikan toteuttamisessa hyödynnetään Laukaan kehitysyrityksiä ja toimitilojen ja työpaikka-alueiden kehittämiseen ja omistamiseen keskittyneitä Jykyä sekä muuta kumppaniverkostoa. Laukaan Kehitysyrityksiltä ostetaan elinkeinopalveluja 180 000 eurolla, joka on edellisten vuoden tasolla. Kehitysyrityksen ja elinkeinotoimen työnjakoa on selkiytetty niin, että kehitysyrityksen toiminnan pääpaino on erilaisten elinkeinotoimintaa tukevien kehityshankkeiden käynnistäminen. Kehitysyrityksen kautta tarjotaan myös yrityspalveluseteliä yrityskohtaisten kehitystoimien tukemiseen. Yritysten perustamis- ja käynnistämävaiheen neuvontayhteistyötä jatketaan edellisen vuoden tapaan Gradient K-S Yritysidean kanssa.

Aluekehityksen strategisista kärkihankkeista panostetaan erityisesti Lievestuoreella sijaitsevan yritys- ja tapahtuma-alue Laukaa Areenan kehittämiseen, Sorajyvän yritysalueeseen sekä Vehniällä sijaitsevaan yritysalueeseen eli Laukaanporttiin.

Elinkeinotoimi tukee yritysten ja yhteisöjen digitalisoitumista, kasvua, kansainvälistymistä ja verkostoitumista hankkeiden, tapahtumien ja koulutusten sekä Visit Laukaa ja Visit Jyväskylä -palvelujen kautta. Yritysten ja yhteisöjen kehittämis- ja investointihankkeiden tukemiseen Jyväskylän ry:n kuntarahoituksen kautta panostetaan 51 200 euroa. Erityisesti yritysten investointi- ja kehityshankkeiden tueksi elinkeinotoimessa aloitti toukokuussa 2022 hankeasiantuntija. Tavoitteena on merkittävästi kasvattaa julkisten tukien hyödyntämistä.

Yritysten ja asukkaiden sijoittumista Laukaaseen edistetään hajauttamalla kuntamarkkinointia osatopolun eri vaiheisiin ja kohdentamalla sitä voimakkaammin. Sijoittumispäätökseen vaikuttavien palvelujen löydettävyyttä ja näkyvyyttä ja palvelukokemusta parannetaan jatkuvasti.

Kuntamarkkinoinnin lisäksi elinkeinopalveluissa tehdään merkittävä osa kunnan viestinnästä. Laukaan kunnan viestintäpäällikkö on osa elinkeinotimiä.

Työllisyyspalvelujen tuloksikkoo vastaa kunnan työllisyydenhoidon tehtävistä. Laukaa on mukana 1.3.2021 alkaneessa kuntien työllisyyskokeilussa Äänekosken, Muuramen ja Jyväskylän kanssa. Valtakunnallisten työllisyyskokeilujen tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista sekä tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen. Kokeilujen kohderyhmään kuuluvat kaikki työmarkkinatukea saavat työttömät työnhakijat, sekä kaikki alle 30-vuotiaat ja vieraskieliset työnhakijat. Kokeiluissa kehitetään työnhakijoille tarjottavia työllistymistä tukevia palveluja ja palvelumalleja, joiden avulla voidaan nykyistä paremmin tunnistaa ja ratkaista asiakkaiden yksilölliset palvelutarpeet, työllistymisen esteet sekä osaamisen kehittämistarpeet. Näitä toimenpiteitä jatketaan ja kehitetään edelleen vuonna 2023.

Työllisyyden kuntakokeilujen päättymisaika on siirretty vuoden 2024 loppuun. Kokeilujen aikana valmistellaan työllisyydenhoidon siirtoa pysyvästi kuntien hoidettavaksi, jolloin on suunniteltu toteuttavan TE-palveluiden laajempi uudistus. Uudistuksessa on suunniteltu siirrettäväksi työnhakijapalvelut, työnantajapalvelut, yrityspalvelut ja sekä näihin liittyvät hankinnat ELY-keskuksesta kuntien vastuulle. Laukaan kunnan työllisyyspalvelut on aktiivisesti mukana uudistuksen suunnittelussa ja valmistelussa. Siirto tapahtuisi tämän hetkisen tiedon mukaan 1.1.2025.

Vuonna 2022 tavoitteena oli, että työllisyyspalvelut ovat helposti saavutettavissa omalla paikkakunnalla. Saavutettavuus parani huomattavasti, kun koko työllisyyspalveluiden henkilöstö siirtyi

uusiin toimitiloihin maaliskuussa 2022. Aiemmin työllisyyspalveluiden henkilöstöä työskenteli useassa eri toimipisteessä. Katutasossa, Laukaan keskustassa sijaitsevat toimitilat ovat asianmukaiset ja esteettömät niin työntekijöille kuin asiakkaillekin.

Työllisyyspalvelun tehtävät:

- Järjestää lain työllisyyden edistämistä kuntakokeilussa mukaiset (1260/2020) palvelut kokeilun piiriin kuuluville laukaalaisille työttömille työnhakijoille.
- Auttaa asiakasta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut ja olla tarvittaessa mukana eri vaiheissa.
- Tarjoaa ohjausta ja neuvontaa koulutukseen, työnhakuun ja työllistymiseen liittyvissä asioissa.
- Tekee yhteistyötä asiakkaiden asioiden eteenpäin viemiseksi eri viranomaisten ja toimijoiden kanssa. (mm. TE-toimisto, Hyvinvointialue, Kela, oppilaitokset, yhdistykset, yritykset, alueella toimivat hankkeet).
- Kartoittaa ja arvioi asiakkaan työ- ja toimintakykyä työttömyyden tai aktivointitoimenpiteeseen (mm. palkkatuettu työ, työkokeilu) osallistumisen aikana.
- Tarjoaa työllistymismahdollisuuksia palkkatukeen oikeutetuille pitkään työttömänä olleille henkilöille, sekä velvoitetyöllistettäville.
- Myöntää työllistämisen kuntalisää.
- Koordinoi Ohjaamotoimintaa, jossa tarjotaan nuorille (15-29 v) monialaisesti palveluja työllistymiseen, koulutukseen, elämänhallintaan ja hyvinvointiin liittyen.
- Järjestää etsivää nuorisotyötä yhteistyössä Laukaan hyvinvointi- ja perhekeskuksen (HyPe) etsivän nuorisotyön kanssa.
- Kehittää työllisyyspalveluja sekä toimijoiden yhteistyön, että asiakkaiden tarpeiden näkökulmasta.

Maankäytön tulosityksikkö vastaa maankäyttöpoliitikasta, maaomaisuuden hallinnasta sekä talous- ja puistometsien hoidosta. Maankäytön suunnittelun tehtävänä on suunnitella ja kehittää alueiden käyttöä siten, että lain edellyttämät ja kunnan strategioissa maankäytölle määritellyt tavoitteet täyttyvät. Suunnittelun tavoitteena on tuottaa monipuolinen tonttivaranto asumiseen ja elinkeinotoimintaan, huomioiden viihtyisälle ja hyväälle asuinympäristölle asetetut tavoitteet sekä elinkeinoelämän vaatimukset. Maankäyttö osallistuu myös taajamaympäristöjen laadun kehittämiseen yhteistyössä teknisen palvelualueen kanssa.

Tulosityksikön esimiehenä toimii kaavoitusjohtaja, jonka alaisuudessa työskentelee kuusi henkilöä.

Maankäytön suunnittelua ja kaavoitusta ohjaa lainsäädännön, kuntastrategian, maankäytön rakennemallin ja maapoliittisen ohjelman lisäksi valtuuston hyväksymä kaavoitusohjelma.

Vuonna 2023 aikana ryhdytään ajantasaistamaan vuonna 2015 hyväksyttyä maankäytön rakennemalli Viuhkaa. Tarkoituksena ei ole tehdä kokonaan uutta suunnitelmaa vaan lähtökohtana päivittämiseksi tulee olemaan nykyinen rakennemalli ja sen uudistaminen. Tavoitteena on tarkastella mm. kehittämisen resurssien suuntaamista sekä muuttuneen toimintaympäristön tuomia reagointitarpeita. Työn taustaksi on syksyn 2022 aikana laadittu tilannekuva ja tulevaisuuskuva sekä siitä johdettu synteesi. Rakennemalli ohjaa osaltaan keskeisimpien strategisten suunnitelmien ja ohjelmien sisältöä. Näitä ovat esimerkiksi maa- ja asu-topoliittinen ohjelma, liikennepoliittiset ohjelmat ja maankäytön toteuttamisohjelma. Tavoitteena on yhdyskuntarakenteen hallittu kehittäminen.

Kaavoitusohjelman mukaisesti vuonna 2023 käynnistyy Vihtavuoren taajaman oikeusvaikutteisen yleiskaavan laadinta esiselvityksin. Muilta osin maankäytön suunnittelussa edistetään vireillä olevia yleis- ja asemakaavahankkeita. Yleiskaavahankkeita on vireillä kaksi ja asemakaavahankkeita 27. Vuonna 2021 hyväksyttyyn Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimukseen kirjattuja tavoitteita ja toimenpiteitä viedään myös eteenpäin yhteistyössä kaupunkiseudun kuntien kanssa.

Mörkökorpeen suunnitellun materiaalikeskuksen kehittämismahdollisuuksien tarkastelua jatketaan mm. hankesuunnittelulla ja maakauppaneuvotteiluilla.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (RYTJ) annettu laki astuu voimaan 1.1.2024. Lain siirtymäaika on 2024-2028. Ennen lain voimaan astumista kunnassa laaditaan toimenpideohjelma, joilla edistetään ja lisätään kunnan rakennetun ympäristön digitalisaation valmiutta ja varmistetaan, että kunnalla on edellytykset tiedon tuottamiseen, käsittelyyn ja tallentamiseen lainsäädännön edellyttämässä yhteentoimivassa muodossa. Vuoden 2023 aikana maankäyttö valmistelee yhteistyössä muiden toimialojen kanssa kaavoituksen osalta toimenpideohjelman.

Laukaan kirkonkylässä, osoitteessa Jokiniementie 9, olevaa kunnan omistamaa kiinteistöä kehitetään kumppanuuskaavoitushankkeen avulla. Tavoite on muuttaa nykyistä asemakaavaa ja mahdollistaa tontille tehokkaampaa asuntorakentamista yleiskaavan tavoitteiden mukaisesti. Kumppanuuskaavoituksella tarkoitetaan menettelytapaa, jossa ennen asemakaavamuutoksen laatimista kunta valitsee esimerkiksi suunnittelu- tai ideakilpailun kautta yhteistyökumppaneikseen yhden tai useamman yrityksen. Prosessissa kaavoitettavan kohteen toteuttaja (esim. rakennusliike) on tiedossa jo kaavahankkeeseen ryhdyttäessä ja suunnittelu voidaan tehdä tiiviissä yhteistyössä. Asemakaavan tultua voimaan rakennuspaikka myydään markkinahinnalla yhteistyökumppanille. Kumppanuuskaavoituksella tavoiteltavia etuja ovat muun muassa laatuhaakuisen kilpailun lisääntyminen, yritysten suunnitteluresurssien hyödyntäminen, laadukkaammat toteutusratkaisut, toteutettavuuden varmistaminen ja muutostarpeilta välttyminen. Toimintatavan avulla kunnan maankäytön suunnittelussa voidaan hyödyntää yritysten markkinataloudellista ja teknistä osaamista. Yrityksille puolestaan tarjoutuu enemmän mahdollisuuksia tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen.

Raakamaata hankitaan kasvualueilta toimivan ja taloudellisen yhdyskuntarakenteen sekä kohtuuhintaisen tonttitarjonnan turvaamiseksi. Vehniän

Laukaanportin yritysalueen kehittämistä pyritään edelleen edistämään raakamaan hankinnan ja suunnittelun keinoin. Myös taajamien kasvusuunnilta tavoitellaan aktiivisesti raakamaata. Lisäksi jatketaan yleisten alueiden hankintaa asemakaavan toteuttamiseksi. Kaavoitettuja asunto- ja yritystontteja luovutetaan rakennettavaksi myymällä tai vuokraamalla, kysynnän ja palveluverkon riittävyyden mukaan. Haastavan taloustilanteen vuoksi vuonna 2023 ei rakenneta uusia tonttikatuja, jolla on vaikutusta maaomaisuuden tulokertymään. Uusia erillispientalon rakennuspaikkoja avataan haettavaksi vain Leppäveden Korpelan pientaloalueelta viisi. Tonttimarkkinoinnissa tullaan panostamaan Lievestuoreen pientalotontteihin sekä hajanaisesti eri taajamiin sijoittuviin rakennuspaikkoihin.

Vehniällä Vuorenmäen yritysalueella on vapaata rakennusmaata noin 7,2 ha ja rakennusoikeutta noin 29 000 k-m². Rakennuspaikkojen toteuttamisen haasteena on haastavat maastonmuodot, joten nykyisellään ne eivät sovellu yritystoimintaan. Alueelle toteutetaan rakennuspaikkojen esirakentaminen yhtenä kokonaisuutena, jolloin olemassa olevat maamassat saadaan hyödynnettyä tehokkaasti ja rakennuspaikat tasattua soveltumaan yritystoimintaan. Hankkeen tavoitteena on edistää rakennuspaikkojen myyntiä, jolloin parannetaan mahdollisuuksia teollisten työpaikkojen määrän sekä yhteisö- ja kiinteistöverotulojen kasvuun. Esirakentamisen kustannusarvio on 0,9 M€ euroa, jotka kohdennetaan maa- ja vesialueiden kustannuspaikalle, eli se nostaa rakennuspaikkojen tasearvoa vastaavasti. Esirakentamisella ei ole vaikutusta käyttötalouteen, koska maa- ja vesialueista ei tehdä poistoja. Esirakentamisen jälkeen rakennuspaikkojen myyntihintoja on nostettava investointia vastaava määrä, jolloin velan takaisinmaksu tulee rakennuspaikkojen myynnin kautta. Vuokrattaessa velka jää maa- ja vesialueiden taseeseen, mutta sillä on vastaavasti positiivinen vaikutus käyttötalouteen.

Myös Leppäveden Korpelan alueelle asemakaavoitettavaan Y-kortteliin on tarvetta esirakentamiselle. Esirakentamisen kustannusarvio on noin 0,1 M€.

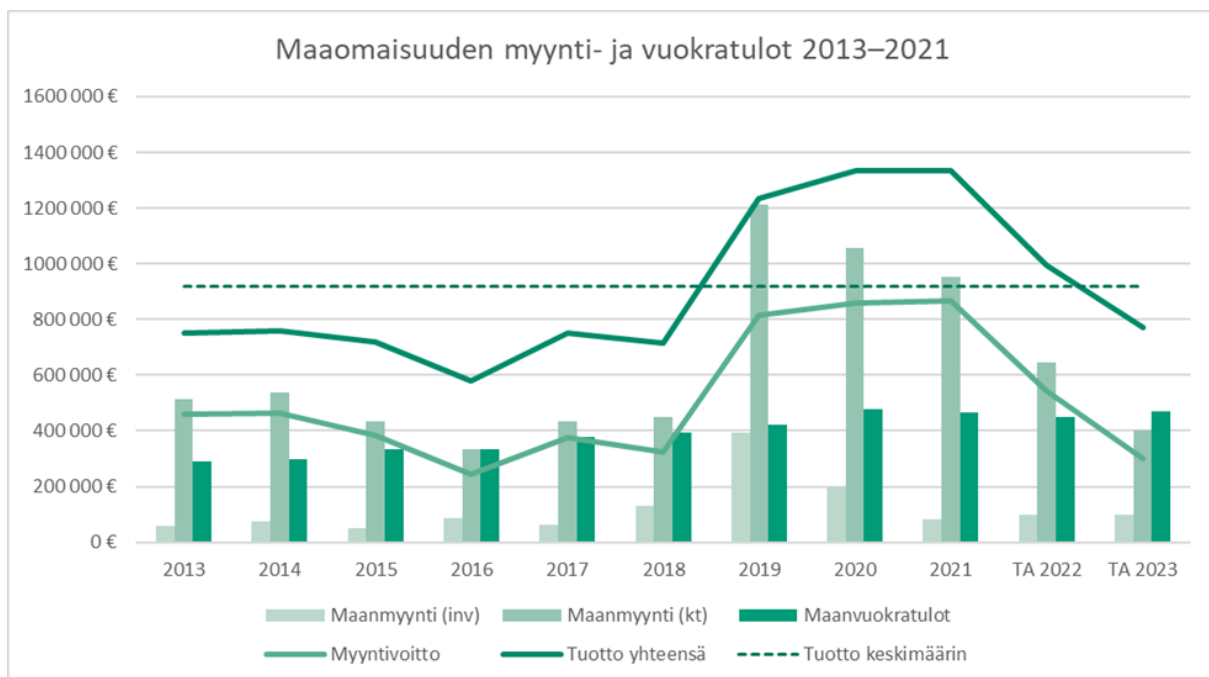
Maaomaisuutta hallitaan paikkatietojärjestelmien ja sähköisen maaomaisuusrekisterin sekä Maanmittauslaitoksen ylläpitämän kiinteistörekisterin ja lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin avulla. Maaomaisuusrekisterissä pidetään luetteloa maa- ja vesialueista sekä tehdään raportit kirjanpitoon. Maanvuokralaskutus tehdään kaksi kertaa vuodessa.

Noin 2000 ha metsäomaisuutta hoidetaan laadukkaasti ja oikean aikaisesti siten, että se edistää metsien taloudellisten mahdollisuuksien täysimääräistä ja suunnitelmallista hyödyntämistä. Metsäsuunnitelmaa hallitaan sähköisessä verkkopalvelussa, joten suunnitelma päivittyy jatkuvasti tehtyjen toimenpiteiden mukaan ja pysyy ajan tasalla. Kunnalla on Metsä Groupin kanssa metsänhoitosopimus, joka on voimassa 31.12.2023

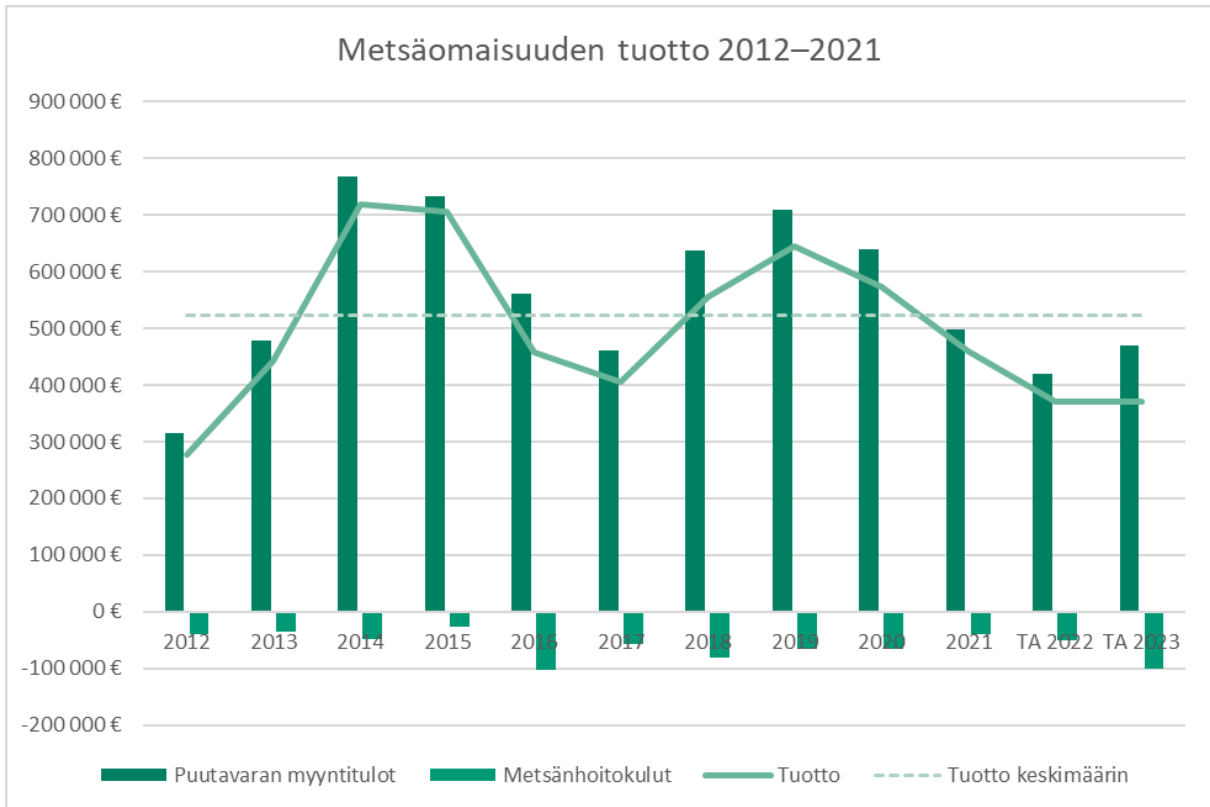
saakka. Tavoitteena on, että vuosittaiset hakuumäärät vastaavat vuosittaista kasvua.

Puisto- ja lähimetsien hoito siirtyy yhdyskuntateknisistä palveluista maankäytön tulosityksikön vastuulle vuodesta 2023 alkaen. Lähimetsien hoidossa painotetaan puuston elinvoimaisuutta, maisema- ja suojavaikutuksia, turvallisuutta sekä luonnon monimuotoisuutta. Taloudellisena tavoitteena on, että lähimetsistä saatavilla tuloilla pystytään kattamaan kustannukset. Haasteena on henkilötyöresurssien riittävyys.

Vuoden 2023 aikana kilpailutetaan uusi metsänhoitosopimus vuosille 2024–2027. Uuteen sopimukseen sisällytetään talousmetsien lisäksi lähimetsien hoitopalvelut.

Maaomaisuuden tulot (käyttötalous- ja investointitulot) vuosina 2013–2021 sekä talousarvioluvut vuosilta 2022–2023.

Metsäomaisuuden tuotto vuosina 2012–2021 sekä talousarvioluvut vuosilta 2022–2023.

Maankäytön tunnusluvut	TP 2021	TA-M 2022	TA 2023
Hyväksytyt asemakaavat, ha	90	150	110
Hyväksytyt yleiskaavat, ha	639	1500	3800
Maanhankintamenot, euroa	90 240	700 000	700 000
Maanmyyntitulot (myyntivoitto), euroa	951 793	645 000	400 000
Maanvuokratulot, euroa	466 292	450 000	470 000
Talous- ja puistometsien hakkuutulot, euroa	498 863	420 000	470 000
Talous- ja puistometsien metsänhoitomenot, euroa	39 472	50 000	100 000

Henkilöstösuunnitelma

Elinkeinopalvelujen henkilöstörakenteessa ei tapahdu olennaisia muutoksia talousarviovuonna.

Vakituisen henkilöstön määrä vähenee, koska syksyllä 2022 avoimeksi jäänyttä elinkeinojohtajan virkaa ei täytetä. Lisäksi työllisyyspalveluista siirtyy yksi tehtävä hyvinvointialueelle, mikä vähentää henkilötyöpanosta kunnassa.

ELINKEINOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	5,24	13,56	12	13	13
Määräaikaiset	15,42	10	10	10	10
Yhteensä	20,66	23,56	22	23	23

3.2.3 Kehittämisen painopisteet

Vuosi 2023 on ensimmäinen vuosi kunnan uudessa roolissa hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa. Uudistus aiheuttaa olennaisia ja konkreettisia muutoksia kunnan taloudessa ja toiminnassa. Konsernihallinnon keskeisin painopistealue vuodelle 2023 on hyvinvointialueuudistukseen liittyvän muutoksen hallittu ja onnistunut johtaminen.

Kunnan taloudelliset haasteet näyttävät pahenevan hyvinvointialueuudistuksen myötä. Siksi kehittämisen painopisteeksi on asetettava talouden johtaminen. Talouden tasapainottamistyöhön tarvitaan lisää panoksia ja konsernihallinnon tulee tukea koko organisaatiota talouden johtamisessa ja hallinnassa.

3.2.4 Toiminnalliset tavoitteet

Palvelualueen toiminnallisten tavoitteiden kuvaaminen alla olevan taulukon mukaisesti. Tavoitteena tiivistää tavoitteiden määrä enintään kymmeneen tavoitteeseen palvelualueetta kohti. Tavoitteiden asettamisesta on annettu tarkemmat ohjeet talousarvio-ohjeessa.

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<i>Kuntastrategian toimeenpano työyhteisöissä</i> <i>Strategian mukaisen toimintakulttuurin edistäminen organisaatiossa</i>	<i>Kunnan jokaisessa työyhteisössä järjestetään strategiatyöpaja vuoden 2023 loppuun mennessä.</i> <i>Strategiatyöpaja antaa työyhteisöille eväitä kehittää omaa toimintaansa strategian toimintaperiaatteiden mukaisesti.</i>	<i>1) Strategiatyöpajat on järjestetty kaikissa kunnan työyhteisöissä</i> <i>2) Strategiatyöpajasta saatu palaute</i>	<i>Lähtötaso: Valtuusto on hyväksynyt uuden kuntastrategian vuonna 2022. Strategiaa ei ole systemaattisesti käsitelty työyhteisöissä.</i> <i>Tavoitetaso: Kuntastrategia tunnetaan työyhteisöissä. Strategian tavoitteet ohjaavat työyhteisöjen toimintaa ja toiminnan kehittämistä.</i>
<i>Kestävä kuntatalous</i> <i>Asumisen tavoitteellinen johtaminen</i>	<i>Maankäytön rakennemallin ajantasaistaminen, jolla tavoitellaan yhdyskuntarakenteen hallittua kehittämistä.</i>	<i>Rakennemalli hyväksytään kunnanvaltuustossa vuoden 2023 aikana.</i>	<i>Rakennemalli Viuhka on hyväksytty vuonna 2015. Mm. uusien strategisten linjausten ja muuttuneen toimintaympäristön tuomien reagoitotarpeiden vuoksi malli</i>

			<p>edellyttää ajantasaistamista.</p> <p>Rakennemalli toimii ylätasoon ohjaavana strategiana laadittaessa esim. maa- ja asuntopoliittista ohjelmaa, ilmasto-ohjelmaa ja maankäytön toteuttamisohjelmaa.</p>
<p><i>Digitaaliset palveluratkaisut</i></p>	<p><i>Digitaalisten palveluiden tarjoaminen kuntalaisille ja työntekijöille.</i></p> <p><i>Sähköisen arkistoinnin ratkaisu.</i></p> <p><i>Ohjelmisto- ja järjestelmäinvestointien tarkastelu koko kunnan tasolla (järjestelmäkartta).</i></p>	<p><i>Sähköisten palveluiden määrän lisäys.</i></p> <p><i>Sähköisen arkiston hankinta.</i></p> <p><i>Järjestelmäkartan luominen kuntaan.</i></p>	<p><i>Sähköisiä palveluita kunnan verkkosivuille.</i></p> <p><i>Syntyvän asianhallinnan materiaalin siirtyminen sähköiseen arkistoon.</i></p> <p><i>Kunnan järjestelmäkartta ja suunnitelma tuleville vuosille.</i></p>
<p><i>Hyvinvoivat ja uudistumiskykyiset työyhteisöt</i></p>	<p><i>Edistetään henkilöstötuottavuutta johtamista, esimiestyötä ja työn organisointia kehittämällä sekä työhyvinvointiin panostamalla.</i></p> <p><i>Talousarviovuoden tavoitteena on kehittää kunnan osaamisen johtamista ja koulutuskäytäntöjä uutta kuntastrategiaa tukevaksi kokonaisuudeksi. Osaamisen kehittämisen tulee vahvistaa strategian mukaista palvelukulttuuria sekä</i></p>	<p><i>1) Henkilöstötuottavuusindeksi</i></p> <p><i>2) Esimiesten johtamisaktiivisuuden taso</i></p> <p><i>3) Luottamus johtoon</i></p> <p><i>4) Työhyvinvointikyselyn tulokset vrt. ed. vuosi</i></p> <p><i>5) Esimiesten arviointi prosessista</i></p> <p><i>6) Henkilöstön koulutusohje on uusittu</i></p>	

	<p>henkilöstön hyvinvointia.</p> <p>Henkilöstötuottavuuden johtamisen tavoite on pitkäaikainen ja sen seuranta jatketaan useana vuonna.</p>		
<p>Kestävä kuntatalous – Laukaan kunnalla ja kuntakonsernilla on ylijäämää taseessa</p>	<p>Kunta laatii monivuotisen talouden tasapainottamisohjelman, jonka avulla talous tasapainotetaan. Ohjelma laaditaan siten, että sen toteuttaminen aloitetaan osana vuoden 2024 talousarviota.</p>	<p>Uskottava ja laajuudeltaan riittävä talouden tasapainottamisohjelma on laadittu ja kunnanvaltuustossa hyväksytty vuoden 2023 aikana.</p> <p>Talouden tasapainottamisohjelman toteuttaminen on aloitettu osana vuoden 2024 talousarviota.</p>	<p>Kunnan taloudessa on tunnistettu noin 2-3 miljoonan euron rakenteellinen vuosittainen alijäämä.</p>
<p>Elinvoimainen yrittäjyys</p>	<p>Laukaan profiilin nostaminen yritysmayntienä kuntana</p>	<p>Elinkeino-ohjelman hyväksyminen valtuustossa vuoden 2023 alkupuolella.</p>	<p>Yritystytyväisyystutkimuksen kokonaisuustytyväisyys kuntaan yrityksen sijaintipaikkakuntana paranee vuoden 2020 tutkimustuloksesta (7,06).</p>
<p>Viestimme vahvuksistamme aktiivisesti</p>	<p>Kunnan toiminnasta viestimisen lisääminen monipuolisesti eri medioihin.</p>	<p>Kaikki palvelualueet kattavan viestintätiimin perustaminen ja yhteisten viestintätoimintamallien luominen viestintäaktiivisuuden lisäämiseksi.</p> <p>Uudistetun brändi-identiteetin käyttöönotto kuntakonsernin viestinnässä.</p>	<p>Viestintää toteutetaan tällä hetkellä kolmen hengen tiimillä omien töiden ohella ja tavoitteena on luoda säännöllisesti kokoontuva viestijöiden verkosto.</p>
<p>Sujuvat arjen kuntapalvelut</p>	<p>Kuntalaisten osallistaminen monipuolisesti eri teemoihin kuten arjen palvelut ja kuntatalous.</p>	<p>Taajamakohtaisten keskustelutilaisuuksien järjestäminen vuoden 2023 aikana.</p>	<p>Kuntalaisille on järjestetty vuosittain yhdessä taajamassa keskustelutilaisuus valtuuston vierailukokouksen yhteydessä. Lisätään kohtaamisten ja vaikutusmahdollisuuksien määrää.</p>

3.2.5 Riskienhallinta

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lainsäädäntöä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan, ja kunnan omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on toiminnan jatkuvaa ja jokapäiväistä ohjausta ja johtamista. Sisäisen valvonnan tulee kattaa kunnan ja kuntakonsernin oman toiminnan lisäksi myös toiminta, josta kunta vastaa lainsäädännön, omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden tai sopimusten nojalla. Hyvin järjestetyssä hallinnossa sisäinen valvonta ja riskienhallinta toteutuvat osana päivittäistehtäviä ja toimintaprosesseja.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Kunnanvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kunnanhallitus huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunnan hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnanjohtaja. Operatiivinen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on siten osa hallitukselle ja kunnanjohtajalle säädettyä hallinnon ja taloudenhoidon tehtävää. Koko kuntakonsernia tarkasteltaessa konserni-johto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä (Kuntalaki 25 a §.) §.) Kunnan konserniyhteisöissä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat näiden yhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle yhteisöjä koskevien säännösten mukaisesti.

Talousarvion valmistelun yhteydessä palvelualueet ovat analysoineet toimintaympäristön muutoksia, tunnistaneet tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioineet niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä. Tämän pohjalta talousarviossa esitetään kuvaus kunkin palvelualueen toiminnan ja talouden kannalta merkittävimmistä riskeistä

sekä keinoista, joilla riskejä hallitaan. Lisäksi kuvataan palvelualueen sisäisen valvonnan järjestäminen ja toimintamallit. Tilinpäätöksen yhteydessä toimintakertomuksessa kuvataan kunnan ja kuntakonsernin toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja, sekä annetaan tietoja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeisistä johtopäätöksistä.

Konsernihallinnon merkittävimmät riskit sekä keinot, joilla riskejä hallitaan

Konsernihallintoon kuuluu kootusti kunnan elinvoimaisuutta ja kasvua tukevia palveluita kuten elinkeino- ja työllisyyspalvelut sekä maankäytön yksikkö. Lisäksi konsernihallintoon kuuluu monia kunnan ja kuntakonsernin johtamista tukevia palveluita. Siksi konsernihallinnon onnistuminen omassa toiminnassaan ja konsernihallinnon toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen on olennaista koko kunnan menestymisen kannalta. Konsernihallinnon toiminnallisten tavoitteiden avulla pyritään kehittämään niin kuntaorganisaation sisäistä toimintaa kuin kunnan elinvoimaisuutta ja vetovoimaa. Vuodelle 2023 asetetut tavoitteet ovat selvästi toteutettavissa olevia asioita, mutta vaativat onnistunutta resurssien kohdentamista aikana, jolloin sekä taloudelliset että henkilöresurssit ovat tiukalla. Riskinä on, että tavoitteissa ei onnistuta, koska resurssit kuten henkilöstön ajankäyttö ei riitä tavoitellun tason saavuttamiseen. Riskiä hallitaan hyvällä johtamisella ja erityisesti tavoitteiden toteuttamisen huomioimisella palvelualueen johtoryhmätyössä. Tavoitteille asetetaan vastuuhenkilöt, jotka raportoivat edistymisestä säännöllisesti palvelualueen johtoryhmälle ja tarvittaessa kunnan johtoryhmälle tai kunnanhallitukselle.

Palvelualueen taloudellisten tavoitteiden toteutumisen merkittävimpiä riskejä ovat maa- ja metsäomaisuuden myyntiin liittyvien tulojen toteutuminen sekä työllisyydenhoidon onnistuminen ja yleinen työllisyystilanne. Lisäksi riskejä aiheuttaa muun muassa mahdolliset yllättävät valitus- tai oikeudenkäyntiprosessit. Palvelualueella hoidetaan myös kunnan rahoitusta.

Hallintopalvelujen merkittävimmät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi

Kunnan toimielimissä tehtyjen päätösten tulee olla lainmukaisia, jolloin niistä ei koidu jälkivas-tuita. Päätöksenteon lainmukaisuuden riskiin va-raudutaan seuraamalla sääntömuutoksia ja laki-muutoksia, sekä kouluttautumalla muutosten yh-teydessä.

Laukaan kunnan asianhallinta järjestetään asian-mukaisesti. Asianhallintariskeihin varaudutaan muun muassa kouluttamalla henkilöstöä säännön-mukaisesti sekä toimivilla tietojärjestelmillä.

Tietohallinnon riskeiksi tunnistetaan IT-palvelui-den jatkuvuus, datan häviäminen tai vahingoittu-minen, sovellukset, palveluntarjoajat ja IT-toimit-tajat, infrastruktuuri, strategiset riskit ja ulkoiset uhat. Riskienhallintaan ja riskien tiedostamiseen pyritään käyttäjäoikeushallinnalla, hankinnoissa, sopimusteknisin keinoin, huomioimalla riskinäkö-kulma palveluntarjoajien valinnassa, asianmukaisin varmistuksin, tietoverkkojen hallinnalla ja omaa verkkoa rakentamalla sekä koulutuksin ja ohjeis-tuksin.

Kunnan palvelutuotannon kannalta henkilöstöön kohdistuvat riskit voivat olla merkittäviä taloudel-lisesti ja toiminnallisesti. Laukaan kunnassa kes-keisissä tehtävissä työskenteleville on nimetty si-jainen tai useita sijaisia, jolloin varmistetaan riit-tävä osaaminen ja tehtävien sujuminen yllättävis-säkin tilanteissa. Henkilöstön osaamisen varmista-miseen ja niin sanotun hiljaisen tiedon siirtymi-seen on kiinnitetty huomiota. Eläkkeelle lähtöihin on varauduttu ja uuden henkilön perehdyttämi-seen ennen eläkkeelle lähtevän poistumista. Hen-kilöstökoulutukseen ja johtamiskoulutukseen on panostettu. Hyvällä ja toimivalla työterveyshuol-lolla sekä työkykyä ylläpitävillä henkilöstöpalve-luilla vähennetään sairaspöissaolojen riskiä ja edistetään työssäjaksamista.

Henkilöstöön kohdistuvia riskejä ovat myös osaa-van henkilöstön saatavuus sekä henkilöstön ter-veyteen ja toimintakykyyn liittyvät uhat. Panosta-malla rekrytointiin varmistetaan osaaavan henki-löstön saatavuus. Panostamista voi olla houkutte-leva ilmoittelu, osallistuminen rekrytapahtumiin, työnantajamaaineesta huolehtiminen ja huolelli-nen valmistautuminen haastattelutilaisuuksiin

Henkilöstön saatavuutta on tarkkailtu vuosittain mm. esimiehille tehdyillä kyselyillä. Saatavuu-dessa ei vielä ole ollut merkittäviä ongelmia, mutta riski on tiedostettu.

Henkilöstön valintatilanteissa selvitetään valitta-van henkilöstön taustat. Vakinaisen henkilöstön valinnan suorittaa aina vähintään kolmen henki-lön ryhmä. Valitun henkilön osalta tarkistetaan pätevyys- ym. todistukset. Ennen viran/toimen vaalin vahvistamista vaaditaan lääkärin antama hyväksyttävä todistus terveydentilasta. Lain mää-rittämissä tehtävissä vaaditaan rikosrekisteriote.

Sivutoimilupia ei ole myönnetty ja sivutoimi-ilmoi-tuksia valvotaan.

Talous- ja henkilöstöpalvelujen merkittävimmät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi

Koko kunnan taloudelliset riskit eivät sinällään ole talous- ja henkilöstöpalvelujen tulosityksikön vas-tuulla, mutta sillä on korostunut rooli taloudellisen riskien havaitsemisessa ja hallinnassa.

Laukaan kunnan lainakanta oli tilinpäätöksen 2021 yhteydessä 104,1 miljoonaa euroa. Kunnan lainakanta on kasvanut laajan investointiohjelman myötä. Lainamäärään liittyy rahoitusriski. Viime vuosina kuntien rahoituskustannukset ovat olleet erittäin matalalla tasolla, mutta vuoden 2022 ai-kana korkotaso on noussut nopeasti ja rahoituk-seen liittyvät kustannusriskit kasvaneet huomatta-vasti.

Laukaan kunnan lainasalkku on painottunut lyhyt-aikaiseen rahoitukseen pitkään jatkuneesta mata-lien korkojen markkinatilanteesta johtuen. Viime vuosien aikana lyhytaikaista rahoitusta on siirretty pitkäaikaisempiin sopimuksiin, mikä on vähentä-nyt korkoriskin määrää.

Korkoriskien suojaamiseksi kunnanhallitus hyväk-syi lainasalkun korkosuojaopolitiikan 31.8.2015 § 181. Korkosuojaopolitiikan mukaisesti lainasalkusta on suojattu erilaisin menetelmin noin 50-60 pro-senttia riippuen lasketaanko mukaan kiinteistö-leasingsopimukset vai pelkät lainat. Osa korkosuo-jauksista on kuitenkin lyhytaikaisia, minkä vuoksi suojausasteessa voi tapahtua muutoksia lyhyessä ajassa.

Vuonna 2023 on tarkoitus päivittää kunnan va-rainhoitopolitiikka sekä takaus- ja antolainapoliitiikka.

Kunta on ennakkoluulottomasti päättänyt käyttää erilaisia rahoitustapoja kunnan kehittämisessä. Erilaiset toimintatavat vaativat monipuolista osaamista ja ymmärrystä päättäjiltä ja viranhaltijoilta. Talousjohtamisen tulee perustua ajantasaiseen tietoon ja osaamiseen sekä yhteisen ymmärryksen luomiseen päätöksistä vastaavien luottamushenkilöiden ja operatiivisen johdon välillä.

Vuoden 2021 tilinpäätöksessä kunnan antolainojen määrä oli 20,5 miljoonaa euroa. Suurimmat antolainat ovat konsernin sisäisiä rahoitusjärjestelyjä, eli 15,3 miljoonan euron antolaina Laukaan Vesihuolto Oy:lle ja 5,2 miljoonan euron antolaina Laukaan Vuokratodit Oy:lle. Edellä mainittujen lisäksi Laukaan kunnalla on pieni antolaina Väentupa Ry:lle sekä yksittäisiä EU-rahoitteisten hankkeiden välirahoituslainoja paikallisille yhdistykselle. Antolainojen myöntämiseen liittyy tapauskohtainen harkinta sisältäen riskinäkökulman huomioimisen.

Kunnan myöntämä takaus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää takausta, jos takaukseen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Vastavakuuksien ei tarvitse kattaa koko takaukseen liittyvää riskiä vaan riittää, että ne kattavat kunnan riskien näkökulmasta riittävän osan. Tilinpäätöksen 2021 myönnettyjen takauksien yhteenlaskettu määrä oli 23,0 miljoonaa euroa. Takauksiin liittyvä riski huomioidaan takauksen antamista harkittaessa. Annettuja takauksia koskevien lainojen hoitamista seurataan.

Taloushallinnon henkilöstön muodostavat laskentasihteeri, rahoitussihteeri, taloussihteeri, taloussuunnittelupäällikkö ja talous- ja henkilöstöjoh-

taja. Koska henkilöstön määrä on pieni, muodostuu riski toiminnan jatkuvuudesta useiden sairastapausten sattuessa samanaikaisesti. Esimerkiksi kunnan maksuliikenteen hoitaminen ei saa katketa. Riskiin on varauduttu työohjeistuksilla, jotta varahenkilön olisi helpompi suoriutua tehtävistä poissaolojen aikana. Ohjeistukset vähentävät myös inhimillisten virheiden mahdollisuutta.

Henkilöstöhallinto vastaa kunnan keskeisistä henkilöstöprosesseista. Keskeisimmät riskit henkilöstöhallinnon toiminnassa liittyvät koko henkilöstöä koskeviin ydinprosesseihin, kuten palkanmaksun toimintavarmuuteen. Palkanmaksun laajamittainen häiriö voi aiheuttaa olennaista haittaa sekä yksittäisille työntekijöille että koko organisaatiolle. Palkanmaksun toimintavarmuudesta huolehditaan ylläpitämällä palkanlaskennan tehtäviin kuuluvaa osaamista korkeana. Lisäksi palkkahallinnon keskeisistä tehtävistä ja prosesseista on laadittu kirjalliset kuvaukset, joiden avulla tehtäviin perehtyminen on mahdollista. Lisäksi riskejä on madallettu selvittämällä mahdollisuuksia hankkia ongelmatilanteessa palkanlaskentaa palveluna kolmansilta osapuolilta.

Muut henkilöstöhallinnon olennaiset riskit liittyvät pääosin tietojärjestelmien toimivuuteen. Palkka- ja henkilöstöjärjestelmän toimivuus ja toimintavarmuus on turvattava kaikissa tilanteissa. Tietohallinto on arvioinut tietojärjestelmäriskejä erikseen.

Henkilöstöhallinnolla on korostunut rooli mahdollisissa työtaistelutilanteissa. Talousarvion laatimishetkellä näyttää epätodennäköiseltä, että kunta-alalle syntyisi lähivuosina laajoja työtaisteluita, koska työ- ja virkaehtosopimukset on solmittu useaksi vuodeksi.

3.3 Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden tehtävänä on huolehtia laadukkaista varhaiskasvatuspalveluista, perusopetuksesta, lukio-opinnoista, kirjasto-, kulttuuri-, kansalaisopisto-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluista. Toimintaan kuuluu myös liikunta-, nuoriso-

ja kulttuurijärjestöjen avustaminen. Sivistyspalveluiden vastuulautakuntana toimii sivistyslautakunta.

3.3.1 Talous

Sivistyspalveluiden toimintakate on 47.976.380 euroa. Se ylittää kunnanhallituksen antaman toimintakateramin 687.570 eurolla. Ylitys perustuu syyskuussa 2023 kesken talousarviovalmistelun

tehtyihin sisäisten vuokrien korotuksiin, ja taloushallinnon ohjeen mukaisesti toimintakatetta ei ole sopeutettu, vaan ylitys on tehty annetun toimintakateramin päälle.

Sivisyspalvelut	TP 2021	TA/M 2022	TA 2023	Muutos 2022-2023	
1000 euroa				euroa	%
Toimintatulot					
Hallintopalvelut	14,3	12,1	13,0	0,9	7,4 %
Varhaiskasvatus	1 011,2	761,2	897,5	136,3	17,9 %
Perusopetuspalvelut	1 159,0	1 913,2	1 802,8	-110,4	-5,8 %
Lukio	56,9	87,0	83,5	-3,5	-4,0 %
Kansalaisopisto	200,7	142,0	186,2	44,2	31,1 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	17,6	21,7	20,2	-1,5	-6,9 %
Vatti	510,4	512,2	530,8	18,6	3,6 %
Lasten ja nuorten hyvinvointik	92,6	152,9	60,0	-92,9	-60,8 %
Yhteensä	3 062,7	3 602,3	3 594,0	-8,3	-0,2 %
Toimintamenot					
Hallintopalvelut	343,0	296,1	271,5	-24,5	-8,3 %
Varhaiskasvatus	13 703,8	14 127,5	14 945,7	818,2	5,8 %
Perusopetuspalvelut	27 480,5	28 291,0	28 954,2	663,3	2,3 %
Lukio	2 262,2	2 462,9	2 667,7	204,8	8,3 %
Kansalaisopisto	646,2	683,3	687,7	4,4	0,6 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	985,9	1 019,6	1 056,2	36,6	3,6 %
Vatti	2 401,5	2 639,7	2 636,5	-3,2	-0,1 %
Lasten ja nuorten hyvinvointik	784,9	877,5	350,8	-526,7	-60,0 %
Yhteensä	48 608,0	50 397,5	51 570,3	1 172,8	2,3 %
Toimintakate*					
Hallintopalvelut	-328,7	-284,0	-258,5	25,4	-9,0 %
Varhaiskasvatus	-12 692,6	-13 366,3	-14 048,2	-681,9	5,1 %
Perusopetuspalvelut	-26 321,5	-26 377,8	-27 151,4	-773,7	2,9 %
Lukio	-2 205,3	-2 375,9	-2 584,2	-208,3	8,8 %
Kansalaisopisto	-445,5	-541,3	-501,5	39,8	-7,4 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	-968,3	-997,9	-1 036,0	-38,1	3,8 %
Vatti	-1 891,1	-2 127,5	-2 105,7	21,8	-1,0 %
Lasten ja nuorten hyvinvointik	-692,3	-724,6	-290,8	433,8	-59,9 %
Yhteensä	-45 545,3	-46 795,2	-47 976,3	-1 181,1	2,5 %

*tulosityksikön toimintakate on valtuustoon nähden sitova talouden tavoite

Hallintopalvelut

Vuonna 2023 hallintopalveluiden taloudessa tai toiminnassa ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Henkilöstömäärä säilyy ennallaan, kun hallinto- ja

talouspäällikön virkaa ei edelleenkään täytetä. Merkittäviä koulutustarpeita ei ole hallinnon henkilöstön osalta tiedossa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen maksutuottojen arvioidaan alenevan vuoteen 2022 verraten arviolta noin 100 000 euroa. Viime vuosina varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin tehdyt muutokset ovat nostaneet tuloarvoja ja tämä on osaltaan alentanut perheiden varhaiskasvatusmaksuja ja tätä kautta vai-

kus maksutuottoihin on ollut merkittävä. Laukaassa merkittävä osuus varhaiskasvatuksesta tuotetaan yksityisesti palvelurahalla. Tulorajojen noustessa myös palvelurahan perheiden maksavat omavastuuosuudet pienenevät, jolloin kunnan

osuus maksettavasta palvelurahasta nousee. Muutokset näkyvät näin ollen myös palvelurahan kulu-
jen lisääntymisessä.

Varhaiskasvatuksen toimintatuottoja kertyy myös kotikuntakorvauksista ja hanketuotoista. Kotikuntakorvauksia arvellaan kertyvän vuonna 2023 noin 100.000 euroa. Varhaiskasvatukselle on myönnetty OKM:n avustusta johtamisen ja arvioinnin kehittämiseen vuosille 2022-2023. Tämän lisäksi hanketuloja kertyy OKM:n kolmitasoisien tuen kehittämistä koskevasta hankkeesta, varhaiskasvatuksen tasa-arvorahasta sekä haettavissa oleva korona-avustus varhaiskasvatukseen on huomioitu

vuoden 2023 toimintatuottojen arvioinnissa. Hanketuottoja arvioidaan kertyvän vuodelle 2023 jak-
sotukset huomioiden noin 299.000 euroa.

Valmisteluvaiheessa on huomioitu varhaiskasvatukselle asetetut säästötavoitteet. Kotihoidon tuella arvioidaan olevan vähemmän lapsia kuin vuonna 2022, jolloin kotihoidon tukeen varattu summa on pienempi. Hankintoja tehdään talousarviovuonna 2023 vähemmän edellisvuosiin verrattuna. Talousarvio 2023 sisältää 241.000 euron lisäesityksen henkilöstökulujen osalta varhaiskasvatuksen varahenkilöjärjestelmän kehittämiseksi

---

Perusopetuspalvelut

Peruskoulun oppilasmäärä on 13.9.2022 tilanteen mukaan 2862 oppilasta, mikä on 36 oppilasta enemmän kuin 2022 talousarviossa. Väestörekisteriin perustuen oppilasmäärän ennustetaan muuttuvan niin, että syksyllä 2023 peruskouluissa opiskelee 2894 oppilasta, mikä on 32 enemmän kuin tällä hetkellä.

Taloussuunnitelma on laadittu kunnanhallituksen antaman raamin mukaisesti. Syksyllä 2022 on kuitenkin edessä ainakin kahden uuden opetusryhmän perustaminen valmistavan opetuksen tarpeita varten. Näiden tarvitsemat tuntimäärät on huomioitava opetusresurssin ja henkilöstökulujen kasvuna myös vuonna 2023. Toimintakatteeseen tehdyt sopeutustoimet aiheuttavat vuodelle 2023 perusopetukseen 700.000 euron sopeutuksen, josta n. 300.000 euroa kohdistuu henkilöstökuluihin. Sopeutus kohdennetaan keväällä 2023 seuraavan lukuvuoden opetusresurssipäätöksessä, ja se tulee kohdistumaan pääasiassa annettavan ope-

tuksen määrään, ryhmäkokoihin sekä mahdollisesti koulunkäynninohjaajien määrään. Kokonaisuudessaan talousarvion raami aiheuttaa toiminnan laajuuteen merkittäviä sopeutuksia syksyllä 2023.

Perusopetuspalveluiden kustannukset nousevat sopeutustoimista huolimatta v. 2023 n 1,3 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut kasvavat n. 768.000. Sisäisten vuokrien kasvu on 458.000 euroa. Tulojen osalta perusopetuspalveluissa on varauduttu siihen että vuonna 2022 saatua tasa-arvoavustusta on käytettävissä vuonna 2023 400.000 euroa, haettua korona-avustusta saadaan käyttöön 250.000 euroa, sekä muista jo myönnettyistä avustuksista vuonna 2023 käytetään 153.000 euroa. Lisäksi uutena toimintana Laukaaseen sijoitetuille, pienryhmäopetusta tarvitseville lapsille järjestetystä opetuksesta laskutetaan oppilaiden kotikunnilta opetuksen järjestämisestä koituvia kuluja 230.000 euroa.

Lukio

Lukiolla on käytössä opetuksen järjestämiseen 419 kurssia lukuvuonna 2022-23. Alkava lukuvuosi suunniteltiin järjestettävän kurssimäärällä 426, mutta kuntatalouden tiukkuus johti opetusresurssin pienentämiseen kesän kynnyksellä. Lisäksi

opetusalan virka- ja työehtosopimuksen perusteella lukiolla on käytettävänä lukioressursia, joka määräytyy opiskelijamäärän mukaan (14

vvt+0,17x opiskelijamäärä). Tämän resurssin käytämisestä päättävät lukion rehtori ja opettajat yhdessä.

Lukiokoulutuksen toiminnassa on noudatettu taloudellista tiukkuutta. Taloudellinen tilanne näyttäytyy lukiossa siten, että tarjolla on vain valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaiset pakolliset kurssit ja ylioppilaskirjoituksiin valmentavia kertauskursseja tiivistetysti. Valinnaisia kursseja, kuten työelämälähtöisiä, oppilaitosten välisiä, monialaisia ja laaja-alaisia kursseja ei taloustilanne mahdollista. Talouden säästötoimet ovat vähentäneet Laukaan lukion näkyvyyttä, houkuttavuutta ja markkina-arvoa Keski-Suomessa.

Opiskelijamäärään nähden pienen opetusresurssin lisäksi lukion taloutta rasittaa uusien tilojen leasing-maksut ja aiempaa korkeammat tilavuokrat. Lisäksi laki oppivelvollisuuden laajentamisesta ja opetuksen maksuttomuudesta lisää lukiokoulutuksen kustannuksia Laukaassa n. 150 000 € vuodessa (oppikirjat yms. 95 000 €, tietokoneet 55 000 €).

Syksystä 2021 voimaan astunut lukiokoulutuksen opetussuunnitelma on lisännyt kustannuspaineita uuden oppivelvollisuuslain tuomien velvoitteiden lisäksi. Kunnan taloudellisesta tilanteesta johtuen lukio on toiminut aktiivisesti ulkopuolisen rahoituksen saamiseksi lukiokoulutuksen kehittämiseen Laukaassa.

Hankkeet ovat mahdollistaneet Laukaan lukion oppimisyhteisön aktiivisen kehittämisen erityisesti osallistavaksi ja yhteisölliseksi. Se, mihin hankerahoitukseen keinoin ei ole ollut mahdollista saada ratkaisua, on lukiokoulutuksen kurssitarjonnan kehittäminen uuden opetussuunnitelman mukaiseksi.

Uusi opetussuunnitelma velvoittaa lukiokoulutusta tekemään tiivistyvää yhteistyötä korkeasteen koulutuksen kanssa sekä työelämän ja elinkeinoelämän kanssa. Lisäksi kurssitarjonnassa tulisi huomioida työelämän osaamisvaatimusten nopea muutos. Lukion kurssitarjonnassa uudistaminen tarkoittaisi uudenlaisia oppiaineitten rajat ylittäviä, geneerisiä taitoja, yhdessä tekemisen ja ongelmaratkaisun taitoja kehittäviä valinnaisia kursseja.

Koronatilanne on haastanut lukion opetusjärjestelyitä ja asettanut vaateita oppimisen tuelle. Opetushallituksen vuonna 2022 myöntämästä avustuksesta jäänee siirrettäväksi keväälle 2023 noin 12 000 €.

Edelleen Laukaan lukio sai ulkopuolista rahoitusta hankkeella; Tietoa ja toivoa lukiolaisten tulevaisuussuunnitteluun. Valtionavustus on suuruudeltaan 15 300 € ja se jäänee lähes kokonaan käytettäväksi keväällä 2023.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston toiminnan perusrahoitus tulee valtiolta yksikköhinnan perusteella ja se perustuu toteutuneiden opetustuntien määrään. Tämän vuoksi on tärkeää säilyttää opetustuntien määrä vähintään nykyisellä tasolla. Toiminnan muun rahoituksen koostuessa kunnan omasta rahoitusosuudesta sekä kurssimaksutuloista, heijastuu kunnan tiukentunut taloudellinen tilanne opiston toiminnan resursseihin. Tavoitteena on säilyttää kurssimaksut maltillisina riittävän kurssitoiminnan ja sitä kautta opetustuntien toteutumisen takaamiseksi.

Kansalaisopiston maksutuottojen osuus arvioidaan v. 2023 hieman korkeammalle tasolle kuin v. 2022 johtuen kurssimaksuihin suunnitellusta 10 % korotuksesta 1.8.2023 alkaen. Kurssimaksuja on perusteltua tarkistaa ylöspäin, koska palkka- ym. kulut ovat yleisesti nousseet. Kurssimaksuja on viimeksi nostettu lukuvuoden 2019–2020 alusta

---

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelut jatkavat vuonna 2023 kuluvana vuonna käynnistettyjä kehittämistoimenpiteitä. Kulttuuripalvelut siirtyivät kirjastotoimelta vapaa-aikapalveluille vuonna 2022 ja sen alueen kehittämistä jatketaan edelleen. Sähköisten palveluiden ja viestinnän kehittäminen jatkuvat. Liikunta-alueiden kehittäminen jatkuu edelleen ja niiden lisäksi hyödynnetään olemassa olevia tiloja

ja alueita sekä kehitetään palvelutuotantoa entistä helpommin saavutettaviksi joka sektorilla. Vattipajalla on tarve toiminnan uudistamiselle muun muassa työllisyyden kuntakoikeilun ja oppivelvollisuuden laajentumisen myötä. Nuorten Startti siirtyy työllisyyspalveluilta osaksi Vattipajan palveluita vuoden 2023 alusta.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjastopalveluiden kustannustaso kokonaisuudessaan säilyy lähellä vuoden 2022 kustannustasoa vuoden 2023 toimintakatteen ollessa 1.035.970 miljoonaa euroa. Sivistyslautakunnan 15.3.2022 hyväksymä kehittämissuunnitelma vuodelle 2022 – 26 linjaa kirjaston toiminnan kehittä-

mistä. Suunnitelman mukaisesti kirjasto vie loppuun Leppäveden lähikirjaston tiloja koskevan investointihankkeen. Sarastus-auton seuraajaa koskeva investointi sekä pääkirjaston remontin suunnittelu siirtyvät myöhempään ajankohtaan säästösyistä.

Lasten ja nuorten hyvinvointi- ja perhekeskus, HyPe

Talousvuosi 2023 on Laukaan lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikölle muutoksen vuosi. Sote-uudistuksessa hyvinvointialueelle sote-palvelujen mukana siirtyvät myös koulukuraattori- ja -psykologipalvelut. Tämä pienentää sekä tulosityksikön tuottoja että erityisesti menoja. Tuotoista jää pois opiskeluhuollon kotikuntalaskutusta 2.000 – 4.000 euroa ja menot puolestaan pienenevät noin 445.000 eurolla edellisvuoteen verrattuna. Tulosityksikön talousarvion toimintakate vuodelle 2023 on kunnanhallituksen asettaman raamin mukaisesti -282.160 euroa.

Vuoden 2023 toimintatuotot muodostuvat mahdollisista avustuksista, joista HyPen etsivän nuorisotyön valtionavustus on ollut vuosittain 60.000 euroa. Tulosityksikön muu tuotto on mahdollista lähinnä tilavuokrauksen kautta, mikäli hyvinvointi- ja perhekeskus HyPen uutta toimitilaa vuokrataan ulkopuolisille toimijoille. Muutoin perhekeskuksen

toiminta perustuu matalan kynnyksen palveluille ja toiminnalle, joten tuottoja ei ole edelleenkään tarkoitus kerätä asiakasmaksuin.

Edellisvuosien tapaan toimintakuluista henkilöstökulut ovat suurimmat, vuonna 2023 noin 233.350 euroa. Uuden toimitilan myötä sisäisten vuokrien osuus kasvaa merkittävästi aiemmasta, ollen vuonna 2023 n. 71.240 euroa. Käytettävissä oleva neliömäärä yli kaksinkertaistuu nykyiseen toimitilaan verrattuna, mikä mahdollistaa aiempaa paremmin isojenkin ryhmien kokoontumisia. Tila on yhteinen vapaa-aikatoimen nuorisotilan kanssa, joten käytössä saadaan toiminnallisen synergiaedun lisäksi osin myös taloudellista hyötyä, kun käyttökustannuksia voidaan jakaa.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen toimintamenoista henkilöstökulujen osuus on 68 %, sisäisten vuokrien osuus 21 %, palvelujen ostoja 10 % ja aineiden, tavaroiden ja tarvikkeiden osuus 1 %.

3.3.2 Palvelujen järjestäminen

Hallinto- ja sivistyspalvelut

Kuntalassa sijaitsevassa sivistystoimen hallinnossa tuetaan esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, lukioon, kansalaisopistoon, kirjasto- ja kulttuuripalveluihin, vapaa-aikatoimeen

sekä lasten ja nuorten hyvinvointikeskukseen liittyviä yhteisiä asioita. Hallintopalvelussa valmistellaan ja laitetaan täytäntöön sivistyslautakunnan päättämiä asioita. Sivistystoimen hallintopalvelut vastaavat suunnittelu-, valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, sekä sivistystoimen talous- ja henkilöstöpalveluista.

HALLINTO- JA SIVISTYSPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	3,77	3	3	3	3
Määräaikaiset					
Yhteensä	3,77	3	3	3	3

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuspalvelut järjestetään varhaiskasvatustalain edellyttämällä tavalla. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäivähoitossa ja perhepäivähoitossa sekä kunnallisesti että yksityisesti. Yksityistä varhaiskasvatusta tuetaan palvelurahalla. Kunnallisia päiväkoteja on kahdeksan, yksityisiä päiväkoteja seitsemän sekä yksi ostopalvelupäiväkoti. Laukaassa on yksi kunnallinen ja yksi yksityinen ryhmäperhepäivähoitokoti. Kunnallisia perhepäivähoitajia arvioidaan olevan n. 37 ja yksityisiä perhepäivähoitajia 8. Varhaiskasvatuksen kerhotoimintaa järjestetään Vihtavuorella, Kirkonkylällä ja Leppävedellä.

Maksuttomaan esiopetukseen osallistuvat kaikki kuusivuotiaat lapset. Esiopetusta järjestetään varhaiskasvatuksen toimintana kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa. Esiopetuksen ohella lapsilla on oikeus esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatusta järjestetään kokopäiväisenä, osapäiväisenä tai osaviikkoisena perheen tarpeiden mukaisesti. Ilta- ja vuoroaikaista järjestetään ostopalvelupäiväkodissa ja kahdessa yksityisessä päiväkodissa. Varhaiskasvatuksen toimin-

taan sisältyy myös varhaiserityiskasvatuksen palvelut. Kaikessa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminnassa on lähtökohtana lapsen edun ensisijaisuus.

Syntyvyyden laskusta huolimatta varhaiskasvatuksen osallisuusasteen ennustetaan edelleen nousevan. Muuttoliike vaikuttaa varhaiskasvatuspalvelujen kysyntään ympäri vuoden. Tämän lisäksi perheiden palvelujen tarpeet vaihtelevat toimintavuoden kuluessa. Varhaiskasvatuspalvelujen piiriin on siirtynyt viime vuosina yhä suurempi määrä alle 3-vuotiaita lapsia. Tämä edellyttää myös suurempaa varausta henkilöstöresurssin osalta, jotta henkilöstömitoitukset täyttyvät.

Kotihoidon tuki kuuluu myös varhaiskasvatuksen vastualueeseen. Kotihoidon tukea maksetaan perheelle, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole varhaiskasvatuksessa. Kotihoidon tuen maksatus tapahtuu Kelan toimesta.

Henkilöstösuunnitelma

Varhaiskasvatuksessa päiväkotien lapsiryhmissä noudatetaan lasten ja henkilöstöä välistä suhdelu-

kua 1:7 yli 3-vuotiaiden lasten osalta. Alle 3-vuotiaiden osalta suhdeluku on 1:4. Varhaiskasvatustilaisissa on määritelty varhaiskasvatuksen henkilöstörakenne, jossa tapahtuu muutoksia 1.1.2030 alkaen. Tuleva muutos määrittelee tarkemmin lapsiryhmien opettajasuhdannetta. Henkilöstörakenteeseen on varauduttu jo tässä vaiheessa, ja tulevien vuosien aikana toimien muuttamista henkilöstörakennetta vastaavaksi tarkastellaan esimerkiksi eläköitymisten yhteydessä. Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus on heikentynyt viime vuosien kuluessa ja etenkin määräaikaisiin tehtäviin rekrytointi on ollut erityisen haasteellista. Henkilöstön saatavuuden parantamiseen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota edelleen tulevina vuosina. Varhaiskasvatus on esimerkiksi lisännyt yhteistyötään oppilaitosten kanssa parantaen rekrytointimahdollisuuksia. Henkilöstön saatavuuden parantamisen ohelle on tärkeää huomioida myös henkilöstön hyvinvointi ja jaksaminen palvelujen kehittämisessä.

Varhaiskasvatustilain mukaisen suhdeluvun noudattaminen edellyttää riittävän henkilöstömäärän turvaamista silloinkin, kun henkilöstöä on äkillisesti poissa esimerkiksi sairauden vuoksi. Talousarvio 2023 pitää sisällään esityksen varhaiskasvatuksen varahenkilöjärjestelmän vakiinnuttamisesta, joka tarkoittaa seitsemän henkilötyövuoden ja 241.000 euron lisäystä talousarvioon. Varahenkilöjärjestelmää on kokeiltu määräaikaisesti koronapandemia-aikana vuosina 2020-2022, jolloin henkilöstön poissaolot ovat lisääntyneet ja pidentyneet sairauspoissaoloista liittyvistä ohjeistuksista johtuen. Kokeilu on osoittanut, että pysyvä varahenkilöjärjestelmä on ollut välttämätön edellytys varhaiskasvatuksen ja toiminnan toteuttamiseksi, jotta varhaiskasvatustilain määrittelemät vaatimukset täyttyvät. Varahenkilöjärjestelmän vakiinnuttamisella on myös henkilöstön pysyvyyteen liittyviä etuja.

Talousarvio 2023 sisältää palkkavaraukset vakituisen henkilöiden palkkakuluihin 120:n htv:n verran, määräaikaisiin tehtäviin on varattu palkkavaroja 34:n htv:n verran. Varhaiskasvatuksessa voidaan joutua vuoden aikana palkkaamaan henkilöstöä lisää hoitopaikkojen kysynnän vuoksi ja

tämä mahdollisesti ylittää talousarvioon asetetun henkilötyövuosien määrän.

Koulutussuunnitelma

Varhaiskasvatuksen henkilöstöä koskevat kelpoisuusehdot on määritelty tarkemmin varhaiskasvatustilaisissa 540/2018. Varhaiskasvatustilain asettama henkilöstömitoitus vuoteen 2030 mennessä määrittelee opettaja- hoitajasuhdanteen 1.1.2030 alkaen täsmällisemmin. Laukaassa tämä edellyttää 11:n toimen muuttamista varhaiskasvatuksen opettajan toimeksi nykyisellä henkilöstömitoituksella, jotta lain edellyttämät kelpoisuusvaatimukset täyttyvät. Valtaosa varhaiskasvatuksen henkilöstöstä on kelpoisuusehdot täyttäviä henkilöitä. Viime vuosina varhaiskasvatuksen opettajien tehtäviin on palkattu vuodeksi kerrallaan epäpäteviä henkilöitä, mikäli kelpoisuusehdot täyttäviä henkilöitä ei ole saatu rekrytoitua.

Varhaiskasvatuksessa järjestetään kaksi kertaa vuodessa koko varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteinen koulutuspäivä. Koulutuksen tarpeita ja järjestämistä koordinoi erillinen varhaiskasvatuksen koulutustyöryhmä. Tämän lisäksi varhaiskasvatustilain tarpeiden pohjalta varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestetään ja mahdollistetaan erilaisia täydennyskoulutuksia ja henkilöstön koulutautumista tuetaan. Varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestettävät sekä pidempiaikaiset että lyhytaikaisemmat koulutukset ovat sisällöllisesti perustehtävää tukevia koulutuksia.

Varhaiskasvatustilain mukainen kolmitasoinen tuki on astunut voimaan 1.8.2022 alkaen. Laki edellyttää kolmitasoisien tuen toteuttamista lapsikohtaisin tavoittein varhaiskasvatuksen arjessa ja tuesta päättämistä hallintopäätöksellä. Henkilöstön erityispedagogista osaamista tulee näin ollen koulutuksella vahvistaa. Laukaan varhaiskasvatus on saanut OKM:n myöntämää hankerahaa vuosille 2022-2023 kolmitasoisien tuen vahvistamiseen, josta osa käytetään henkilöstön koulutukseen.

Sähköisten järjestelmien osalta Effica varhaiskasvatus- tietojärjestelmä poistuu käytöstä vuoteen 2024 mennessä. Järjestelmän korvaa EdLevo-sovellus, johon siirtyvät kaikki varhaiskasvatuksen

asioinnit vaiheittain vuoden 2024 loppuun mennessä. Uuden järjestelmän käyttöönotto edellyttää suunnittelua ja organisointia hallinnon tasolla sekä koko henkilöstön kouluttamista ohjelman käyttöön.

Viime vuosina yhteistyötä on tiivistetty erilaisissa nivelvaiheissa ja siirtymissä. Vuosittain varhaiskasvatukseen ja esiopetusikäisten osalta lapsiryhmät tarkastellaan alueellisella tasolla ja suunnitellaan ryhmien muodostaminen yhteistyössä esi- ja perusopetuksen kanssa perheiden palveluntarpeita vastaavasti.

VARHAISKASVATUS

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HTV (palkallinen työpanos)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Vakituiset	120,76	124,13	120	127	130
Määräaikaiset	45,47	44,63	34	30,8	30,8
Yhteensä	166,23	168,76	154	157,8	160,8

Perusopetuspalvelut

Perusopetuksen järjestäminen perustuu perusopetuslakiin, -asetukseen sekä opetussuunnitelmaan. Peruskoulut antavat opetussuunnitelman mukaista esi- ja perusopetusta, luovat yhdessä kotien kanssa vankan perustan lasten ja nuorten kehitykselle yksilöiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antavat heille hyvät perusvalmiudet jatkoopinnoille. Edistämme yhdessä vanhempien kanssa oppilaiden oppimista ja hyvinvointia. Perusopetuksen toiminnan lähtökohtana ovat sivistystoimen strategian mukaiset toimenpiteet.

Perusopetusta järjestetään pääasiassa nykyisessä laajuudessa, mutta annettavan opetuksen määrään joudutaan tekemään sopeutus syksyille 2023. Sopeutuksen kohdentaminen ja laajuus tarkentuu vuoden 2023 opetusresurssipäätöksen yhteydessä keväällä 2023 kun tiedossa on tarvittavat opetusryhmät ja tuen tarpeet sekä järjestämismuodot. Vuonna 2022 on käynnistetty valmistavan opetuksen järjestäminen, sekä Laukaaseen sijoitettujen ulkopaikkakuntalaisten lasten osalta omat erityisen tuen pienryhmät niitä tarvitseville.

Henkilöstösuunnitelma

Perusopetuslain 37 § mukaan opetuksen järjestäjällä tulee olla riittävä määrä opettajien virkoja tai tuntiopettajia. Periaatteena on ollut, että koulujen opetuksesta huolehtivat viranhaltijat, ja tuntiopettajat hoitavat ne tehtävät joissa tuntimäärä

ei riitä virkaan, tai se on muuten perusteltua. Lisäksi kouluilla työskentelee määräaikaisina viranhaltijoiden tai tuntiopettajien sijaisia, vakituisia koulunkäynninohjaajia, koulusihteereitä ja vahtimestareita. Osa koulunkäynninohjaajista ja tuntiopettajista rekrytoidaan määräaikaisesti, jos tehtävä on luonteeltaan määräaikainen.

Perusopetuspalveluiden talousarvio 2023 sisältää palkkavaraukset vakituisien henkilöiden palkkakuuluihin 241,75 htv:n verran. Määräaikaisiin tehtäviin on varattu palkkavaraja 98 htv:n verran.

Koulutussuunnitelma

Perusopetuksessa opetushenkilöstön vakituiset koulutuspäivät perustuvat opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimukseen, ja ne käytetään sopimuksen määrittelemissä puitteissa. Koulunkäynninohjaajille on vakiintunut lukuvuoden alkuun yksi yhteinen koulutuspäivä.

Talousarvio sisältää varauksen digitutorjärjestelmän ylläpitämiselle, jossa opetushenkilöstön sisältä koulutetaan kunnan sisäisesti tieto- ja viestintäteknologian käyttöä. Lisäksi koulutusta järjestetään kolmiportaisen tuen ja NEPSY –osaamisen osalta hankerahoituksella. Muuta koulutusta pysytään järjestämään talousarvion puitteissa vähäisissä määrin. Esihenkilöstö osallistuu kunnan järjestämään esihenkilökoulutukseen silloin kun sitä on tarjolla.

Henkilöstön ammatillisessa osaamisessa ei ole tiedossa merkittäviä muutoksia talousarviokaudella. Opetushenkilöstön kelpoisuusehdot perustuvat

PERUSOPETUS

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	223,33	234,25	234,25	234,25	234,25
Määräaikaiset	98,32	98,32	99,05	99,05	99,05
Yhteensä	321,65	332,57	333,3	333,3	333,3

Lukio

Lukiokoulutus on nähtävä merkittävänä kunnan elinvoiman lisääjänä Laukaassa. Laukaan lukio pyrkii kehittämään toimintaansa siten, että kunta olisi toisen asteen koulutustarjonnallaan houkuttava paikka niin paikallisesti kuin seudullisesti. Opetustarjonnaltaan monipuolinen lukiokoulutus on kunnan resurssien panostamista tulevaisuuteen. *(Kunnat lukiokoulutuksen järjestäjinä kunta- ja paikallistalouden näkökulmasta. ARTTU2-ohjelma 9/2018).*

Laukaan lukiolle myönnettävä opetusresurssi vaikuttaa ratkaisevasti siihen, millaisia pedagogisia ratkaisuja on mahdollista kehittää ja toteuttaa. Lukioresursseilla on keskeinen rooli myös siinä, miten monipuolinen ja houkuttava koulutustarjontamme on niin paikallisesti kuin seudullisesti. Laukaan lukion tulevaisuushakuinen kehittäminen on osaavan opettajakunnan vahva tahtotila.

LUKIO

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	18,27	18,95	21	21	21
Määräaikaiset	2,11	0,5	1,5	1,5	1,5
Yhteensä	20,38	19,45	22,5	22,5	22,5

Kansalaisopisto

Laukaan kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka järjestää toiminta-alueensa asukkaiden tarpeisiin perustuvaa ja kaikkien saatavilla olevaa monipuolista opetusta luoden mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Opiston tarkoituksena on

lakiin, ja rekrytoitava henkilöstö on lähtökohtaisesti kelpoisuusehdot täyttävää.

Henkilöstösuunnitelma

Lukiossa toistaiseksi tai määräaikaisesti työsuhhteissa olevan henkilöstön määrään ei ole tullut muutosta. Syksystä 2022 kasvanut opiskelijamäärä on lisännyt hienoisesti pakollisten kurssien opetustuntimäärää. Apua tilanteeseen on saatu yksittäisiltä yläkoulun opettajilta.

Koulussuunnitelma

Lukion henkilöstön ammatillisen osaamisen päivittämiseen on tarvetta syksystä 2021 voimaan astuneen uuden opetussuunnitelman veloitteiden myötä. Henkilöstön osaamisessa tulisi huomioida aiempaa paremmin niin työelämän osaamisvaatimusten nopea muutos kuin lukiolaisten lisääntyneet oppimisen tuen vaateet.

Henkilöstö lisääntyneeseen koulutustarpeeseen on toistaiseksi pystytty vastaamaan Laukaan lukion saamalla ulkopuolisella rahoituksella.

vapaan sivistystyön lain mukaisesti edistää toimialueensa asukkaiden kykyä ja halua elinikäiseen oppimiseen, uusien asioiden omaksumiseen sekä itsensä kehittämiseen tarjoamalla heille monipuolisia koulutuspalveluja. Opetuksen painopiste on taide- ja taitoaineissa. Kansalaisopisto tarjoaa lisäksi lasten ja nuorten yleisen oppimäärän mu-

kaista taiteen perusopetusta käsityössä, kuvataiteessa ja teatteritaiteessa, järjestää myös tilauskoulutusta sekä osallistuu erilaisiin koulutusta tukeviin alueellisiin kehittämishankkeisiin. Kunta-henkilöstöä opisto palvelee järjestämällä henkilöstökoulutusta.

Henkilöstösuunnitelma

Kansalaisopiston suunniteltu henkilöstö vuodelle 2022 säilyy pitkälle edellisvuosien kaltaisena: Päätoimiset 4,5 henkilötyövuotta, ja lisäksi noin 70 sivutoimista tuntiopettajaa (arvio 31,5 htv), joiden opetustuntimäärä vaihtelee toteutuvien kurssien mukaan. Kansalaisopistossa ei ole suunniteltuja henkilöstömuutoksia vuodelle 2023.

Koulutussuunnitelma

Kansalaisopiston vakituinen henkilöstö osallistuu säännöllisesti erilaisiin ammattitaitoa ylläpitäviin ja kehittäviin koulutuksiin tarpeen ja tarjonnan

KANSALAIPOISTO

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HTV (palkallinen työpanos)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Vakituiset	4,17	4,4	4,5	4,5	4,5
Määräaikaiset	31,68	31,22	31,5	31,5	31,5
Yhteensä	35,85	35,62	36	36	36

Kirjastopalvelut

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) ohjaa kirjastopalvelujen tuotantoa.

Kirjasto on hyvinvointipalvelu, jokaisen kuntalaisen portti virikkeen ja viihdykkeen äärelle. Se on olohuone tarjoten kokoelmiensa lisäksi myös tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Kirjasto lisää yhteisöllisyyttä ja parantaa mahdollisuuksia aktiiviseen kansalaisuuteen. Kirjasto tukee ja edistää kansalaisten tasavertaista oikeutta luotettavan tiedon saantiin. Kirjaston verkkopalvelut ja laitteet antavat mahdollisuuden sähköisten palvelujen käyttöön kuntalaisille, joilla ei ole itsellään laitteita ja verkkoyhteyksiä.

Lukeminen edistää ihmisen henkistä kehittymistä ja hyvinvointia ja on kaikille välttämätön kansalaistaito. Kirjasto tukee kaikkien ikäryhmien lukemisharrastusta ja monilukutaitoa.

mukaan. Tarjonta ja tarpeet vaihtelevat jonkin verran opetusainealueittain. Tuntiopettajia tiedotetaan tarjolla olevista koulutuksista ja kannustetaan osallistumaan niihin mahdollisuuksien mukaan.

Kansalaisopiston koko henkilöstön ammatillisen osaamisen laajentamiseen on tarvetta valtakunnallisen osaamisperusteisuuden käyttöönoton myötä: Osaamisperusteinen kurssitarjonta mahdollistaa opintojen tunnistamisen ja sitä myötä hyödyntämisen esim. työelämässä ja opinnoissa.

Osaamisperusteisten kurssien tarjoaminen on ollut valtakunnallisesti mahdollista 1.8.2021 alkaen.

Vakituinen henkilöstö osallistuu vuonna 2023 säännöllisesti osaamisperusteisuutta käsitteleviin koulutuksiin. Osaamisperusteisuuden varsinainen käyttöönotto Laukaassa vaatii kuitenkin toteutukseen lisää henkilöresurssia.

Laukaan kirjasto koostuu pääkirjastosta, Leppäveden, Lievestuoreen ja Vihtavuoren lähikirjastoista sekä kirjastoautosta. Kirjastoauto palvelee joustavasti kaikkia seutukuntia ja tuo kirjaston lähelle heitäkin, joille matka muuten olisi pitkä tai hankala. Kirjasto on myös verkossa tarjoten elektroniisia lehtiä ja kirjoja. Se on osa Keski-Suomen kirjastokimppaa, mikä tuo yli 50 kirjaston kokoelmat laukaalaisen käsiin.

Kirjasto on aktiivinen verkostotoimija, avainkumppaneinaan muut Keski-Suomen kirjastot ja sivistyspalvelun muut toimintayksiköt.

Henkilöstösuunnitelma

Kirjastossa on kirjastotoimenjohtajan (1 htv) lisäksi 11 vakituista työntekijää (10,75 htv), joista kuusi tekee töitä pääkirjastossa ja yksi kirjastoautossa. Lievestuoreen, Leppäveden ja Vihtavuoren lähikirjastoja hoitaa neljän kirjastomammattilaisen tiimi. Pääkirjastossa työskentelee käytännössä jatkuvasti vähintään yksi määräaikainen

henkilö joko tukityöllistettynä, työkokeilussa, oppisopimustyösuhteessa tai muussa suhteessa.

Vakituisen henkilöstön määrään ei ole tiedossa muutoksia vuonna 2023 (esim. eläköitymiset).

Koulutussuunnitelma

Keväällä 2022 käydyissä kehityskeskusteluissa tarkastettiin jokaisen kirjastolaisen tehtäväkuvat ja

osaamisen kehittämisen kohteet ajatellen kirjaston palvelujen toteuttamista lähivuosina.

Osaamista on tarve ylläpitää ja kehittää etenkin kirjastoalan pedagogisessa osaamisessa, kokoelmatyössä, tiedonhaku- ja digineuvontataidoissa sekä monikanavaisessa asiakaspalvelussa. Tärkeimpinä välineinä tässä ovat alueellisen kehittämiskirjaston tarjoama etäkoulutus sekä kollegojen vertaistuki.

KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HTV (palkallinen työpanos)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Vakituiset	11,75	11,75	11,75	11,75	11,75
Määräaikaiset	1,36	1,8	1	0	0
Yhteensä	13,11	13,55	12,75	11,75	11,75

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden alueisiin kuuluu liikunta-, nuorisotoimi, kulttuuri- ja työpajapalveluita.

Liikuntapalvelujen perustehtävänä on luoda kuntalaisille liikuntaedellytyksiä ja siten edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Liikuntapalvelujen järjestämisessä painotetaan lasten ja nuorten liikunnan, luonto- ja lähiliikunnan sekä seurojen toiminnan kehittämistä. Lisäksi erityisryhmien ohjattua liikuntaa tarjotaan eri ikäisille kuntalaisille, joilla on terveydellisen tai muun syyn, vamman tai muun toimintakyvyn heikentymisen vuoksi haastava osallistua yleisesti tarjolla oleviin liikuntaryhmiin. Liikuntapalveluiden tarjoaman liikuntaneuvonnan tavoitteena on ennaltaehkäistä vähäisestä liikunnasta johtuvia terveyshaittoja. Yhteistyötä tehdään kunnan sisällä eri toimialojen, kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa. Toiminnan kehittämisessä huomioidaan kuntastrategia ja valtakunnalliset linjaukset ja viestintää tehostetaan ja tehdään palveluita entistä helpommin saataviksi.

Vapaa-aikatoimen nuorisotyön tavoitteena on edistää nuorten hyvinvointia, tukea ja kehittää elämänhallinnan taitoja, tukea vahvan itsetunnon kehittymisessä sekä kannustaa terveisiin elämäntapoihin. Nuorisotalotoiminnalla tuetaan nuorten

vapaa-ajan toimintaa, päihteettömyyttä, aktiivista osallistumista sekä tarjotaan nuorille turvallinen paikka vapaa-ajan viettämiseen. Nuorisotalotoimintaan kuuluvat nuorten illat, 5.–6.-luokkalaisten iltapäivät, nuorisokahvilat, kerhotoiminta, erilaiset tapahtumat sekä bänditilat. Nuorisotalot ovat näkyvillä sosiaalisessa mediassa, ja vapaa-aikaohjaajat toimivat aktiivisesti nuorten kanssa erilaisilla alustoilla, mm. Instagram, Snapchat, Facebook ja TikTok.

Koulunuorisotyötä toteutetaan Laukaan kaikissa yläkouluissa. Koulunuorisotyön menetelmiin kuuluvat koulupäivän aikana välituntitoiminta, 7-luokkalaisten toimintapäivät, osana oppilashuoltotyöryhmää toimiminen sekä muu moniammatillinen yhteistyö (mm. teemalliset oppitunnit, erilaiset tapahtumat sekä ryhmäytystoiminta). Koulujen kanssa tiiviissä yhteistyössä toteutetaan myös pienryhmätoimintaa, jonka tarkoituksena on tukea koulujen oppilashuollollisia toimenpiteitä. Pienryhmätoimintaa toteutetaan monialaisena yhteistyönä mm. perhetyön, seurakunnan ja Hy-Pen kanssa.

Kulttuuritoiminnan tavoitteena on edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistää kulttuurin monipuolista saatavuutta ja kulttuuriperinnön ylläpitämistä sekä tarjota mahdollisuuksia kulttuurin eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen. Kulttuuripalveluilla edistetään

asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa. Kulttuuripalvelut ovat olleet Laukaassa niukasti resursoituja, ja lähivuosina on tavoitteena elvyttää kulttuuritoimintaa monipuolisesti asukkaiden saataville.

Vapaa-aikatoimen Vattipajan työpajapalvelut on tarkoitettu työttömille laukaalaisille työnhakijoille. Työpajapalveluita tarjotaan pääasiassa palkka-

Henkilöstösuunnitelma

Vapaa-aikatoimessa työskentelee vakituisissa työsuhteissa 19 henkilöä (17,7 htv) ja määräaikaisissa työsuhteissa 6 henkilöä (4,6 htv). Henkilöstöön kuuluvat vapaa-aikajohtaja, toimistosihiteeri, neljä vapaa-aikaohjaajaa, erityisliikunnan ohjaaja, terveysliikunnan suunnittelija-ohjaaja, liikunnanohjaaja, kuusi liikuntapaikkojen hoitajaa sekä Vattipajan alla työpajaesimies, serviisi, siivooja ja työvalmentajat. Lisäksi vapaa-aikatoimessa työskentelee kausiluontoisissa määräaikaistehtävissä liikunnanohjaajia, liikuntapaikkojen hoitajia, nuorisotalojen iltavalvojia, leiriohjaajia, kerho-ohjaajia, latujenajajia ja leiriemäntiä.

VAPAA-AIKAPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	15,79	16,7	17,7	17,7	17,7
Määräaikaiset	50,02	66,1	65	65	65
Yhteensä	65,81	82,8	82,7	82,7	82,7

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus

Laukaan HyPe sovittaa yhteen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevia palveluja hallintorajat ylittäen. Tavoitteena on tarjota saavutettavia ja oikea-aikaisia palveluja matalalla kynnyksellä ja asiakaslähtöisesti. HyPessä toteutetaan ja kehitetään lasten, nuorten ja perheiden palveluja osana muuttuvaa kunnan toimintaympäristöä ja palvelurakennetta.

Palvelut tuotetaan moniammatillisessa yhteistyössä eri toimijoiden, pääasiassa Laukaan kunnan

tuella, työkokeiluna tai kuntouttavana työtoimintana. Työllistämisyksöt ovat noin kuukaudesta kahdeksaan kuukauteen. Työllistämisyksöön kuuluu työllistämistä edesauttavia koulutuksia tai vierailuja. Työpajatoiminnan tavoite on antaa valmiuksia siirtyä vapaille työmarkkinoille. Työllisyyden kuntakokeilu on aiheuttanut muutoksia pajatoimintaan, ja pajatoiminnan kokonaisuutta kehitetään aktiivisessa yhteistyössä kunnan työllisyyspalveluiden kanssa.

Vapaa-aikapalvelut on merkittävä nuorten työllistäjä Laukaassa. Vapaa-aikapalveluissa työskentelee vuoden aikana erilaisissa tehtävissä yli 100 henkilöä, joista noin puolet on 16–20-vuotiaita nuoria kerho- ja leiriohjaajia. Lisäksi Vattipajalla työskentelee vuoden aikana useita kymmeniä henkilöitä eri pituisissa työsuhteissa tukityöllistettynä, kuntouttavassa työtoiminnassa ja työkokeilussa.

sivistyspalvelujen, Keski-Suomen hyvinvointialueen sote-palvelujen (1.1.2023 alkaen), Laukaan seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa. Palveluihin lukeutuvat muun muassa lääkärin, psykiatrisen sairaanhoitajan, nuorisotyön, perhetyön ja -neuvolan, opiskeluhuollon ja varhaisen tuen asiantuntijapalvelut. Toimintamuotoja ovat yksilöohjaus ja vastaanottotyö, pienryhmät ja vertaisryhmät, perhevalmennukset, erilaiset perheen ja parisuhteen tuen työmuodot sekä avoimet teemailat ja -tilaisuudet.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen **tulosyksikköön** kuuluvat varhaisen tuen asiantuntijatyö,

etsivä nuorisotyö ja erityisnuorisotyö sekä palvelupäällikön tehtävät.

Varhaisen tuen asiantuntija tarjoaa lapsen lähi-ikäiselle (lasten parissa työskentelevät työntekijät, perheet) vaihtoehtoisia, ratkaisukeskeisiä lähestymistapoja ja työkaluja pulmatilanteisiin ja kuormitukseen lapsen ja aikuisen yhteisessä arjessa.

Etsivä nuorisotyö auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat ilman opiskelu-, työkokeilu- tai työpaikkaa. Etsivä nuorisotyö jalkautuu nuorten toimintaympäristöihin. Etsivää nuorisotyötä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä työllisyysyksikön määräraikaisten etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa.

Erityisnuorisotyön tavoitteena on Laukaan lasten ja nuorten elinolojen parantaminen, oikea-aikainen kohdennettu työ, ongelmien ennaltaehkäisy, yhdenvertaisuus ja nuorten elämänhallinnan parantaminen. Erityisnuorisotyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä niin koulujen kuin vapaa-ajan toimijoiden kanssa.

Palvelupäällikön työkenttään sisältyy tulosityksikön esimiestyön ja hallinto- ja taloustehtävien lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäviä, kuten kunnan hyvinvointityöryhmätyöskentely ja ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyön koordinaatio, sekä nuorisovaltuuston ohjaustyö. Perhekeskustoiminnan koordinaatiota vaativien tehtävien osalta työnkuva kirkastuu hyvinvointialueen organisoitumisen myötä.

Henkilöstösuunnitelma

Vakituisessa työsuhteessa olevien määrä vuonna 2023 on HyPessä 5 henkilötyövuotta: etsivät nuorisotyöntekijät 2 htv, erityisnuorisotyöntekijä 1 htv, varhaisen tuen asiantuntija 1 htv ja palvelupäällikkö 1 htv.

Tarvittaessa määräraikaista lisäresurssia hankitaan ulkopuolisen rahoituksen eli avustusten turvin, mikäli toimintakate sen mahdollistaa.

Lisäksi HyPen tulosityksikön budjettiin on asiakaspalvelujen ostoihin sisällytetty 15.000 euroa Laukaan kunnan ja seurakunnan yhteisen kasvatussihteerin työtä. Tässä on huomioitu kasvatussihteerin työhön kuuluva kuraattorityön osuus, joka sote-uudistuksessa on siirtyvän työn osuus.

Koulutussuunnitelma

HyPen kaikilla työntekijöillä on työhön vaadittu kelpoisuus ja vahva ammatillinen osaaminen. Työntekijöiden muunto-/jatkokoulutautumiseen suhtaudutaan myönteisesti. Työn ohessa suoritettavien tutkintojen tekeminen pyritään mahdollistamaan tarvittavin, joustavin työaikajärjestelyin.

Erilaisia ilmaisia lyhytkoulutuksia suositetaan ja hyödynnetään, esimerkiksi aluehallintoviraston, Into ry:n, Opetushallituksen, THL:n ja perhekeskusverkkoston koulutukset. Nämä koulutukset tarjoavat mahdollisuuden vahvistaa ja syventää ammatillista osaamista työn arjessa. Ajankohtaisia koulutusteemoja vuonna 2023 ovat ainakin oppivelvollisuusasiat, nepsy-lapset ja nuoret, Neuvokas perhe –menetelmä sekä hyvinvointia tukevat ratkaisu- ja voimavarakeskeiset työmenetelmät.

Henkilöstö osallistuu tarpeen mukaan kunnan sisäisiin henkilöstökoulutuksiin. Henkilöstön paloturvallisuuskoulutusta järjestetään voimassa olevan pelastussuunnitelman mukaisesti.

Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan myös alueellisiin koulutuksellisiin tilaisuuksiin, joihin osallistutaan yleensä 1-2 kertaa vuodessa. Ne tarjoavat asiantuntemuksen jakamisen mahdollisuuksia yli kuntarajojen, esimerkkinä etsivien nuorisotyöntekijöiden alueelliset päivät, nuorisotyöpäivät ja asiantuntijafoorumit. Vuoden 2023 osalta keskeinen, myös koulutuksellinen, teema on yhteistyön toteuttaminen hyvinvointialueen sote-palvelujen ja kunnan hyvinvointipalvelujen kesken.

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIKESKUS

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	10,93	12	5	5	5
Määräaikaiset	3,03	0,5			
Yhteensä	13,96	12,5	5	5	5

3.3.3 Kehittämisen painopisteet

Varhaiskasvatuspalvelujen toiminnassa ja kehittämisessä hyödynnetään jatkuvan arvioinnin toteuttamista osana palvelun kehittämistä. Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään erilaisia arvioinnin menetelmiä toimintavuoden aikana. Arviointia toteutetaan erilaisin asiakastytyväisyyskyselyin, kehityskeskusteluin sekä arvioiden yksikkökohtaisia kehittämissuunnitelmia. Arvioinnin tuloksista muodostetaan tavoitteet kuntatason kehittämistyölle. Laukaan varhaiskasvatuksessa on lisäksi käynnistetty erillinen arviointiryhmä, jonka työskentelyn pohjana toimivat Karvin laatuindikaattorit. Kehittämistyötä toteutetaan kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen yhteistyönä mahdollistaen yhdenvertaisen palvelun tuottamisen laukaalaisille lapsiperheille. Vuoden 2023 aikana käynnissä on kaksi laajempaa kehittämishanketta jotka liittyvät kolmitasoisien tuen lakimuutokseen sekä johtamisen ja arvioinnin kehittämiseen varhaiskasvatuksessa. Näiden hankkeiden avulla tarjotaan sekä varhaiskasvattajille että varhaiskasvatuksen esihenkilöille tukea ja työkaluja oman työn kehittämiseen ja kehitetään samalla toimintaa myös kunta- ja yksikkötasoisesti.

Varhaiskasvatuspalvelujen kehittämisen painopistealueet ovat eri palvelumuotojen säilyttäminen tuottamalla laadukasta varhaiskasvatusta sekä kasvun ja oppimisen tukea. Varhaiskasvatuspalvelujen tulee olla laadukkaat, kaikkien saavutettavissa olevat ja niiden tulee vastata monipuolisesti perheiden erilaisiin tarpeisiin. Varhaiskasvatuksessa kehitetään edelleen myös varhaisen tuen toimintamuotoja ja rakenteita yhdessä esi- ja perusopetuksen kanssa. Varhaiskasvatuksen sähköisiä palveluja ja asiointia on kehitetty viime vuosina ja ne edellyttävät kehittämistä myös tulevina vuosina.

Perusopetuksessa vahvistetaan varhaisen tuen toimintamalleja esim. nepsy -toiminnalla, kehittäen kolmiportaisen tuen toimintoja osana VIP-hanketta sekä esi- ja alkuopetuksen rakennetta ja toimintatapoja yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa. Tällä kehitystyöllä tavoitellaan henkilöstön ja toimitilojen käytön tehostamista sekä 5-8 – vuotiaiden esi- ja perusopetuksen oppilaiden yhtenäistä pedagogista opinpolkua sekä henkilöstön ja tilojen yhteiskäytön optimointia. Laajan erityisen tuen tarpeessa olevien lasten määrä on lisääntynyt, mutta samaan aikaan joudutaan tekemään henkilöstökuluihin sopeutuksia. Tämä tulee huomioida myös erityisen tuen palveluiden järjestämisessä.

Henkilöstön koulutus kohdennetaan edelleen erityisesti kolmiportaisen tuen osaamiseen, Nepsy –osaamiseen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetuksen kehittämiseen ja sekä esimiesten osaamisen vahvistamiseen. Työhyvinvoinnin edistämiseksi toteutetaan työhyvinvointikysely, ja tarkistetaan sen pohjalta tehdyt toimenpiteet ja suunnitellaan jatko niiden pohjalta.

Palveluverkkotyö jatkuu edelleen, mutta palveluverkkotyöryhmä on todennut, että Kuhaniemen koulun osalta käynnistetään hankeselvitysvaihe tilaratkaisujen järjestämiseksi. Lisäksi työryhmä on päättänyt, että pohjoisen Laukaan pienten koulujen osalta ennen syksyä 2024 ei ole nähtävissä ratkaisua jolla oppilaiden koulunkäynti olisi taloudellisesti tai toiminnallisesti perusteltua järjestää toisin kuin nyt. Ennen vuoden 2024 talousarviovalmistelun käynnistämistä tehdään esitys mahdollisista kouluverkkoon tehtävistä muutoksista tai vaihtoehtoisesti esitetään palveluverkkotyön jatkamista, kunnes oppilasmäärän kehityssuunta on

selvä ja päätöksenteko perustuu riittäviin pohjatietoihin.

Laukaan lukion ensimmäisenä tavoitteena on kurssitarjonnan monipuolistaminen ja lukiokoulutuksen kiinnostavuuden lisääminen nuorille. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää opetusresurssien kasvattamista niin, että Laukaan lukio saavuttaa Keski-Suomen lukiodien keskimääräisen tason.

Toisena tavoitteena on kehittää opetussuunnitelma mukaisia oppiaineitten rajat ylittäviä, geokansalaisopiston kehittämisen keskeisimpiä painopistealueita on monipuolisen ja erilaisia tarpeita huomioivan kurssitarjonnan turvaaminen Laukaassa taloustilanne huomioiden, sekä yhteistyön tiivistäminen alueen eri toimijoiden kanssa. Elokuussa 2021 yhdessä Lievestuoreen Setlementin kanssa käynnistyneen kehittämishankkeen myötä yhteistyötä tiivistetään erityisesti kunnan sisäisten toimijoiden välillä. Yhteishanke jatkuu vuoden 2024 kesäkuulle saakka. Opinto-ohjelman laadinnassa yhtenä keskeisenä osana hyödynnetään arvioinnin ja asiakastytyväisyyden tuloksia.

Vapaan sivistystyön ja sitä myöten kansalaisopistojen opintoja on valtakunnallisesti lähdeetty kehittämään niin, että ne voidaan jatkossa määrittellä, tunnistaa ja tunnustaa. Sen tarkoituksena on saada opinnoille lisää näkyvyyttä ja laajempaa hyödynnettävyyttä mm. työelämässä ja ammatinopinnoissa. Osaamisperusteinen kurssitarjonta on myös Laukaan kansalaisopiston yhtenä kehittämisen painopistealueena tulevaisuudessa. Osaamisperusteisten kurssien laatimis- ja käyttöönottoprosessi vaatii kuitenkin lisää resurssia, jotta sitä on mahdollista ottaa käyttöön ja toteuttaa.

Sivistyslautakunnan 15.3.2022 hyväksymä kehittämissuunnitelma vuosille 2022 – 26 linjaa kirjastopalveluiden toiminnan kehittämistä. Suunnitelman mukaisesti kirjasto määrittelee vuonna 2023 yhteistyön muodot hyvinvointialueen toimijoiden kanssa ja vie loppuun Leppäveden lähikirjaston ti-
loja koskevan investointihankkeen.

Lisäksi kirjasto kehittää

neerisiä taitoja, yhdessä tekemisen ja ongelmaratkaisun taitoja kehittäviä kursseja. Opintokokonaisuuksien taustalla on työelämän osaamisvaatimusten nopea muutos.

Tavoitteen saavuttamiseksi käytettäneen ulkopuolisia osaamisverkostoja ja hankerahaa. Yhteistyössä ulkopuolisten osaamisverkostojen kanssa kehitetään uudesta opetussuunnitelmasta kumpuavia yhteisiä opetuskokeiluita ja teemoja Laukaan lukiossa.

- monilukutaitotyötä
- asiakkaiden mahdollisuutta omatoimiseen kirjastopalveluiden käyttöön
- digineuvontatoimintaa
- kulttuurista ja yhteiskunnallista vuoropuhelua
- kokoelmia (monipuolisuus, houkuttelevuus, lasten- ja nuortenkirjallisuuteen panostaminen).

Vapaa-aikapalveluissa jatketaan vuonna 2022 aloitettuja kehittämistavoitteita. Kulttuuripalveluiden kehittäminen ja strategiatyön aloittaminen on ollut vuoden 2022 tärkeimpiä tavoitteita. Tätä jatketaan ja vuonna 2023 julkaistaan Laukaan kunnan kulttuuriohjelma ja aloitetaan siihen liittyviä toimenpiteitä.

Toisena tavoitteena on vapaa-ajan olosuhteiden edelleen kehittäminen. Ulkoilureittien käyttö on lisääntynyt ja niiden kehittämistä jatketaan erilaisin hankkein. Lisäksi kehitetään lähiliikunta-alueita entistä monipuolisemmiksi kaikenikäisten kuntalaisten yhteiseksi liikunta – ja kohtaamispaikoiksi. Leppäveden liikuntapuiston ja Koulunmäen lähiliikunta-alueen kehittäminen jatkuvat. Lähi-vuosina oleellista on tukea toiminnan ja tapahtumien kehittymistä uusilla liikuntapaikoilla.

Kolmantena kehityskohtena on palvelukokonaisuuksien kehittäminen pitkällä tähtäimellä. Nuorisotoiminnan kehittäminen aloitettiin vuonna 2022 ja tällä hetkellä vapaa-aikapalveluilla työskentelee nuorisotoiminnassa 4 vakituista vapaa-aikaohjaajaa merkityksellisessä työssä. Toiminnan kehittämiseksi, työn tehostamiseksi ja palveluiden entistä paremmin saavuttamiseksi työtehtäviä jär-

jestellään uudelleen tehtävänimikkeitä ja työnkuvia muokkaamalla siten, että jatkossa vapaa-aikapalveluilla työskentelee yksi nuorisokoordinaattori ja kolme nuoriso-ohjaajaa neljän vapaa-aikaohjaajan sijaan.

Muutos mahdollistaa jo olemassa olevien tehtävien lisäksi uusien toimintatapojen toteutusta, testausta ja käyttöönottoa. Digitaalinen nuorisotyö, liikkuva nuorisotyö sekä koulunuorisotyö ovat tärkeitä painopistealueita nuorisotoiminnassa. Sosiaalisen median hyödyntäminen sekä jalkautuminen nuorten pariin on koettu hyväksi toimintatavaksi niin nuorten kuin työntekijöidenkin mielestä.

Kehitystyössä oleellista on henkilöstön osaamisen kehittäminen, tiedolla johtaminen ja vaikutusten arviointi. Vapaa-aikapalveluissa tulee kerätä tietoa, jonka avulla voidaan ohjata palveluiden kehittämistä tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti. Vapaa-aikapalveluissa jatketaan eÄlytalli-hankkeen aikana testattuja toimenpiteitä, joilla saadaan tietoa liikkujien määrästä liikuntapaikoilla. Kaikilla vapaa-aikapalveluiden kehitetään systemaattista seuranta- ja arviointia sekä palautteen keräämistä.

Keskeisimmät lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen kehittämisen painopisteet vuodelle 2023 liittyvät sote-uudistukseen. Perhekeskustoiminta siirtyy hallinnollisesti 1.1.2023 hyvinvointialueen sote-keskukseen. Kunnan perhekeskuksen ja perhekeskusverkoston hallinnointi on organisoitava niin, että turvataan paikallisen toiminnan sujuva jatkuminen. Lasten, nuorten ja perheiden hyvin-

vointia tukevaa työtä tulee jatkossakin tehdä tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen sote-toimijoiden, kunnan sekä järjestö- ja seurakuntatoimijoiden kanssa. Vuoden 2023 aikana tulee selkiyttää HyPen tulosityksikön hallinnollinen rakenne suhteessa hyvinvointialueeseen sekä kuntaan jääviin muihin hyvinvointipalveluihin. Tähän liittyy myös työntekijöiden työnkuvien ja tehtävien selkiyttäminen, erityisesti palvelupäällikön työn osalta.

Kuntaan jää lakisääteisenä hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen tehtävä, mikä korostaa vahvaa ennalta ehkäisevien palvelujen ja toimenpiteiden kokonaisuutta. Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksessa tämä tarkoittaa työn suuntaamista aiempaa vahvemmin ennalta ehkäiseviin, varhaisen tuen palveluihin sekä erilaisten ennalta ehkäisevien toimintatapojen ja -mallien vahvistamista tiiviissä yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Tästä esimerkkeinä ovat varhaisen vaiheen vanhemmuuden tuki, yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia tukeva koulu- ja oppilaitosnuorisotyö, neuropsykiatrisesti oireilevien (nepsy) lasten ennalta ehkäisevät tukitoimet ja sekä lasten ja nuorten ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö.

Kolmantena kehittämisen painopisteenä on työntekijöiden hyvinvoinnin ja jaksamisen vahvistaminen. Varhaisen vaiheen asiantuntijatyön avulla pystytään konkreettisella tavalla tukemaan lapsityötä tekevien työntekijöiden jaksamista ja hyvinvointia. Toisaalta on turvattava myös HyPen omien työntekijöiden jaksaminen, jotta voidaan välttyä esimerkiksi pitkittyneiltä sairauspoissoiloilta.

3.3.4 Toiminnalliset tavoitteet

Varhaiskasvatus

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<i>Sujuvat arjen kuntapalvelut ja keskeinen talous</i>	<i>Sähköisen asioinnin ja asiakasohjauksen kehittäminen osana suju-</i>	<i>Asiakkailta ja henkilöstöltä kerätään säännöllistä palautetta erilaisin kyselyin.</i>	<i>Sähköisiä palveluja on kehitetty vuodesta 2020 alkaen. Uusia, työtä sujuvoittavia</i>

	<p>van asiointin kehittämistä ja kuntastrategian tavoitteita.</p>		<p>järjestelmiä on otettu käyttöön ja niillä on parannettu esimerkiksi henkilöstön työvuorosuunnittelua. Vuoteen 2024 mennessä varhaiskasvatuksen Effica-järjestelmä poistuu käytöstä, ja järjestelmän korvaa EdLevo-sovelus, joka tulee korvaamaan edellisen järjestelmän.</p>
<p>Hyvinvoivat työyhteisöt ja palvelukulttuurin kehittäminen</p>	<p>Hyvinvoiva henkilöstö laadukkaana varhaiskasvatuksen tuottajana.</p> <p>Henkilöstön jaksamisen ja työhyvinvoinnin edistäminen. Henkilöstön pysyvyyden turvaaminen ja rekrytoinnin parantaminen.</p>	<p>Säännölliset työhyvinvointikyselyt ja kehityskeskustelut. Palautteiden säännöllinen käsittely työyhteisö- ja koko varhaiskasvatuksen tasolla.</p> <p>Henkilöstön toteuttama itsearviointi osana oman työn kehittämistä.</p> <p>Yksikkökohtaiset toiminta- ja kehittämissuunnitelmat</p>	<p>Henkilöstön tukeminen osana koronapandemijäsen ajasta palautumista.</p> <p>Riittävät resurssit ja toimiva varahenkilöjärjestelmä toiminnan ja laadun varmistajana.</p>

Perusopetus

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<p>Sujuvat arjen kuntapalvelut ja kestävä talous</p>	<p>Osaamisen ja toimintamallien kehittäminen tuen tarpeissa olevien lasten osalta: HyvinvointiOPS, poissaoloihin puuttumisen malli, nepsy-tsempparitointi, VIP-verkoston hanke, tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus</p>	<p>Oppilaiden poissaolojen seuranta</p> <p>Kouluterveyskysely</p> <p>Peruskoulun päättäneiden sijoittuminen toiselle asteelle</p>	<p>Poissaolojen seurantarjestelmä on käytössä ensimmäistä vuotta.</p> <p>Hyvinvoinnin vuosikello on käytössä ensimmäistä vuotta, tavoitetaso on että hyvinvoinnin paraneminen näkyy kouluterveyskyselyssä ja koulujen omista arvioinneissa.</p> <p>Peruskoulun päättäneiden tavoitetaso 100% sijoittuminen toiselle asteelle.</p>
<p>Hyvinvoivat työyhteisöt ja palvelukulttuurin kehittäminen</p>	<p>Osallistutaan työyhteisöhyvinvointikyselyyn.</p> <p>Toteutetaan edellisen työhyvinvointikyselyn pohjalta tehdyt toimitasuunnitelmat.</p> <p>Tuetaan johtamistyötä.</p>	<p>Työhyvinvointikyselyn tulokset verrattuna edellisiin tuloksiin.</p> <p>Toteutuneet toimenpideohjelmat.</p> <p>Palautekysely esihenkilöille johtamisen tuesta.</p>	<p>Lähtötaso: edelliset työhyvinvointikyselyn tulokset.</p> <p>Tavoitetaso: Parempi työhyvinvointi</p>

Lukio

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<p>Positiivisesti ja palvelen:</p> <p>1) Tarjoamme lämminhenkisiä ja kannustavia kohtauksia niin opiskelijoille kuin opettajille lukion arjessa.</p> <p>2) Työyhteisömme on rohkaiseva, myönteinen ja työntekijöitä arvostava.</p>	<p>1) Tavoitteeseen pyritään mm. tarjoamalla opiskelijoille yliopiston tunne- ja vuorovaikutuskoulutusta vuosittain. Opettajat osallistuivat vastaavaan koulutukseen lv 2021-22.</p> <p>2) Tavoitteeseen pyritään kaikissa kohtaamisissa lukion arjessa.</p>	<p>1) Opiskelijoiden kouluterveyskysely ja kouluun koskevat erilaiset palautekyselyt (määrälliset ja tarkentavat laadulliset kyselyt).</p> <p>2) Opettajille tarjotut vuosittaiset henkilökyselyt.</p>	

Kansalaisopisto

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite vuonna 2022	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<p>Sujuvat arjen kunta- palvelut ja kestävä talous</p>	<p>Kurssitarjontaa monipuolisesti kouluikäisistä kaikenikäisiin aikuisiin aliedustetut ryhmät huomioiden.</p> <p>Laadukkaita ja kehittyviä opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia koko aikuisväestölle.</p>	<p>Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot</p> <p>Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot.</p>	<p>Asiakaspalautteen ja arvioinnin tuloksia hyödynnetään seuraavan lukuvuoden ja opinto-ohjelman suunnittelussa.</p> <p>Laadukas ja monipuolinen kurssitarjonta eri ainealuksissa kurssiarviointia hyödyntäen ja olemassa olevien yhteistyökumppaneiden kanssa. Kurssitarjonnasta tiedottaminen olemassa olevissa tiedotuskanavissa.</p>

<p><i>Hyvinvoivat työyhteisöt ja palvelukulttuurin kehittäminen</i></p>	<p><i>Hyvinvoiva, ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö laadukkaiden kansalaisopistopalvelujen tuottajana.</i></p>	<p><i>Säännölliset kehityskeskustelut ja yhteydenpito henkilöstöön, sekä säännöllisesti toteutetut (tuntiopettajien) palautekyselyt ja niiden tulosten arviointi.</i></p> <p><i>Koulutuksiin osallistuminen</i></p> <p><i>Kansalaisopiston kehittämissuunnitelma, ja tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma</i></p>	<p><i>Riittävät henkilöstö- ja kouluttautumisresurssit sekä mahdollisuudet työhyvinvoinnista huolehtimiseen.</i></p>
---	--	--	--

Vapaa-aika-palvelut

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<p><i>Sujuvat kuntapalvelut ja kestävä kuntatalous:</i></p> <p><i>Sähköisten palvelujen ja viestinnän kehittäminen kustannustehokkaasti ja kuntastrategian mukaisesti</i></p>	<p><i>Sähköisten palvelujen kehittäminen osana sujuvaa asiakaspalvelua sekä järjestö- ja yritys-yhteistyötä. Monipuoliset viestintäkanavat palveluista tiedottamiseen, palautteen keräämiseen sekä asukkaiden osallistamiseen.</i></p> <p><i>Talouden aktiivinen seuranta</i></p>	<p><i>Arviointikyselyt ja asiakaspalautteet.</i></p> <p><i>Palautepalvelun käyttömäärät.</i></p> <p><i>Nettisivujen ja some-kanavien kävijämäärät.</i></p> <p><i>Yksikköjen ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat ja niiden seuranta ja arvioinnit</i></p> <p><i>Yksikköjen ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat, talousarviot ja tilinpäätökset.</i></p> <p><i>Tilastoaineistot, tilojen käyttäjämäärät, tapahtumien kävijämäärät.</i></p>	<p><i>Lähtötaso: Vapaa-aikatoimen tilapalvelut ovat paperin ja sähköpostin varassa. Vapaa-aikatoimen tiedotus on kapeaa.</i></p> <p><i>Tavoitetaso: Vapaa-ajan tilapalvelut toimivat sähköisesti (pts). Vapaa-aikapalveluista saa monipuolisesti tietoa eri kanavista. Kuntalaisilla, järjestöillä ja yrityksillä on useita palautteen antamisen ja osallistumisen tapoja.</i></p>
<p><i>Hyvinvoivat työyhteisöt ja palvelukulttuurin kehittäminen</i></p>	<p><i>Hyvinvoivat työntekijät, jotka tuottavat ja kehittävät monipuolisia laadukkaita vapaa-ajan palveluita kuntalaisille</i></p>	<p><i>Asiakaspalaute, toteutuneet yhteistyömuodot, kehittämishankkeiden määrä ja niiden vaikuttavuuden arviointi.</i></p>	<p><i>Kehittämistyön ja –hankkeiden avulla pystytään tekemään palveluita paremmin näkyväksi sekä osallistamaan kuntalaisia entistä paremmin toimintaan.</i></p>

		<p><i>Tilastoaineistot, tilojen käyttäjämäärät, tapahtumien kävijämäärät, toiminnan määrä.</i></p> <p><i>Asiakaspalauteet ja kyselyt.</i></p>	
--	--	---	--

Hyvinvointi- ja perhekeskus

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<p><i>Pidemmälle ja positiivisesti</i></p> <p><i>Sujuvat arjen kuntopalvelut</i></p>	<p><i>Laukaan lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikön hallinnon organisoiminen ja työntekijöiden työnkuvien ja tehtävien selkiyttäminen.</i></p>	<p><i>Laukaan sivistyspalvelujen hallinto-organisaation rakennekaavio</i></p> <p><i>Työnkuvaukset</i></p> <p><i>Henkilöstön palaute</i></p>	<p><i>Lähtötaso: Tulosityksikön hallinnon organisoituminen ja palvelupäällikön työnkuva tehtävineen ovat sote-uudistuksen myötä epäselvät.</i></p> <p><i>Tavoitetaso: Tulosityksikön hallinnollinen organisoituminen ja palvelupäällikön työnkuva tehtävineen ovat selvät.</i></p>
	<p><i>Ennalta ehkäisevien, varhaisen tuen palvelujen ja toimintamuotojen vahvistaminen tiiviissä yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.</i></p>	<p><i>Asiakas-/osallistujamäärät</i></p> <p><i>Toteutuneiden tapahtumien määrä</i></p> <p><i>Toiminnan toteutukseen osallistuneiden kolmannen sektorin toimijoiden määrä.</i></p> <p><i>Asiakaspalaute</i></p>	<p><i>Lähtötaso: Tulosityksikössä tehdään ennalta ehkäisevää työtä mutta paljon myös jo hyvin korjaavan vaiheen työtä.</i></p> <p><i>Tavoitetaso: Työn painopiste on aidosti ennalta ehkäisevässä työssä ja sitä tehdään tiiviissä yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.</i></p>
<p><i>Hyvinvoivat työyhteisöt</i></p>	<p><i>Työntekijöiden hyvinvoinnin ja jaksamisen vahvistaminen</i></p>	<p><i>Sairauspoissaolot</i></p> <p><i>Työhyvinvointikysely</i></p> <p><i>Kehityskeskustelut</i></p> <p><i>Asiakaspalaute varhaisen tuen asiantuntijan työstä</i></p>	<p><i>Lähtötaso: Työssä on paljon kuormittavuustekijöitä, jotka vaikuttavat työntekijöiden jaksamiseen ja siten myös työmotivaatioon. Työn ja muun elämän yhteensovittaminen haastaa, aiheuttaa välillä pitkiäkin sairauspoissaoloja.</i></p>

			<p><i>Tavoitetaso: Työn kuormittavuudesta huolimatta työntekijät jaksavat työssään hyvin ja ovat motivoituneita. Pitkät sairauspoissaolot ovat vähentyneet.</i></p>
--	--	--	---

3.3.5 Riskienhallinta

Varhaiskasvatuspalvelujen merkittävin kustannuserä ovat henkilöstökustannukset ja ne ovat suoraan riippuvaisia lasten ja perheiden palvelutarpeista. Henkilöstön äkilliset sairauspoissaolot ovat olleet suurena toiminnan toteuttamisen haasteena viime vuosina. Koronaohjeista johtuen poissaolojen osalta ohjeet ovat olleet tiukat ja pidentäneet sairauspoissaolojen kestoja. Riskienhallinnan tärkein keino on ajantasaiset ennakointi- ja ennusteisiin perustuva varhaiskasvatuspaikkojen suunnittelu. Varhaiskasvatuksessa riskinä on palvelutarpeen kysynnän ennakoitua suurempi tarve.

Perusopetuspalveluissa merkittävin kustannuserä ovat henkilöstökustannukset, ja ne ovat suoraan riippuvaisia annetun opetuksen määrästä. Usean vuoden ajan opetuksen määrä ja erityisesti erityisen tuen sekä oppilaiden ohjaajapalveluiden järjestäminen nykyisessä laajuudessa on ollut valtion kohdeavustuksien varassa. Tämän rahoituksen loppuessa tai vähetessä toiminta pitäisi sopeuttaa vähenevään rahoitukseen. Riskienhallinnan tärkein keino on ajantasaiset oppilasennustetiedot, ja niihin perustuvat arviot opetusryhmien muodostamisesta ja annettavan opetuksen määrästä. Ennusteet on tehty keväällä 2022, ja ne perustuvat väestörekisterin syntyvyys- ja osoitetietoihin. Tiedot tarkistetaan keväällä 2023 ennen sivistyslautakunnan päätöstä lukuvuoden 2023-2024 opetusresursseista.

Oppilasmäärän muutokset liittyvät myös muihin suuriin kustannuseriin palvelujen ostoissa, kuten koulukuljetuksissa ja ruokapalvelukuluissa.

Perusopetuspalveluissa jokaisen tulosityksikön esimies vastaa oman tulosityksikkönsä pysymisestä talousarvion raamissa ja seuraa toteumaa kuukausittain. Osana koko sivistystoimen talousseurantaa koonti perusopetuspalveluiden toteumaennusteesta tehdään neljännesvuosittain perusopetuksen suunnittelijan toimesta.

Lukiokoulutuksen järjestämiseen liittyvistä riskeistä keskeisimpiä ovat akuutit hätätilanteet ja uhkat. Lukion toiminnan sujuvuuteen vaikuttavat myös esimerkiksi koronan kaltaiset epidemiat. Mahdollisiin akuutteihin uhkiiin valmistaudutaan vuosittain opetushenkilöstöä ja opiskelijoita perehdyttämällä. Lisäksi koronan kaltaisten epidemioiden tms. vaikutuksista mahdollisiin poikkeaviin opetusjärjestelyihin ja ylioppilaskirjoitusten koejärjestelyihin tiedotetaan pikimmiten.

Kansalaisopiston toiminnan järjestämiseen keskeisimmin vaikuttavia riskejä ovat äkilliset kriisi- ja uhkatilanteet ja niihin varautuminen, esimerkiksi koronaviruksen kaltaiset epidemiat. Riskejä pyritään hallitsemaan tiedottamalla ja ohjeistamalla poikkeustilanteen toimintatavoista sekä mahdollisuuksien mukaan varautumalla mm. etäopetukseen siirtymiseen. Henkilöstölle pyritään tarjoamaan koulutusta toiminnassa tapahtuvien muutosten haltuunottoon.

Riski kirjaston toiminnalle on 20-vuotias kirjastoauto, joka on käyttöikänsä lopussa. Äkilliset rikkoantumiset tuovat käyttökatoja palveluun ja aiheuttavat korjauskuluja, jotka syövät yhä suuremman osuuden kirjaston toimintarahoista. Riskiin varaudutaan mahdollisuuksien mukaan ennakoivilla huoltotoimenpiteillä.

Vapaa-aikapalveluissa koronatilanteeseen liittyvät riskit tulee huomioida myös vuonna 2023. Työmuotoja ja palveluntarjontaa järjestetään niin, että toimintaa pystytään toteuttamaan turvallisesti ja tarpeen mukaan etäyhteyksiä ja sähköisiä järjestelmiä hyödyntäen. Riskinä pitkittyneen koronatilanteen myötä on henkilöstön riittävyys, kuormittuminen ja turhautuminen sekä riittämättömät resurssit koronatilanteen vaatimiin toimiin nähden. Henkilöstön hyvinvointiin ja jaksamiseen on panostettava, jotta palveluja voidaan kehittää. Henkilöstön hyvinvoinnin seuranta ja tukemista

toteutetaan yhteisin kyselyin henkilöstöhallinnon kanssa sekä ennen kaikkea arkipäivän vuorovaikutuksessa. Säästötoimenpiteet aiheuttavat myös toimenpiteitä, joihin on syytä varautua. Nämä voivat vaikuttaa mm. palveluiden järjestämiseen, olosuhteiden kunnossapitoon ja henkilöstön hyvinvointiin.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen toiminnassa keskeisimmät riskit ovat erilaiset akuutit kriisi- ja uhkatilanteet. Henkilöstöä tiedotetaan, ohjeistetaan ja koulutetaan oikeanlaisista toimintatavoista ja –malleista kyseisissä tilanteissa. Uudessa toimitilassa uhkaavia tilanteita varten on

käyttöön otettu sähköinen hälytyskutsujärjestelmä. Koronapandemian kaltaisia tautiriskejä varten työskentelyssä on huomioitu myös etäyhteyksien hyödyntäminen.

Riskinä lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen työssä on henkilöstön liiallinen kuormittuneisuus sekä riittämättömät resurssit asiakastarpeisiin nähden. Henkilöstön hyvinvointia ja jaksamista on seurattava säännöllisesti ja erilaisia tukitoimia, työjärjestelyjä ja koulutusta on järjestettävä tarpeen mukaisesti.

3.3.6 Tunnusluvut

Varhaiskasvatus

Tunnusluvut	TP2020	TP2021	TA2022	TA2023
0-6 vuotiaat lapset kunnassa. Kuntarekisteri –Efficatietojärjestelmä	1708	1602	1555	1520
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä *	1108	1088	1100	1050
- % 0-6 vuotiaista	64,8%	67,4%	70,7%	69%
- kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	535	529	550	520
- yksityisessä ostopalveluissa	37	38	40	45
- palvelurahalla	536	521	510	485
Esiopetus yhteensä	255	244	210	190
- kunnallisessa esiopetuksessa	129	131	110	113

- yksityisessä ostopalvelussa	6	13	10	7
- palvelurahalla esiopetuksessa	120	100	90	70
Kerhotoiminta 2-5v, palveluraha	56	71	80	70
Lasten kotihoidon tuki, lapsia 31.12	345	345	270	250
Muille kunnille myytävät varhaiskasvatuspaikat		11	10	9
Muilta kunnilta ostetut varhaiskasvatuspaikat		9	9	8

*Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä ei sisällä kerhotoiminnan lapsia

Perusopetus

Oppilaskohtaiset kustannukset	TP2019	TP2020	TP 2021	TA 2022	TA2023
Perusopetuksen oppilasmäärä luokat 1-9	2727	2803	2822	2823	2862
Vuosiviikkotunnit/kevätlukukausi	4841	4934	5078	5078	5303
Koulujen esiopetuksen oppilaiden määrä	98	71	94	90	87
Esiopetuksen kustannukset euroa/esiopetuksen oppilas	7026	8984	6941	7011	9017
Iltapäivätoimintaan osallistuvien oppilaiden lukumäärä	239	208	212	230	220
Iltapäivätoiminnan ohjaustuntien määrä	17023	13435	20941	18500	18500
Kuljetusoppilaiden määrä	928	949	959	923	971
Koulukuljetuskustannukset euroa / kuljetusoppilas	1845	1361	1792	1600	1814
Kiinteistömenot euroa / oppilas	1817	1854	2098	2048	2277

Ruokapalvelumenot euroa / oppilas	604	580	590	608	621
Vuosiviikkotuntien määrä/oppilas (kevätlukukausi)	1,78	1,72	1,80	1,8	1,85
Kustannukset / vuosiviikkotuntia	4791	4927	5813	5015	5120
Perusopetuksen kustannukset euroa / oppilas	8506	8188	9029	8689	9206

Kansalaisopisto

TUNNUSLUVUT	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Kansalaisopisto			
Vaikuttavuusnäkökulma			
Opetustuntien määrä	6417	6200	6200
Kurssilaisten määrä (brutto)	2566	2900	2900
Asiakasnäkökulma			
Opintoryhmien määrä	259	250	250
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	10	12	12
Prosessinäkökulma			
VO=valtionosuus (valtionosuustunnit)	271.407	260.000	260.000
Käyttökustannukset/ opiskelija (VO huomioiden)	189 (83)		
Kustannukset/oppitunti (VO huomioiden)	76 (33)		
Taiteen perusopetus			
Vaikuttavuusnäkökulma			
Opetustuntien määrä	631	600	600
Kurssilaisten määrä	190	180	180
Asiakasnäkökulma			
Opintoryhmien määrä	22	19	19
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	9	9	9
Prosessinäkökulma			

Käyttökustannukset/ opiskelija	84		
Kustannukset/oppitunti	25		

Kirjastopalvelut

Tunnusluku	TP2021	TA2022	TA2023
Kirjastokäynnit	141000	160000	150000
Aukiolotunnit	13000	16000	16000
Lainautapahtumat	340000	320000	320000
Lainaaajat	6500	7600	6500
Lainat / asukas	18	18	18
E-aineistojen käyttökerrat	41000	37000	43000
Ryhmien opetustunnit	47	100	100
Tapahtumat	46	100	100
Kirjastoaineisto, kpl	111000	115000	108000
Vuosihankinta, kpl	4700	4900	4300
Bruttomenot / asukas (€)	51	53	52
Aineistomenot / asukas (€)	6	7	6

Vapaa-ajan palvelut

TUNNUSLUVUT	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TA2023
Vapaa-ajan palvelut				
Henkilökunta: vakinaiset	14,6	16,3	16,7	17,7
Määräaikaiset: nuorisotalon kerho-ohjaajat, iltavalvojat, lastujen ajajat, liikunnanohjaajat	38	40	40	40

Kesätyöntekijät, uimaopettajat, leiri- ja urheiluohjaajat	68	80	75	75
Järjestö avustukset/määrä	20	20	30	30
Jaetut avustukset (€)	75000	75000	138000	138000
Terveysliikunta: osallistuneet/määrä	8325	7500	7500	14 000
Leirit: osallistuneet/määrä	418	700	650	700
Uimakoululaiset, urheilu- ja kerhotoiminta/käyntikerrat sekä kyläillat ja järjestöpalaverit	3114	3000	3000	3200
Vapaa-ajan tilapalvelut				
Liikuntasalit: käyttövuorot/viikko	267	290	300	300
Kuntasalit: käyntikerrat/vuosi	14047	25000	25000	25000
Multamäen leirikeskus: käyttöpäivät/vuosi	190	270	280	290
Nuorisopalvelut				
Vapaa-aikatalot: käyttökerat/nuorisotoiminta/vuosi	5378	10000	8000	9000
Käyttökerrat, muut/vuosi	1427	1600	1600	1600
Työpajatoiminta	6200	7000	7000	7000

3.4 Tekniset palvelut

Tekninen palvelualue käsittää viisi tulosyksikköä: hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut, yhdyskuntatekniset palvelut, tilapalvelu, ruoka- ja puhtauspalvelut sekä ympäristövalvonta.

Teknisellä palvelualueella toimii kaksi lautakuntaa: tekninen lautakunta ja lupa- ja valvontalautakunta. Palvelualueen viidestä tulosyksiköstä hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut, yhdyskuntatekniset palvelut, tilapalvelu, sekä ruoka- ja puhtauspalvelut kuuluvat teknisen lautakunnan

toimialaan. Lupa- ja valvontalautakunnan toimiala käsittää ympäristövalvonnan tulosyksikön.

Teknisen toimen perustehtävänä on toteuttaa ja tukea kunnan sisäistä ja ulkoista palvelutuotantoa. Tavoitteena on kehittää ja rakentaa kunnan infraa, rakentaa ja ylläpitää laadukkaita toimitiloja sekä tarjota ruoka- ja puhtauspalveluja kunnan eri toimialoille. Palvelujen tuottamisessa kiinnitetään huomiota suunnitteluun ja rakentamisen laatuun ja asiakaslähtöiseen toimintatapaan.

3.4.1 Talous

Tekninen palvelualue koostuu pitkälti tukipalveluita tuottavista yksiköistä. Tulot koostuvat suurelta osin muilta hallintokunnilta sisäisinä siirtoina saatavista tuloutuksina. Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa vuoden 2023 alusta. Teknisellä toimialalla muutoksella on suurimmat vaikutukset tilapalvelussa, kun nykyiset sote-toimitilat vuokrataan hyvinvointialueelle. Vuokran määrittely on hoidettu vuokrasetuksen määräysten mukaisesti, mutta asioita on vielä kesken ja yksityiskohtia sovitettavana ennen vuoden vaihdetta. Puhtauspalveluissa hyvinvointialueiden kiinteistöjen siivoukset hoitaa ulkopuolinen toimija, joka tekee siivouksesta omat sopimuksensa hyvinvointialueen kanssa. Tämän myötä ostopalvelun määrä puhtauspalveluissa vähenee nykyisestä. Ruokapalvelukeskus toimii vuoden vaihteessa vain maanantaista perjantaihin, kun seututerveyskeskuksen ja perusturvan yksiköiden ruokahuolto siirtyvät hyvinvointialueen vastuulle.

Pelastuslaitoksen siirtyminen hyvinvointialueelle supistaa hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelujen tulosyksikön talousarvion puoleen entisestä.

Talousarvion laadinnassa menokehitys on pyritty pitämään maltillisena, mutta infran ja toimitilojen voimakas kasvu nostavat tilojen ja alueiden ylläpitoon tarvittavia määrärahoja. Säästöjä haetaan luopumalla käytöstä poistuneista ja kunnalle tarpeettomista tiloista. Vuoden 2023 talousarvion

laadintavaiheessa rakennusten myyntiin ei ole varattu myyntituotto-odotuksia markkinatilanteen vuoksi. Tarpeettomien tilojen ja rakennusten myyntitoimia kuitenkin jatketaan suunnitellusti. Myynnin myötä näiden tilojen käyttö- ja hoitokustannukset jäävät pois ja vähentävät palvelualueen kuluja myös tulevina vuosina. Myynnin lisäksi kiinteistöistä luopumisen keinona on rakennuksen purku. Kiinteistöistä luopumisen kokonaisuudesta päättää kunnanhallitus.

Maailmantilanteesta johtuva hintojen nousu ja lukuisat epävarmuustekijät ovat vaikeuttaneet talousarvion laadintaa ja esimerkiksi sähkön hinnan nousun vuoksi on kiinteistöjen energiamäärärahoja syksyn aikana lisätty, mikä sisäisen laskutuksen kautta vaikuttaa kaikkien palvelualueiden talouteen. Toisaalta rakentamisen hiljentymisen vuoksi myöskin tuloja saadaan vähemmän.

Talouden sopeuttamisen seurauksena vuoden 2023 talousarvio kattaa vain välttämättömät menot. Kehittämistoimia, joihin tarvitaan asiantuntijapalveluita tai esim. uusia ohjelmistoja, on jouduttu karsimaan. Toiminnan kehittämistä tehdään omana työnä ja prosesseja hiotaan entistä sujuvammiksi, jotta lisääntyvä työ määrä pystytään hoitamaan nykyisellä henkilöstöllä. Tekniikassa hankintojen määrä on suuri ja kustannustehokkuutta haetaan hankintaprosessien onnistuneella läpiviennillä.

Tekniset palvelut, talous	TP 2021	TA/M 2022	TA 2023	Muutos 2022-2023	
1000 euroa				euroa	%
Toimintatulot					
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	133,5	106,8	92,1	-14,7	-13,8 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	492,5	450,0	389,0	-61,0	-13,6 %
Tilapalvelu	13 017,1	14 191,6	15 378,4	1 186,8	8,4 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 599,0	4 951,6	4 365,3	-586,4	-11,8 %
Ympäristövalvonta	805,9	832,3	795,8	-36,5	-4,4 %
Yhteensä	19 048,0	20 532,3	21 020,5	488,2	2,4 %
Toimintamenot					
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	3 070,7	3 291,6	1 475,2	-1 816,4	-55,2 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	2 295,1	2 313,7	2 464,0	150,3	6,5 %
Tilapalvelu	9 488,2	10 169,4	10 889,2	719,8	7,1 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 298,1	4 912,7	4 373,4	-539,2	-11,0 %
Ympäristövalvonta	1 703,0	1 859,5	1 898,7	39,2	2,1 %
Yhteensä	20 855,1	22 546,8	21 100,5	-1 446,4	-6,4 %
Toimintakate*					
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	-2 937,2	-3 184,8	-1 383,1	1 801,7	-56,6 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	-1 802,6	-1 863,7	-2 075,0	-211,3	11,3 %
Tilapalvelu	3 528,9	4 022,2	4 489,2	466,9	11,6 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	300,9	39,0	-8,1	-47,1	-120,9 %
Ympäristövalvonta	-897,1	-1 027,2	-1 102,9	-75,7	7,4 %
Yhteensä	-1 807,1	-2 014,5	-80,0	1 934,5	-96,0 %

Toiminnan tehostamista hankaloittaa erilaisten ohjelmien yhteensopimattomuus. Tietoja ja tiedostoja joudutaan manuaalisesti siirtämään ohjelmasta toiseen, mikä vie aikaa muilta työtehtäviltä.

Uudet ohjelmaversiot ovat sujuvoittaneet työtä, mutta eri ohjelmien integrointia uuteen asianhallintajärjestelmään vielä odotellaan.

3.4.2 Palvelujen järjestäminen

Hallinto, suunnittelu- ja paikkatietopalvelut

Hallinto ja talous –tulospaikka vastaa teknisen palvelualueen hallinto- ja talouspalveluista. Tehtäviin kuuluvat teknisen lautakunnan päätösten valmistelu ja päätösten toimeenpanotehtävät yhdessä palvelualueen yksiköiden kanssa. Yksikkö vastaa hallinnon ja talousasioiden koordinoimisesta, talousseurannasta ja raportoinnista.

Teknisellä palvelualueella tehdään paljon hankintoja. Vuosittain kilpailutetaan 20-30 rakentamiseen, kunnossapitoon ja palvelunhankintaan liittyviä hankintoja. Hankinnasta vastaa kukin yksikkö itse, mutta hankintojen yleinen koordinaatio hoidetaan hallinnon ja talouden yksikössä hankinta-asiantuntijan toimesta. Kunnan käytössä on sähköinen Clouidia kilpailutusjärjestelmä, jonka suunnitteluosio on otettu käyttöön vuonna 2022 ja

vuoden 2023 alusta hankinnoista syntyvät sopimukset tallennetaan cloudian sopimushallinta-osiin. Vuoden 2023 aikana perehdytetään henkilöstöä Cloudian uusien ohjelmien ja Cloudian kilpailutusjärjestelmän käyttöön entistä laajemmalla mitalla, jotta ohjelmasta muodostuisi hyvä apuväline arjen työntekoon. Vuodelle 2023 on luvassa myös koulutusta ja kertausta hankintalainsäädäntöön. Koulutus tulee tarpeeseen varsinkin uusille työntekijöille.

Yksikön vastuulla ovat myös asuntoviranomaisen tehtävät, joihin liittyy mm. asukasvalintojen valvontaa, lausuntoja ja raportointia. Asumisoikeusasuntoihin liittyvät valinta- ja luovutushintapäätökset siirtyvät uuden asumisoikeuslain myötä Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen hoidettavaksi vuoden 2023 syksyllä.

Yhdyskuntatekniikan suunnittelupalveluiden tulospaikka vastaa uusien alueiden ja peruskorjattavien kohteiden suunnitelmista ja kustannusarvioista. Yksikössä seurataan käyttötalouden ja investointien määrärahojen riittävyyttä. Käyttötalouden ja investointien talousraportit esitellään lautakunnalle neljännesvuosittain.

Kunnan omana työnä rakennettavien vesihuoltoverkostojen toteutuneet rakennuskustannukset

Tekniset palvelut	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muutos 2012-2023	
				euroa	%
Avustukset yhteisöille	259 344	262 000	262 000	0	0,0
Vesihuoltoavustukset	10 000	10 000	10 000	0	0,0
Vesistöjen kunnostusavustus	7 554	10 000	10 000	0	0,0
Yksityistieavustukset	160 993	160 000	160 000	0	0,0
Palvelu- ja asiointiliikenne *	80 797	82 000	82 000	0	0,0
Yhteistoimintaosuudet	1 980 010	2 365 910	657 000	87 000	3,7
Keski-Suomen pelastuslaitos	1 459 490	1 795 910		0	
Joukkoliikenne	520 520	570 000	657 000	87 000	15,3
Avustukset ja yhteistoimintaosuudet yht.	2 239 354	2 627 910	919 000	-1 708 910	-65,0

on kirjattu vuoden 2022 alusta alkaen käyttötalouden puolelle omille kustannuspaikoilleen ja kertyneet kulut laskutettu täysimääräisenä Laukaan Vesihuolto Oy:ltä.

Merkittävimmät suunnittelu- ja toteutuskohteet painottuvat vuonna 2023 katujen saneerauksiin Kirkonkylällä ja Leppävedellä. Elyn ja kunnan yhteisesti rahoittamia hankkeita pyritään edistämään mahdollisuuksien mukaan.

Paikkatietopalvelut –tulospaikka ylläpitää asema-kaavan pohjakarttaa ja johtokarttaa sekä tuottaa laadukasta kartta- ja paikkatietoaineistoa kunnan eri yksiköiden, sidosryhmien ja kuntalaisten käyttöön.

Maastomittauksia tehdään kunnan omia tarpeita (infrarakentaminen, kiinteistönmuodostus, kaa-voitus), rakentamisen ohjaamista (rakennuspaikkojen merkintä) ja maa-aineslupien valvontaa varten.

Yksikkö vastaa myös kuntarekisteri- ja paikkatietojärjestelmässä olevien aineistojen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä ohjelmistoympäristön toimivuudesta ja kehittämisestä omalta osaltaan sekä toimii näiden lähitukena ja -kouluttajana.

*valtionapu vähennetty

Tulosyksikön vastuualueeseen kuuluvat usean kunnan yhteistyönä hoidettavat viranomaistehtävät ja toiminnot joukkoliikenteen ja jätehuollon alueella. Tekninen hallinto osallistuu Jyväskylän kaupungin organisaatiossa toimivien seudullisten toimielimien, joukkoliikennejaoston ja jätelautakunnan, ohjausryhmien työskentelyyn.

Jyväskylän seudun **joukkoliikenteen** käytännön järjestämistehtävistä vastaa Jyväskylän kaupunki. Päätävänä elimenä joukkoliikenneasioissa toimii joukkoliikennelautakunta, jossa Laukaalla on kaksi jäsentä. Korona aiheuttaman matkamäärien notkahduksen jälkeen ovat matkamäärät lähteneet jälleen nousuun ja paikallisliikenteen matkamäärien uskotaan jatkavan kasvuaan vuonna 2023. Matkamäärien arvioidaan kasvavan 10 % kuluvan vuoden tasosta.

Joukkoliikenteen tärkeimpiä tulonlähteitä ovat asiakastulot sekä valtionavustukset. Menoja syntyy liikennöinnistä, joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksista ja seutuliikenteen nousukorvauksista. Paikallisliikenteen kustannuksissa jakoperusteena käytetään kuntien vuoden 2021 toteutuneita matkustajamääriä. Laukaan osuus matkoista oli 6,5 prosenttia. Hallinnon ja erilaisten kehitysprojektien kuluissa jakoperusteena on kuntien asukasluku, josta Laukaan osuus on 10,82 prosenttia.

Polttoaineen vuonna 2022 toteutuneet hinnankorotusten arvioidaan vaikuttavan kustannusten

Henkilöstösuunnitelma

HALLINTO, SUUNNITTELU JA PAIKKATJETOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HTV (palkallinen työpanos)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Vakituiset	7,3	7,3	7,1	7,1	7,1
Määräaikaiset	0,08				
Yhteensä	7,38	7,3	7,1	7,1	7,1

nousuun noin 7 %. Näin laskettuna Laukaan kunnan joukkoliikenteen maksuosuus vuodelle 2023 on 670.000 euroa.

Liestuore-Laukaan –linja ja viisi asiointireittiä ovat kunnan järjestämää sisäistä liikennettä. Liikennöinti näillä reiteillä kilpailutettiin vuonna 2021 ja hankintasopimuksen mukaisesti ensimmäinen hinnantarkistus tehdään elokuussa 2023, mikä on otettu huomioon määrärahavaruudessa. Korona on vaikuttanut matkustajamääriin myös näillä reiteillä, eivätkä määrät ole palautuneet kaikilta osin ennalleen.

Liestuore-Laukaa linjan kustannuksiksi vuodelle 2023 on laskettu 99.000 euroa, josta valtionavun jälkeen on arvioitu jäävän kunnan maksettavaksi 60.500 euroa. Asiointireittien kustannuksiin on ensi vuodelle varattu 21.500 euroa.

Vesihuoltoavustuksia on viime vuosina haettu harvakseltaan ja määrärahaa on jäänyt käyttämättäkin. Vuonna 2019 vesihuoltoavustusten rinnalle otettiin käyttöön vesistöjen kunnostusavustus. Avustuksella on ollut enemmän kysyntää kuin määrärahaa on ollut käytössä. Vuodelle 2023 esitetään 10.000 euroa vesihuoltoavustuksiin ja 10.000 euroa vesistöjen kunnostukseen, kuten tänäkin vuonna.

Yksityistieavustukset sisältyvät yhdyskuntateknisten palvelujen talousarvioon.

Hallinnon ja talouden sekä suunnittelun yksiköissä ei ole tiedossa henkilöstömuutoksia suunnitelma-kaudella. Eläköitymisen vuoksi vapautuvan viran täyttämiseen on varauduttu talousarviossa.

Paikkatietopalvelujen yksikössä on ollut nähtävissä, että muuttuneen maailmantilanteen johdosta rakentamiseen liittyvät mittaukset ovat vähentyneet jo vuoden 2022 kesästä lähtien. Tämän vuoksi paikkatietopalveluissa siirretään toisen kar-

toittajan rekrytointia vuoden 2023 lopulle ja varaudutaan sen sijaan hankkimaan tiettyjä mittaustöitä ulkopuoliselta toimijalta. Rekrytoinnin lykäämisellä saadaan säästöjä henkilöstökustannuksissa. Kartoittajan toimesta ei ole tarkoitus luopua, sillä rakentamisen palautuessa taas ennalleen, tarvitaan palvelualueen tehtäviin kaksi kartoittajaa. Paikkatietopalvelujen palkkamenoihin sisältyy myös maankäyttösihteerin 50 prosentin työpanos paikkatietoaineistotyöskentelyyn.

Koulutussuunnitelma

Hallinnon ja talouden yksikössä varaudutaan hankinta-asioiden osalta ammatillista ja ammattitaitoa ylläpitävää koulutukseen 1 henkilö/2 päivää sekä ajankohtaisiin rakentamispalvelu- ja arvonlisäverokoulutuksiin 2 henkilöä/2 päivää.

Paikkatietopalveluissa varaudutaan kahteen alan koulutustapahtumaan, Trimble käyttäjäpäivät 2023 ja Geoforum summit 2023, joissa käydään

läpi ajankohtaisia ja kehittämiseen liittyviä luentoja mm. paikkatieto- kuntarekisteri sekä sovelluskehittämiseen liittyvistä asioista. Koulutukset mahdollistavat myös verkostoitumisen muiden kuntien edustajien ja alan toimijoiden kanssa. Koulutuspäiviä 2 henkilöä/ 4 koulutuspäivää. Lisäksi ammatillista koulutusta koulutustarjonnan perusteella 2 henkilöä/1 päivä.

Yhdyskuntatekniset palvelut

Yhdyskuntateknisten palvelujen tulosityksikkö vastaa kunnan hallintaan kuuluvien katujen ja valaistuksen ylläpidosta sekä niiden rakentamisesta. Yksikön tehtäviin kuuluu myös viher-, satama- ja liikennealueiden ylläpito ja rakentaminen. Lähimetsien hoitovastuu siirtyy yhdyskuntateknisten palveluiden tulosityksiköltä maankäytön tulosityksikölle.

Lisäksi yhdyskuntatekniset palvelut vastaa kunnan hulevesiverkostosta ja rakentaa kunnallistekniikan Laukaan Vesihuolto Oy:lle. Tulosityksikön päällikkö toimii myös oman virkansa ohella Laukaan Vesihuolto Oy:n verkostopäällikkönä ja vastaa vesihuollon saneeraus- ja rakentamiskohteista.

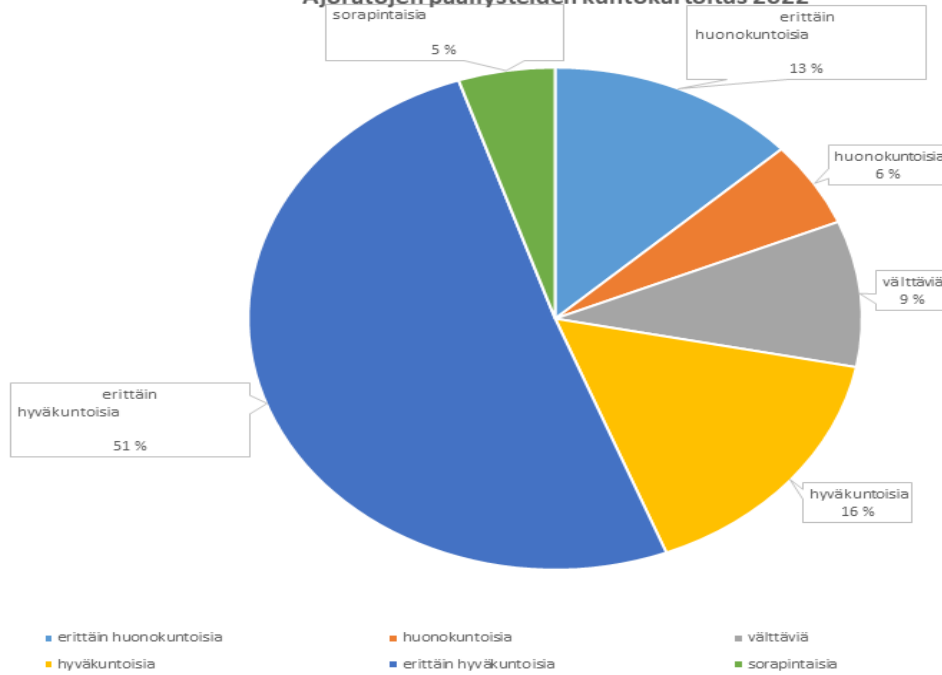
Tulosityksikkö tuottaa myös kunnan sisäisiä varastopalveluita edullisesti ja täydentää urakoitsijoiden tuottamia palveluita kunnan omalla konekalustolla.

Toiminnassa korostetaan kuntastrategiaa, taloudellisuutta, asiakas- ja palvelulähtöisyyttä, turvallisuutta ja ympäristöystävällisyyttä. Toiminnalla varmistamaan omaisuuden arvon ja käytettävyyden säilyminen. Lisäksi kiinnitetään huomiota palveluprosessin sujumiseen ja hallintaan sekä henkilöstön henkisen ja fyysisen työkyvyn säilymiseen.

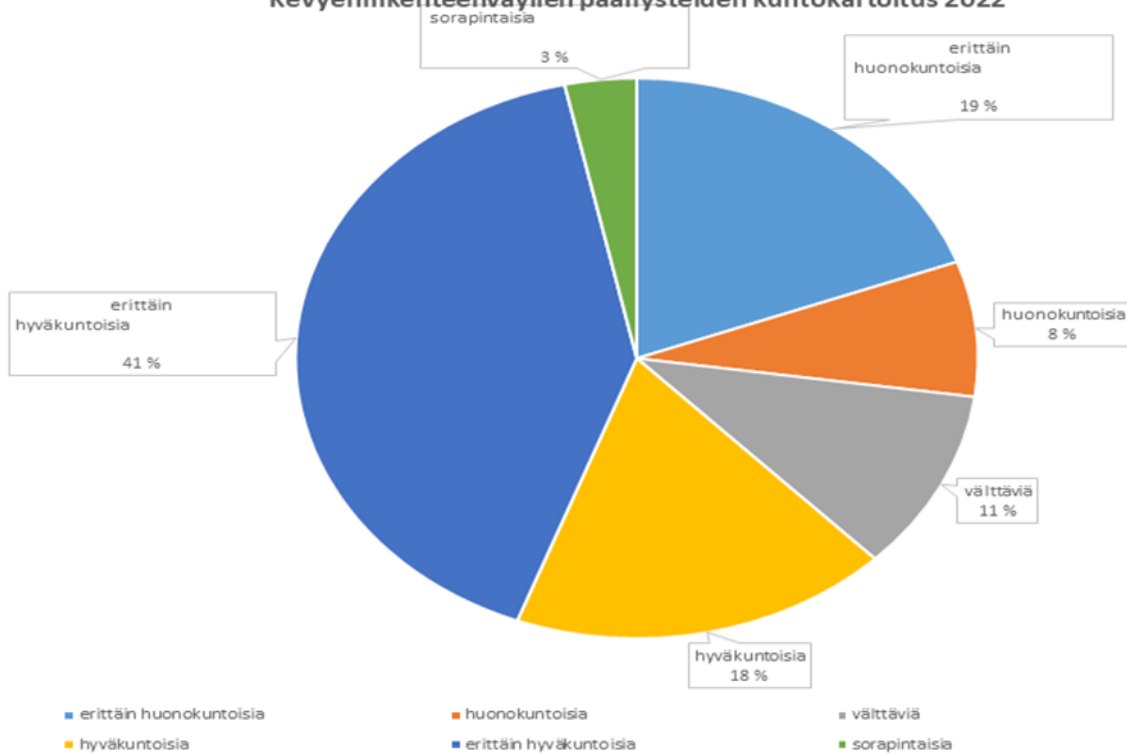
Yksityistieavustuksiin on vuodelle 2023 varattu 160.000 euroa, kuten edellisillekin vuosille. Yksityistieavustukset myöntää tekninen lautakunta katurakennusmestarin esityksestä.

Yhdyskuntateknisten palveluiden investointiohjelmassa on tulevana vuonna huomioitu maankäytön esittämät toiveet uusien asuinalueiden kaaduista sekä katuomaisuuden korjausvelan pienentäminen. Myös Laukaan matkailu ja kulttuurikohteiden kehityshankkeita pyritään edistämään mahdollisuuksien mukaan.

Ajoratojen päällysteiden kuntokartoitus 2022

Kevyenliikenteenväylien päällysteiden kuntokartoitus 2022

Henkilöstösuunnitelma

YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	15,32	15,8	16	16	16
Määräaikaiset	3,21	8,21	9	9	9
Yhteensä	18,53	24,01	25	25	25

Yhdyskuntateknisten palvelujen tulosityksikössä on yhteensä 16 vakinaista henkilöä. Mukana on kolme rakennustyömailla olevaa maanrakennusammattimiestä.

Näiden lisäksi tulevana vuonna on tarkoitus palkata kolme kausityöntekijää, katurakennusmestarin alaisuuteen kaksi, puutarhurin alaisuuteen kaksi ja yksi Lievestuoreelle aluetyönjohtajan avuksi. Heidän tehtävänä on avustaa kesällä katu- ja puistopuolen kausiluontoisissa tehtävissä.

Koulutussuunnitelma

Eläköitymisien myötä yhdyskuntatekniikan tulosityksikössä vaihtuu useita henkilöitä. Tämän johdosta koulutuksia tulee vuonna 2023 hiukan normaalia enemmän. Tämä asia on otettu huomioon talousarvioita laatiessa.

Yksikössä on varauduttu työllistämään myös kaksi työllisyysyksikön henkilöä, joista toisen palkkakustannukset on varattu tulosityksikön menoihin.

Kesätyöntekijöiksi palkataan paikallisia nuoria, joiden tehtävänä on hoitaa kunnan puisto- ja katuvieralueita.

Eläköitymisien ja hyvinvointialueuudistuksen myötä tulosityksikön sisällä tullaan tarkastelemaan kunkin vakituisen työntekijän työtehtäviä ja mietitään mahdollisuutta järjestää työn kiertoa, jolla parannetaan työn tuottavuutta ja mielekkyyttä.

Puistomestarin leikkipaikkojen leikkivälineiden turvakoulutus sekä lähiesimiestyön ammattitutkinto, Maanrakennusmestarin perehdytys ja tarvittavat syventävät koulutukset. Näiden lisäksi koko henkilöstön Ensiapu-, tularityö-, tieturva- 1/2 ja vesityökorttikoulutukset.

Tilapalvelu

Tilapalvelun tulosityksikkö vastaa kunnan suorassa omistuksessa olevan rakennuskannan tilahallinnasta. Yksikkö rakennuttaa, ylläpitää ja vuokraa tiloja kunnan palvelualueiden käyttöön. Kunnan omaan käyttöön soveltumattomat tilat vuokrataan markkinoille ja käyttöaste näissä tiloissa on viime vuosien aikana noussut lähelle 100 prosenttia.

Tilapalvelu jakautuu kolmeen eri tulospaikkaan; kiinteistöhoito, kiinteistöjen kunnossapito, rakennuttaminen sekä tilahallinta. Tilapalvelun toiminnassa korostuu asiakas- ja palvelulähtöisyys, asiantuntijuus, suunnitelmallisuus, turvallisuus ja ympäristöystävällisyys. Rakennetun kiinteistö-

omaisuuden arvon ja käytettävyyden säilyttäminen on toiminnan keskiössä. Tilapalvelu kehittää toimintaansa muun muassa asiakaskyselyjen tulosten perusteella. Henkilöstön henkisen ja fyysisen työkyvyn ylläpitäminen on tilapalvelussa kunnia-asia.

Kiinteistönhoidon tulospaikka vastaa rakennetun kiinteistöomaisuuden elinkaaren aikaisista hoito- ja huoltotehtävistä. Palvelutuotannon muuttuvien tarpeiden vuoksi osa tilapalvelun vastuulle kuuluvista kiinteistönhoidon palveluista toteutetaan osopalveluna.

Kiinteistöjen kunnossapidon tulospaikan pääasiallinen vastuu on huolehtia rakennusten elinkaaristen aikaisista korjaustehtävistä. Tämän lisäksi tulospaikka toteuttaa muiden palvelualueiden tilaamia toiminnallisia muutuskorjauksia ja pienimuotoisia investointihankkeita. Oman henkilöstön lisäksi kunnossapidon tehtäviä hoitavat vuosisopimusurakoitsijat. Vuosisopimusurakoitsijoita on rakennusteknisten töiden, sähkötöiden sekä LVIA – töiden erikoisaloille.

Rakennuttamisen ja tilahallinnan tulospaikka vastaa ja huolehtii teknisen asiantuntijan roolissa talonrakennusinvestointihankkeiden hankesuunnitteluvaiheesta sekä rakennuttajan roolissa hankkeen toteutuksesta: suunnittelun ohjauksesta aina takuuajan loppuun saakka. Investointihankkeiden kokonaisuuden lisäksi tulospaikka vastaa kunnan kiinteistöomaisuuden keskitetystä tilahallinnasta ja vuokraustoiminnasta. Tilapalvelun taloushallinta-, tiedottamis- ja asiakaspalvelutehtäviin liittyvät kokonaisuudet kuuluvat myös tulospaikan tehtäviin.

Taloussuunnittelu vuodelle 2023 on ollut suurelta osin epävarmuustekijöiden rasittama prosessi. Energia-, materiaali- ja työkustannusten kehitys on epävakaa pohjalla, kiinteistöleasingmaksujen ja uudiskohteiden tasepoistojen täysimääräi-

syys, kiinteistöverojen maksuvelvollisuus leasingkohteista konkretisoituvat vuonna 2023. Kaikki tämä yhdessä ja jokainen erikseen on kokonaisvaikutukseltaan vaikeasti ennakoitavissa. Tietety sopimuksiin sidotut kustannukset ovat selviä, mutta runsaasti on laadinta-ajankohta huomioiden epäselviä ja myöhemmässä vaiheessa selviäviä asioita. Hyvinvointialueuudistuksen aikataulu kiinteistöjen vuokrasopimusten laadinnan osalta on ollut väärätahtinen, suhteessa kunnan talousarvion laadinnan aikatauluun. Tiettyjä osakokonaisuuksia tilapalvelun talousarviossa vuodelle 2023 ei ole voitu varmistaa.

Tilapalvelun tilavuokrajärjestelmän sisäinen vuokra koostuu kiinteistön ylläpito- ja pääomakustannuksista (ylläpitovuokran osuus noin 25 prosenttia ja pääomavuokran 75 prosenttia). Ylläpitovuokra sisältää hallinnon, kiinteistönhoidon, normaalin kunnossapidon, energiat sekä puhtauspalvelut läpilaskutuksena. Keskiarvo koko rakennuskannan ylläpitovuokralle on 7,5 euroa/hm².

Kiinteistökohtaisen pääomavuokran osuus määräytyy poistosuunnitelmaan perustuvana tasa-poistona vuosittain. Sisäisessä laskutuksessa pääoman korko on 0 prosenttia. Kunnan ulkopuolisille toimijoille vuokrattaessa pääoman korko määritellään tapauskohtaisesti ja se on 2-4 prosenttia, jotta vuokrahinnoittelu vastaa markkinahintaa.

Henkilöstösuunnitelma

TILAPALVELU

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HTV (palkallinen työpanos)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Vakituiset	19,85	22	20	20	20
Määräaikaiset	3,51	0,75	3	3	3
Yhteensä	23,36	22,75	23	23	23

Vuoden 2023 henkilöstösuunnitelmassa esitetään henkilöresurssien varmistaminen vastaamaan palvelujen vaatimaa tasoa. Eläkkeelle siirtymisten myötä vapautuneita toimia tai virkoja pyritään täyttämään tarpeen vaatiessa, toimintavuoden aikana. Kausiluontoisten työtehtävien

hoitamiseen on varauduttu riittävällä tarkkuudella. Henkilöstökustannusten kehittymistä seurataan aktiivisesti. Tilapalvelu pyrkii käyttämään työllistämismallin piirissä olevaa työvoimaa tarpeen vaatiessa.

Vuoden 2023 aikana jää eläkkeelle ennakkotiedon mukaan kaksi työntekijää. Avoimiksi jäävät toimet täytetään palvelutoiminnan järjestämisen tutkimisen ja arvioinnin perusteella. Tilapalvelun henkilöstösuunnitelmassa on varauduttu sijaisuuksiin ja muihin määräaikaisiin tehtäviin.

Työnjohdollisin toimin tasataan tarvittaessa työtehtävien jakautumista, eivätkä nämä toimet vaikuta henkilöstösuunnitelmaan tai aiheuta merkittäviä palkkakustannusmuutoksia. Tilapal-

velun henkilöstömäärä pysyy pääosin vakiintuneena ja resurssitarpeeseen reagoidaan viipymättä.

Investointihankkeisiin varataan vuosittain yhteensä noin kahden kolmen henkilötyövuoden resurssi. Tämän henkilötyövuosimäärän palkkakustannukset ohjataan investointihankkeiden kustannuspaikoille. Muilta osin tilapalvelun henkilöstökustannukset maksetaan käyttötalousku- luina.

Koulutussuunnitelma

Tilapalvelu järjestää henkilöstölleen koulutusta suunnitellusti ja kehityskeskustelujen kautta. Vuonna 2023 järjestetään työturvallisuuskortti- koulutusta viidelle henkilölle, ensiapukoulutusta

10 henkilölle ja tutkintoon johtavaa koulutusta kahdelle henkilölle. Tämän lisäksi tilapalvelun henkilöstöä kannustetaan ajankohtaiskoulutuk- siin sekä tietoiskumaisiin tapahtumiin.

Ruoka- ja puhtauspalvelu

Ruoka- ja puhtauspalvelut tuottavat kunnan eri yksiköille sekä kunnan toimintaan liittyville ul- kopuolisille asiakkaille ravitsemussuosituksen mukaiset ruokapalvelut ja tilojen tarkoituksen- mukaisen puhtaustason.

Ruoka- ja puhtauspalvelun talousarvio on laa- dittu siten, että toimintatuotot kattavat toimin- takulut, poistot ja vyörytykset. Elintarvikkeiden hintojen korotuksesta johtuen vuodelle 2023 ruokapalvelun yksikköhintoja on korotettu 3 – 4 prosenttia.

Puhtauspalveluissa ostopalvelun osuus piene- nee perusturvan ja Seututerveyskeskuksen siir- tyessä Hyvinvointialueelle. Ostopalvelun ja

oman työn suhde siivottavista neliöistä on muu- toksen jälkeen 23 / 77 prosenttia.

Ruokapalvelun osalta ruokapalvelukeskuksen toiminta muuttuu perusturvan ja Seututerveys- keskuksen siirtyessä Hyvinvointialueelle. Ruoka- palvelukeskus toimii jatkossa vain maanantaista - perjantaihin valmistaen lounaan ja välipalan varhaiskasvatukseen ja sivistystoimen asiakkaille. Kuuselan ja Taitojen Talon keittiöt siirtyvät Hy- vinvointialueelle. Muihin ruokapalvelun yksiköi- hin muutoksella ei ole vaikutusta. Uuden ruoka- palvelukeskuksen suunnittelua jatketaan ja ruo- kapalvelun painopisteenä on ruokapalvelutuot- tannon prosessien kehittäminen.

Henkilöstösuunnitelma

RUOKA- JA PUHTAUSPALVELU

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

HTV (palkallinen työpanos)

	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Vakituiset	61,89	67,45	67,82	67,82	67,82
Määräaikaiset	9,95	10,01	3,5	3,5	3,5
Yhteensä	71,84	77,46	71,32	71,32	71,32

Ruoka- ja puhtauspalvelun henkilöstövaihtu- vuus on vähäistä. Vuodelle 2023 on mahdollisia

eläköitymisiä sekä osa-aikaiseen työhön siirty- misiä. Työntekijöiden, etenkin osa- ja määräai- kaisten, saatavuudessa on ollut haasteita.

Ruokapalvelun henkilöstömäärä vähenee neljä henkilötyövuotta perusturvan ja Seututerveyskeskuksen siirtyessä Hyvinvointialueelle.

Koulutussuunnitelma

Ruoka- ja puhtauspalvelu järjestää henkilöstölle vuonna 2023 seuraavat koulutukset:

70 henkilöä / 2 tuntia työyhteisötaidot

Ruoka- ja puhtauspalvelun henkilöstö täyttää alan koulutusvaatimukset ja ammattitaitoa päivitetään järjestämällä koulutusta ajankohtaisista aiheista. Tarvittaessa on mahdollisuus osallistua oppisopimuskoulutukseen.

70 henkilöä / 8 tuntia alan ajankohtaiset aiheet

10 henkilöä / 2 tuntia erityisruokavaliot

Ympäristövalvonta

Ympäristövalvonta tuottaa ympäristöterveydenhuollon lakisääteiset viranomaispalvelut Laukaan ja Konneveden kuntien alueelle sekä ympäristösuojelun ja rakennusvalvonnan lakisääteiset viranomaispalvelut Laukaan ja Hankasalmen kuntien alueelle.

Tämän lisäksi palveluja tuotetaan yhteistyösopimuksin Jyväskylän kaupungille ja vastavuoroisesti Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimen kanssa. Lupa- ja valvontalautakunnassa on neljä jäsentä Laukaan kunnasta, kolme jäsentä Hankasalmen kunnasta ja kaksi jäsentä Konneveden kunnasta. Vastuukuntana toimii Laukaan kunta. Lautakunta kokoontuu pääsääntöisesti 10 kertaa vuodessa.

Ympäristövalvonnan toimintakulut nousevat palkkatason nousun ja ympäristövalvontaan siirtyvän ilmastohankkeen kustannusten johdosta. Toimintatuottojen arvioidaan laskevan hieman vuoden 2022 tasosta. Tämä johtuu siitä, että lupa- ja valvontamaksutuottojen arvioidaan laskevan edelleen.

Ilmasto-ohjelman vetovastuu on siirretty teknisen palvelualueen sisällä tilapalvelusta ympäristövalvonnan ympäristönsuojelun yksikköön. Ilmasto-ohjelman toteutuminen ja seuranta on kirjattuna kunnan Liekkiä Laukaaseen kuntastrategiaan. Ohjelman suunnitelmat ja tavoitteet

kytketään kunnan strategiaan ja mukaan osallistetaan kuntaiset ja alueella toimivat yritykset ja yhteisöt. Kunnan ilmasto-ohjelman laatiminen ja ylläpito on tulossa lakisääteiseksi velvollisuudeksi. Tässä yhteydessä ilmasto-ohjelman laatiminen nostetaan yhdeksi teknisen palvelualueen kärkihankkeeksi. Hankkeen käynnistämisen varataan 30.000 euroa ja ulkopuolisen hankerahan selvittely ja hakeminen käynnistetään jo tämän vuoden puolella. Alustavan suunnittelun perusteella hanke käynnistyy 2023 toisella vuosipuoliskolla.

Lupa- ja valvontalautakunnan toiminnallinen tavoite on tuottaa yhteistoimintakuntien alueelle lakisääteiset viranomaisen lupa- ja valvontapalvelut taloudellisesti ja tehokkaasti. Palvelut tuotetaan asiakaspalveluasenteella ratkaisuhakuisesti, niin että kaikki saavat tasapuolisen lakisääteisen palvelun kullakin toimialalla.

Lupapalveluissa tavoite on huolehtia siitä, että haetut luvat valmistuvat päätettäväksi ilman viiveitä ja, että lupapäätökset kestävät hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden käsitelyt kaatumatta.

Asiakaspalvelua ja asiakastyytyväisyyttä on mitattu sähköisellä asiakastyytyväisyyskyselyllä. Kyselyn tuloksia, jotka ovat valtaosin olleet hyviä, käytetään palvelutason seurantaan ja kehittämiseen.

Henkilöstösuunnitelma

YMPÄRISTÖVALVONTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	21,59	22,17	23,3	23,3	23,3
Määräaikaiset	3,23	4,16	2,4	3	3
Yhteensä	24,82	26,33	25,7	26,3	26,3

Ympäristövalvonnan henkilöstö koostuu 23,3 vakituisesta ja 2 määräaikaisesta työntekijästä. Henkilöstö jakautuu toimialueille niin, että hallinnossa on ympäristötoimenjohtaja ja hallintosihteeri, rakennusvalvonnassa on neljä rakennustarkastajaa ja yksi lupasihteeri sekä 10 prosentin osuudella LVI-asiantuntija. Ympäristönsuojelussa yksi ympäristönsuojelusihteeri ja kolme ympäristötarkastajaa, ympäristöterveydenhuollossa ympäristöpäällikkö, viisi ympäristöterveystarkastajaa, viisi kunnaneläinlääkäriä, joista kolme praktiikassa ja kaksi valvonnassa (valvontaeläinlääkärit), yksi eläinlääkärin avustaja sekä 20 prosentin osuudella toimistosih-teeri.

Koulutussuunnitelma

Ympäristövalvonnan henkilöstö tekee korkeaa ammatillista osaamista edellyttävää asiantuntijatyötä virkasuhteessa. Tehtäviin on pääsääntöisesti lainsäädännöllä asetettu pätevyysvaatimukset, jolla varmistetaan se, että työhön tultaessa on perusvalmiudet tehtävistä selviytymiseen. Ammattitaidon ylläpito edellyttää kuitenkin jat-

Lisäksi ympäristövalvonnan yksikössä työskentelee kaksi määräaikaista hanketyöntekijää Laukaan kunnan kiinteistöselvityshankkeessa. Ympäristövalvonnan vakituisessa henkilöstömäärässä ei ole tiedossa muutoksia suunnitelmakaudella. Sen sijaan määräaikaisissa on tulossa lisäystä 40 % osuudella syksystä 2023 alkaen, kun hanketyöntekijän on suunniteltu aloittavan ilmastostrategiahankkeessa. Työn on suunniteltu jatkuvan kokoaikaisena suunnitelmavuosille. Eläköitymisen vuoksi vapautuvat virat on varauduttu täyttämään täysimääräisenä.

kuuva täsmäkoulutusta esimerkiksi lainsäädännön muutoksista. Tähän ammattitaidon ylläpitoon on varattu yksikön talousarviossa 16 000 euroa, jolla koulutusta saadaan 2-4 päivää henkilöä kohden vuodessa. Tarkoituksenmukaiset koulutukset valitaan ja päätetään, kun palveluntuottajat ilmoittavat vuoden 2023 koulutuska-lenterinsa

3.4.3 Kehittämisen painopisteet

Hyvinvointialue aloittaa toimintansa 1.1.2023. Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastuslaitoksen toimitilojen osalta kunta ja Keski-Suomen hyvinvointialue laativat vuokrasopimukset, kestoltaan kolme vuotta, minkä jälkeen on mahdollisuus sopia yhden vuoden optiovuodesta. Tällä muutoksella on vaikutusta sekä edellä mainitun, että muunkin hallinnassamme olevan kiinteistökannan johtamiseen. Sosiaali- ja terveystalouden ja pe-

lastuslaitoksen kiinteistöjen vuokran laskentamalli, sopimustekniikka sekä käytännön työkalut näiden kokonaisuuksien hoitamiseen muuttuvat. Tämä avaa laajemman mahdollisuuden uudistaa kunnan sisäisen vuokran määrittelyprosessia kokonaisuudessaan, jotta kunnan sisäisen toiminnan kannalta kiinteistöjohtaminen olisi virtaviivaisempaa ja toisaalta yhdenmukainen hyvinvointialueen kanssa tapahtuvaan toimintaan.

Sisäisten vuokrien laskennan yksinkertaistaminen nykyisestä mallista on välttämätön, jotta talousarvion laadintaprosessi saadaan sujuvammaksi. Samalla tarkasteluun tulee sisäisten vuokrien määrätymisperusteiden muuttaminen. Sote –palvelutoimitilojen osalta on useamman vuoden aikana tehty kiinteistötaloudellista tarkastelua sekä omana, mutta myös konsulttityönä. Tämän tarkastelun tavoitteena on ollut laatia vuokramalli, jolla maakunnan järjestämisvastuulle siirtyvät kunnan omistamat hyvinvointipalveluiden (sote) toimitilat tullaan vuokraamaan. Vuokramalli uudistaa nykyisen laskentamallin, jolla määritellään sisäinen vuokramäärä palvelun tuottajalle. Samaista laskentamallia harkitaan päätöksentekoon tuotavaksi, koskemaan koko rakennuskantaa ja nykyisiä palvelualueita. Uudistamisen käyttöönotto vapauttaa toteutuessaan henkilöresursseja ja toisaalta sujuvoittaa merkittävästi taloudenhallintatehtävien hoitamista, jolloin myös työtyytyväisyyden tavoitteet olisi paremmin saavutettavissa.

Teknisen palvelualueen toisena kehittämisen painopistealueena on **kunnan ilmasto-ohjelman laattaminen**. Kunta on sitoutunut energiatehokkuussopimukseen ja ilmastonsuojelusuunnitelmaa ja ilmastotyötä on koordinoitunut ilmasto- ja energia-työryhmä. Ilmastolakia uudistetaan parhaillaan ja siihen on tulossa kunnille velvoite laatia ilmastosuunnitelma joko itse tai seudullisesti. Myös Laukaassa ilmastotyötä edistetään muokkaamalla kunnan ilmastonsuojelusuunnitelma ilmasto-

ohjelmaksi. Uudessa ohjelmassa ilmastotyölle laaditaan selkeät tavoitteet ja toimenpiteet, joiden toteutumista myös seurataan. Ilmasto-ohjelma koskee laajasti sekä kuntaa, elinkeinoelämää että kuntalaisia. Sen avulla pyritään saavuttamaan valtion ja Keski-Suomen kunnille asettamat ilmastotavoitteet, muun muassa hiilineutraalisuus.

Hankkeen käynnistämiseen varataan 30.000 euroa ympäristövalvonnan ympäristönsuojelun yksikköön ja toiminnan käynnistämiseen haetaan hankerahaa. Alustavan suunnittelun perusteella ilmasto-ohjelmatyö käynnistyy 2023 toisella vuosipuoliskolla.

Keväällä 2022 toteutettiin kunnassa **katujen ja kevyen liikenteen väylien** kuntokartoitus mobiilipeilin avulla. Kuntokartoituksen perusteella Laukaan kunnassa on päällysteiden korjausvelkaa ja tämän korjausvelan poistaminen on yksi suunnitelmakauden painopistealue. Kevyen liikenteen väylien kunnostaminen liittyy osaltaan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmaan, jota yhdyskuntatekniset palvelut valmistelee yhdessä vapaa-aikapalvelujen ja maankäytön ym. sidosryhmien kanssa. Vuoden 2022 lopulla valmistuvassa ohjelmassa luodaan suuntaviivoja yhdyskuntatekniikan rakentamiselle tulevana vuosina. Laukaassa on hyvät mahdollisuudet ulkoilureittien ja kevyen liikenteen väylien yhdistämiseksi yhtenäisiksi ja monipuolisiksi kulureiteiksi, mikä osaltaan lisää kuntalaisten hyvinvointia ja toimii myös vetovoimatekijänä uusille asukkaille ja yrityksille.

3.4.4 Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<i>Sujuvat arjen kuntapalvelut</i>	<i>Tavoitteena paremmat ja oikein kohdennetut palvelut eri käyttäjätahoille.</i>	<i>Palvelun laatua ja määrää kartoitetaan ja seurataan kyselyillä, jotka kohdennetaan kiinteistöjen käyttövastaaville ja ulkoisille asiakkaille.</i> <i>Ruokapalvelun asiakastyytyväisyyskysely järjestetään</i>	<i>Asiakaspalautteen keskiarvo 3,5 ja vastausprosentti vähintään 50%</i> <i>Kyselyn vastausprosenttia pyritään nostamaan, jotta</i>

		<p>jälleen vuonna 2023. Vuonna 2021 kyselyn arvosana oli asiakasryhmästä riippuen 7,37 – 8,53 ja ruoan sekä palvelun taso arvioitiin hyväksi</p>	<p>saadaan kattavaa palautetta. Edellisessä kyselyssä vastausprosentti oli 25. Arvosanatavoite kaikissa ryhmissä vähintään 8.</p>
Hyvinvoivat työyhteisöt	<p>Saatuihin palautteisiin reagoimien ja hyödyntäminen Palautepalvelua hyödynnetään palvelujen kehittämisessä</p> <p>Turvalliset ja terveelliset tilat</p>	<p>Palautepalvelun raportit hyödynnetään. Tekniikan vastuualueelle tulleet palautteet koskevat pääosin liikennettä ja yleisiä alueita.</p> <p>Toimintatapojen muutokseen johtaneet palautteet.</p> <p>Vastausaika vuonna 2021 keskimäärin 3-5 päivää</p>	<p>Toimenpide-ehdotuksia vuonna 2021 kaikkiaan 184 kpl. Raportit käydään yksiköissä läpi keskitetysti ja poimitaan konkreettiset toimenpide-ehdotukset mahdollista toteutusta varten.</p> <p>Tavoitteena vastata kolmen päivän sisällä.</p>
	<p>Työyhteisön hyvinvointiin panostetaan myös yksikkötasolla. Työntekijälle annetaan mahdollisuus vaikuttaa oman työn tekemiseen. Tuetaan kouluttautumista oman ammatin lisäämiseksi.</p>	<p>Olosuhdeilmoitukset vastaanotetaan ZEF –palvelun välityksellä. Turvallisuuteen liittyvät palautteet vastaanotetaan BEM –järjestelmään.</p> <p>Yksiköissä tehtävät anonyymit kyselyt työhyvinvoinnista, työn sisällön kehittämistä</p>	<p>Olosuhdeilmoitusten määrä. Sisäilmakohteeksi nimettyjen kohteiden määrä. Vastausaika korkeintaan 2 työpäivää, akuutteihin havaintoihin vastataan heti.</p> <p>Koulutuspäivien määrä</p>
Laukaan profiilin nostaminen yritysmyönteisenä kuntana	<p>Hankinnoissa panostetaan entistä enemmän tekniseen vuoropuheluun, jossa saadaan esiin toimijoiden näkemykset hankinnan toteuttamisesta ja sisällöstä.</p>	<p>Pidetyt tilaisuudet ja osallistujamäärä.</p> <p>Yrittäjiltä saatu palaute</p>	<p>Isommissa hankkeissa järjestetty markkinavuoropuhelutilaisuus. Jatkossa pyritään ulottamaan pienempiinkin hankintoihin.</p> <p>Kehitetään yleisötilaisuuksien lisäksi kevyempiä tapoja markkinatilanteen selvittämiseksi.</p>

	<i>Tilojen, jotka eivät ole kunnan omassa käytössä, aktiivinen tarjoaminen yrityksille. Joustava toteutus esim. tilojen muutoksissa.</i>	<i>Toimitilojen vuokrausaste</i>	<i>Tavoitetaso ulkoisten kohteiden osalta 100%</i>
--	--	----------------------------------	--

3.4.5 Riskienhallinta

Kunnan omien kiinteistöjen riskejä arvioidaan suunnitelmallisen ja ohjelmoidun kiinteistöjen kuntokartoitustoiminnan avulla. Laadittavat kuntokartoitukset ovat lähtötietoja kiinteistöjen korjaus- ja kunnossapito-ohjelmia varten. Vuosittain tehtävillä kiinteistökiirroksilla kartoitetaan yhdessä käyttäjien kanssa kunnossapitotarpeet ja toiveet, jotka siirretään työohjelmaan. Kunnossapito-ohjelmien riittävästä rahoituksesta tulee myös huolehtia toimeenpanon varmistamiseksi.

Kiinteistöjen käyttöasteen pitämiseen riittävän korkeana sisältyy toiminnallinen ja taloudellinen riski. Em. seikkaan kiinnitetään entistä enemmän huomiota kunnan rakennushankkeita valmisteltaessa ja toteutettaessa. Tilat pyritään toteuttamaan monikäyttöisyysajattelua noudattaen. Uusien kiinteistöjen suunnitteluvaiheessa arvioidaan hankkeeseen liittyvät riskit ja toteutuksen yhteydessä varaudutaan riskeihin sopimuksin ja vaadittavin vakuuksin. Teknisissä palveluissa tehdään säännöllistä sopimusten seurantaa, mutta erityisesti tähän tarkoitukseen suunniteltu sopimusten hallintaohjelma on syytä ottaa käyttöön.

Keski-Suomen Pelastuslaitos on omassa riskikartoituksessaan arvioinut onnettomuus- ym. riskejä kunnan alueella. Pelastustoiminnan siirtyessä vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle tulee taata yhteistyön jatkuminen kunnan ja pelastuslaitoksen välillä.

Laukaaseen on laadittu kunnan liikenneturvallisuuksuunnitelma. Liikenteen turvallisuusriskiä vähennetään suunnitelmassa esitetyillä tavoilla rakentamalla mm. hidastetöyssyjä, kevyen liikenteen väyliä ja jättölenkkejä. Laukaa on mukana

Keski-Suomen kuntien yhteisessä liikenneturvallisuuksuhankkeessa, kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeessa sekä kunnassa toimii liikenneturvallisuuksuyörymä.

Palvelualueella laaditaan säännöllisesti raportit tulosyksiköiden käyttötalouden menoista. Vähintään neljännesvuosittain raportit esitellään ja annetaan tekniselle lautakunnalle tiedoksi erillisenä asiana. Investointimenoista tehdään omat raportit, jotka myös esitellään kuten edellä.

Talonrakennusinvestointihankkeiden toteutuksista annetaan säännöllisesti kirjalliset raportit tekniselle lautakunnalle, tilaajahallintokunnalle sekä kunnanhallitukselle.

Yhdyskuntatekniikan investoinneista tehdään kohdekohtaista jälkilaskentaa, jotka käsitellään työmaakokouksissa ja laskelmat saatetaan tekniselle lautakunnalle tiedoksi.

Talonrakennuksen rakennushankkeiden työmaakokouksissa on kaksi edustajaa teknisestä lautakunnasta.

Riskeistä, niiden toteutumisesta ja toimenpiteistä riskien realisoidumisen vähentämiseksi laaditaan riskienhallintataulukko tilinpäätöksen yhteydessä. Ympäristöterveydenhuollolla on laatujärjestelmä, joka sisältää toiminnan riskien arvioinnin ja hallinnan.

4 INVESTOINTIOSA

4.1 Investointiohjelma 2023-2027

INVESTOINTIOHJELMA 2023-2027	koko hanke yht.	tot. Ennen 2023	2023	2024	2025	2026	2027
KONSERNIHALLINTO							
Ict; tietoliikenneverkko, tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet			370 000	370 000	370 000	370 000	370 000
Osakkeet ja osuudet			10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Asianhallinnan ja arkistoinnin järjestelmät			50 000				
Maan osto			700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Maan myynti			-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Yritystonttien esirakentaminen (elinkeinopalvelut)			1 000 000	100 000	100 000	100 000	100 000
KONSERNIHALLINTO YHTEENSÄ			2 030 000	1 080 000	1 080 000	1 080 000	1 080 000
SIVISTYSPALVELUT							
Sivistystoimen tieto- ja viestintätekn. laitteet			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Leppäveden liikuntapaisto	2 393 000	1 818 000	225 000	250 000	200 000		
valtionavustus			-50 000	-100 000			
Liikuntapaikkojen investoinnit				35 000	35 000	35 000	35 000
Lievestuoreen monitoimitekonurmikenttä					300 000		
Leppäveden kirjasto			30 000				
SIVISTYSPALVELUT YHTEENSÄ			255 000	235 000	585 000	85 000	85 000
TEKNISET PALVELUT							
Sivistyspalvelut, kiinteistöt:							
Kuhankosken koulu-päiväkotiratkaisu	3 150 000		150 000	3 000 000			
Leppäveden päiväkotiratkaisu	2 200 000	100 000	2 100 000				
Vuonteen alueen päiväkotikouluratkaisu, suunnittelu	1 150 000	100 000	1 050 000				
Saralinna	2 000 000		95 000	1 905 000			
Teknisten palveluiden kiinteistöt							
Ruokapalvelukeskus	2 100 000		2 000 000				
Kuntalan uudisrakennus *			30 000				
Pienet investoinnit:							
Kohdentamaton investointimääräraha			550 000	550 000	550 000	550 000	550 000
Tekninen toimi, kiinteistöt:							
Energiainvestoinnit			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Yhdyskuntatekniikka:							
Liikennealueet, puistot ja yleiset alueet			2 100 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000
Elyn yhteishankkeet, Peurunka-Kuusa kevyenliikenteenväylä			700 000	1 000 000			
TEKNISET PALVELUT YHTEENSÄ			8 825 000	8 605 000	2 700 000	2 700 000	2 700 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, NETTO			11 110 000	9 920 000	4 365 000	3 865 000	3 865 000
RAHOITUSOSAT JA MYNTITULOT			150 000	200 000	100 000	100 000	100 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, BRUTTO			11 260 000	10 120 000	4 465 000	3 965 000	3 965 000
Toimitilojen vuokrahankkeet, rakentamiskustannukset							
Kirkonkylän koulu (leasing)**	19 000 000	5 000 000					
Muut hankkeet							
Kuntalan uudisrakennus *							
HANKKEET YHTEENSÄ, BRUTTO, SIS. LEASING			11 260 000				

Investointiohjelma on sitova investointikohteittain investointimenojen ja –tulojen osalta vuodelle 2023 ellei yksittäisten hankkeiden perusteluteksteissä toisin mainita.

4.2 Talonrakennusinvestoinnit vuonna 2023

4.2.1 Uudisrakennukset

Kuhankosken koulu-päiväkotiratkaisu

Sivistyspalveluiden toimitilat Kuhaniemen koulu-kiinteistössä ovat olleet vuosia riittämättömät ja toisaalta toiminnoiltaan puutteelliset. Olemassa olevan koulurakennuksen elinkaarta on pyritty jatkamaan eri keinoin. Opetustoiminnan järjestäminen kiinteistössä on vaatinut erityistoimia ja kasvavaan tilatarpeeseen on vastattu vuokraamalla Adapteo Oy:ltä tilapäisrakennus kahden opetusryhmän käyttöön. Hankesuunnitelmassa tutkitaan Kuhaniemen ja Kuhankosken alueiden sivistyspalveluiden palvelualueen toimitilaratpeet ja haetaan ratkaisua näiden täyttämiseksi. Tarkastelu tulee keskittymään oppilasmäärä- ja väestökehitysnusteiden perusteella selvitettävään pitkän aikavälin tilatarpeen optimointiin sekä kustannustehokkaimman ratkaisun löytämiseen. Hankesuunnitelman kantava teema tulee olemaan modulaarisuus sekä muuntojoustavuus, muita hankesuunnittelun perusteemoja vähentämättä.

Hankkeen keskeisin tavoite on toteuttaa eri vaatimusten mukaiset opetustilat. Samalla tutkitaan varhaiskasvatuksen tilatarve ja sen täyttämisen mahdollisuudet tämän hankkeen yhteydessä. Tilaohjelman ja laadullisten tavoitteiden valmistumisen sekä hankemuodon valitsemisen jälkeen laajuus- ja kustannustiedot täsmentyvät. Hankkeen rahoitusmallin valinta ratkaisee investointitarpeen, joten hankesuunnitelmassa tutkitaan vertailulaskelmin oman rakentamisen, rahoitusleasingin sekä vuokramallin edut ja haitat. Investointiohjelmaan varataan tässä vaiheessa oman rakentamisen kustannusvarauksena 3,15 miljoonaa euroa. Tämä varaus sisältää uudisrakennuksen kustannukset. Nykyisen rakennuksen purkamiskulut kaotettaisiin käyttötalousvaroin, mikäli hankesuunni-

telma niin tulisi esittämään. Käyttötalouteen varataan 50.000 euroa tarve- ja hankesuunnittelukustannusten kattamiseksi.

Leppäveden päiväkotiratkaisu

Varhaiskasvatuksen kasvavaan toimitilaratpeeseen Leppäveden alueella on vastattu väliaikaisratkaisulla vuonna 2021, jolloin kilpailutuksen kautta solmittiin vuokrasopimus Expandia Oy:n kanssa tilaelementtirakennuksesta, jossa on kahden lapsiryhmän tilat. Tilapäistarve on muuttunut pysyväksi ja tässä hankesuunnitelmassa haetaan kestävä ratkaisua, joka tarjoaa varhaiskasvatuksen käyttöön 60 lisäpaikkaa sekä 9 työntekijälle riittävät sosiaali- ja työskentelytilat. Hankesuunnittelu on käynnistetty vuonna 2022 ja oletettavasti on tämän vaiheen jatkuvan vuoden 2023 puolella.

Vuonteen alueen päiväkotikouluratkaisu

Hankesuunnitelma käynnistyy syksyllä 2022 ja siinä tutkitaan Satavuon ja Vuonteen koulujen sekä Satavuon päiväkodin nykytilanne oppilasmäärä- ja aluekehittämisen suhteen.

Satavuon koulu ja päiväkotikoulu on rakennettu vuonna 2018, sadalle oppilaalle ja tässä yhteydessä naapurirakennuksessa toimineen Vuonteen koulun opetustoiminta siirtyi Satavuon koululle. Vuonna 2021 Satavuon koulun toimintoja piti siirtää takaisin Vuonteen koululle tilamäärän puutteen vuoksi.

Näiden rakennusten kapasiteetti on täyttynyt ja tulevien kolmen vuoden aikana oppilasmäärä näyttää kasvavan siten, että kahden opetusryhmän lisätilatarve tulee ratkaista.

Vuonteen koulun korjattavuusselvitys on tehty 2022 ja sen perusteella akuuttia korjausvelkaa on

noin 400.000 euroa ja pidemmällä aikavälillä yhteensä noin miljoona euroa.

Satavuon koulun suunnittelussa ja toteutuksessa vuosina 2016-2018 on varauduttu mahdolliseen laajentumiseen. Hankesuunnittelussa tutkitaan laajennusrakentamisen, moduulihankinnan sekä Vuonteen koulun peruskorjauksen vaihtoehdot. Vuodelle 2023 varataan investointivarauxsena miljoona euroa, joka vastaa noin 350 m²:n uudisrakennus- tai moduulihankintakustannusta. Käyttötalouteen hankesuunnittelukustannuksille varataan 30.000 euroa.

Saralinna

Saralinna on kirkonkylän keskeisellä alueella, pääliikenneväylän välittömässä läheisyydessä oleva kulttuurihistoriallinen rakennus, jossa on ollut viimeisimpänä perusopetuksen sekä kansalaisopiston toimitiloja.

Rakennus on rakennettu vuonna 1938 ja on pinta-alaltaan 650 m².

Kunnan vastuu kiinteistönomistajana on ylläpitää rakennusta ja estää sen vaurioituminen sekä rapistuminen, etenkin rakennuksen suojeluarvon perusteella.

Rakennushankkeen hankesuunnitteluvaiheeseen kutsutaan osallistumaan laaja-alaisesti kolmannen sektorin toimijoita, joita ovat muun muassa järjestöt, yhdistykset, yrittäjät sekä kerhot.

Tavoitteena on saada hankesuunnittelun myötä rakennus ennallistettua alkuperäiseen muotoonsa sekä arkkitehtuuriltaan, että toiminnoiltaan. Ra-

kennus tulisi toimimaan kuntalaistalona, jonka tiloja keittiöineen voisi käyttää mahdollisimman laaja käyttäjäkunta.

Hankkeen rahoittaminen tapahtuisi yhteisrahoituksella, jossa kunnan osuuden lisäksi rahoittajamahdollisuus annettaisiin ulkopuolisille.

Investointiohjelmaan varataan vuodelle 2023 95.000 euroa, joka vastaa toteutussuunnittelun ja tarvittavien lisätutkimusten kustannuksia. Käyttötalouteen varataan 30.000 euroa hankesuunnittelun kustannuksia varten.

Ruokapalvelukeskus

Kantolantiellä sijaitsevan ruokapalvelukeskuksen toimitilat ovat käymässä riittämättömiksi ja sen laitekanta on vanhentunut. Toimitilat ovat osa Laukaan vanhan paloaseman kiinteistöä, jossa toimii muun muassa Loimua Oy sekä yksityisiä yrittäjiä. Liikennöinti kiinteistöalueelle on etenkin raskaalle liikenteelle erittäin ongelmallista.

Ruokapalvelukeskus on palvellut kunnan kohteiden lisäksi Keski-Suomen sairaanhoitopiirin sekä Seututerveyskeskuksen toimipisteitä. Sosiaali- ja Terveyspalveluiden järjestämistä vastuun siirtyessä hyvinvointialueelle siirtyy myös ruokapalveluiden vastuut hyvinvointialueelle.

Ruokapalvelukeskuksen hankkeen suunnitteluun varataan vuoden 2023 talousarviossa 2.000.000 euroa.

Kuntalan uudisrakennus

Kuntalan uudisrakennushankkeen hankesuunnittelutyö on käynnissä. Hankkeelle varataan vuoden 2023 talousarvioon 30.000 euroa.

4.2.2 Peruskorjaukset, pienet investoinnit ja energiainvestoinnit

Kohdentamaton kunnossapidon investointimääräraha

Tilapalvelun hallinnassa on 105 rakennusta, joiden kokonaiskerrosalamäärä on 98.744 kem². Kiinteistöjen ja rakennusten korjaus- ja kunnossapitosuunnitelmaa laaditaan sekä ylläpidetään vuosittain. Selkeimmät kokonaisuudet, jotka ovat budjetoitavissa ja kilpailutettavissa kirjataan investointiohjelmaan. Tämän lisäksi vuosittain on korjaus- ja kunnossapitokohteita, joiden etukäteisbudjetointi ja suunnitelmatarve on vaihtelevaa.

Ennakoimattomiin investointeihin varataan vuosittain 550.000 euron määräraha. Kohdentamaton

määräraha jaetaan käynnistyville projekteille käyttösuunnitelmilla teknisessä lautakunnassa.

Energiainvestoinnit

Energiainvestointeina toteutetaan lämmitys-, vesihuolto-, ilmanvaihto- ja sähköjärjestelmäuudistuksia. Energiainvestointien jälkeen kohteiden energiatodistukset päivitetään vastaamaan muutunutta tilannetta. Määrärahavaraus on vuosittain 50.000 euroa. Suurempien investointihankkeiden osalta noudatetaan tarveselvitys- ja hankesuunnitteluvaiheen prosessia.

4.3 Maanhankinta ja myynti vuonna 2023

Investointiohjelmassa on varattu 700.000 euron määräraha maan oston. Määrärahan puitteissa kunta tekee strategisesti tärkeitä maanhankintoja kunnan kehittämiseksi. Lisäksi investointiohjelman on kirjattu maan myyntituloja 100.000 euroa. Myyntitulot ovat tavanomaisia myyntituloja tonttien ja maa-alueiden myynnistä.

Elinkeinopalveluille on varattu 1,0 miljoonan euron investointimääräraha yritystonttien esirakentamiseen. Määräraha kohdentuu pääasiassa Vehniällä sijaitsevan Laukaanportin yritysalueen tonttien esirakentamiseen. Esirakentamisen toteuttaa ensisijaisesti kunnan oma yhdyskuntatekniikka. Yritystonttien esirakentaminen edesauttaa tonttien myyntiä, koska yrittäjillä itsellään on harvoin resursseja ja tahtoa tehdä esirakennustöitä tonteilla.

4.4 Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat 2022

Konsernihallinto

Tietohallinnon investointimääräraha on 370.000 euroa. Määrärahalla hankitaan kunnan toiminnassa tarvittavat tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet ja tietoliikenneverkkojen toimintaan tarvittavat laitteet.

Sivistyspalvelut

Tieto- ja viestintäteknikan laitteet

Tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön kehittämistä tuetaan investoimalla laitehankintoihin. Tavoitteena on taata Laukaan kunnan oppilaille ja opetustoimen henkilöstölle tasa-arvoiset ja ajanmukaiset mahdollisuudet oppia ja kehittää tieto- ja

viestintäteknikan taitojaan opetussuunnitelman mukaisesti ja hyödyntää digitaalisia oppimisympäristöjä sekä työvälineitä. Tieto- ja viestintäteknikan investoinniksi vuodelle 2023 esitetään 50.000 euroa.

Leppäveden kirjaston kalustohankinta

Leppäveden lähikirjasto on nykyisellä kalustuksella ahdas eikä täytä esteettömyysvaatimuksia. Kirjastoon on tehty vuonna 2022 investointirahalla sisustus- ja sähkösuunnitelma sekä aloitettu kalustehankinnat. Hanke viedään loppuun vuonna 2023 työpanokseen ja kalustehankintoihin käytettävällä 30.000 euron investointirahalla. Näin Leppäveden kirjaston tilat saadaan laadullisesti samalle tasolle muiden lähikirjastojen kanssa.

4.5 Yhdyskuntateknikan investoinnit vuonna 2023

Vuoden 2023 talousarvioon on varattu 2,1 miljoonaa euroa liikennealueiden, puistojen, satamien ja yleisten alueiden investointeihin. Määräraha jaetaan tarkemmin teknisen lautakunnan hyväksymissä käyttösuunnitelmissa.

Vuosittain tehtävät liikenneturvallisuuskohteet toteutetaan teetetyn liikenneturvallisuustoimenpidesuunnitelman ja kuntalaisilta saatujen palautteiden pohjalta.

Uusien katujen rakentamisesta sovitaan yhdessä kaavoituksen kanssa, katujen rakentamisella edistetään muun muassa asuntorakentamista sekä paran-

netaan kunnan vetovoimatekijöitä. Vuoden 2023 investointiohjelmassa pääpaino tulee olemaan olemassa olevan korjausvelan vähentäminen.

Yhdyskuntateknisten palveluiden suurimpina hankkeina vuonna 2023 tulee olemaan Vihtavuoden KHAMÄENKADUN jatkaminen. Tämän kadunrakennuskohteen toteutuksen tarkoituksena on lisätä kunnan tonttitarjontaa kyseisellä asuntoalueella.

Leppävedellä toteutetaan viime vuodelta siirtyneet katusaneerauskohteet muun muassa Hiekkapohjantie ja Korpelantie.

Kirkonkylällä ohjelmassa on Ketomaantien, Ketokujan ja Ritokujan saneeraukset.

Puisto-, satama- ja muiden yleisten alueiden suurimpina investointihankkeina tulevat olemaan leikkipaikkojen turva-alustojen uusimisen jatkaminen, Pappilanpuiston saneeraus sekä Laukaan sataman kehittäminen.

Seuraavan sivun investointitaulukossa on esitetty alustava suunnitelma yhdyskuntateknisten palveluiden investoinneista, jonka tekninen lautakunta täsmentää hallintosäännön mukaisesti käyttösuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

NIMIKE

2 023

HUOM!

LIIKENNEALUEET, PUISTOT JA YLEISET ALUEET yhteensä

Menot	2 100 000	
Tulot	0	
Netto	2 100 000	
Erillismääräraha, yhteishanke ELY-keskuksen kanssa		
Peurunka-Kuusa kevyenliikenteenväylä	700 000	
Liikennealueet:		
Kirkonkylä:	450 000	
Kevyen liikenteen väylät	10 000	Liikenneturvallisuus
Pienet katukorjaukset	10 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen	10 000	routavaurioiden vähentäminen
Rokkakaankaantie, päällystys+viimeistely	35 000	liikenneturvallisuus / kaavan mukainen
Kipparintien paikoitusalue, päällystys+viimeistely	50 000	Liikenneturvallisuus
<i>Aikalanmäen alue;</i>		
Ketomaantien saneeraus	255 000	peruskorjaus
Ketokujan saneeraus	25 000	peruskorjaus
Ritokujan saneeraus	25 000	peruskorjaus
Koulunmäen kevyen liikenteen väylä Urheilutieltä	30 000	Liikenneturvallisuus
Vihtavuori:	280 000	
Kev.liik.väylät rak. ja san.	10 000	ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Pienet katukorjaukset	10 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen	10 000	routavaurioiden vähentäminen
<i>Kuhamäen alue;</i>		
Kuhamäenkadun jatkaminen	250 000	tonttien myynti
Leppävesi:	255 000	
Kev.liik.väylät rak. ja san.	10 000	ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Pienet katukorjaukset	10 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen	10 000	routavaurioiden vähentäminen
<i>Lintumäen ja Korpelan asemakaava-alue;</i>		
Välppäkatu, päällystys+viimeistely	15 000	teollisuusalueen tonttien myynti
Silttikatu, päällystys+viimeistely	10 000	teollisuusalueen tonttien myynti
<i>Hiekkapohja;</i>		
Hiekkapohjantien saneeraus	125 000	peruskorjaus
Korpelantien saneeraus, väli Eerolantie-Hiekkapohjantie	75 000	peruskorjaus
<i>Penttilän alue;</i>		
Lievestuore:	100 000	
Kev.liik.väylät rak. ja san.	10 000	ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Pienet katukorjaukset	10 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen	10 000	routavaurioiden vähentäminen
Lievestuoreen aukio ja pysäkkijärjestelyt	70 000	ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Yhteiset ja muut hankkeet:	690 000	
Viimeistelytyöt	10 000	edellisten vuosien rakentaminen
Päällystystyöt	150 000	ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Aluevalaistus, erittelemätön	300 000	ymp.parant.viihtyisyys,liik.turv.,energiatehokkuus
Liikenneturvallisuuden parantaminen	30 000	liikenneturvallisuus
Hulevesivesiviemärit	100 000	Verkoston rak. kaikki taajamat
<i>Elyn hankkeet, Laukaan osuudet:</i>		
Laajalahden massa-altaat	100 000	
Peurunka-Kuusaa kevyenliikenteenväylä (erillinen määräraha)	700 000	Ely-keskus /ymp.parant.viihtyisyys
PUISTOT JA MUUT YLEISET ALUEET, yht.	325 000	
<i>Leikkipuistot:</i>		
Pappilanpuisto: saneeraus	30 000	
Turva-alustojen vaihdot	30 000	
<i>Uimarannat:</i>		
Vuolake: laiturin uusiminen	10 000	
Vehniä: laituri	10 000	
pukukoppien/wc uusimiset/kunnostamiset	20 000	
<i>Venepaikat:</i>		
Ilveslahti:kunnostus	15 000	
<i>Muut:</i>		
Penkkien uusimiset uimarannoille ja leikkipuistoihin	60 000	
Laukaan satama; Septi- ja pilssivesi-imurin uusiminen ja muu alueen kunnostus	150 000	

4.6 Muut investoinnit vuonna 2023

Konsernihallinto

Talousarviossa varaudutaan 10.000 euron investointimäärärahalla osakkeiden ja osuuksien hankintaan. Varaus koskee ensisijaisesti tilanteita, jossa kunta hankkii yksittäisen osakkeen kuntaomisteisesta yhtiöstä päästäkseen sidosyksikköasemaan suhteessa yhtiöön. Kunnanhallituksella on pääsääntöisesti toimivalta tehdä päätös osakkeen hankkimisesta. Tällä investointivaruksella valtuusto mahdollistaa kunnanhallituksen toimivallan käytön. Vuodelle 2023 ei ole suunnitteilla osakkeiden hankintoja.

Asianhallinnan ja arkistoinnit järjestelmähankintaan varataan 50.000 euron investointimääräraha. Kunnan arkistointia on tarkoituksenmukaista kehittää sähköiseksi useista syistä. Sähköinen arkistointi on kustannustehokasta eikä kunnalla ole tällä hetkellä soveltuvia arkistotiloja, joihin uutta paperista arkistoa kannattaisi muodostaa. Tulevaisuudessa kunnilta tullaan edellyttämään sähköisiä arkistointiratkaisuja. Sähköisen arkistoinnin järjestelmähankinta on pitkäaikaista hyötyä tuottava järjestelmä-

hankinta, mistä johtuen sen poistoajaksi määrätään poistosuunnitelman alarajasta poiketen viisi vuotta.

Sivistyspalvelut

Leppäveden liikuntapuisto

Vapaa-aikapalveluissa Leppäveden liikuntapuiston toteuttamista jatketaan yleisurheilualueen ja hiihdistadionin sekä tenniskenttien osalta. Lisäksi alueelle on suunniteltu kuntoportaita. Vapaa-aikatoimen investoinniksi vuodelle 2023 esitetään 225.000 euroa. Hankkeeseen saadaan valtionavustusta, josta vuodelle 2023 kohdistuu 50.000 euroa.

Koulunmäen lähiliikuntapaikka

Koulunmäen lähiliikuntapaikan rakentamista jatketaan, jos hanketta ei saada valmiiksi vuoden 2022 aikana. Tällä ei ole talousarviovaikutusta muuten kuin sen osalta, että vuonna 2022 käyttämättä jäävä investointivaraus siirretään tarvittaessa vuodelle 2023.

5 TULOS- JA RAHOITUSLASKELMAOSA

Tuloslaskelma	TP 2021	TAM 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	32 603 196	32 170 310	28 484 530	28 930 000	29 200 000
Myyntituotot	9 456 760	10 057 070	8 329 780	8 500 000	8 600 000
Maksutuotot	4 144 698	4 401 820	1 227 900	1 230 000	1 300 000
Tuet ja avustukset	4 425 607	2 174 710	2 322 600	2 400 000	2 450 000
Muut tuotot	14 576 132	15 536 710	16 604 250	16 800 000	16 850 000
Toimintakulut	146 789 381	151 875 560	81 965 510	80 920 000	80 400 000
Henkilöstökulut	46 637 383	50 128 510	38 076 210	37 520 000	37 100 000
Palvelujen ostot	74 746 827	75 344 270	21 189 880	21 000 000	21 000 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	6 172 345	5 746 780	6 625 750	6 400 000	6 400 000
Avustukset	4 774 280	5 064 430	2 215 200	2 200 000	2 100 000
Muut menot	14 458 547	15 591 570	13 858 470	13 800 000	13 800 000
Toimintakate	-114 186 184	-119 705 250	-53 480 980	-51 990 000	-51 200 000
Verotulot	75 420 857	78 400 000	42 874 000	42 030 000	42 737 000
Valtionosuudet	42 663 925	46 490 000	20 400 000	18 600 000	18 800 000
Rahoitustuotot ja -kulut:					
Korkotuotot	366 556	358 500	350 000	360 000	370 000
Muut rahoitustuotot	287 574	150 000	200 000	250 000	250 000
Korkokulut	12 209	250 000	1 700 000	1 700 000	1 700 000
Muut rahoituskulut	12 598	15 000	15 000	15 000	15 000
Vuosikate	4 527 921	5 428 250	8 628 020	7 535 000	9 242 000
Suunnitelman mukaiset poistot	6 313 078	6 790 000	8 146 820	8 500 000	8 750 000
Arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Lisäpoistot	464 371	470 000	0	0	0
Tilikauden tulos	-2 249 528	-1 831 750	481 200	-965 000	492 000
Tavoitteet ja tunnusluvut					
Toimintatulot/toimintamenot, %	22 %	21 %	35 %	36 %	36 %
Vuosikate/Poistot, %	66,8 %	74,8 %	105,9 %	88,6 %	105,6 %
Vuosikate, euro/asukas	241,00	288,92	459,23	401,05	491,91
Kertynyt yli-/alijäämä	1 841 327	9 577	490 777	-474 223	17 777

Rahoituslaskelma	TP2021	TAM 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	4 527 921	5 428 250	8 628 020	7 535 000	9 242 000
Tulorahoituksen korjaukset	-469 000	-645 000			
Investoinnit					
Investointimenot	17 338 748	13 392 870	11 260 000	10 120 000	4 465 000
Rahoitusosuudet investointeihin	201 400	71 870	50 000	100 000	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovotustulot	1 390 043	735 000	100 000	100 000	100 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-11 688 384	-7 802 750	-2 481 980	-2 385 000	4 877 000
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainojen lisäys	-22 780	0			
Antolainojen vähennys	766 633	745 000	750 000	740 000	735 000
Lainakannan muutokset	9 984 736	7 057 750	1 731 980	1 645 000	-5 612 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	19 991 716	0	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 632	-11 000	-11 000	-11 000	-11 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-9 997 348	7 068 750	1 742 980	1 656 000	-5 601 000
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 351 983	0			
Rahoituksen rahavirta	12 080 572	7 802 750	2 481 980	2 385 000	-4 877 000
Rahavarojen muutos	392 188	0	0	0	0
Lainakanta 31.12.	104 051 824	111 109 574	112 841 554	114 486 554	108 874 554
Lainakanta €/asukas	5 538	5 914	6 006	6 094	5 795
Investointien tulorahoitus %	26,4 %	40,7 %	77,0 %	75,2 %	207,0 %
Sitova erä valtuustoon nähden					

5.1 Rahoitussuunnitelma

Vuoden 2022 päättyessä kunnalla on noin 111 miljoonaa euroa lainaa. Lainojen lisäksi kunnalla on noin 43 miljoonaa euroa korollista kiinteistöleasingrahoitusta. Jos kiinteistöleasingrahoitus luetaan mukaan, on kunnalla korkorisikin alaista rahoitusta yhteensä 154 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 päättyessä lainoista 55 miljoonaa euroon kohdistuu erilaisia korkojen nousulta suojaavia toimia tai sopimuksia. Lisäksi 23 miljoonaa euroa kiinteistöleasingsopimuksista on sidottu kiinteään korkoon. Vuoden 2023 alkaessa lainasalkun korkosuojausaste on siten 50 % ja kiinteistöleasingsopimukset mukaan lukien 50 %.

Vuoden 2022 aikana markkinakorot ovat nousseet huomattavasti. Suojauksista huolimatta korkojen nousu vaikuttaa olennaisesti kunnan talouteen. Korkoennusteisiin perustuen korot pysyvät 2-4 prosentin tasolla useita vuosia. Korkojen nousun myötä myös korkokustannusten suojaamisen hinta on noussut.

Kunta on hyödyntänyt matalien ja miinuskorkojen aikana rahoituksessaan laajasti kuntatodistusohjelmaa. Kuntatodistukset ovat kuntien liikkeelle laskemia lyhytaikaisia enintään 12 kuukauden joukkovelkakirjoja. Kuntatodistusten korko on viime vuosina mukailut lähestulkoon eurobor-korkojen tasoa siten, että esimerkiksi yhden kuukauden mittainen kuntatodistuksen korko vastaa yhden kuukauden euribor-korkoa. Kuntatodistuksista ei makseta erillistä marginaalia.

Talouden näkymien ollessa epävarmoja ja korkotason noustua äkillisesti, ei nähdä tarkoituksenmukaisena tehdä pitkäaikaisia korkosidonnaisuuksia. Mikäli markkinakorkojen taso vuonna 2023 mukailee syksyn 2022 ennusteita, kunta käyttää erääntyvien lainojen jälleenrahoitukseen lyhytaikaisia kuntatodistuksia tilikaudelle kohdistuvien korkokustannusten minimoimiseksi. Uusia korkosuojausjärjestelyjä ei toteuteta ellei korkotaso tai korkosuojaus hinta laske olennaisesti ennusteista.